

Kommunstyrelsens arbetsutskott

Kallelse

Nämnd	Kommunstyrelsens arbetsutskott
Datum och tid	Tisdag 14 mars, kl. 9.00
Plats	Kommunhuset i Östhammar, SR Sunnanö
Sekreterare	Anna Tryblom
Ordförande	Fabian Sjöberg (M)

Rast kl. 10.00- 10.10. Mötet beräknas avslutas kl. 11.40.

Ärendelista

1. Val av justerare 3
2. Fastställande av föredragningslistan 3
3. Verksamhetsberättelse för slutförvarsorganisationen 2022 4
4. Yttrande över promemorian "Ny kärnkraft i Sverige – ett första steg" 5
Kl. 9.00 - 9.05 Anna Bergsten
5. Uppdrag att genomföra översyn av kommunens styrande dokument 6
Kl. 9.05 - 9.10 Peter Nyberg
6. Upphävande av styrdokument: Policy för internationellt arbete 7
Kl. 9.10 - 9.15 Peter Nyberg
7. Upphävande av styrdokument: Policy för hållbar utveckling – ekologisk 9
8. Ansökan om omställningsstöd enligt OPF-KL 10
Kl. 9.15 - 9.25 Pauliina Lundberg
9. Budget 2024-2027, budgetförutsättningar för planering av driftbudget och investeringsbudget 11
Kl. 9.30 - 9.50 Sofia Tolstoy, Mattias Nilsson
10. Informationsärende om förebyggande arbete mot ungas användning av alkohol, narkotika, dopning, tobak och spel om pengar (ANDTS). 12
Kl. 9.50 - 10.00 Caroline Henning
- RAST
11. Yttrande angående detaljplan för Forsmark 6:5 m.fl. 14
Kl. 10.10 - 10.20 Anna Bergsten
12. Förskolan Tärnan och dess lokaler på Gräsö 16

Kommunstyrelsens arbetsutskott

Kl. 10.20 - 10.30 Christina Stenhammar

13. Gemensamhetsjakt vildsvin och lokal mat – samverkan med Tierp, Älvkarleby och jägarförbund. Avrapportering av år 2022 samt möjlig fortsättning år 2023 17

14. Plan för Roslagens Destinationsstrategi 20

15. Granskning av Kommunstyrelsens kontroll och uppföljning av privata utförare 21

Kl.10.35 - 10.45 Helen Åsbrink

16. Införande av digital signering 23

17. Remissvar gällande avgränsningssamråd för solcellsanläggning Bergamo, Valö 7:4 24

Kl. 10.45 - 10.50 Alice Möller

18. Yttrande över ansökan om undersökningstillstånd enligt lag (1966:314) om kontinentalsockeln – Gräsö WE AB 25

Kl. 10.50 - 10.55 Alice Möller

19. Informationsärende avseende havsbaserad vindkraft 27

Kl. 10.55 - 11.00 Alice Möller

20. Svar på motion från Anders Hedberg Magnusson (V) angående svenska för nyanställda 28

21. Hantering av medborgarmotion om ” Införande av lämna själv- kort på återvinningscentraler” 29

22. Hantering av medborgarmotion om ” Förslag till bestämda tider för fyrverkeri på nyårsafton 30

23. Information från förvaltningen 31

Kommunstyrelsens arbetsutskott

1. Val av justerare

2. Fastställande av föredragningslistan

Kommunstyrelsens arbetsutskott

Dnr KS-2021-576

3. Verksamhetsberättelse för slutförvarsorganisationen 2022

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen antar slutförvarsorganisationens verksamhetsberättelse för 2022 och överlämnar den till Riksgälden. (Bilaga).

Ärendebeskrivning

Östhammars kommun ansöker årligen hos Riksgälden om medel ur kärnavfallsfonden för arbete med slutförvarsfrågor. Kommunen har enligt lagen (2006:647) om finansiering av kärntekniska restprodukter (finansieringslagen) möjlighet att få ersättning från kärnavfallsfonden för kostnader som kommunen har för prövning av frågor om slutförvaring av restprodukter och för information till allmänheten i frågor som rör hantering och slutförvaring av använt kärnbränsle och kärnavfall.

Riksgälden beviljade den 20 december 2021 Östhammars kommun medel ur kärnavfallsfonden för kostnader under 2022.

Redovisning av använda medel ska vara inlämnat till Riksgälden senast tre månader efter verksamhetsårets slut, det vill säga senast den 31 mars.

Beslutsunderlag

Verksamhetsberättelse för slutförvarsorganisationen 2022

Beslutet skickas till

Riksgälden [REDACTED]
Sektor Samhälle: Marie Berggren, Anna Bergsten

Kommunstyrelsens arbetsutskott

Dnr KS-2023-30

4. Yttrande över promemorian ”Ny kärnkraft i Sverige – ett första steg”

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen antar yttrandet. (Bilaga)

Ärendebeskrivning

Östhammars kommun mottog den 11 januari 2023 en remiss från Klimat- och näringslivsdepartementet gällande promemorian ”Ny kärnkraft i Sverige – ett första steg”.

I promemorian föreslås lagändringar som utökar möjligheterna för att etablera nya kärnkraftsreaktorer i Sverige. De förslagna ändringarna innebär att nu gällande bestämmelser i miljöbalken och kärntekniklagen, med begränsningar för hur många reaktorer som får vara i drift och på vilka platser nya reaktorer får uppföras, tas bort. Övriga förutsättningar för kärnkraftsreaktorer föreslås inte förändras.

Remissvar ska ha kommit in till Klimat- och näringslivsdepartementet senast den 10 april 2023.

Beslutsunderlag

Förvaltningens förslag till yttrande

Remiss från Klimat- och näringsdepartementet

Beslutet skickas till

Klimat- och näringslivsdepartementet [REDACTED] med kopia till [REDACTED] Ange diarienummer KN2023/01921 och remissinstansens namn i ämnesraden på e-postmeddelandet. Svaret bör lämnas i två versioner: den ena i ett bearbetningsbart format (t.ex. Word), den andra i ett format (t.ex. pdf) som följer tillgänglighetskraven enligt lagen (2018:1937) om tillgänglighet till digital offentlig service. Remissinstansens namn ska anges i namnet på respektive dokument.

Lokala säkerhetsnämnden vid Forsmarks kärnkraftverk [REDACTED]
Verksamhetschef Växande kommun Marie Berggren
Utredare slutförvar Anna Bergsten

Kommunstyrelsens arbetsutskott

Dnr KS-2023-169

5. Uppdrag att genomföra översyn av kommunens styrande dokument

Förslag till beslut

Kommunstyrelsens arbetsutskott ger förvaltningen i uppdrag att genomföra en översyn följande styrande dokument: rökpolicy, trafiksäkerhetspolicy, resepolicy samt policy för likabehandling och mångfald på jobbet.

Ärendebeskrivning

Kommunen har flertalet styrande dokument som är mellan 5- 14 år gamla och är i behov av översyn och aktualitetsprövning. Det kan finnas skäl att upphäva dokumenten, arbeta om dem eller översyn om texten bör skrivas in i andra dokument. Dokumenten som behöver granskas är policies för rökning, trafiksäkerhet, resepolicy samt policy för likabehandling och mångfald på jobbet

Beslutsunderlag

Rökpolicy för anställda och förtroendevalda i Östhammars kommun

Policy för trafiksäkerhet

Resepolicy

Policy för likabehandling och mångfald på jobbet

Beslutet skickas till

Barn- och Utbildningsnämnden

Bygg- och Miljönämnden

Individ- och Familjenämnden

Vård- och Omsorgsnämnden

Kommunstyrelsen

Kultur- och fritidsnämnden

Sektor Bildning: Christina Stenhammar

Sektor Samhälle: Ulf Andersson, Elin Dahm

Sektor Omsorg: Lina Edlund

Sektor Verksamhetsstöd: Helen Åsbrink

Kommundirektör Peter Nyberg

Dnr KS-2023-169

6. Upphävande av styrdokument: Policy för internationellt arbete

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige att upphäva Policy för internationellt arbete 2016-2020.

Ärendebeskrivning

Östhammars kommun har inte på flera år varit aktiva inom det internationella arbetet, även om det genomförts enskilda projekt. Policyn är upprättad för mer än sju år sedan och något strategiskt arbete mot internationellt samarbete bedrivs inte idag. Om kommunen behöver ett styrande dokument bör det också följas av det finns en verksamhet kopplat mot detta. Nedanstående är hämtat från inledningen av Policyn för internationellt arbete.

Den ökade globaliseringen och medlemskapet i EU påverkar Östhammars kommun i allt högre utsträckning och internationella kontakter och samarbeten blir allt viktigare.

Kommunens aktiva deltagande i internationella samarbeten och projekt bidrar till att uppfylla kommunens mål att vara en attraktiv kommun att bo, leva, besöka och verka i.

Kommunens internationella arbete är ett verktyg som skall bidra till att uppfylla såväl kommunfullmäktiges och verksamheternas mål. Det internationella perspektivet skall vara en integrerad del i kommunens verksamheter och skall tillföra kompetens och erfarenheter i syfte att stödja verksamhetsutveckling.

Det internationella arbetet skapar mervärde för kommunen och invånarna och bidrar till ett smart, inkluderande och hållbart samhälle, som är EU:s tillväxtstrategi för 2014-20.

Östhammars kommuns nämnder och bolag ska inhämta kunskap från och lära av de bästa kommunerna och regionerna inom respektive verksamhetsområde för att utveckla verksamheten när det gäller såväl kvalitet som effektivitet. Östhammars kommun ska vara aktiv och driva dess intressen i de organisationer och nätverk som man väljer att engagera sig i utifrån verksamhetsnyttan.

Beslutet skickas till

Barn- och Utbildningsnämnden
Bygg- och Miljönämnden
Individ- och Familjenämnden
Vård- och Omsorgsnämnden
Kommunstyrelsen
Kultur- och fritidsnämnden
Sektor Bildning: Christina Stenhammar
Sektor Samhälle: Ulf Andersson, Elin Dahm
Sektor Omsorg: Lina Edlund

Kommunstyrelsens arbetsutskott

Sektor Verksamhetsstöd: Helen Åsbrink
Kommundirektör Peter Nyberg

Kommunstyrelsens arbetsutskott

Dnr KS-2023-169

7. Upphävande av styrdokument: Policy för hållbar utveckling – ekologisk

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen att föreslå kommunfullmäktige att upphäva Policy för hållbar utveckling – Ekologisk.

Ärendebeskrivning

Policyn har som syfte att beskriva hur kommunen ska uppnå visionen att bli världens bästa lokalsamhälle 2020.

För att bli världens bästa lokalsamhälle ska Östhammars kommun aktivt arbeta för en långsiktigt hållbar utveckling. Hållbar utveckling omfattar ekologisk, social och ekonomisk hållbarhet. Kommunen ska kontinuerligt utveckla och förbättra sitt hållbarhetsarbete och ge medborgare och näringsliv förutsättningar att utveckla den lokala såväl som den globala miljön. En del i den hållbara utvecklingen omfattar förståelsen av naturens betydelse för människors hälsa och välmående. Naturen har ett skyddsvärde och människans rätt att förändra och bruka den är förenad med ett ansvar att förvalta naturen väl.

Policyn tar sin utgångspunkt i att visa vägen fram till 2020, vilket gör dokumentet inaktuellt sedan tre år tillbaka.

Beslutet skickas till

Barn- och Utbildningsnämnden
Bygg- och Miljönämnden
Individ- och Familjenämnden
Vård- och Omsorgsnämnden
Kommunstyrelsen
Kultur- och fritidsnämnden
Sektor Bildning: Christina Stenhammar
Sektor Samhälle: Ulf Andersson, Elin Dahm
Sektor Omsorg: Lina Edlund
Sektor Verksamhetsstöd: Helen Åsbrink
Kommundirektör Peter Nyberg

Dnr KS-2023-170

8. Ansökan om omställningsstöd enligt OPF-KL

Förslag till beslut

Kommunstyrelsens arbetsutskott har tagit emot ansökan och uppdrar åt förvaltningen att verkställa i enlighet med regelverket i OPF-KL.

Ärendebeskrivning

Enligt Bestämmelser om omställningsstöd och pension för förtroendevalda (OPF-KL) gäller följande:

Ekonomiskt omställningsstöd gäller för förtroendevald som innehaft ett eller flera uppdrag med sammanlagt minst 40 procent av heltid och som lämnat sitt eller sina uppdrag efter minst ett års sammanhängande uppdragstid. För varje år i uppdraget utges ett ekonomiskt omställningsstöd på 3 månader. Ekonomiskt omställningsstöd utges i högst tre år. Det ekonomiska omställningsstödet utges med 85 procent under de två första åren och med 60 procent under år tre. Det ekonomiska omställningsstödet beräknas på den förtroendevaldes årsarvode året före avgångstidpunkten. Ekonomiskt omställningsstöd utges av kommunen eller landstinget/regionen som längst till och med kalendermånaden innan den förtroendevalde fyller 65 år.

För att uppbära ekonomiskt omställningsstöd krävs egen aktivitet från den förtroendevalde i syfte att hitta annan försörjning. Det första årets utbetalning av ekonomiskt omställningsstöd samordnas inte med förvärvsinkomster. De två följande åren undantas årligen ett prisbasbelopp från samordning. Rätten att erhålla ekonomiskt omställningsstöd upphör om den förtroendevalde på nytt blir innehavare av uppdrag med sammanlagt minst 40 procent av heltid hos kommunen eller landstinget/regionen, eller får uppdrag i Riksdagen eller regeringen.

Beslutsunderlag

Ansökan från Josefine Nilsson.

Beslutet skickas till

Sektor verksamhetsstöd: Pauliina Lundberg, Pär Wickholm

Kommunstyrelsens arbetsutskott

Dnr KS-2023-172

9. Budget 2024-2027, budgetförutsättningar för planering av driftbudget och investeringsbudget

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen tar del av informationen.

Ärendebeskrivning

Sektor verksamhetsstöd ekonomi har med stöd av kommunens resursfördelningsmodell tagit fram driftbudgettramar för perioden 2024-2027. Investeringsbudgettramar enligt föregående budgetperiods arbete presenteras och diskuteras också.

Den politiska organisationen arbetar med budgetmaterialet efter egen planering. Beslut i ärendet kommer att fattas på kommunfullmäktige 13 juni 2023. Nämnderna presenterar sina verksamhetsplaner som ett informationsärende till kommunfullmäktige 7 november 2023.

Beslutsunderlag

Budgettramar drift- och investering 2024-2027 per februari 2023

Beslutet skickas till

Sektor Verksamhetsstöd: ekonomi

Kommunstyrelsens arbetsutskott

KS-2023-179

10. Informationsärende om förebyggande arbete mot ungas användning av alkohol, narkotika, dopning, tobak och spel om pengar (ANDTS)

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen tar del av informationen.

Ärendebeskrivning

ANDTS är ett tematiskt område som berör fler uppdrag inom förvaltningen och som sker inom ramen för det ordinarie arbetet. Därför har kommunförvaltningen tagit fram en gemensam handlingsplan, som konkretiseras genom aktiviteter. Planen gäller för hela kommunförvaltningen och baseras på aktuell kunskap inom området. Handlingsplanen är framtagen med hög delaktighet från sektorerna och även kommunens lokala Hälsoäventyr, familjecentral och lokalpolisen har varit delaktiga i processen. Länsstyrelsens samordnare på enheten för social hållbarhet har fungerat som bollplank.

Handlingsplanen är treårig och består av tre mål med underliggande aktiviteter. Planen ska följas upp två gånger per år och måluppfyllelse mäts vartannat år. Aktiviteterna sker löpande över året och följs upp kontinuerligt. Planen utgår från de nationella målen men baseras på kommunens lokala behov och förutsättningar.

Syftet med handlingsplanen är att förebygga barn och ungas användning av alkohol, narkotika, dopning, tobak och spel om pengar – ANDTS. Här avses barn, ungdomar och unga vuxna upp till 20år.

Målen med handlingsplanen är att:

1. Begränsa tillgängligheten för barn och unga att använda alkohol, narkotika, dopning, tobak och spel om pengar.
2. Minska andelen ungdomar som använder alkohol, narkotika, dopning, tobaks- och nikotinprodukter.
3. Skydda barn och unga från skadliga effekter orsakade av sitt eget eller andras bruk av alkohol, narkotika, dopning, tobak och spel om pengar.

Stor del av arbetet ska handla om att göra tillgänglighetsbegränsande åtgärder mot alkohol, narkotika och tobak. Aktiviteter ska också riktas för att stärka upp generella skyddsfaktorer för ungas hälsa. Det innebär att skolans ANDTS-arbete ska stärkas upp, aktiviteter som stärker föräldrar i sitt föräldraskap ska genomföras och riktat stöd ska ges till tonårsföräldrar. Meningsfull fritid är en stark skyddsfaktor för hälsa och därför ska det främjande och förebyggande arbetet förstärkas under särskilda riskhelger. Handlingsplanen ska också skapa förutsättningar för samverkan såväl inom förvaltningen som mellan kommunförvaltningen och andra aktörer, exempelvis föreningslivet, näringslivet och civilsamhället.

Kommunstyrelsens arbetsutskott

Beslutet skickas till

Sektor Bildning: Christina Stenhammar

Sektor Omsorg: Lina Edlund

Sektor Samhälle: Elin Dahm, Caroline Henning

Peter Nyberg, kommunförvaltningens ledningsgrupp för kännedom

KS-2022-360

11. Yttrande angående detaljplan för Forsmark 6:5 m.fl.

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen lämnar följande synpunkter på förslag till detaljplan för Forsmark 6:5 m.fl. ”Asphällsfjärden”.

Ärendebeskrivning

Bygg- och miljönämnden har översänt förslag till detaljplan för Forsmark 6:5 m.fl. ”Asphällsfjärden” (BMN-2021-3353) till Kommunstyrelsen för granskning.

Det aktuella mark- och vattenområdet ägs av Forsmarks Kraftgrupp AB (FKA) och Svensk Kärnbränslehantering AB (SKB). Planområdet är beläget i direkt anslutning till Forsmarks kärnkraftverk, det befintliga slutförvaret för kortlivat radioaktivt avfall (SFR) och det planerade slutförvaret för använt kärnbränsle (kärnbränsleförvaret).

Syftet med planen är, enligt planbeskrivningen, ”att möjliggöra uttag av processvatten och tillbakaförande av detsamma för kärnbränsleförvarets behov samt att kunna uppföra anslutningsvägar till planerad bro över kylvattenkanalen mellan den norra och södra delen av industriområdet”. Området är sedan tidigare detaljplanelagt för slutförvar men nuvarande detaljplaner tillåter inte nya anläggningar i vattenområde.

Mark- och miljödomstolen beviljade den 21 december 2023 SKB tillstånd till bortledning av havsvatten från och utsläpp av returvatten till Öregrundsgrepen. Tillståndet avser processvatten för att tillgodose den planerade utbyggnaden av SFR med processvatten. SKB har uppgett att man har för avsikt att lämna in en motsvarande ansökan för att tillgodose kärnbränsleförvarets behov av processvatten.

Kommunstyrelsens synpunkter

Kommunstyrelsen har under prövningen av SKB:s ansökan om tillstånd till havsvattenuttag för utbyggnaden av SFR varit positiv till att SKB föreslagit andra lösningar än grundvattenuttag för att tillgodose sitt behov av processvatten. Kommunstyrelsen är positiv till att det tagits fram ett förslag på ny detaljplan som skapar planförutsättningar för de anläggningar som krävs för detta.

Kommunstyrelsen noterar att det i planbeskrivningen står att syftet med planen är uttag av processvatten för ”kärnbränsleförvarets behov” vilket är en snävare avgränsning än vad som anges i plankartans planbestämmelser och än vad kommunstyrelsen uppfattar är planens syfte.

Synpunkter skulle ha lämnats senast den 9 februari 2023 men förvaltningen inväntar eventuella synpunkter från kommunstyrelsen.

Kommunstyrelsens arbetsutskott

Beslutsunderlag

Bilaga 1. Plankarta Forsmark 6:5 m.fl. – granskningshandling

Bilaga 2. Planbeskrivning Forsmark 6:5 m.fl. – granskningshandling

Samtliga granskningshandlingar är tillgängliga via [kommunens hemsida](#).

Beslutet skickas till

Bygg och miljönämnden

Sektor Samhälle: Ulf Andersson, Anna Bergsten

Kommunstyrelsens arbetsutskott

KS-2023-148

12. Förskolan Tärnan och dess lokaler på Gräsö

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige att förskolan Tärnan på Gräsö permanent flyttar över sin verksamhet till Skutans förskola i Öregrund. Vid ökad inflyttning av barn i förskoleåldern till Gräsö ska det göras en översyn av framtida behov av att erbjuda barnomsorg på Gräsö.

Kommunstyrelsen beslutar, under förutsättning att förskolan Tärnan avvecklas, att hyreskontraktet sägs upp.

Ärendebeskrivning

Verksamheten på Tärnans förskola på Gräsö har sedan höstterminen 2022 flyttats till förskolan Skutan i Öregrund tills vidare. Bakgrunden var att Tärnans förskola under lång tid har haft ett litet barnantal. Samspelet mellan barnen är en viktig och aktiv del i barnens utveckling och lärande i förskolan, i en alltför liten barngrupp begränsas barnens möjligheter till samspel. Även kollegialt utbyte är viktigt för en god arbetsmiljö, vilket försvåras i en liten personalgrupp.

Idag står Tärnans lokaler tomma och Barn- och utbildningsnämnden betalar hyra, 300 000 kr per år.

Beslutsunderlag

Protokollsutdrag barn- och utbildningsnämnden 2023-02-16 § 13
Utredningsunderlag "Förskolan Tärnan och dess lokaler på Gräsö"
Barnchecklista

Ärendets behandling

Ärendet behandlades på barn- och utbildningsnämnden 2023-02-16 § 13. Josefine Nilsson (C), Oskar Rahm (C), Jonas Lennström (S), Lennart Norén (S), Lina Ahlén Svalbro (S) reserverade sig mot beslutet.

Beslutet skickas till

Sektor Bildning: Christina Stenhammar, Anne Lee Larsson

KS-2023-143

13. Gemensamhetsjakt vildsvin och lokal mat – samverkan med Tierp, Älvkarleby och jägarförbund. Avrapportering av år 2022 samt möjlig fortsättning år 2023

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar att Östhammars kommun ska delta i en gemensam vildsvinshelg under hösten 2023 tillsammans med Tierps kommun och Älvkarleby kommun.

Kommunstyrelsen beslutar att Östhammars kommun ska bidra med 50 000 kr i budget för genomförande av projektet. Medlen täcks ur anslaget för kommunstyrelsens arbetsutskott oförutsedda (114300, 45300, 10020, 1111).

Ärendebeskrivning

Östhammars kommun har i likhet med Tierps kommun och Älvkarleby kommun en känd problematik gällande vildsvin som påverkar marker och trädgårdar genom bökande samt orsakar trafikskador.

Under hösten 2021 genomfördes ett pilotprojekt i samarbete mellan de tre kommunerna och Svenska Jägareförbundet.

Syftet var att inspirera och uppmuntra lokala jägare att delta i en gemensam vildsvinsjakt, testa logistik och metoder för hantering av viltet i närbelägen godkänd vilthanteringsanläggning samt kunna servera lokalt vildsvinskött i kommunernas verksamheter. Projektet bedömdes av samtliga parter som lyckat och med vissa förändringar och korrigeringar av logistik och marknadsföring genomförde samtliga parter återigen en vildsvinshelg hösten 2022, detta år även inklusive Jägarnas Riksförbund som projektpart.

I budgeten ingår ersättning till jägare för fällda djur, provtagning av cesium och trikiner, marknadsföring samt extra kostnader för kostenheten. Projektet ska samarbeta med Jägareförbundet och Jägarnas Riksförbund och är avhängigt av att jägarförbundens dialog med lokala slakterier resulterar i minst ett deltagande slakteri.

Resultat 2022

Totalt deltog ungefär 400 jägare i vildsvinshelgen i slutet av november 2022. Deltagande jägare kunde lämna in vildsvin till projektet mot ett lokalt presentkort på 200 kr som ersättning. Totalt lämnades 22 vildsvin in, varav 6 från Tierps kommun, 1 från Älvkarleby kommun och 15 från Östhammars kommun. Det gav sammanlagt 325 kilo vildsvinsfärs som kunde serveras i kommunernas verksamheter. Utöver de som lämnades in sköts ca 60 ytterligare vildsvin under helgen, vilket också bidrar till syftet med projektet. Alla vildsvin provtogs avseende cesium och trikiner.

Kommunstyrelsens arbetsutskott

I Östhammars kommun ökade antal inlämnade vildsvin från 8 stycken hösten 2021 till 15 st år 2022. Köttet serverades 2022 främst som köttfärsbiffar i kommunens äldreomsorg. Projektet fick som helhet färre antal inlämnade vildsvin än föregående år, men då vildsvinsstammen minskat något och parterna i år hade en minimigräns på minst 40 kg levandevikt (ingen minimigräns 2021), bedömer båda deltagande jägarförbund att resultatet var tillfredsställande.

I projektet deltog från Östhammars kommun miljöakkunnig samt verksamhetschef för måltid och städ. Kostpersonal deltog i en utbildning om tillredning av vildsvinskött, där årets kock 2021 var en av föreläsarna. Kommunikationsenheten bidrog med insatser för att sprida information via kommunens hemsida och facebook, med stor positiv respons.

Projektförslag 2023

Det finns ett uttalat intresse från Tierps och Älvkarleby kommuner samt båda jägarförbunden att upprepa projektet 2023 med en gemensam jakthelg i november. Det tidigare deltagande slakteriet, Strömsbergs slakteri, har signalerat att de inte har möjlighet att delta detta år. Jägarförbunden har inlett dialog med andra lokala aktörer i Tierps och Östhammars kommuner om de kan ta emot, stycka och bereda köttet till kommunerna.

Om projektet upprepas år 2023 skulle det som tidigare år ingå en utbildning/ett inspirationstillfälle till kostpersonal i hantering av viltkött. Kostnaderna för hantering i slakteriet kunde minskas något under 2022 jämfört med 2021 men behöver ses över ytterligare genom att effektivisera logistiken. Jägarförbunden behöver utöka sin kommunikation med medlemmar för att öka kännedomen om projektet. Ersättningen till jägare för fällda djur med de lokala presentkorterna var en bättre lösning än föregående år. De uppsamlingsjägare som anlitas båda år bedöms vara en fungerande modell. Ett större samarbete med den lokala livsmedelshandeln är önskvärt under 2023 för att nå syftet gällande spridning av lokalt viltkött som en del av vår gemensamma livsmedelsförsörjning.

En förutsättning för att projektet ska kunna genomföras är att jägarförbundens dialog med lokala slakterier leder till att minst ett slakteri kan delta i projektet under vildsvinshelgen.

Förhoppningen från de tre kommunerna är att projektet ska bidra till möjligheter för lokala jägare att effektivisera logistiken för hantering av vildsvinskött - för eventuell fortsatt servering i kommunala verksamheter men också för ökad försäljning till butiker och konsument.

Budget

Budgeten för projektets genomförande år 2022 på 60 000 kr sattes med bedömningen att ca 25 vildsvin skulle lämnas in från jägare i Östhammars kommun. Med 15 inlämnade vildsvin användes 40 000 kr av avsatt budget. För att vid ett eventuellt deltagande 2023 åter ta höjd för fler inlämnade vildsvin, då projektet blir allt mer känt, föreslås en budget på 55 000 kr.

- Hantering/inköp av kött 25 000 kr (extrakostnad kostenheten jmf med inköp av nötkött)
- Provtagning cesium och trikiner 8 000 kr
- Ersättning jägare för fällda djur samt uppsamlingsjägare 15 000 kr
- Annonsering och övriga omkostnader 7 000 kr

Kommunstyrelsens arbetsutskott

Summa: 55 000 kr

Förvaltningen bedömer att projektet har goda möjligheter att genomföras i enlighet med beskrivning om Kommunstyrelsen anser att projektet ska finansieras i enlighet med förslag.

Beslutsunderlag

Kommunikation Vildsvinshelg 2022

Beslutet skickas till

Sektor Samhälle: Ulf Andersson, Marie Berggren, Camilla Andersson
Sektor Verksamhetsstöd: Mattias Nilsson, Annelie Wallen

Kommunstyrelsens arbetsutskott

KS-2023-174

14. Plan för Roslagens Destinationsstrategi

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar att ge förvaltningen i uppdrag att återkomma med en plan för genomförande av Roslagens destinationsstrategi.

Ärendebeskrivning

De tre Roslagskommunerna Östhammar, Norrtälje och Österåker har tagit fram en gemensam destinationsstrategi för Roslagen 2030, antagen i kommunfullmäktige 2021-11-09. Strategin spelar en viktig roll för att besöksnäring, kommuner, civilsamhälle och destinationsbolag ska kunna samarbeta för en hållbar utveckling av Roslagen som attraktiv och konkurrenskraftig besöksdestination. Den utgör även grunden för Destinationsrådets och det upphandlade destinationsbolagets arbete och uppdrag.

För att säkerställa möjligheten att uppnå målen i *Roslagens Destinationsstrategi 2030* krävs en verksamhetsövergripande samsyn kring kommunala insatser. Respektive kommun tar fram sina egna lokala planer. Dessa bör vara tydligt formulerade och angivna med tidsramar, finansiering och ansvar. I framtagandet av planen kommer berörda politiker och tjänstepersoner att vara delaktiga.

Norrtälje har antagit sin lokala handlingsplan. Se Bilaga 1.

Barnkonsekvensanalys

Ärendet bedöms inte ha några konsekvenser för barn.

Beslutsunderlag

Bilaga 1 Norrtälje kommuns handlingsplan

Bilaga 2 Roslagens Destinationsstrategi

Beslutet skickas till

Sektor Samhälle, Lisa Karm Togo, Ulf Andersson, Elin Dahm

KS-2022-716

15. Granskning av Kommunstyrelsens kontroll och uppföljning av privata utförare

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen antar de listade åtgärderna. Förvaltningen får i uppdrag att genomföra åtgärderna samt lyfta program för privata utförare till kommunfullmäktige för beslut.

Ärendebeskrivning

KPMG har av Östhammars kommuns revisorer fått i uppdrag att granska kommunstyrelsens rutiner för kontroll och uppföljning av verksamhet som bedrivs av privata utförare. Uppdraget ingår i revisionsplanen för år 2022 KPMG. Tjänstepersoner är intervjuade av KPMG och har tagit del av rapporten, de bekräftar att rapporten är korrekt samt att fakta stämmer. Kommunen ställer sig bakom de rekommendationer som KPMG anger i sin rapport. Rekommendationerna listas i kursiv text nedan och med efterföljande kommentarer ifrån förvaltningen.

- *Prioritera att ett program för uppföljning och kontroll av privata utförare gällande för hela kommunkoncernen upprättas och beslutas i fullmäktige. Ett utkast till program är framtaget och kan bearbetas för att lyftas till beslut i KF under året.*
- *I detta program tydliggöra ansvarsområden för kommunstyrelsen, nämnderna, stiftelse och bolag. I programutkast finns ansvarsområden tydligt angivna.*
- *Överväga att inkludera en klausul rörande meddelarskydd för medarbetare, allmänhetens insyn samt indikatorer för målsättning i framtida upprättade avtal med privata utförare. Upphandling arbetar in den skrivningen i avtalsmallar inför eventuella framtida avtal.*
- *I framtida avtal inkludera avsnitt med bestämmelser kring uppföljning och kontroll. Skrivs in i avtals mall för privata utförare.*
- *I kommunstyrelsens samt i nämndernas reglementen överväga att inkludera ett avsnitt för kontroll och uppföljning där ansvar för avtalsuppföljning pekas ut. Förvaltningens förslag är att inte göra den justeringen i reglemente, utan det säkerställs i avtal och arbetsrutin som tas fram.*
- *Upprätta anvisningar för hur sammanställning av genomförda uppföljnings insatser ska utformas och redovisas. Ansvar och rutin för avtalsuppföljning läggs hos Upphandling som hanterar uppgiften.*

Kommunstyrelsens arbetsutskott

Beslutsunderlag

Rapport KPMG Dnr KS-2022-716-2,

[Fullmäktiges program, privata utförare | SKR](#)

Program för verksamhet som utförs av privata utförare

Handlingsplan, bilaga 1

Beslutet skickas till

Kommunstyrelsen

Sektor Verksamhetsstöd: Helen Åsbrink, Sara Ersund

Sektor Samhälle: Ulf Andersson, Marie Berggren, Myran Olsson

Sektor Omsorg: Lina Edlund

Kommunstyrelsens arbetsutskott

KS-2023-196

16. Införande av digital signering

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen ger förvaltningen i uppdrag att införa verktyg för digital signering. Förvaltningen ska återrapportera om hur arbetet fortlöper på arbetsutskottet 4 april.

Ärendebeskrivning

Kommunen saknar i dagsläget verktyg för digital signering av protokoll, avtal m.m. Genom att införskaffa verktyg för digitalt signering kommer hanteringen av dokument både effektiviseras och förenklas.

Beslutet skickas till

Kommunförvaltningens ledningsgrupp för ärendefördelning, Peter Nyberg
Sektor Verksamhetsstöd: Helen Åsbrink, Sara Ersund Upphandlingsenheten
Barn- och Utbildningsnämnden
Bygg- och Miljönämnden
Individ- och Familjenämnden
Vård- och Omsorgsnämnden
Kultur- och fritidsnämnden

Kommunstyrelsens arbetsutskott

KS-2022-657

17. Remissvar gällande avgränsningssamråd för solcellsanläggning Bergamo, Valö 7:4

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen antar remissvaret för avgränsningssamrådet inför kommande miljökonsekvensbeskrivning för etablering av solcellspark och skicka detta till Arvaker Projekt 4 AB. (Bilaga)

Ärendebeskrivning

Arvaker projekt 4 AB har bjudit in till avgränsningssamråd inför kommande miljökonsekvensbeskrivning efter beslut från Länsstyrelsen. Östhammars kommun är inbjudna som samrådspart för att bedöma om ytterligare effekter än beskrivet i samrådsunderlaget bör utredas i kommande MKB.

Arvaker projekt 4 AB avser att etablera en solcellspark med tillhörande kopplings – och transformatorstationer på fastigheten Valö 7:4 i Östhammars kommun. Solcellsparken kommer att generera elektricitet, fri från koldioxid till ca 2 200 normalstora svenska villor per år, under en tid av cirka 40 år. Verksamheten är belägen cirka 7 km nordost om Österbybruk tätort i Östhammars kommun. Verksamheten kommer att avgränsas till det område inom vilket solcellsparken kommer att etableras där den totala ytan uppgår till cirka 40 ha.

Solcellsparken kommer att bestå av metallstrukturer med en höjd på cirka 3 meter i bakkant. På dessa metallstrukturer kommer solpaneler att monteras med en lutning av cirka 30 grader. Totalt kommer anläggningen att erhålla cirka 0,8 MW per 1 hektar, varav Bergamo skulle kunna generera cirka 30 MW. Solpanelerna kommer placeras riktade mot söder och radas upp symmetriskt. För att minimera markpåverkan monteras solcellspanelerna på moduler som pålas ner ca 1–3,5 meter i jorden. Byggnation av anläggningen beräknas ta cirka 6 månader.

Beslutsunderlag

- Handläggares yttrande
- Handläggares tjänsteutlåtande
- Samrådshandlingar från Arvaker projekt 4 AB.

Beslutet skickas till

Ärendet kräver omedelbar justering, skickas senast 2023-03-22 till:

Arvaker projekt 4 AB; [REDACTED]

Sektor samhälle: Alice Möller, Cecilia Willén Johansson

KS-2023-88

18. Yttrande över ansökan om undersökningstillstånd enligt lag (1966:314) om kontinentalsockeln – Gräsö WE AB

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen antar remissvaret för ansökan om undersökningstillstånd enligt lag (1966:314) om kontinentalsockeln och skicka detta till Sveriges Geologiska undersökningar (SGU). (Bilaga)

Ärendebeskrivning

Företaget Gräsö WE AB (dotterbolag till Ørsted A/S) ansöker nu i anslutning till den planerade havsbaserade vindkraftparken Gävle Havsvindspark Väst i Sveriges territorialvatten samt svensk ekonomisk zon, om undersökningstillstånd för havsbotten vilket regleras enligt lag (1966:314) om kontinentalsockeln. Tillstånd tilldelas av regeringen där företaget ansöker om att tillståndet ska gälla under 7 år från att det vunnit laga kraft. Sveriges Geologiska undersökningar (SGU) är prövningsinstans.

Inför den planerade vindkraftparken Gävle Havsvindspark Väst planeras undersökningar för att kartlägga de tekniska och miljömässiga förutsättningarna som råder i det planerade undersökningsområdet för etableringen av vindkraftverken. Två typer av undersökningar av havsbotten är planerade att genomföras: först geofysiska undersökningar och därefter sedimentundersökning genom provtagning och videofilmning. Företaget planerar även att använda vindmätningssutrustning inom undersökningsområdet. Även miljöundersökningar kan komma att utföras i samband med undersökningsarbetena.

Undersökningsområdet är beläget cirka 30 km öster om Gävle, i Gävleborgs län. Undersökningsområdet omfattar cirka 1045 km², varav cirka 713 km² i Sveriges territorialhav och cirka 332 km² i Sveriges ekonomiska zon utanför Sveriges territorialhav. Inom den del av undersökningsområdet som utgör Natura 2000-område kommer bottenprovtagningar med gripprovtagare inte genomföras.

Preliminär tidplan är att undersökningarna ska ske under 2024 och pågå cirka åtta månader.

Beslutsunderlag

Tjänstemäns yttrande

Samrådsunderlag från Gräsö WE AB (dotterbolag till Ørsted A/S)

Kommunstyrelsens arbetsutskott

Beslutet skickas till

Begäran om att beslut och yttrande skickas med omedelbar justering senast 2023-03-22
Sverige geologiska undersökningar, [REDACTED] ange dnr: 324-3094/2022 i mail
Sektor Samhälle: Alice Möller

Dnr KS-2023-131

19. Informationsärende avseende havsbaserad vindkraft

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen har tagit del av informationen.

Ärendebeskrivning

Utanför Östhammars kommuns kust, i svensk ekonomisk zon och delvis territorialvatten för Tierps kommun finns det i nuläget planer för att etablera tre större havsbaserade vindkraftparker. Den snabba ökningen av ansökningar till regeringen för etablering av havsbaserad vindkraft går att koppla till att havsområdet utanför bland annat Upplands kust i de svenska havsplanerna är utpekade för energiutvinning samt den pågående energikrisen i elområde 3 och 4.

Samtliga tre parker har kommit som remiss för avgränsningssamråd inför kommande miljökonsekvensbeskrivning under 2022 till Östhammars kommun och har nu gått framåt i sina ansökningar. Kommunen har även svarat på remisser från SGU angående undersökningstillstånd för havsbotten. Östhammars kommun kan vänta sig att företagen påbörjar sina ansökningar till regeringen under 2023 och 2024 där kommunen kommer följa processen och i de steg möjlighet ges ge yttranden.

Beslutsunderlag

Tjänsteutlåtande

Power Point med presentation

Beslutet skickas till

Sektor Samhälle: Alice Möller

Kommunstyrelsens arbetsutskott

KS-2023-87

20. Svar på motion från Anders Hedberg Magnusson (V) angående svenska för nyanställda

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige avslår motionen.

Ärendebeskrivning

Anders Hedberg Magnusson (V) yrkar i motion daterad 2023-01-30 att förvaltningen ska få i uppdrag att göra en satsning på utbildning och/eller arbetsplatsnära träning i praktisk svenska för nyanställda som gör det möjligt att anställa personer som annars skulle valts bort på grund av bristande kunskaper i svenska.

Beslutsunderlag

- Motion
- Svar på motion
- Protokollsutdrag KF 2023-02-14 § 15

Ärendets behandling

Motionen väcktes på fullmäktiges sammanträde 2023-02-14, § 15 och överlämnades till kommunstyrelsen för beredning.

Beslutet skickas till

Motionär

Webbredaktör för publicering på webbsida motioner

Kommunstyrelsens arbetsutskott

KS-2023-197

21. Hantering av medborgarmotion om ” Införande av lämna själv-kort på återvinningscentraler”

Förslag till beslut

Arbetsutskottet beslutar att medborgarmotionen hanteras inom kommunstyrelsen, inklusive beslut.

Ärendebeskrivning

Medborgarmotionen ”Införande av lämna själv-kort på återvinningscentraler” har uppnått namnunderskrifter från 1 % av folkbokförda i kommunen. Medborgarmotionen rör återvinningscentraler. Frågan ligger inom kommunstyrelsens område enligt reglemente: § 7. Ärendet handläggs av förvaltningen. När nämnden behandlar ärendet bjuds medborgarmotionären in till sammanträdet för att presentera motionen.

Beslutsunderlag

Medborgarmotionen finns via kommunens webbplats.

Beslutet skickas till

Kommunförvaltningens ledningsgrupp för ärendefördelning, Peter Nyberg
Medborgarmotionären

Kommunstyrelsens arbetsutskott

KS-2023-198

22. Hantering av medborgarmotion om ” Förslag till bestämda tider för fyrverkeri på nyårsafton

Förslag till beslut

Arbetsutskottet beslutar att medborgarmotionen hanteras inom kommunstyrelsen, inklusive beslut.

Ärendebeskrivning

Medborgarmotionen ” Förslag till bestämda tider för fyrverkeri på nyårsafton” har uppnått namnunderskrifter från 1 % av folkbokförda i kommunen. När nämnden behandlar ärendet bjuds medborgarmotionären in till sammanträdet för att presentera motionen.

Beslutsunderlag

Medborgarmotionen finns via kommunens webbplats.

Beslutet skickas till

Kommunförvaltningens ledningsgrupp för ärendefördelning, Peter Nyberg
Medborgarmotionären

Kommunstyrelsens arbetsutskott

Dnr KS-2023-1

23. Information från förvaltningen

Förslag till beslut

Arbetsutskottet tar del av informationen.

Ärendebeskrivning

Information i aktuella frågor från kommunförvaltningen.

Verksamhetsberättelse för 2022

Östhammars kommuns slutförvarsorganisation

Verksamhetsberättelsen för Östhammars kommuns slutförvarsorganisations arbete under 2022 utgår i huvudsak från upplägget i den verksamhetsplanering som redovisades i kommunens ansökan om medel ur Kärnavfallsfonden för 2022. Utöver en sammanfattande beskrivning av den verksamhet som kommunen bedrivit inom ramen för slutförvarsorganisationen under 2022 innehåller verksamhetsberättelsen även en ekonomisk redovisning (bilaga 1).

Östhammars kommun har 2022 avstått från att lämna underlag till extern revisor inför avlämnandet till Riksgäldskontoret (Riksgälden). Riksgälden har under de senaste åren genomfört en omfattande revision av kommunens användning av fondmedel och kommunen anser därför att det innebär en onödig kostnad att genomföra ytterligare en revision.

Bakgrund

Slutförvarsorganisationen och dess uppdrag

I Östhammars kommun bildades 1995, i samband med att det påbörjades platsundersökningar för ett slutförvar för använt kärnbränsle i Forsmark, en slutförvarsorganisation. Sedan det blev klart att Svensk Kärnbränslehantering AB (SKB) tänkt ansöka om utbyggnad av slutförvaret för kortlivat radioaktivt avfall (SFR) har slutförvarsorganisationen även haft i uppdrag att följa den prövningen. Slutförvarsorganisationens sammansättning och dess uppdrag har förändrats under åren beroende på var i processen prövningarna befunnit sig.

Kommunstyrelsen leder kommunens arbete i slutförvarsfrågan på uppdrag av kommunfullmäktige. Till sitt stöd har kommunstyrelsen under 2022 haft en slutförvarsorganisation bestående av tre tjänstepersoner, en granskningsgrupp och en referensgrupp.

Granskningsgruppen bestod under 2022 av 15 ledamöter med representanter från samtliga partier i kommunfullmäktige. Granskningsgruppen har bland annat haft i uppdrag att följa prövningarna av slutförvarsanläggningar i Östhammars kommun och att granska och bedöma de handlingar som SKB presenterar i prövningarna.

Referensgruppen bestod under 2022 av samtliga ledamöter i Östhammars kommunfullmäktige samt representanter från bland annat grannkommuner och lokala miljöorganisationer. Referensgruppen har ansvarat för information och kommunikation till allmänheten.

Det finns även tre tjänstepersoner anställda på kommunen som arbetar med slutförvarsfrågan; en chef, en utredare och en kommunikatör.

Finansiering

För arbetet med prövning av slutförvarsfrågor och information till allmänheten söker Östhammars kommun årligen medel ur Kärnavfallsfonden¹. Ansökan prövas av Riksgälden och får bestämmas till högst 10 miljoner kronor per kommun och kalenderår. Medel från Kärnavfallsfonden betalas ut i förskott.

För verksamhetsåret 2022 ansökte Östhammars kommun om 4 675 000 kronor. Riksgälden beviljade den 20 december 2021 kommunen 4 427 000 kronor men gav kommunen avslag på medel för kostnader avseende licenser. Östhammars kommun har överklagat beslutet i den del som avslaget avser men när detta skrivs har regeringen ännu inte tagit ställning till överklagan.

Aktuellt i prövningarna under 2022

Slutförvaret för använt kärnbränsle

I januari 2022 beslutade regeringen om tillåtlighet enligt miljöbalken och tillstånd enligt kärntekniklagen. I och med det lämnades ärendena åter till Mark- och miljödomstolen vid Nacka tingsrätt samt till Strålsäkerhetsmyndigheten.

I februari lämnade SKB in ett förslag på tidsplan för den fortsatta prövningen till Mark- och miljödomstolen. SKB föreslår i sin tidsplan att bolaget ska redovisa sina slutliga yrkanden och villkorsförslag under första halvåret 2023. Domstolen har gett SKB anstånd till den 30 juni 2023 med att inkomma med dessa handlingar.

I april 2022 lämnade ett flertal miljöorganisationer in en gemensam ansökan om rättsprövning av regeringens beslut till Högsta förvaltningsdomstolen. När detta skrivs har Högsta förvaltningsdomstolen ännu inte meddelat sitt beslut.

Utbyggnad av SFR

I och med regeringens beslut i december 2021 om tillåtlighet enligt miljöbalken och tillstånd enligt kärntekniklagen lämnades ärendena åter till Mark- och miljödomstolen vid Nacka tingsrätt samt till Strålsäkerhetsmyndigheten.

I mars 2022 lämnade SKB in en begäran om tillstånd till Mark- och miljödomstolen. Under året genomfördes två remissrundor och i månadsskiftet november-december hölls huvudförhandling i Nacka tingsrätt. I december 2022 fick SKB tillstånd enligt miljöbalken för fortsatt drift och utbyggnad av SFR, dock med några villkor på provotid.

I prövningen enligt kärntekniklagen återstår godkännande av flera säkerhetsanalyser (SAR) innan anläggningen kan tas i drift. SKB har meddelat att de har för avsikt att lämna in den första säkerhetsanalysen (preliminär säkerhetsanalys, PSAR) under första kvartalet 2023.

¹ Östhammars kommun har enligt lagen (2006:647) om finansiering av kärntekniska restprodukter (finansieringslagen) möjlighet att få ersättning från Kärnavfallsfonden för kostnader som kommunen har för prövning av frågor om slutförvaring av restprodukter och för information till allmänheten i frågor som rör hantering och slutförvaring av använt kärnbränsle och kärnavfall.

Andra relaterade prövningar

I februari 2022 lämnade SKB in en ansökan om tillstånd för havsvattenuttag för att tillgodose SFR:s vattenbehov.

I maj 2022 hölls huvudförhandling om utökad lagringskapacitet i det centrala mellanlagret för använt kärnbränsle (Clab). Mellanlagret är en del av det sammanhållna systemet för hantering av använt kärnbränsle men bröts ut ur ansökan i augusti 2021.

I oktober 2022 lämnade SKB in en tilläggsansökan till den ansökan om utökad verksamhet i hamnen i Forsmark som bolaget lämnade in 2016. Den utökade verksamheten är bland annat för att möjliggöra borttransport av bergmassor från både SFR-utbyggnaden och slutförvaret för använt kärnbränsle.

Verksamhetsberättelse för 2022

Strukturen på verksamhetsberättelsen utgår, som angavs inledningsvis, i huvudsak från upplägget i den verksamhetsplanering som redovisades i Östhammars kommuns ansökan om medel från Kärnavfallsfonden för 2022.

Prövningen

Följa prövningsprocessen

Östhammars kommun har under 2022 aktivt deltagit i och följt prövningen enligt miljöbalken både för slutförvaret för använt kärnbränsle och för utbyggnaden av SFR. Slutförvarsorganisationen har även följt andra relaterade prövningar både för att få en helhetsbild och för att kunna besvara allmänhetens frågor.

Under 2022 har utbyggnaden av SFR varit i fokus för slutförvarsorganisationens arbete. Som beskrevs ovan har det under 2022 bland annat genomförts remissrundor och varit huvudförhandling om fortsatt drift och utbyggnad av SFR. Såväl Granskningsgruppens ledamöter som slutförvarsorganisationens tjänstepersoner har satt sig in i de underlag och yttranden som både SKB och andra parter lämnat i prövningen. Kommunen har i det här arbetet även anlitat miljöjuridiskt stöd.

I prövningen av slutförvaret för använt kärnbränsle har det inte hänt mycket under 2022 vilket inneburit att slutförvarsorganisationen inte arbetat så mycket med den prövningen under året.

I verksamhetsplaneringen för 2022 angavs att om SKB under 2022 går vidare med platsvalsprocessen för SFL planerade kommunen, förutsatt att Forsmark skulle ingå som en av platserna, att delta även i denna process. SKB har under året meddelat att det fortsatta arbetet med SFL fått lägre prioritet och det har under 2022 inte varit någon process för SFL som inneburit att kommunen haft anledning att arbeta med frågan.

Kunskapsuppbyggnad och omvärldsbevakning

Utöver den viktiga kunskapsuppbyggnad och omvärldsbevakning som görs i det arbetet med att följa prövningarna har Slutförvarsorganisationen under året även deltagit i olika möten, seminarier och informationstillfällen som anordnats av bland annat Strålsäkerhetsmyndigheten och Kärnavfallsrådet.

Andra sammanhang för omvärldsbevakning är i möten och dialoger med dels en stor bredd av svenska aktörer, som till exempel Strålsäkerhetsmyndigheten, Kärnavfallsrådet, miljöorganisationer och Oskarshamns kommun, men även genom möten med aktörer från andra länder.

Omvärldsbevakning görs även på webben. Ett särskilt verktyg för omvärldsbevakning används för att säkerställa god bevakning.

Slutförvarsorganisationen har under året även fortsatt bevaka vad som händer internationellt i slutförvarsfrågan. Slutförvarsorganisationen deltog bland annat i en internationell konferens om slutförvar (International Conference on Geological Repositories, ICGR) som Nuclear Energy Agency (NEA, OECD:s kärnenergiorgan) anordnade i Helsingfors i april. På konferensen gavs en bred bild av det arbete med slutförvar för radioaktivt avfall som pågår i ett flertal länder. Två ledamöter från Granskningsgruppen och tre tjänstepersoner deltog i konferensen.

Östhammars kommun har under 2022 fortsatt medverka i NEA:s projekt ”Information, Data and Knowledge Management (IDKM)”. Projektet består av fyra delprojekt där kommunen är representerade med en tjänsteperson i den grupp som arbetar med informationsbevarande efter förslutning (Expert Group on Awareness Preservation after Repository Closure, EGAP). Medverkan innebär möjlighet att på nära håll få insyn i det arbete som pågår inom informationsbevarande samt ge inspel i frågan från det lokala perspektivet.

Östhammars kommun medverkar även i ett EURAD-projekt (European Joint Programme on Radioactive Waste Management) som handlar om ”Interactions with Civil Society”. Kommunen finns representerad med en tjänsteperson men har inte kunnat medverka i det enda möte som anordnades 2022. Den minimala medverkan är del av omvärldsbevakningen och ska ge erfarenheter och kunskaper in i vår organisation om hur man ytterligare kan interagera mellan aktörerna och allmänheten i slutförvarsprocesserna i Europa.

Kommunstyrelsen har sedan hösten 2009 en stående punkt på sina ordinarie sammanträden för information från Slutförvarsenheten. Informationen är utformad för att både ge en tillbakablick över vad som hänt sedan förra sammanträdet, men också vad som kommer att hända fram till nästa. Det ger möjligheter både till utvärdering av tidigare insatser och möjligheter att ställa frågor om vad som är aktuellt. Motsvarande informationsblad produceras även för kommunfullmäktige. Samtliga informationsblad finns diarieförda och tillgängliga på vår webbplats www.osthammar.se.

Även Lokala säkerhetsnämnden vid Forsmark har en stående punkt på sina ordinarie sammanträden för information från Slutförvarsenheten. En tjänsteperson deltar i mötena och ger en muntlig presentation av det aktuella läget i slutförvarsfrågan.

I verksamhetsplaneringen för 2022 angavs att om samhällsläget tillät skulle den serie med studiebesök på olika kärntekniska anläggningar som påbörjades i början av 2020 (för den då nybildade granskningsgruppen) återupptas. Under året avtog pandemin men eftersom det närmade sig en ny mandatperiod beslutades att skjuta på studiebesöksserien tills nya ledamöter utsetts.

Information till allmänheten

Föredrag och seminarier

Slutförvarsorganisationen anordnade under 2022 tre öppna möten, alla tre i form av öppna möten anordnade av referensgruppen. Samtliga websändes för att öka tillgängligheten för våra kommuninvånare.

Representanter från slutförvarsorganisationen har även varit föredragande vid öppna möte som anordnats av andra aktörer under året, bland annat av föreningen Kvalitativ Kärnavfallsinformation (KKI) och av Roslagens Sparbank.

Övrig information till allmänheten

Slutförvarsorganisationen har under året gett ut nyhetsbrev och annonserat i lokala medier om aktuella frågor. Under den vecka som huvudförhandlingen om SFR pågick ansvarade slutförvarsorganisationens kommunikator för kommunens Instagram-konto.

Under året har även ett löpande arbete gjorts för att hålla kommunens hemsida för slutförvarsfrågan, www.slutforvarforsmark.se, aktuell. I slutet av året påbörjades en större uppdatering av hemsidan då den på sikt kommer att flyttas in som en undersida till www.osthammar.se.

Under 2022 har slutförvarsorganisationens arbetat med en informationsfilm riktad till högstadieelever. Kopplat till filmen tas det även fram ett utbildningsunderlag till lärare.

I augusti anordnade Föreningsalliansen Olandsbygden mässan Oland Visar. Slutförvarsorganisationen deltog under mässans båda utställningsdagar.

Den rundtur för nyinflyttade som angavs i verksamhetsplaneringen har inte genomförts under året. Visit Roslagen, som varit sammanhållande för dessa rundturer, minskade under 2022 sin verksamhet i Östhammars kommun vilket ledde till att rundturen för nyinflyttade inte genomfördes under året.

Under året gjordes även en uppdatering av slutförvarsorganisationens kommunikationsplan.

Slutförvarsorganisationen under 2022

Granskningsgruppen

Under 2022 hade Granskningsgruppen fyra protokollförda möten, tre arbetsmöten och en planeringsdag. I juni gjorde gruppen ett studiebesök i Forsmark.

Utöver gruppens egna möten deltog Granskningsgruppen under året i möten som anordnades av Kärnavfallsrådet och SKB. Gruppens presidium har även deltagit i en del av de övriga möten som nämnts ovan.

Granskningsgruppens sammansättning

Granskningsgruppens sammansättning under 2022 var enligt följande:

Tomas Näslund (S)	ordförande
Bertil Alm (C)	1:a vice ordförande
Filip Uthammar (M)	2:e vice ordförande

Martin Wahlsten (SD)	3:e vice ordförande
Kristina Woxdahl Pihl (S)	ledamot (till 2022-06-14)
vakant	ledamot (från 2022-06-14)
Erik Rudolfsson (S)	ledamot
Krister Lindgren (SD)	ledamot
Gunnel Wahlgren (C)	ledamot
Jessica Kumlin (M)	ledamot
Erik Helén (KD)	ledamot
Sune Berglund (BoA)	ledamot
Inger Arvidsson (V)	ledamot
Rune Nilsson (L)	ledamot
Arno Unge (MP)	ledamot
Roger Lamell (S)	ledamot från kommunfullmäktiges presidium

Referensgruppen

Referensgruppen sammanträder vanligtvis i anslutning till kommunfullmäktiges sammanträden. Under 2022 har gruppen haft tre sammanträden; två i anslutning till kommunfullmäktiges sammanträden och ett vid ett separat tillfälle.

Kommunfullmäktiges presidium utgör arbetsutskott för referensgruppen. I egenskap av att vara referensgruppens arbetsutskott, har kommunfullmäktiges presidium slutförvarsfrågan som en stående punkt på dagordningen vid sina sammanträden. Under punkten diskuteras framtida referensgruppsmöten och tjänstepersonsorganisationen ger en uppdatering om slutförvarsprövningarna.

Referensgruppens sammansättning

Referensgruppens sammansättning under 2022 var enligt följande:

Kommunfullmäktige	samtliga ledamöter och ersättare
Ålands landskapsregering	vakant
Region Uppsala	Monique Holmgren, Marta Fallgren
Uppsala kommun	Linda Eskilsson (MP)
Norrtälje kommun	Staffan Tjörnhamar (M)
Tierps kommun	Lotta Carlgren (C), Lars-Peter Hållstrand (S)
Älvkarleby kommun	Magnus Grönberg (S)
Gävle kommun	Jörgen Edsvik (S)
Opinionsgruppen för säker slutförvaring (Oss)	Åsa Lindstrand
Naturskyddsföreningen i Uppsala län	Hans Jivander

Referensgruppens arbetsutskotts sammansättning

Referensgruppens arbetsutskotts sammansättning under 2022 var enligt följande:

Roger Lamell (S)	ordförande (till 2022-10-18)
Lennart Owenius (M)	ordförande (från 2022-10-18)
Lisa Landberg (C)	1:a vice ordförande (till 2022-10-18)
Maria Nyström (KD)	1:a vice ordförande (från 2022-10-18)
Lennart Owenius (M)	2:e vice ordförande (till 2022-10-18)
Jonas Lennström (S)	2:e vice ordförande (från 2022-10-18)

Tjänstepersonsorganisation

Administration

Den huvudsakliga administrationen runt granskningsarbetet med slutförvarsfrågan genomförs av enhetens utredare. Utredarens uppdrag och uppgift är att förbereda slutförvarsorganisationens möten både som kunskapsstöd, med kontakter med externa föredragshållare/expertter samt att fungera som egen utredare och expert inom vissa sakområden, att vara sekreterare vid möten och följa upp fattade beslut. Slutförvarsorganisationen tar även hjälp av stödfunktionerna i kommunen för att fungera administrativt med diarieföring, lönehantering, HR-frågor, arkivering och IT-stöd.

Under 2022 har slutförvarsorganisationens tjänstepersonsorganisationen, med stöd från framförallt kommunens ekonomiavdelning, även lagt relativt stor tid på att besvara Riksgäldens frågor under revisionen. Kommunen har tagit höjd för detta i sin planering men då det under 2022 genomförts revision av tre års verksamhet har arbetet med detta varit större än väntat.

Tjänstepersonsorganisationen arbetar kontinuerligt med kvalitetssäkring och uppföljning via bland annat Stratsys som är vårt lednings- och verksamhets-system.

Tjänstepersonsorganisationens sammansättning

Tjänstepersonsorganisationen som hanterar slutförvarsfrågor har under 2022 bestått av enhetschef (70 %), utredare (ca 80 %) samt kommunikatör (ca 80 %), vilket är mindre än de 2,5 tjänster som uppgavs i budgeten för verksamhetsåret. Tjänstegraden för utredare och kommunikatör har varierat under året.

Ekonomi

Östhammars kommun har under året förbrukat 3 346 700 kronor vilket är 1 080 300 kronor mindre än de 4 427 000 kronor som kommunen beviljades av Riksgälden för verksamhetsåret 2022. Detaljerad ekonomisk redovisning med kommentarer ges i bilaga 1.

För Östhammars kommun

Fabian Sjöberg
Kommunstyrelsens ordförande

Peter Nyberg
Kommundirektör

Bilagor

Bilaga 1. Ekonomisk redovisning för verksamhetsåret 2022

Ekonomisk redovisning för verksamhetsåret 2022

Verksamhet/Åtgärd	Budget från ansökan (SEK)	Beviljade medel (SEK)	Utfall (SEK)	Kommentar
Verksamhetsgemensamma kostnader				
Löner				
Slutförvarsenheten	2 400 000	2 400 000	1 788 997	Se verksamhetsberättelse.
Verksamhetsstöd	110 000	110 000	0	Har inte debiterats ännu.
Arvode	500 000	500 000	661 344	
Seminarier	25 000	25 000	27 700	
Resor	60 000	60 000	77 845	
Konsulter/tjänster	200 000	200 000	34 832	
Övriga verksamhetskostnader	520 000	252 000	196 133	
1.1 Följa prövningsprocessen				
Delta i eventuella huvudförhandlingar				
Konsulter/tjänster (juridiskt ombud)	500 000	500 000	418 310	
Resor	20 000	20 000	17 665	
1.2 Kunskapsuppbyggnad och omvärldsbevakning				
Verktyg för omvärldsbevakning	30 000	30 000	60 000	Under 2022 betalades för både 2022 och 2023.
Studiebesök	100 000	100 000	17 922	Se verksamhetsberättelse.
2.1 Anordna föredrag och seminarier				
Konsulter/tjänster	70 000	70 000	5 730	Inget arvode har betalats ut till föreläsare.
Annonsering	25 000	25 000	22 822	
Övriga kostnader	25 000	25 000	1 200	
2.2 Övrig information till allmänheten				
Rundtur för nyinflyttade	15 000	15 000	0	Se verksamhetsberättelse.
Annonsering	75 000	75 000	16 200	
TOTALT	4 675 000	4 427 000	3 346 700	

Från: Kommunen [REDACTED]
Skickat: 2023-01-11 11:08
Till: Kommunstyrelsen [REDACTED]
Ämne: KS-2023-30----VB: Remiss av promemorian Ny kärnkraft i Sverige – ett första steg - Svar senast den 10 april 2023
Bilagor: Remissmissiv promemorian Ny kärnkraft i Sverige - ett första steg (KN2023 01921).pdf, Promemoria Ny kärnkraft i Sverige - ett första steg (KN2023 01921).pdf

Från: Marie-Louise Veigurs [REDACTED]
Skickat: den 11 januari 2023 08:57
Till: [REDACTED]

Kopia: [REDACTED]

Ämne: Remiss av promemorian Ny kärnkraft i Sverige – ett första steg - Svar senast den 10 april 2023

Till: Remissinstanser enligt remissmissiv, bifogas

Remiss av promemorian Ny kärnkraft i Sverige – ett första steg. Promemorian bifogas.

Remissvaren ska ha kommit in till Klimat- och näringslivsdepartementet **senast den 10 april 2023**. Svaren bör lämnas per e--post till [REDACTED] och med kopia till [REDACTED]. Ange diarienummer KN2023/01921 och remissinstansens namn i ämnesraden på e-postmeddelandet.

Svaret bör lämnas i två versioner: den ena i ett bearbetningsbart format (t.ex. Word), den andra i ett format (t.ex. pdf) som följer tillgänglighetskraven enligt lagen (2018:1937) om tillgänglighet till digital offentlig service. Remissinstansens namn ska anges i namnet på respektive dokument.

Remissvaren kommer att publiceras på regeringens webbplats.

I remissen ligger att regeringen vill ha synpunkter på förslagen eller materialet i promemorian. Om remissen är begränsad till en viss del av promemorian, anges detta inom parentes efter remissinstansens namn i remisslistan. En sådan begränsning hindrar givetvis inte att remissinstansen lämnar synpunkter också på övriga delar.

Myndigheter under regeringen är skyldiga att svara på remissen. En myndighet avgör dock på eget ansvar om den har några synpunkter att redovisa i ett svar. Om myndigheten inte har några synpunkter, räcker det att svaret ger besked om detta.

För **andra remissinstanser** innebär remissen en inbjudan att lämna synpunkter.

Promemorian kan laddas ned från Regeringskansliets webbplats www.regeringen.se.

Råd om hur remissyttranden utformas finns i Statsrådsberedningens promemoria [Svara på remiss \(SB PM 2021:1\)](#). Den kan laddas ned från Regeringskansliets webbplats www.regeringen.se.

Magnus Moreau
Departementsråd

Kopia till

Elanders Sverige AB, e-postadress: [REDACTED]

OBS: Det här e-postmeddelandet har sitt ursprung utanför kommunen. Klicka inte på länkar eller öppna bifogade filer om du inte känner igen avsändaren och vet att innehållet är säkert. Är du osäker så kontaktar du IT-support.

Promemoria

Klimat- och näringslivsdepartementet

Ny kärnkraft i Sverige – ett första steg

Dnr KN2023/01921

Januari 2023

Promemorians huvudsakliga innehåll

I promemorian lämnas förslag till ändringar i miljöbalken och lagen (1984:3) om kärnteknisk verksamhet (kärntekniklagen) som syftar till att utvidga förutsättningarna för att tillåta uppförande och drift av nya kärnkraftsreaktorer. Förslaget innebär att bestämmelsen i miljöbalken som anger att regeringen endast får tillåta en ny kärnkraftsreaktor om den ersätter en permanent avstängd reaktor och uppförs på en plats där någon av de befintliga reaktorerna är lokaliserad tas bort. En följdändring föreslås också i en bestämmelse i kärntekniklagen som innehåller en hänvisning till förbuden i miljöbalken. Övriga förutsättningar för anläggningar för kärnteknisk verksamhet och tillåtlighetsprövning av kärnkraftsreaktorer påverkas inte av förslaget.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 mars 2024.

Innehållsförteckning

1	Lagtext	4
1.1	Förslag till lag om ändring i miljöbalken	4
1.2	Förslag till lag om ändring i lagen (1984:3) om kärnteknisk verksamhet	5
2	Bakgrund och gällande rätt	6
2.1	Kärnteknisk verksamhet prövas enligt flera regelverk	6
2.2	Från förbud till begränsning av nya kärnkraftsreaktorer	6
2.3	Regeringens tillstånds- och tillåtlighetsprövning	7
2.4	Ett ökat behov av elproduktion.....	9
3	Förbud mot att tillåta nya kärnkraftsreaktorer tas bort	10
4	Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser	11
5	Konsekvenser	11
5.1	Kommunerna	11
5.2	Myndigheter och domstolar.....	12
5.3	Företag.....	12
5.4	Miljö, klimat och människors hälsa.....	13
6	Författningskommentar	13
6.1	Förslaget till lag om ändring i miljöbalken.....	13
6.2	Förslaget till lag om ändring i lagen (1984:3) om kärnteknisk verksamhet	14

1 Lagtext

1.1 Förslag till lag om ändring i miljöbalken

Härigenom föreskrivs att 17 kap. 6 a § miljöbalken¹ ska upphöra att gälla vid utgången av februari 2024.

1.2 Förslag till lag om ändring i lagen (1984:3) om kärnteknisk verksamhet

Härigenom föreskrivs att 5 b § lagen (1984:3) om kärnteknisk verksamhet ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

5 b §²

Vid prövning av ärenden enligt denna lag ska 2 kap. och 5 kap. 3–5 §§ miljöbalken tillämpas. *Vid prövning av tillstånd att uppföra, inneha och driva en ny kärnkraftsreaktor ska även 17 kap. 6 a § miljöbalken tillämpas.*

Vid prövning av ärenden enligt denna lag ska 2 kap. och 5 kap. 3–5 §§ miljöbalken tillämpas.

Ett tillstånd enligt denna lag får inte avse transporter av använt kärnbränsle eller kärnavfall till platser eller länder som anges i 6 kap. 14 § strålskyddslagen (2018:396).

Ett tillstånd enligt 5 a § första stycket 1 får ges endast om det finns synnerliga skäl och genomförandet av det program som avses i 12 § inte försvåras. Ett tillstånd enligt 5 a § första stycket 2 får ges endast om det mellan Sverige och det andra landet finns ett avtal om slutförvaring och fördelarna med slutförvaring i det andra landet från kärnsäkerhets-synpunkt tydligt överväger fördelarna med slutförvaring i Sverige.

Denna lag träder i kraft den 1 mars 2024.

² Senaste lydelse 2018:1415.

2 Bakgrund och gällande rätt

2.1 Kärnteknisk verksamhet prövas enligt flera regelverk

I lagen (1984:3) om kärnteknisk verksamhet (kärntekniklagen), strålskyddslagen (2018:396) och miljöbalken anges de generella principerna och tillståndsreglerna för säkerhet och strålskydd i kärnteknisk verksamhet. Bestämmelserna i lagarna kompletteras av förordningar och myndighetsföreskrifter som innehåller mer detaljerade bestämmelser. Uppförandet av en ny reaktor kräver både tillstånd enligt kärntekniklagen och tillstånd enligt miljöbalken.

Enligt 2 § kärntekniklagen omfattas kärnkraftsreaktorer av vad som i den lagen avses med kärnteknisk anläggning och är därmed kärnteknisk verksamhet enligt 1 § samma lag. Utgångspunkten är att det är regeringen som prövar förutsättningarna att ge tillstånd till anläggningar för kärnteknisk verksamhet och prövningen ska göras i enlighet med både miljöbalken och kärntekniklagen. Även andra tillståndsregler är tillämpliga för anläggningar för kärnteknisk verksamhet, bland annat miljöbalkens bestämmelser om miljöfarlig verksamhet och vattenverksamhet.

Kärntekniklagen är bland annat inriktad på säkerheten vid den kärntekniska verksamheten samt på tillsyn över och insyn i verksamheterna. Kärntekniklagen innehåller också de centrala bestämmelserna om omhändertagande och slutförvaring av kärnavfall och använt kärnbränsle.

Strålskyddslagen syftar till att skydda människors hälsa och miljön från skadliga effekter till följd av strålning. Det gäller både för anställda som är sysselsatta i verksamhet med strålning och allmänheten i omgivande miljö och patienter i sjukvården.

Miljöbalken reglerar bland annat skyddet mot den inverkan som miljöfarlig verksamhet kan ha på miljön och människors hälsa. Kärnteknisk verksamhet utgör miljöfarlig verksamhet enligt definitionen i 9 kap. 1 § miljöbalken. Tillstånd för kärnkraftsreaktorer krävs enligt 21 kap. 7 § miljöprövningsförordningen (2013:251). För intag och utsläpp av kylvatten från kärnkraftsreaktorer gäller också bestämmelserna om vattenverksamhet, som regleras i miljöbalken och lagen (1998:812) med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet. För vattenverksamhet krävs tillstånd om inte något annat följer av de undantag från tillståndsplikten som anges i balken.

2.2 Från förbud till begränsning av nya kärnkraftsreaktorer

I propositionen Kärnkraften – förutsättningar för generationsskifte (prop. 2009/10:172) föreslog regeringen ändringar i miljöbalken och kärntekniklagen för att ge förutsättningar för det som kallades ett generationsskifte i det svenska kärnkraftsbeståndet. I propositionen föreslogs att lagen (1997:1320) om kärnkraftens avveckling skulle

upphävas och att förbudet i kärntekniklagen mot att meddela tillstånd till att uppföra en kärnkraftsreaktor skulle tas bort. I propositionen lämnades bland annat förslag till bestämmelser som i stället skulle medföra ett förbud mot att ge tillstånd till uppförande och drift av en ny kärnkraftsreaktor om den inte endast skulle ersätta en av de befintliga reaktorerna. I propositionen beskrevs utvecklingen av kärnkraftspolitiken i Sverige och internationellt liksom regelverkets utveckling och bakgrunden till de förslag som lämnades i propositionen. Riksdagen biföll propositionen den 17 juni 2010 (bet. 2009/10:NU26, rskr. 2009/10:359).

Ändringarna, som trädde i kraft den 1 januari 2011, innebar bland annat att 17 kap. 6 a § i miljöbalken infördes. Bestämmelsen anger tre förutsättningar som måste vara uppfyllda för att regeringen ska tillåta en ny kärnkraftsreaktor. Den första förutsättningen är att den nya reaktorn är avsedd att ersätta en kärnkraftsreaktor som efter den 31 maj 2005 har varit i drift för att utvinna kärnenergi. Den andra förutsättningen är att den kärnkraftsreaktor som ersätts kommer att vara permanent avstängd när den nya reaktorn tas i kommersiell drift. Den tredje förutsättningen är att den nya kärnkraftsreaktorn uppförs på en plats där en kärnkraftsreaktor efter den 31 maj 2005 har varit i drift för att utvinna kärnenergi.

Definitionen av permanent avstängd kärnkraftsreaktor finns i 2 § 4 kärntekniklagen. I bestämmelsen anges att en permanent avstängd kärnkraftsreaktor är en reaktor där verksamheten med elproduktion har upphört och inte kommer att återupptas eller som inte har levererat el till elnätet de senaste fem åren.

I förarbetena till 17 kap. 6 a § miljöbalken (prop. 2009/10:172 s. 30) framgår bland annat att med ordet plats i bestämmelsen avses det område för kärnkraftsanläggningen som enligt kommunens detaljplan är avsatt för industri- eller energiändamål etc. Vad som är den mest lämpliga lokaliseringen av en ny reaktor får bedömas med hänsyn till förhållandena på respektive plats. Vidare framgår att det inte är givet att den gällande detaljplanen medger uppförande av en ny reaktor på den plats som är mest lämplig från säkerhets- och miljösynpunkt. Det kan därför behövas en ny detaljplan som omfattar ett större område för industri- eller energiändamål än tidigare. Förarbetena anger däremot att avsikten inte får vara att exploatera ett helt nytt industriområde i någon av de tre berörda kommuner där kärnkraftsreaktorer är placerade, utan det mark- och vattenområde som behövs för den nya reaktorn ska vara beläget i anslutning till det befintliga området.

2.3 Regeringens tillstånds- och tillåtlighetsprövning

Bestämmelsen i 17 kap. 1 § miljöbalken anger att regeringen ska pröva tillåtligheten av bland annat nya anläggningar för kärnteknisk verksamhet som prövas av regeringen enligt kärntekniklagen. Detta inkluderar nya kärnkraftsreaktorer. Regeringens tillåtlighetsprövning, som görs inom ramen för en prövning av tillstånd enligt miljöbalken, ger ett långtgående utrymme för att vid en prövning av en ny kärnkraftsreaktor avgöra tillåtligheten med hänsyn till om verksamheten är önskvärd från närings-,

energi-, arbetsmarknads-, klimat- och regionalpolitiska utgångspunkter (se prop. 2009/10:172 s. 27 och prop. 1997/98:45, Del 1 s. 435–437). Regeringens tillåtlighetsprövning görs som en del i mark- och miljödostolens tillståndsprövning av den miljöfarliga verksamhet och vattenverksamhet som krävs för kärntekniska verksamheter. Domstolen bereder ärendet och yttrar sig över ansökan i samband med att den överlämnas till regeringen för prövning. Efter regeringens prövning fortsätter tillståndsprocessen vid domstolen. Regeringens prövning följer i princip samma regler som annan tillståndsprövning enligt miljöbalken och ska bland annat beakta balkens hänsynsregler och krav på bästa möjliga teknik. I samband med tillåtlighetsprövningen kan regeringen även föreskriva särskilda villkor till skydd för allmänna intressen.

En förutsättning för att regeringen ska få tillåta anläggningar för kärnteknisk verksamhet, inklusive kärnkraftsreaktorer, är att kommunfullmäktige tillstyrker det (17 kap. 6 § miljöbalken). Bestämmelsen innehåller den s.k. kommunala vetorätten mot bland annat kärnkraftsreaktorer. Regeringen kan därför inte självständigt tillåta nya kärnkraftsreaktorer.

Uppförande, innehav och drift av en ny kärnkraftsreaktor kräver också tillstånd enligt kärntekniklagen. En kärnkraftsreaktor är enligt 2 § kärntekniklagen en kärnteknisk anläggning. Drift av en kärnteknisk anläggning utgör enligt 1 § kärntekniklagen kärnteknisk verksamhet, för vilken det enligt 5 § krävs tillstånd. En ansökan om tillstånd enligt kärntekniklagen prövas primärt av regeringen enligt lagens 5–5 i §§. Strålsäkerhetsmyndigheten bereder ansökningar om att bygga, inneha och driva en kärnteknisk anläggning innan de överlämnas med ett yttrande till regeringen. I kärntekniklagen anges inga särskilda kriterier för tillstånd utan bedömning sker från fall till fall. Utöver tillståndsreglerna anges i kärntekniklagen ett antal skyldigheter för tillståndshavaren. Om vissa angivna skyldigheter åsidosätts kan tillståndet återkallas.

Enligt 5 b § kärntekniklagen ska 2 kap. och 5 kap. 3–5 §§ miljöbalken tillämpas vid prövning av ärenden enligt lagen, vilket gör det tydligt att de allmänna hänsynsreglerna i miljöbalken gäller vid en tillståndsprövning av en ny kärnkraftsreaktor enligt kärntekniklagen samt att myndigheter och kommuner ska ansvara för att miljö kvalitetsnormer följs.

Miljöbalkens hänsynsregler innebär bland annat krav på kunskap med hänsyn till verksamhetens art och omfattning samt krav på att vidta de försiktighetsåtgärder som behövs för att förebygga, hindra eller motverka att verksamheten eller åtgärden medför skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön. Hänsynsreglerna innehåller också krav på bästa möjliga teknik och det som kallas hushållnings- och kretsloppsprincipen, som ställer krav på hushållning med råvaror och att minimera avfall. Därtill kommer bland annat platsvalsregeln som innebär att det för en verksamhet eller åtgärd som tar i anspråk ett mark- eller vattenområde ska väljas en plats som är lämplig med hänsyn till att ändamålet ska kunna uppnås med minsta intrång och olägenhet för människors hälsa och miljön.

I 5 c § kärntekniklagen ställs också ett antal krav för prövningen av kärnteknisk anläggning, inklusive kärnkraftsreaktorer. För det första anges att bestämmelserna om planer och planeringsunderlag i 3 kap. 11 och 12 §§ och 5 kap. 18 § miljöbalken ska tillämpas. För det andra anges att frågan om verksamheten eller åtgärden kan antas medföra en betydande miljöpåverkan ska avgöras i ett särskilt beslut enligt 6 kap. 26 och 27 §§

miljöbalken efter att en undersökning enligt 6 kap. 23–25 §§ har gjorts, om annat inte följer av undantagen i 6 kap. 23 § andra stycket. För det tredje ska en specifik miljöbedömning göras, information lämnas och samordning ske enligt 6 kap. 28–46 §§ miljöbalken, om en betydande miljöpåverkan kan antas. För det fjärde ska en liten miljökonsekvensbeskrivning tas fram enligt 6 kap. 47 § miljöbalken, om länsstyrelsen beslutar att en betydande miljöpåverkan inte kan antas.

I fråga om prövning av tillstånd att uppföra, inneha och driva en ny kärnkraftsreaktor anges särskilt i 5 b § kärntekniklagen att 17 kap. 6 a § miljöbalken ska tillämpas. Bestämmelsen anger att en ny kärnkraftsreaktor enbart får tillåtas om den nya reaktorn är avsedd att dels ersätta en kärnkraftsreaktor som kommer att vara permanent avstängd när den nya reaktorn tas i kommersiell drift, dels uppföras på en plats där en kärnkraftsreaktor efter den 31 maj 2005 har varit i drift för att utvinna kärnenergi.

Den 25 augusti 2022 gav regeringen Strålsäkerhetsmyndigheten i uppdrag (M2022/01731) att se över vilken utveckling av regelverket och andra åtgärder som behövs för att det ska finnas förutsättningar att nyttja både befintlig och framtida kärnkraft. Uppdraget omfattar att identifiera behov av utveckling av de regler eller andra åtgärder som kan påverka förutsättningarna för nyttjande av befintlig och ny kärnkraft, som t.ex. små modulära reaktorer (s.k. SMR) baserad på såväl känd som ny reaktorteknik. Strålsäkerhetsmyndigheten ska även bland annat analysera förutsättningarna för tillståndsprövning av små modulära reaktorer, inklusive tillståndsprövning av flera reaktorer av en reaktortyp inför möjlig byggnation på en eller flera platser, samt hur internationell samverkan och harmonisering påverkar dessa. Resultatet av arbetet med att identifiera behoven av utveckling av de regler och andra åtgärder som kan påverka förutsättningarna för befintlig kärnkraft, inklusive eventuella förslag på vidare hantering och förslag på författningsändringar, ska redovisas senast den 28 februari 2023. Övriga delar av uppdraget, som avser att identifiera behov av utveckling av de regler eller andra åtgärder som kan påverka förutsättningarna för nyttjande av framtida kärnkraftverk, ska redovisas senast den 31 juli 2023.

2.4 Ett ökat behov av elproduktion

Två viktiga förändringar har skett sedan begränsningarna i 17 kap. 6 a § miljöbalken infördes, nämligen att det prognosticerade elbehovet har ökat markant och att utvecklingen inom kärnenergiområdet har gått mot mindre enheter, så kallade små modulära reaktorer.

Bakgrunden till att behovet av elektricitet förutses öka är att elektrifieringen av industrin och av transportsektorn, som behöver genomföras för att ersätta fossila bränslen, ger en kraftigt ökad efterfrågan. Sverige har också goda förutsättningar för att konkurrenskraftigt och klimatneutralt producera varor och tjänster.

Det finns därmed ett behov av att bygga ut elproduktionen för att försäkra industrin tillgång till fossilfri energi. Det innebär att det kan finnas

fördelar, både ur tekniskt och ekonomiskt perspektiv, med att bygga reaktorer på nya platser.

3 Förbud mot att tillåta nya kärnkraftsreaktorer tas bort

Promemorians förslag: Bestämmelsen i miljöbalken som anger att regeringen endast får tillåta en ny kärnkraftsreaktor om den ersätter en permanent avstängd reaktor och uppförs på en plats där någon av de befintliga reaktorerna är lokaliserad ska tas bort.

En hänvisning i kärntekniklagen till den bestämmelse i miljöbalken som begränsar regeringens möjlighet att tillåta nya kärnkraftsreaktorer ska också tas bort.

Promemorians bedömning: Andra förutsättningar för att uppföra och driva kärnkraftsreaktorer påverkas inte av förslaget.

Skälen för promemorians förslag och bedömning: Utvecklingen mot mindre reaktorer innebär att det kan bli aktuellt att bygga fler reaktorer på fler platser än vad som tidigare förutsågs, dels då det behövs fler små reaktorer för att ersätta en större, dels för att placera dem närmare användarna. Mindre reaktorer öppnar också för nya tillämpningar, främst leveranser av fjärrvärme, processvärme och vätgas för t.ex. fossilfri stålproduktion. Att placera elproduktion närmare användarna minskar också belastningen på transmissionsnätet. Värmebehovet är utspritt över landet, vilket också är ett skäl till att det bör vara möjligt att tillåta att reaktorer uppförs på andra platser än där de befintliga reaktorerna är lokaliserade.

Bestämmelsen i 17 kap. 6 a § miljöbalken innebär en begränsning till högst tio reaktorer i samtidig drift vid Oskarshamn, Ringhals och Forsmarks kärnkraftverk. Dagens begränsningar av regeringens möjlighet att meddela tillåtelse för nya kärnkraftsreaktorer gör det svårt för nya aktörer att förbereda sig för att bygga reaktorer. De tillåtna platserna kontrolleras av de befintliga kärnkraftsbolagen, vilket håller nya aktörer ute från marknaden.

Som ett första steg för att möjliggöra en prövning av tillstånd till nya kärnkraftsreaktorer även i andra fall behöver miljöbalkens förbud mot att tillåta nya reaktorer som inte endast ersätter äldre reaktorer tas bort. Genom att 17 kap. 6 a § miljöbalken upphävs undanröjs dagens begränsningar. Som en följd av ändringen i miljöbalken bör också 5 b § kärntekniklagen, som innehåller en hänvisning till 17 kap. 6 a § miljöbalken, ändras.

Bestämmelserna i 17 kap. 6 a § miljöbalken och 5 b § kärntekniklagen gäller endast kärnkraftsreaktorer. Enligt 2 § kärntekniklagen är en kärnkraftsreaktor en kärnteknisk anläggning och därmed också en kärnteknisk verksamhet enligt 1 § kärntekniklagen. Övriga förutsättningar enligt miljöbalken och kärntekniklagen som ska tillämpas vid tillåtelse-

och tillståndsprovning för kärnteknisk verksamhet, inklusive kärnkraftsreaktorer, ändras inte genom promemorians förslag.

4 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Promemorians förslag: De föreslagna ändringarna ska träda i kraft den 1 mars 2024.

Promemorians bedömning: Det finns inget behov av övergångsbestämmelser.

Skälen för promemorians förslag och bedömning: Bestämmelserna innebär att vissa begränsningar mot att tillåta nya kärnkraftsreaktorer upphör att gälla. Lagändringarna bör träda i kraft så snart som möjligt för att ge marknaden tydliga planeringsförutsättningar, vilket för närvarande bedöms vara den 1 mars 2024.

Eftersom förutsättningarna för tillåtlighets- och tillståndsprovningen enligt miljöbalken och kärntekniklagen inte förändras i övriga delar saknas behov av övergångsbestämmelser.

5 Konsekvenser

Förslaget innebär att regeringen ges förutsättningar att tillåta en ny kärnkraftsreaktor som inte enbart ersätter en äldre reaktor eller som inte är avsedd att uppföras på en plats där en reaktor har varit i drift. Övriga förutsättningar enligt miljöbalken och kärntekniklagen som ska tillämpas vid tillåtlighets- och tillståndsprovning för kärnteknisk verksamhet, inklusive kärnkraftsreaktorer, ändras inte genom promemorians förslag.

Genom att förbudet mot att tillåta nya kärnkraftsreaktorer som inte enbart ersätter befintliga tas bort, öppnas nya möjligheter för en utökad energiproduktion i Sverige. Det öppnar för möjligheten att expandera kraftsystemet och att genomföra expansionen mer kostnadseffektivt. Därmed underlättas elektrifieringen av bland annat transportsektorn och industrin. Eftersom elektrifieringen är ett viktigt verktyg för klimatomställningen innebär ändringen även att klimatarbetet underlättas.

5.1 Kommunerna

Kommunfullmäktiges tillstyrkande krävs även fortsättningsvis för att regeringen ska få tillåta anläggningar för kärnteknisk verksamhet, inklusive kärnkraftsreaktorer.

Förändringen gör det dock möjligt för företag som vill bedriva kärnteknisk verksamhet att etablera sig i fler kommuner. Det innebär också en möjlighet att göra dessa kommuner attraktiva även för andra

verksamheter än kärnkraftsindustrin, exempelvis för verksamheter som behöver värme eller vätgas som kan produceras av en kärnkraftsreaktor.

5.2 Myndigheter och domstolar

Förslaget kan leda till nya ansökningar om tillstånd att få bygga nya kärnkraftsreaktorer och kan därför få konsekvenser för Strålsäkerhetsmyndighetens verksamhet som tillsynsmyndighet, eftersom en sådan ansökan ska granskas av myndigheten. Kostnaderna för Strålsäkerhetsmyndighetens granskning av en eventuell tillståndsansökan finansieras genom avgifter som betalas av sökanden i enlighet med förordningen (2008:463) om vissa avgifter till Strålsäkerhetsmyndigheten.

Om förslaget leder till nya tillståndsansökningar kan det ha betydelse för mark- och miljödomstolarna, som prövar tillståndsansökningar beträffande miljöfarlig verksamhet och vattenverksamhet enligt miljöbalken för kärnkraftsreaktorer. Regeringens tillåtlighetsprövning görs som en del i mark- och miljödomstolens tillståndsprövning. Domstolen bereder målet och yttrar sig över ansökan i samband med att målet överlämnas till regeringen för prövning. Ärenden i denna målkategori är i regel omfattande och komplexa och tar därför stora resurser i anspråk hos domstolarna. I förordningen (1998:940) om avgifter för prövning och tillsyn enligt miljöbalken finns regler om prövnings- och tillsynsavgifter som gäller för kärnkraftsreaktorer.

Med anledning av att förslaget endast påverkar bestämmelserna om tillåtligheten av nya kärnkraftsreaktorer, utan att påverka övriga bestämmelser om anläggningar för kärnteknisk verksamhet, bedöms förslaget inte medföra att antalet ansökningar om att få uppföra, inneha eller driva sådana anläggningar för kärnteknisk verksamhet ökar i närtid. Det kommer att ta tid för potentiella verksamhetsutövare att identifiera lämpliga platser för nya kärnkraftsreaktorer. Förslaget bedöms alltså inte medföra några ökade kostnader för domstolarna eller myndigheterna.

Förslaget bedöms inte medföra några andra konsekvenser för domstolarna och myndigheterna.

5.3 Företag

För företagare berör förslaget i första hand den som har intresse av att ansöka om tillstånd att uppföra en kärnkraftsreaktor.

Lagändringen öppnar för att företag kan inleda konkret arbete för att förbereda för reaktorer på nya platser och att utåt informera om dessa. Med anledning av att förslaget endast påverkar bestämmelserna om tillåtligheten av kärnkraftsreaktorer, utan att påverka övriga bestämmelser om anläggningar för kärnteknisk verksamhet, är förutsättningarna för att ansöka om tillstånd för kärnteknisk verksamhet i övrigt oförändrade.

Investeringar i kärnteknisk verksamhet är långsiktiga. Tillstånden för verksamheten förutsätter finansiering för nedmonteringen av reaktoreorna och för omhändertagande av det radioaktiva avfall som uppstår under drift och rivning. Tidshorisonten för en investering i en kärnkraftsreaktor är

därför lång. Förslaget ger tydliga planeringsförutsättningar för företag som vill investera i sådan verksamhet.

5.4 Miljö, klimat och människors hälsa

Förslaget har i sig ingen direkt påverkan på miljön, klimatet eller människors hälsa. Att det byggs nya kärnkraftsreaktorer ger dock förbättrade förutsättningar för att genomföra elektrifieringen av transportsektorn och industrin som är beroende av ett starkt kraftsystem. Att kunna bygga kärnreaktorer på nya platser öppnar för ny planering av kraftsystemet, vilket kan sänka systemkostnaden. Det finns stora förväntningar på att elektrifiering av fordon och industriprocesser ska ge stora utsläppsminskningar i sektorer som i dag är beroende av fossila bränslen. Industrin och transportsektorn är i fokus, men även andra sektorer kan dra stor nytta av en utökad elproduktion och få möjlighet att ställa om till verksamheter som medför lägre utsläpp och klimatpåverkan.

Möjligheten att ansöka om att förlägga reaktorer på nya platser öppnar också för att använda reaktorerna för att producera värme.

En ökad användning av kärnkraft skulle innebära att mängden använt kärnbränsle och kärnavfall som behöver tas om hand ökar. Kärnreaktorer ger upphov till såväl kortlivat som långlivat låg- och medelaktivt avfall, men även kortlivat och långlivat högaktivt avfall. Radioaktivt avfall från driften av kärnkraftverken och andra kärntekniska anläggningar behöver omhändertas i slutförvar. Nya och fler kärnkraftsreaktorer kan därför medföra behov av nya eller utvidgade slutförvar för både kortlivat och långlivat radioaktivt avfall. Även nya eller utvidgade mellanlager kan behövas.

Självva byggandet av en ny reaktor och ytterligare slutförvar skulle medföra påfrestningar på miljön när det gäller t.ex. schaktmassor, buller och transporter, liksom vid uppförande av andra stora industrianläggningar. Det kan också få påverkan på människors hälsa i områden där anläggningarna uppförs.

6 Författningskommentar

6.1 Förslaget till lag om ändring i miljöbalken

Ändringen innebär att 17 kap. 6 a § miljöbalken upphör att gälla vid utgången av februari 2024. Övervägandena finns i avsnitt 5.

Detta innebär att regeringen inte längre är förhindrad att tillåta en ny kärnkraftsreaktor som inte ersätter en permanent avstängd reaktor och uppförs på en plats där någon av de befintliga reaktorerna är lokaliserad.

6.2 Förslaget till lag om ändring i lagen (1984:3) om kärnteknisk verksamhet

5 b § Vid prövning av ärenden enligt denna lag ska 2 kap. och 5 kap. 3–5 §§ miljöbalken tillämpas.

Ett tillstånd enligt denna lag får inte avse transporter av använt kärnbränsle eller kärnavfall till platser eller länder som anges i 6 kap. 14 § strålskyddslagen (2018:396).

Ett tillstånd enligt 5 a § första stycket 1 får ges endast om det finns synnerliga skäl och genomförandet av det program som avses i 12 § inte försvåras. Ett tillstånd enligt 5 a § första stycket 2 får ges endast om det mellan Sverige och det andra landet finns ett avtal om slutförvaring och fördelarna med slutförvaring i det andra landet från kärnsäkerhetssynpunkt tydligt överväger fördelarna med slutförvaring i Sverige.

Paragrafen anger vilka bestämmelser i miljöbalken som ska tillämpas vid prövning av ärenden och reglerar vissa andra förutsättningar för tillstånd enligt lagen. Övervägandena finns i avsnitt 5.

Ändringen i *första stycket* innebär att den nuvarande andra meningen, som anger att 17 kap. 6 a § miljöbalken ska tillämpas vid prövning av tillstånd att uppföra, inneha och driva en ny kärnkraftsreaktor, tas bort. Ändringen är en konsekvens av att 17 kap. 6 a § miljöbalken upphävs.

2023-01-11
KN2023/01921

Klimat- och näringslivsdepartementet
Rättssekretariatet,
Angelica Hage

Promemorian Ny kärnkraft i Sverige – ett första steg

Remissinstanser

- 1 Affärsverket svenska kraftnät
- 2 Alvesta kommun
- 3 Borgholms kommun
- 4 Borås kommun
- 5 Chalmers tekniska högskola
- 6 Cyclife Sweden AB
- 7 Dals-Eds kommun
- 8 Domstolsverket
- 9 Energiföretagen Sverige
- 10 Energimarknadsinspektionen
- 11 Eskilstuna kommun
- 12 Falkenbergs kommun
- 13 Folkhälsomyndigheten
- 14 Formas
- 15 Forsmarks Kraftgrupp AB
- 16 Fortum Sweden AB
- 17 Föreningen Teknikföretagen i Sverige
- 18 Företagarna
- 19 Gävle kommun
- 20 Havs- och vattenmyndigheten

- 21 Härnösands kommun
- 22 Jönköpings kommun
- 23 Kammarkollegiet
- 24 Kalmar kommun
- 25 Kiruna kommun
- 26 Kommerskollegium
- 27 Konkurrensverket
- 28 Kungliga tekniska högskolan
- 29 Kvalitativ Kärnkraftsinformation
- 30 Kärnavfallsfonden
- 31 Kärnkraftskommunernas samarbetsorgan
- 32 Luleå kommun
- 33 Luleå tekniska universitet
- 34 Lycksele kommun
- 35 Lysekils kommun
- 36 Länsstyrelsen i Gävleborgs län
- 37 Länsstyrelsen i Kalmar län
- 38 Länsstyrelsen i Uppsala län
- 39 Länsstyrelsen i Västerbottens län
- 40 Länsstyrelsen i Västmanlands län
- 41 Länsstyrelsen i Västra Götalands län
- 42 Länsstyrelsen i Östergötlands län
- 43 Malmö kommun
- 44 Mellansvensk kraftgrupp AB
- 45 Miljöorganisationernas kärnavfallsgranskning (MKG)
- 46 Miljörörelsens kärnavfallssekretariat, Milkas
- 47 Miljövänner för kärnkraft
- 48 Mora kommun
- 49 Myndigheten för samhällsskydd och beredskap
- 50 Nacka kommun

- 51 Nacka tingsrätt (mark- och miljödomstolen)
- 52 Naturskyddsföreningen
- 53 Naturvårdsverket
- 54 Nyköpings kommun
- 55 Näringslivets Regelnämnd (NNR)
- 56 OKG Aktiebolag
- 57 Opinionsgruppen för säker slutförvaring Östhammar, Oss
- 58 Oskarshamns kommun
- 59 Piteå kommun
- 60 Regelrådet
- 61 Ringhals AB
- 62 Riksdagens ombudsmän
- 63 RISE Research Institutes of Sweden AB
- 64 Sjöbo kommun
- 65 Skellefteå kommun
- 66 Skellefteå Kraft AB
- 67 Statens energimyndighet
- 68 Statens geotekniska institut
- 69 Stockholms kommun
- 70 Stockholms universitet, Juridiska fakulteten
- 71 Structor Miljöbyrå Stockholm AB
- 72 Strålsäkerhetsmyndigheten
- 73 Svea hovrätt (mark- och miljööverdomstolen)
- 74 Svensk Kärnbränslehantering AB
- 75 Svenskt Näringsliv
- 76 Svenskt vatten
- 77 Sveriges advokatsamfund
- 78 Sveriges geologiska undersökning
- 79 Sveriges Hamnar
- 80 Sveriges Kommuner och Regioner

- 81 Sveriges Kärntekniska Sällskap
- 82 Sydkraft Nuclear Power AB
- 83 Säfte kommun
- 84 Tierps kommun
- 85 Teknikföretagen
- 86 Uppsala kommun
- 87 Vattenfall AB
- 88 Vårgårda kommun
- 89 Vänersborgs tingsrätt (mark- och miljödomstolen)
- 90 Västerås kommun
- 91 Westinghouse Electric Sweden AB
- 92 Women in Nuclear Sverige
- 93 Åre kommun
- 94 Örebro kommun
- 95 Örnköldsviks kommun
- 96 Östhammar kommun

Remissvaren ska ha kommit in till Klimat- och näringslivsdepartementet **senast den 10 april 2023**. Svaren bör lämnas per e-post till

████████████████████ och med kopia till

████████████████████ Ange diarienummer KN2023/01921 och remissinstansens namn i ämnesraden på e-postmeddelandet.

Svaret bör lämnas i två versioner: den ena i ett bearbetningsbart format (t.ex. Word), den andra i ett format (t.ex. pdf) som följer tillgänglighetskraven enligt lagen (2018:1937) om tillgänglighet till digital offentlig service. Remissinstansens namn ska anges i namnet på respektive dokument.

Remissvaren kommer att publiceras på regeringens webbplats.

I remissen ligger att regeringen vill ha synpunkter på förslagen eller materialet i promemorian. Om remissen är begränsad till en viss del av promemorian, anges detta inom parentes efter remissinstansens namn i remisslistan. En sådan begränsning hindrar givetvis inte att remissinstansen lämnar synpunkter också på övriga delar.

Myndigheter under regeringen är skyldiga att svara på remissen. En myndighet avgör dock på eget ansvar om den har några synpunkter att redovisa i ett svar. Om myndigheten inte har några synpunkter, räcker det att svaret ger besked om detta.

För **andra remissinstanser** innebär remissen en inbjudan att lämna synpunkter.

Promemorian kan laddas ned från Regeringskansliets webbplats www.regeringen.se.

Råd om hur remissyttranden utformas finns i Statsrådsberedningens promemoria [Svara på remiss \(SB PM 2021:1\)](#). Den kan laddas ned från Regeringskansliets webbplats www.regeringen.se.

Magnus Moreau
Departementsråd

Kopia till

Elanders Sverige AB, e-postadress: [REDACTED]

Klimat- och näringslivsdepartementet
KN2023/01921

Yttrande över promemoria om ändrade förutsättningar för nya kärnkraftsreaktorer

Östhammars kommun mottog den 11 januari 2023 en remiss från Klimat- och näringslivsdepartementet gällande promemorian ”Ny kärnkraft i Sverige – ett första steg”.

I promemorian föreslås lagändringar som utökar möjligheterna för att etablera nya kärnkraftsreaktorer i Sverige. De föreslagna ändringarna innebär att nu gällande bestämmelser i miljöbalken och kärntekniklagen, med begränsningar för hur många reaktorer som får vara i drift och på vilka platser nya reaktorer får uppföras, tas bort. Övriga förutsättningar för kärnkraftsreaktorer föreslås inte förändras.

Östhammars kommun är sedan 1980-talet värdkommun för såväl Forsmarks kärnkraftverk som för slutförvaret för kortlivat låg- och medelaktivt avfall (SFR). Utöver dessa befintliga anläggningar godkände regeringen i januari 2022 Svensk kärnbränslehantering AB:s (SKB) ansökan om att bygga ett slutförvar för använt kärnbränsle (kärnbränsleförvaret) i Forsmark.

Östhammars kommuns synpunkter

Östhammars kommun är positivt till de utökade möjligheterna till etablering av nya kärnkraftsreaktorer som de föreslagna lagändringarna innebär. Kommunen delar den syn som framförs i promemorian om att utvecklingen mot mindre reaktorer innebär att det finns ett behov av att öppna upp för etablering av fler reaktorer.

I och med att Forsmark redan idag är en av de tre platser där nya kärnkraftsreaktorer får etableras innebär de föreslagna lagändringarna troligen inte någon reell skillnad när det gäller etablering av ny kärnkraft i Östhammars kommun. Kommunen är dock positiv till den möjlighet till etablering av kärnkraftsreaktorer på fler platser som lagändringarna innebär. I promemorian framförs att mindre reaktorer öppnar upp för nya tillämpningar och genom att placera reaktorer närmare användarna minskas även belastning på transmissionsnätet vilket kommunen anser är positivt.

Östhammars kommun noterar att det i promemorian tydligt framhålls att kommunfullmäktiges tillstyrkande även fortsättningsvis krävs för att regeringen ska få tillåta nya kärntekniska anläggningar vilket är positivt. Kommunens uppfattning är att det är en avgörande faktor för att skapa lokal acceptans för den här typen av anläggningar.

Slutförvaring av avfall från kärnkraft

En viktig fråga när det gäller ökade möjligheter för ny kärnkraft är det ökade behovet av hantering av det radioaktiva avfall som uppkommer vid kärnkraftverken. I promemorian nämns att det kan medföra behov av nya eller utvidgade slutförvar för radioaktivt avfall.

Östhammars kommun har i och med att SKB valt Forsmark som plats för såväl SFR som kärnbränsleförvaret en central roll i hanteringen av Sveriges radioaktiva avfall. En viktig del i denna roll är att kommunfullmäktiges tillstyrkan krävs för att regeringen ska få tillåta verksamheterna, enligt den så kallade kommunala vetorätten i miljöbalken.

Östhammars kommun vill betona att det kommunfullmäktige tillstyrkt gällande såväl SFR som kärnbränsleförvaret, är slutförvarsanläggningar i enlighet med de ansökningar som SKB lämnat in, dvs för den idag planerade driften av kärnkraftsverken. Om det till följd av en ökad användning av kärnkraft skulle bli aktuellt med en utvidgning av slutförvaren i Östhammars kommun är det kommunens uppfattning att det skulle innebära en sådan större ändring av verksamheten att det krävs en förnyad tillåtlighetsprövning och därmed en förnyad vetorätt för kommunen.

Policy för likabehandling och mångfald på jobbet

Antagen i kommunfullmäktige 2018-11-27, § 126

Policy för likabehandling och mångfald på jobbet

Östhammars kommun är öppen för och välkomnar olikheter som en styrka och tillgång. Vi lär av våra misstag och utmanar på ett engagerat sätt invanda mönster för att utvecklas. Vi tar fasta på att vi är varandras arbetsmiljö och ansvarar var och en för våra handlingar. Tillsammans utgör vi en mångfald som berikar och lyfter vår verksamhet.

Östhammars kommun accepterar inte diskriminering eller trakasserier som har samband med någon av diskrimineringsgrunderna och inte heller sexuella trakasserier. Det gäller mellan medarbetare, mellan chef/arbetsgivarrepresentant och medarbetare samt gentemot arbetssökande, praktikanter eller någon som på annat sätt hyrs eller lånas in för att arbeta. Alla former av kränkande särbehandling eller mobbning är oacceptabla. Om någon ändå drabbas ska vi erbjuda stöd och agera skyndsamt. Den som anmäler eller deltar i en utredning ska kunna göra det utan att behöva oroas för negativa konsekvenser (repressalier).

Vi ska främja lika rättigheter och möjligheter oavsett kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder. Vi vill uppfattas som transparenta och våra villkor, rättigheter och utvecklingsmöjligheter ska tåla granskning.

Östhammars kommuns övergripande målsättning är att motverka diskriminering och främja lika rättigheter som en naturlig och integrerad del i all vår verksamhet, liksom arbetet för att motverka kränkande särbehandling. I kommunens *Riktlinje för likabehandling och mångfald på jobbet* beskrivs hur detta arbete går till.

Alla arbetsplatser och ledningsgrupper på alla nivåer ska arbeta aktivt för att nå en jämnare könsfördelning. Vi eftersträvar blandade arbetsplatser.

För att lyckas med vårt uppdrag måste Östhammars kommun uppfattas som en hållbar arbetsgivare där alla medarbetare har och ska tillförsäkras lika värde. Det ska återspeglas i vår vardag så att alla medarbetare känner sig trygga och delaktiga. Arbetsplatser som präglas av likabehandling och mångfald är attraktiva att söka sig till och utvecklas tillsammans med.

Policyen bygger på diskrimineringslagen samt Arbetsmiljöverkets föreskrifter om organisatorisk och social arbetsmiljö. Den har sin förankring i Östhammars kommuns gemensamma värdegrund; öppenhet, engagemang, ansvar och tillsammans.

Strategienheten
Marcus Jakobson

Resepolicy i Östhammars kommun

Östhammars kommun arbetar aktivt för att verksamheten ska bli miljövänligare och resurssnålare. Tjänsteresorna har identifierats som en mycket viktig del att arbeta med eftersom de kräver stora bränslemängder och medför betydande negativa miljöeffekter.

Denna policy, med underliggande riktlinjer för hur resande ska ske, är framtagen för att kortfattat och enkelt tydliggöra hur anställda eller förtroendevalda ska förhålla sig till olika transportslag. Östhammars kommun har idag en alltför omfattande användning av bil för tjänsteuppdrag. I en del fall är denna användning motiverad och svår att göra något åt, men i många fall kan mönstret faktiskt ändras.

Anställda och förtroendevalda ska alltid:

- Fundera om resan behöver göras eller om ärendet kan lösas på annat sätt
- Välja gång, cykel eller kollektiva färdmedel i första hand om resan ändå behöver göras

Kommunen ska alltid:

- Tillhandahålla fordon till kommunens personal som har de lägsta CO₂-utsläppen för de resor där det ej är möjligt att använda kollektiva färdmedel

Östhammars kommun vill, tillsammans med anställda och förtroendevalda, göra vad som är möjligt för att minska organisationens utsläpp av klimatpåverkande gaser. Hur tydliggörs i bilagda ”Riktlinjer för hur anställda och förtroendevalda reser i Östhammar”.

Rökpolicy för anställda och förtroendevalda i Östhammars kommun

Syfte

Syftet med en policy om rökfri arbetstid är att Östhammars kommun i egenskap av arbetsgivare ska:

- skydda anställda, och personer som berörs av kommunens verksamhet, mot hälsorisker orsakade av tobaksrök
- utgöra ett stöd för anställda som vill sluta röka
- föregå med gott exempel i det tobaksförebyggande arbetet

Mål

Anställda och förtroendevalda i Östhammars kommun ska inte utsätta medarbetare, vård- och omsorgstagare, elever eller barn i kommunens verksamheter för hälsorisk eller dålig lukt på grund av tobaksrök.

Rökfri arbetstid

- Rökfri arbetstid innebär att arbetstiden, vilket även inkluderar raster, är rökfri. Lunchuppehåll är inte arbetstid. Det är inte tillåtet att ”stämpla ut” för att röka under arbetsdagen.

Rökfritt område

- Rökfritt område gäller i en omkrets av 10 meter från kommunal arbetsplats, lokal och anläggning.

Vid rökning gäller

- Rökare ansvarar själv för att ta hand om rester i samband med rökning. Östhammars kommun tillhandahåller inte askkoppar.

Information

- Information om Östhammars kommuns rökpolicy ska finnas på kommunens hemsida.
- Vid nyanställning ska respektive chef informera om Östhammars kommuns rökpolicy.

Stöd

- Anställd som vill sluta röka ska erbjudas rökavvänjningsstöd genom företagshälsovården.

Personalkontoret

FÖRSLAG
Datum
2009-06-26

Sid
1 (3)

ÖSTHAMMARS KOMMUN KOMMUNKANSLET	
2009 -11- 04	
20091104	003

Trafiksäkerhetspolicy för Östhammars kommun

Handwritten signature

Syfte

Vägverkets *Nollvision* ligger som grund för denna policy. Östhammars kommun eftersträvar att minimera riskerna för att anställda och medtrafikanter ska drabbas av olycksfall och ohälsa. Detta innefattar även trafiksäkerhet, och gäller oavsett om den anställda kör med kommunens bil, egen bil, cyklar eller går.

För att minimera riskerna, ställer kommunen höga säkerhetskrav på bilar i verksamheten. De ska därför uppfylla säkerhetskraven för minst 5 stjärnor enligt NCAP (European New Car Assessment Programme) i fråga om skydd för förare och passagerare.

Trafiksäkerheten är en naturlig men synnerligen viktig del av arbetsmiljöarbetet och **Svensk lagstiftning gäller** utan inskränkning för all personal.

Framföra fordon i tjänsten

1. Alla fordon som används i tjänsten ska hållas i trafiksäkert skick.
2. Vid resor i tjänsten där bil behöver användas ska kommunens leasingbilar användas i första hand.
3. Det ska finnas tydliga rutiner för skötsel och underhåll av de fordon som leasas av förvaltningen. Varje förvaltning med leasingkontrakt för bil ansvarar för att rutiner finns nedtecknade och att de är kända för de anställda.
4. Hänsyn ska tas till väglag och trafiksituation vid körplanering.
5. I rutinerna för bilens skötsel ska även framgå ansvar för däckbyte till/från vinterdäck/sommardäck
6. Samtliga i bilen ska använda bilbälte, bilbarnstol ska användas när så behövs.
7. Gällande trafikregler ska följas.
8. Den som kör bil i tjänsten ska vara utvilad och inte i stressat tillstånd. Är du osäker, rådgör med närmaste chef.
9. Samtal i mobiltelefon i samband med körning ska undvikas.
10. Kompetensutveckling och repetitionsutbildning hos de anställda ska genomföras vid behov.
11. Vid lastning ska lastsäkring eller lastsäkringsgaller användas, fordonet får inte överlastas.
12. Alla transporter som klassas som yrkesmässig trafik utförs av egen personal som har tillstånd eller entreprenör med denna befogenhet.
13. Alla incidenter ska anmälas till arbetsgivaren och följas upp i syfte att dra erfarenheter för såväl fysiska som metodmässiga förbättringar.
14. Trafikolyckor och allvarliga tillbud ska anmälas till Arbetsmiljöverket som andra arbetsrelaterade olyckor.
15. Anställd som kör eget fordon i tjänsten ansvarar för att fordonet är besiktigt och försäkrat.
16. Eftersom hastigheten har stor betydelse för trafiksäkerheten, ska anställda uppträda som förebilder för andra trafikanter gällande trafiksäkerhet vid framförande av fordon i tjänsten.

Handwritten initials/signature

Vid förseelser i tjänsten

- En förare som rapporteras för förseelser i trafiken är personligt ansvarig för påföljder.
- Vid rapportering av överlast med ersättningsanspråk på kommunen tilldelas ansvarig förare varning. Det belopp som kommunen åläggs betala för överlast kommer att avkrävas ansvarig förare.
- Om en anställd, vars befattning i huvudsak innebär framförande av fordon, döms för vårdslöshet i trafik och det leder till indraget körkort i tre månader eller längre, kan det leda till uppsägning.
- Om en anställd, vars befattning i huvudsak innebär framförande av fordon, döms för rattfylleri eller drograttfylleri, kan det leda till uppsägning.

Kännedom om trafiksäkerhetspolicy

Alla anställda i Östhammars kommun ska känna till trafiksäkerhetspolicy. Närmaste chef är ansvarig att kommunicera trafiksäkerhetspolicy med de anställda, lämpligen på en arbetsplatsträff.

Revidering och översyn

Kommunfullmäktige beslutar om trafiksäkerhetspolicy och reviderar policy efter förslag från personalkontoret.

Handwritten signature

Ansökan om omställningsstöd enligt OPF-KL

Härmed och i och med att mitt uppdrag som ordförande för barn- och utbildningsnämnden avslutades per 2022-12-31, ansöker jag Josefine Nilsson [REDACTED] om omställningsstöd i enlighet med OPF-KL 18.

Jag ansöker om att få stödet som ekonomiskt stöd men med avräkning för mina fasta arvoden som förtroendevald i Östhammars kommun.

Jag har tagit del av regelverket för omställningsstödet OPF-KL 18 och är medveten om bland annat att jag aktivt ska verka för att få ett nytt arbete eller förvärvsinkomster genom eget företag, vad som gäller för samordning med förvärvsinkomster samt om uppgiftsskyldighet gentemot kommunen.

Östhammar 2023-02-27

Josefin Nilsson

Budgetförutsättningar 2024 Utskick 1

	Budget exkl till- äggsb 2023	Växling m förv	Förändr enl plan	Förändr fr plan	Demo- grafisk förändr	Skatte- o bidr förändr 230216	Uppräkn PKV 4,4% lönekostn	Uppräkn 2,3% PKV Övr kostn	Uppräkn 2,3% PKV Övr netto	Generell eff.	Budget 2024
Kommunstyrelse	-275 021	0	-2 633	0	-1 211	0	-11 090	-10 296	9 816	7 269	-283 166
Beredskap	-750						0	-17	0		-767
Rationaliseringar	0		5 000				0	0	0		5 000
Utvecklings- och strukturfond	0						0	0	0		0
Lönepott	-2 000		-2 000				0	0	0		-4 000
Pensioner mm mm	-37 366		-1 000				-1 416	0	0		-39 782
Netto Internränta	20 731						0	0	477		21 208
Kommunstyrelsens kontor	-255 636	0	-4 633		-1 211	0	-9 674	-10 278	9 340	7 269	-264 824
Politik	-8 947		-600		-43		-267	-66	0	328	-9 595
Varav valnämnd	-110		-600		0		0	-2	0		-713
Stab	-1 969				-9		-82	-56	53	68	-1 994
Verksamhetsstöd	-118 608	0	0		-555	0	-4 439	-734	42	4 030	-120 263
varav VS stab	-1 539				-7		-62	-3	0	53	-1 558
varav kansli	-10 950				-52		-434	-25	0	379	-11 082
varav Utveckling	-12 099				-58		-527		0	419	-12 265
varav Säkerhet o Beredskap	-750				-4		-33		0	26	-761
varav HR	-14 848	0			-71		-472	-99	4	512	-14 974
varav Ekonomi	-17 203				-82		-712	-26	2	596	-17 424
varav Ek KS oförutsedda	-2 326				0		0	-53	0	0	-2 379
varav Kommunikation	-10 300				-49		-423	-45	30	357	-10 431
varav Upphandl	-3 609				-17		-148	-7	1	125	-3 655
varav Måltid	-44 984				-215		-1 628	-476	5	1 563	-45 735
Teknisk förvaltning	-61 874		-2 800		-296		-3 664	-7 999	8 491	2 252	-65 890
Arbetsmarknadsenheten	-7 575	0			-36		-952	-173	497	272	-7 968
Samhällsplaneringsenheten	-9 253				-44		-271	-157	86	319	-9 320
Gem Överförmyndarnämnd	-2 437				-12		0	-56	0		-2 505
Gem Räddningstjänstnämnd	-31 272		-1 233		-150		0	-719	0		-33 374
Gem IT nämnd	-13 821				-66		0	-318	0		-14 205
Slutförvarsh, Lokal säkerhetsnäm	0				0		0	0	0		0
Ofördelat inom KS	120				-1		0	0	171	0	290
Bygg- och miljönämnd	-5 264				-23		-947	-88	464	338	-5 520
Kultur- och fritidsnämnd	-45 595		-750		-201		-830	-891	276	934	-47 057
Barn- och utbildningsnämnd	-607 951				-3 955		-17 373	-6 180	1 285	14 901	-619 274
Vård- och omsorgsnämnd	-154 393				-10 057		-16 128	-2 760	7 905	11 904	-163 529
Vård- och omsorg extra intäkter	11 800						0	0	0		11 800
Individ- och familjenämnd	-409 884				-10 057		-2 975	-8 598	770	11 904	-418 840
SUMMA DRIFTSKOSTNAD	-1 486 308	0	-3 383	0	-25 505	0	-49 343	-28 813	20 516	47 250	-1 525 586
Skatter och bidrag	1 510 374					66 023					1 576 397
Räntor, netto	-1 500		-2 000								-3 500
ÅRETS RESULTAT	22 566	0	-5 383	0	-25 505	66 023	-49 343	-28 813	20 516	47 250	47 311

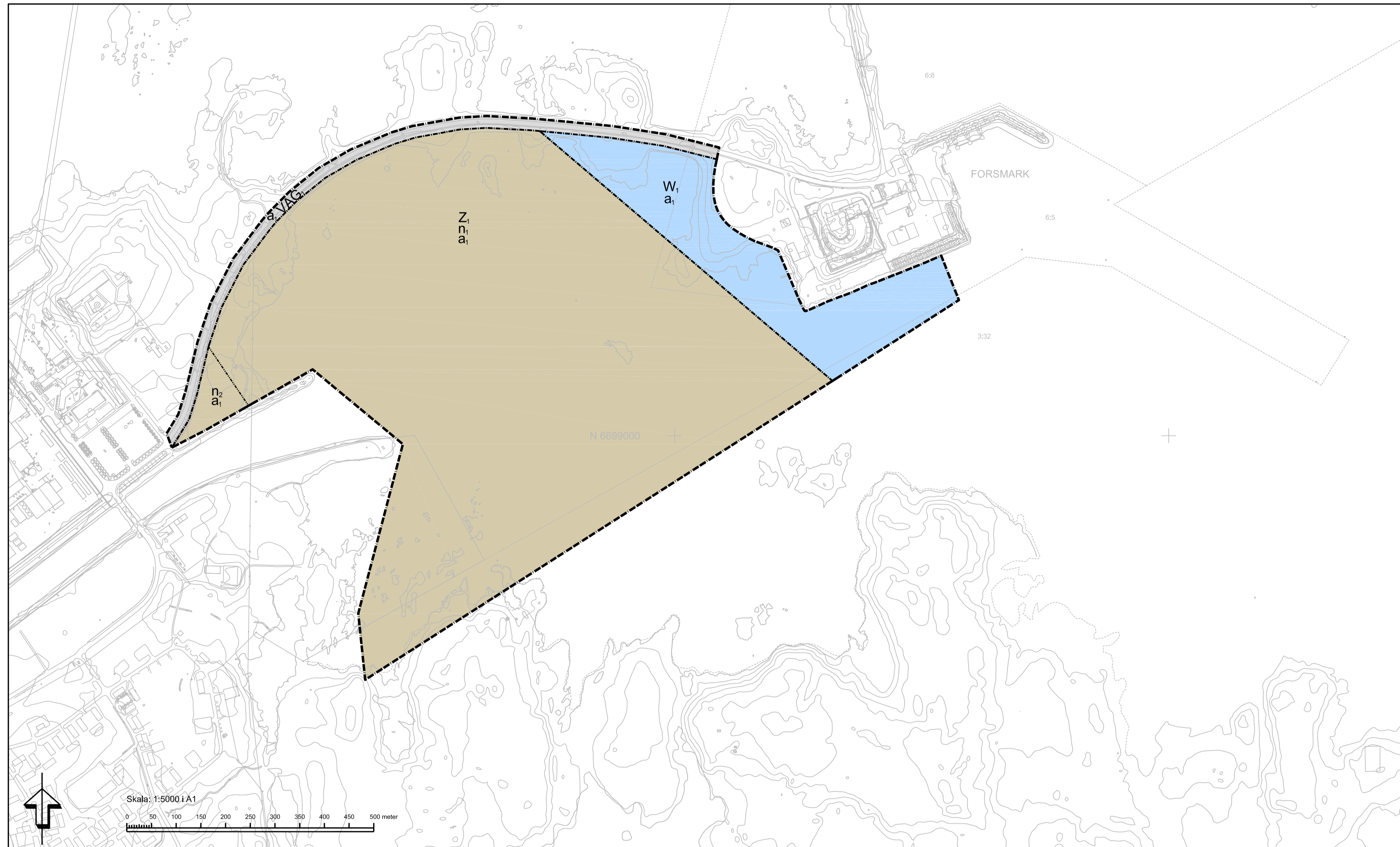
Finansiellt resultatmål som uppnås

3,0%

	2024	2025			2026			2027	
	Budget	Enl. plan	Förslag Rev.	Budget	Enl. plan	Förslag Rev.	Budget	Förslag Rev.	Budget
Kommunstyrelse	-283 166	4 306	-5 884	-284 744	-1 600	-8 614	-294 958	-8 560	-303 518
Beredskap	-767		-18	-785		-21	-806	-24	-830
Rationaliseringar	5 000	5 000		10 000			10 000		10 000
Utvecklings- och strukturfond	0		0	0			0		0
Lönepott	-4 000	0	-120	-4 120		-124	-4 244	-127	-4 371
Pensioner mm mm	-39 782	-1 000	-596	-41 378	-1 000	-1 011	-43 389	-1 302	-44 691
Netto Internränta	21 208		509	21 717		586	22 303	669	22 972
Kommunstyrelsens kontor	-264 824	306	-5 659	-270 177	-600	-8 044	-278 821	-7 776	-286 597
Politik	-9 595	600	-212	-9 207	-600	-285	-10 092	297	-9 795
<i>Varav Valnämnd</i>	-713	600	-3	-116	-600	-3	-719	597	-122
Stab	-1 994		-40	-2 034		-62	-2 096	-63	-2 159
Verksamhetsstöd	-120 263	0	-2 635	-122 898	0	-3 671	-126 569	-2 352	-128 921
varav VS stab	-1 558		-32	-1 590		-48	-1 638	-49	-1 687
varav Kansli	-11 082		-227	-11 309		-344	-11 653	-350	-12 003
<i>varav Utveckling</i>	-12 265		-245	-12 510		-382	-12 892	-387	-13 279
<i>varav Säkerhet o Beredskap</i>	-761		-16	-777		-24	-801	-24	-825
varav HR	-14 974		-331	-15 305		-454	-15 759	-473	-16 232
varav Ekonomi	-17 424		-371	-17 795		-537	-18 332	-550	-18 882
<i>varav Ek KS oförutsedda</i>	-2 379		-57	-2 436		-66	-2 502	-75	-2 577
varav Kommunikation	-10 431		-214	-10 645		-323	-10 968	-329	-11 297
varav Upphandl	-3 655		-75	-3 730		-113	-3 843	-115	-3 958
<i>varav Måltid</i>	-45 735		-1 067	-46 802		-1 380	-48 182	-1 445	-49 627
Teknisk förvaltning	-65 890		-1 155	-67 045		-2101	-69 146	-2 074	-71 220
Arbetsmarknadsenheten	-7 968		-43	-8 011		-286	-8 297	-249	-8 546
Samhällsplaneringsenheten	-9 320		-214	-9 534		-284	-9 818	-294	-10 112
Gem Överförmyndarnämnd	-2 505		-72	-2 577		-70	-2 647	-79	-2 726
Gem Räddningstjänstnämnd	-33 374	-294	-960	-34 628		-935	-35 563	-1 067	-36 630
Gem IT nämnd	-14 205		-409	-14 614		-395	-15 009	-450	-15 459
Slutförvarsenh, Lokal säkerhetsnämnd	0		0	0		0	0	0	0
Ofördelat inom KS	290		81	371		45	416		416
Bygg- och miljönämnd	-5 520		43	-5 477		-206	-5 683	-170	-5 853
Kultur- och fritidsnämnd	-47 057		-1 164	-48 221		-1 374	-49 595	-1 488	-51 083
Barn- och utbildningsnämnd	-619 274		-12 321	-631 595		-15 330	-646 925	-19 407	-666 332
Vård- och omsorgsnämnd	-151 729		-14 702	-166 431		-14 130	-180 561	-11 443	-192 004
Individ och familjenämnd	-418 840		-14 703	-433 543		-14 131	-447 674	-11 444	-459 118
SUMMA	-1 525 586	4 306	-48 731	-1 570 011	-1 600	-53 785	-1 625 396	-52 512	-1 677 907
Skatter och bidrag	1 576 397		52 261	1 628 658		54 478	1 683 136	56 459	1 739 595
Räntor, netto	-3 500	-2 000		-5 500	-2 000		-7 500	-2 000	-9 500
ÅRETS RESULTAT	47 311	2 306	3 530	53 147	-3 600	693	50 240	1 947	52 188

NÄMND	PROJ2	PROJ	Budget 2024	Budget plan 2025	Budget plan 2026	Budget Plan 2027
1 Kommunstyrelsen	50 Inv proj Tek expl bost.omr	6001 Björnhålskogen Alunda	22 000			
1 Kommunstyrelsen	50 Inv proj Tek expl bost.omr	6004 Prästgårdshöjden Alunda	10 000			
1 Kommunstyrelsen	50 Inv proj Tek expl bost.omr	6410 Exploatering Klockarbacken				
	Summa 50 Tek expl bost.omr		32 000	0	0	
1 Kommunstyrelsen	51 Inv proj Tek expl industri.omr	6014 Industrimark Klev	6 000	6 000		
	Summa 51 Tek expl industriområden		6 000	6 000	0	
	Summa 52 Tek G/C vägar		0	0	0	
1 Kommunstyrelsen	53 Inv proj Tek övr infrastruktur	6295 Belysningsförstärkning	300	300	300	
1 Kommunstyrelsen	53 Inv proj Tek övr infrastruktur	Busstationen Östhammar		1 700		
1 Kommunstyrelsen	53 Inv proj Tek övr infrastruktur	6468 Trafiksäkerhetsåtgärder	1 000	1 000	1 000	
	Summa 53 Tek övr infrastruktur		1 300	3 000	1 300	
1 Kommunstyrelsen	54 Inv proj Tek vhtlokaler	6200 Ofördelat fastigheter	5 000	5 000		
1 Kommunstyrelsen	54 Inv proj Tek vhtlokaler	6218 Förskolan Myran	4 000			
1 Kommunstyrelsen	54 Inv proj Tek vhtlokaler	Utbyggnad skolor Alunda		55 000		
1 Kommunstyrelsen	54 Inv proj Tek vhtlokaler	6427 Skolor i Gimo	10 000	20 000		
1 Kommunstyrelsen	54 Inv proj Tek vhtlokaler	6429 Förskola Gimo proj	5 000	25 000		
1 Kommunstyrelsen	54 Inv proj Tek vhtlokaler	Förskolor Alunda/Österbybruk	20 000	20 000	20 000	
1 Kommunstyrelsen	54 Inv proj Tek vhtlokaler	Lekplatser	2 500	2 500	2 500	
	Summa 54 Tek vhtlokaler		46 500	127 500	22 500	
1 Kommunstyrelsen	55 Inv proj Tek energieffektiv	6231 Solpaneler Vallonskolan	1 800			
1 Kommunstyrelsen	55 Inv proj Tek energieffektiv	6498 Energieff. åtgärder, oför	2 000	2 000	2 000	
	Summa 55 Tek energieffektiv		3 800	2 000	2 000	
1 Kommunstyrelsen	57 Inv proj Tek övriga	6299 Arbetsmaskiner gata/fast	800	800	800	
1 Kommunstyrelsen	57 Inv proj Tek övriga	7801 Bredband				
	Summa 57 Tek övriga		800	800	800	
1 Kommunstyrelsen	59 Inv proj Renhållning	6599 Renhållning, ofördelat	1 500	1 500	1 500	
	Summa 59 Renhållning		1 500	1 500	1 500	
1 Kommunstyrelsen	75 Inv Kommunledningen	7501 Oförutsett KS	2 500	2 500	2 500	
1 Kommunstyrelsen	75 Inv Kommunledningen	Civildförsvaret/beredskap ofördelat	2 000	2 000	2 000	
1 Kommunstyrelsen	75 Inv Kommunledningen	Strategiska inköp, mark	5 000	5 000	5 000	
	Summa 75 KS Vision, oförutsett etc		9 500	9 500	9 500	
	Summa 77 AME		0	0		
1 Kommunstyrelsen	97 Inv med undantag fr kto krav	Digitalisering	2 000	2 000	2 000	
	Summa 96 Stab och LVS		0	0	0	
	Summa 96 Stab och LVS		2 000	2 000	2 000	

Summa 1	KS Kommunstyrelsen		103 400	152 300	39 600
2 Bygg- och miljönämnden	70 Inv Bygg- o miljönämnden	7000 Ofördelat BMN	200	200	200
	Summa 70 BMN		200	200	200
Summa 2	BMN Bygg- och miljönämnden		200	200	200
3 Kultur- och fritidsnämnd	72 Inv Kultur- o fritidsnämnden	7200 Ofördelat KFN	1 700	1 700	1 700
	Summa 72 KFN		1 700	1 700	1 700
Summa 3	KFN Kultur- och fritidsnämnden		1 700	1 700	1 700
6 Barn- och utbildningsnämnden	85 Inv proj BUN ofördelat	8500 Ofördelat Återinv förskolor	1 500		
6 Barn- och utbildningsnämnden	85 Inv proj BUN ofördelat	8501 Ofördelat Återinv grundskolor	2 500		
6 Barn- och utbildningsnämnden	85 Inv proj BUN ofördelat	8502 Ofördelat Återinv övr verksamh	500	4 500	4 500
	Summa 85 BUN Ofördelat		4 500	4 500	4 500
Summa 6	BUN Barn- och utbildningsnämnden		4 500	4 500	4 500
7 Socialnämnd	90 Inv proj Socialnämnden	9000 Ofördelat SN	1 200	2 300	2 300
7 Socialnämnd	90 Inv proj Socialnämnden	9001 Hjälpmedel	700		
7 Socialnämnd	90 Inv proj Socialnämnden	9002 Larm			
7 Socialnämnd	90 Inv proj Socialnämnden	9003 Digitalisering	400		
	Summa 90 SN		2 300	2 300	2 300
	Summa 96 SN IT-investeringar		0	0	
Summa 7	SN Socialnämnden		2 300	2 300	2 300
			112 100	161 000	48 300

PLANKARTA

Grundkarta över Forsmark 6:5 m fl

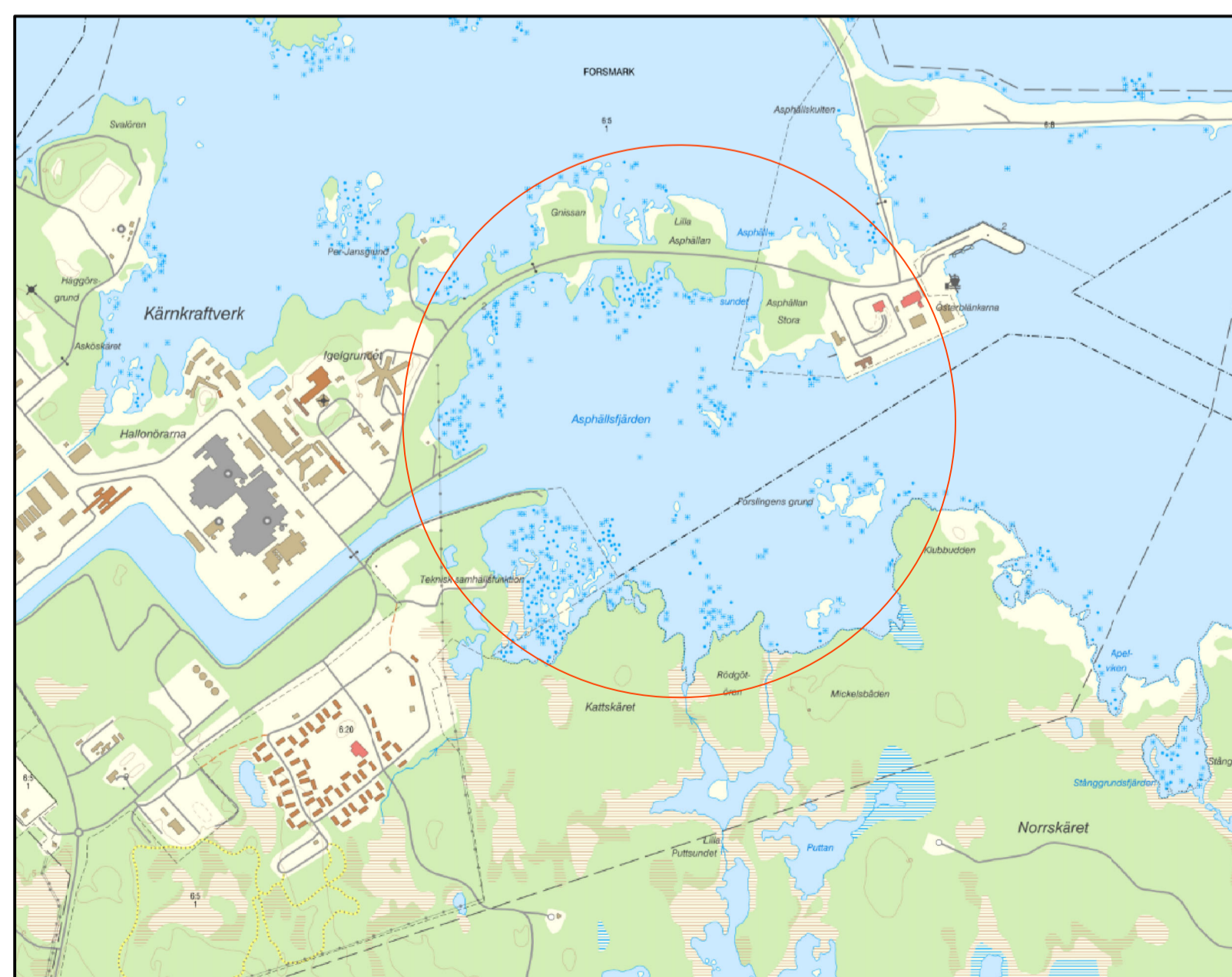
Östhammars kommun, Uppsala län

Fastighetsredovisningen aktuell 2022-01-01
 Detaljredovisningen aktuell 2022-01-01
 Gränser utan gränspunkt har osäkert läge

Måtklass: III
 Koordinatsystem
 I plan: SWEREF 99 18 00
 I höjd: RH 2000
 Beteckningsstandard: HMK

GRUNDKARTEBETECKNINGAR

- Fastighetsgräns
- - - - - Traktgräns
- Servitut / Ledningsrätt
- Fornlämningsgata
- Täktområde
- Bäck
- ☒ ☒ ☒ Byggnader (takkontur karterad)
- ☒ ☒ ☒ Byggnader (fasadlinje karterad)
- ☒ ☒ Skärmtak
- ⋯ Vägkanter
- o + Järnväg
- o + Koordinatskyss
- o + Fornlämning
- o + Traktnamn
- o + Registernummer
- o + Nivåkurvor (1m ekvidistans)

ORIENTERINGSKARTA ÖVER FORSMARK

PLANBESTÄMMELSER

Följande gäller inom områden med nedanstående beteckningar. Endast angiven användning och utformning är tillåten. Där beteckning saknas gäller bestämmelsen inom hela planområdet.

GRÄNSBETECKNINGAR

- Planområdesgräns
- - - - - Användningsgräns
- ⋯ Egenskapsgräns

ANVÄNDNING AV MARK OCH VATTEN

Allmän plats

- VÄG, Inom området får även tekniska anläggningar för transport anordnas

Kvartersmark

- Z, Inom området får slutförvar av använt kärnbränsle anordnas på ett djup av minst 400 meter under jordytan. Övan jordytan öppet vatten med bar eller naturområden. För anläggningen nödvändiga ventilationsstationer, servicebyggnader, erforderlig inställning till dessa samt enklare servicevägar får uppföras ovan mark.

Vattenområde

- W, Vattenområde. Skog mot havet ska bevaras som vind- och insynsskydd. Inom området får anläggningar för uttag och återförande av havsvatten uppföras. Inom området får även bottenförlagd ledning anläggas.

EGENSKAPSBESTÄMMELSER FÖR KVARTERSMARK

Markens anordnande och vegetation

- n, Skog mot havet ska bevaras som vind- och insynsskydd. Inom området får anläggningar för uttag och återförande av havsvatten uppföras. Inom området får även bottenförlagd ledning anläggas.
- n₂, Skog mot havet ska bevaras som vind- och insynsskydd. Inom området får även enklare servicevägar och väganslutning till bro över Forsmarkskanalen uppföras

Upphävande av strandskydd

- a, Strandskyddet upphävs

EGENSKAPSBESTÄMMELSER FÖR ALL ALLMÄN PLATS

Huvudmannaskap

Huvudmannaskapet är enskilt för den allmänna platsen.

Genomförandetid

Genomförandetiden är 15 år från den dag då planen vunnit lagakraft

Upplysningar

Planavgift ska tas ut vid bygglovgivning

Till planen hör:	☒ Planbeskrivning	☐ Granskningsutlåtande
☐ Planprogram	☐ Miljökonsekvensbeskrivning	☐ Gestaltungsprogram
☐ Samrådsredogörelse program	☒ Fastighetsförteckning	☐ Kvalitetsprogram
	☒ Samrådsredogörelse	☐ Illustration

Detaljplan för Forsmark 6:5 m fl

			
Östhammars kommun	Uppsala län	Beslutsdatum	Instans
Granskningshandling		Godkännande	
		Antagande	
Upprättad 2022-11-18	Reviderad	Laga kraft	
Johan Bergström Plankonsult	Cecilia Willén Johansson/ Planche/ Planhandläggare		

Sektor Samhälle
Samuel Sundin

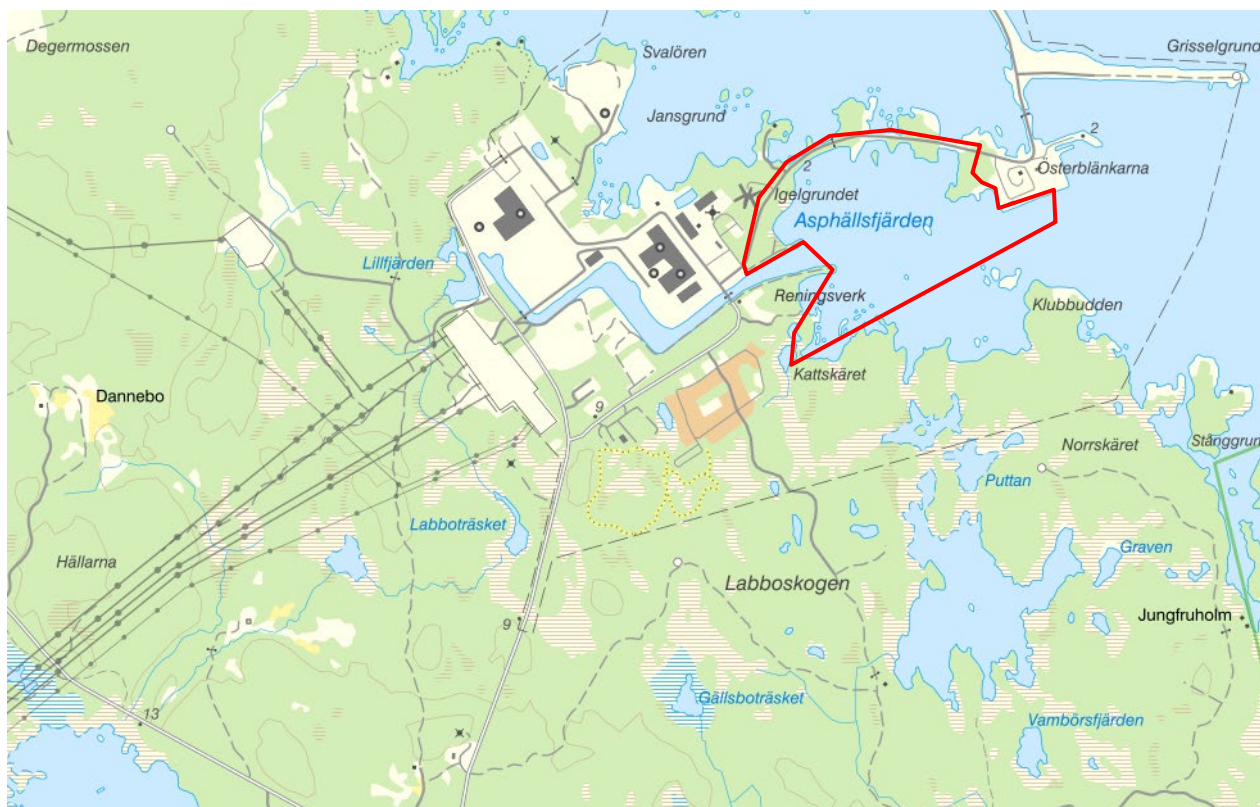
GRANSKNINGSHANDLING

PLANBESKRIVNING

Detaljplan för Forsmark 6:5 m fl Östhammars kommun, Uppsala län

Upprättad: 2022-11-18

Reviderad

Planområdet

Postadress
Box 66
Fakturaadress
Box 106
742 21 Östhammar

Besöksadress/Reg.office
Stångörsgatan 10
742 21 Östhammar
www.osthammar.se

Telefon
Nat 0173-860 00
Int +46 173 860 00
Epost
[REDACTED]

Telefax
Nat 0173-125 47
Int +46 173 125 47

Organisationsnummer
212000-0290
V.A.T. No
SE212000029001

Bankgiro
233-1361

INLEDNING

Vad är en detaljplan?

En detaljplan ska ge en samlad bild av markanvändningen och hur den fysiska miljön är tänkt att förändras och bevaras. I detaljplanen ska allmänna platser, kvartersmark och vattenområden och gränserna för dessa redovisas. Detaljplanen reglerar rättigheter och skyldigheter, inte bara mellan fastighetsägarna och samhället utan också fastighetsägarna emellan. Den är juridiskt bindande och bestämmer bland annat vilken typ av bygglov som ges i olika områden eller vilken hänsyn som måste tas till strandskydd, riksintressen eller kulturhistoriska värden.

Arbetet med att ta fram en detaljplan regleras i plan- och bygglagen, PBL.

Processen

Detaljplanen hanteras med ett utökat förfarande utan planprogram enligt Plan- och bygglagen 2010:900.

SAMRÅDSFÖRSLAG

Det innebär att ett första förslag till detaljplan skickas ut på samråd för att samla in information och synpunkter från länsstyrelsen, lantmäterimyndigheter, kända sakägare och boende som berörs.

Efter samrådet ska planförslaget utgöra underlag för granskning innan det kan tas upp för beslut om antagande i Bygg- och miljönämnden.

GRANSKNINGSHANDLING

Under granskningstiden finns möjlighet att yttra sig igen. Därefter förbereds detaljplanen för antagande: ett granskningsutlåtande på inkomna yttranden tas fram, och eventuellt görs mindre ändringar i planhandlingarna efter synpunkterna. Det är sedan kommunfullmäktige som antar detaljplanen.

ANTAGANDE

Under de tidigare skedena har berörda myndigheter, organisationer, allmänheten och sakägare fått tillfälle att yttra sig. Inkomna synpunkter från samrådsskedet har bemötts i en samrådsredogörelse och inkomna synpunkter från granskningen bemöts i ett granskningsutlåtande. Eftersom planen hanteras med utökat förfarande tas detaljplanen upp för beslut om antagande i Kommunfullmäktige. Om detaljplanen inte överklagas inom tre veckor efter att den har blivit antagen vinner den laga kraft.

PLANHANDLINGAR

Till planförslaget hör:

- Plankarta
- Planbeskrivning
- Undersökning av betydande miljöpåverkan
- MKB, Miljökonsekvensbeskrivning
- Samrådsredogörelse

PLANENS SYFTE OCH HUVUDDRAG

Syftet med planen är att möjliggöra uttag av processvatten och tillbakaförande av detsamma för kärnbränsleförvarets behov samt att kunna uppföra anslutningsvägar till planerad bro över kylvattenkanalen mellan den norra och södra delen av industriområdet.

PLANDATA

Planområdets storlek, läge och avgränsning

Planområdet är beläget i direkt anslutning till Forsmark kärnkraftverk och omfattar ca 86 hektar mark och vatten. Planområdet omfattar delar av fastigheterna Forsmark 6:5 och Forsmark 3:32.

Planområdets placering i förhållande till Forsmarks kärnkraftverk

Nuvarande markanvändning och markägoförhållanden

Mark- och vattenområdena inom detaljplanen ägs av Forsmarks Kraftgrupp Aktiebolag (FKA) eller Svensk Kärnbränslehantering (SKB) och är idag skogsmark, havsvattenområden eller strandmark. I planområdets norra gräns finns en befintlig väg som kopplar samman olika delar av verksamheten inom Forsmark.

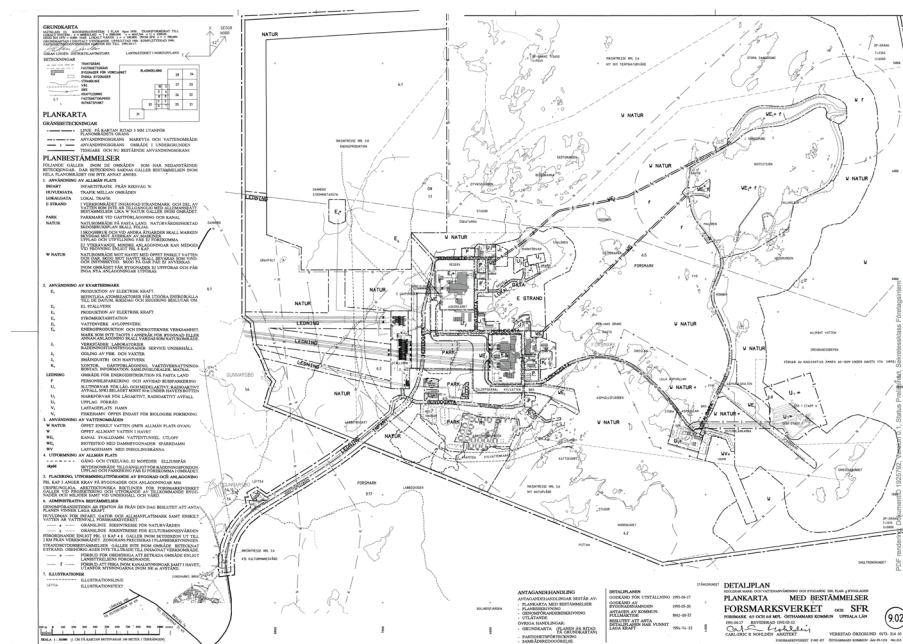
TIDIGARE STÄLLNINGSTAGANDEN

Översiktliga planer

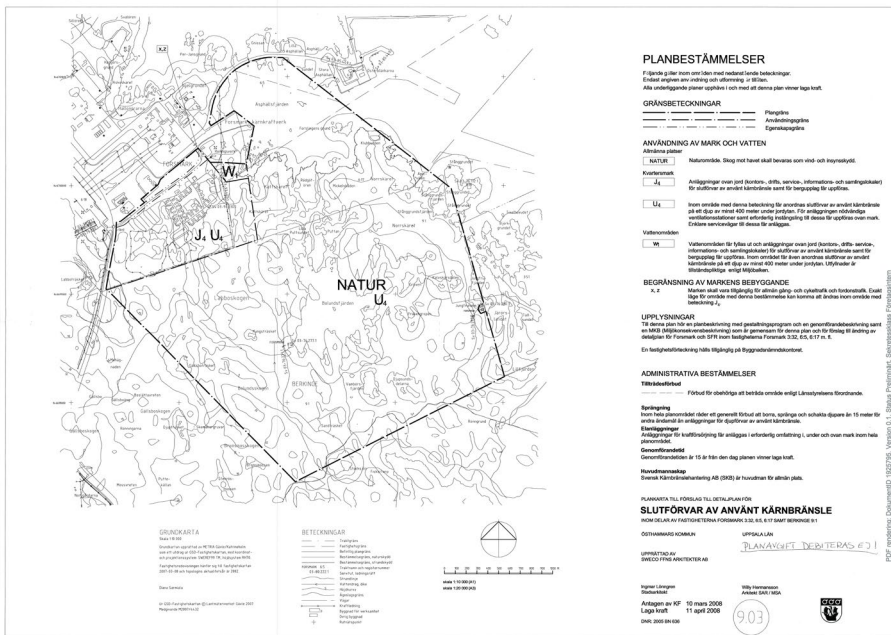
I översiktsplanen, antagen 2016, beskrivs området som större industriområden för omgivningspåverkande verksamhet som finns bland annat runt de kärntekniska anläggningarna i Forsmark. Området har i markanvändningskartan markerats som "Område för utveckling av omgivningspåverkande verksamheter (industrier)".

Detaljplaner

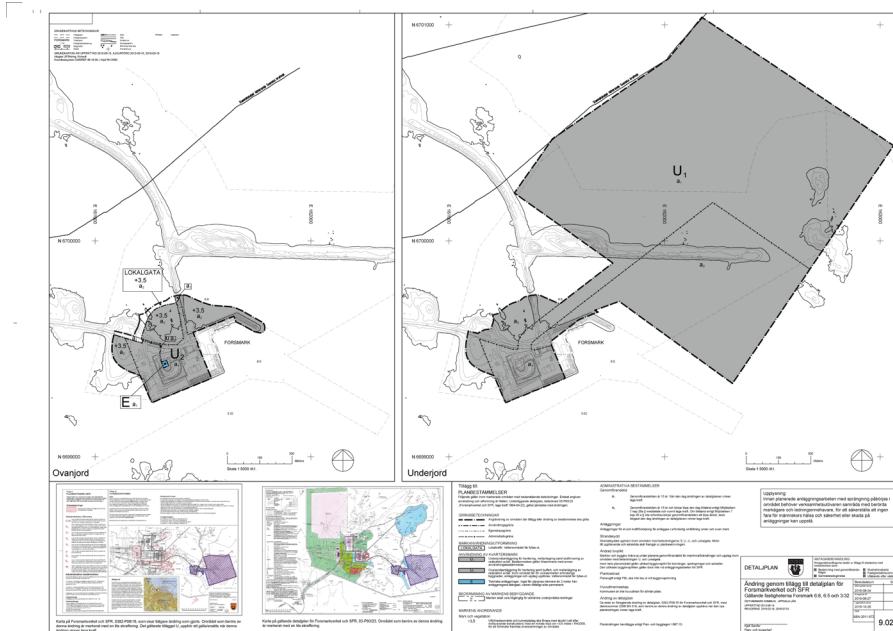
Inom området gäller ett flertal detaljplaner som går in i varandra och överlappar olika områden. I botten finns detaljplan 9.02 med laga kraftdatum 1994-04-22, denna har sedan kompletterats med detaljplan 9.03 (laga kraftdatum 2008-04-11) och detaljplan 9.02b (laga kraftdatum 2016-10-26).

Ursprunglig detaljplan 9.02.

Detaljplan 9.03.

Detaljplan 9.02b.

Denna detaljplan ersätter delar av samtliga ovanstående detaljplaner.

Riksintressen

Området berörs av riksintressen enligt Miljöbalkens 3 och 4 kapitel. Innehållet i denna detaljplan ligger helt i linje med Riksintressena för Energiproduktion samt Slutförvaring kärnbränsle och avfall medan riksintresset för Yrkesfiske står i viss konflikt med detaljplanens syfte. Riksintresset för Yrkesfiske omfattar de vattenområden som berörs av denna detaljplan, men yrkesfiske förekommer inte i dessa områden då de ligger i mycket nära anslutning till kraftverket.

Riksintresse för anläggningar

Planområdet berörs av riksintresse för energiproduktion, vindbruk, farled, hamn samt slutlig förvaring av använt kärnbränsle och kärnavfall. Riksintresseområden för energiproduktion finns för storskaliga anläggningar som är av nationellt intresse, som Forsmarksverket. Riksintresseområden för vindbruk är områden på land och till havs med särskilt goda vindförutsättningar. Forsmarks hamn och farleden in till hamnen utgör även de riksintresse. Riksintressen ska så långt som möjligt skyddas mot åtgärder som påtagligt kan försvåra nyttjandet av utpekade intressen.

Riksintresse högexploaterad kust

Riksintresseområdet för högexploaterad kust sträcker sig från Arkösund i Östergötland upp till Forsmark och Örskär. Riksintresset avser att skydda de naturvärden, kulturmiljövärden och värden för friluftslivet som finns längs denna kuststräcka. Riksintresset syftar främst till att begränsa nybyggnation av fritidshus. Inom riksintresseområdet får fritidshusbebyggelse endast komma till stånd i form av komplettering av bebyggelse samt om det kan ske på ett sätt som inte påtagligt skadar områdets natur- och kulturvärden.

Riksintresse för yrkesfisket

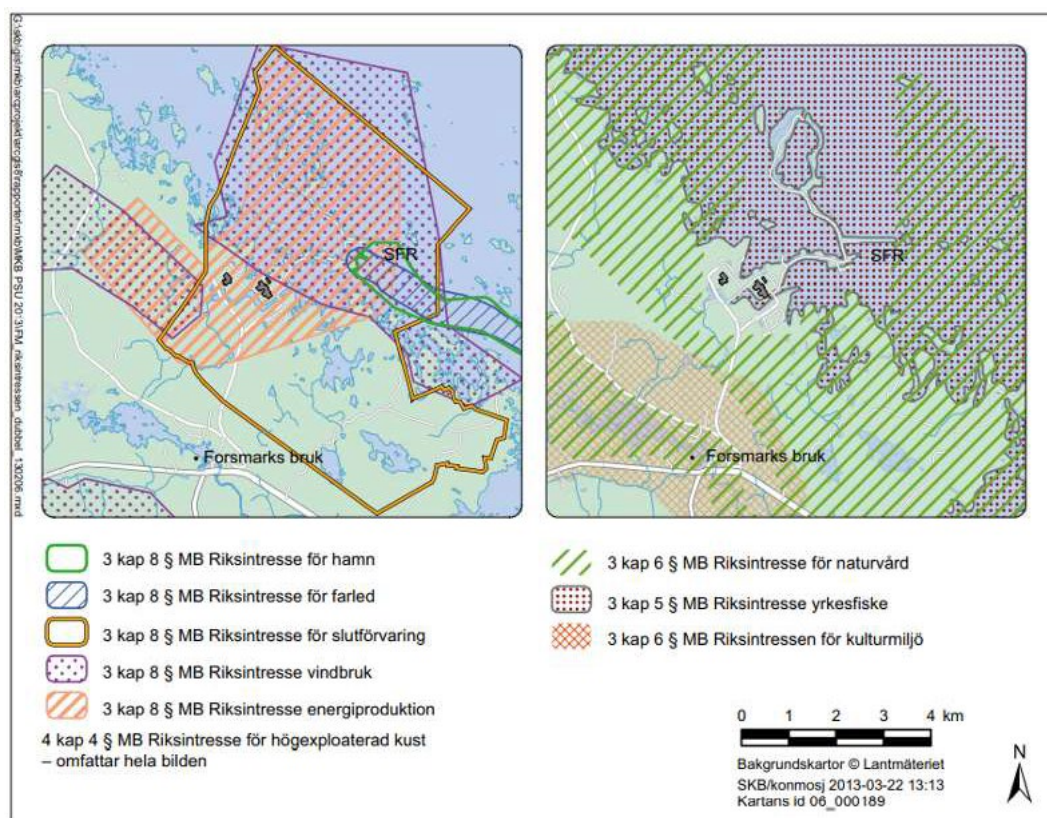
Hela kuststräckan i Östhammars kommun är utpekad som riksintresseområde för yrkesfiske. Planområdet är en del av riksintresseområdet Bottenviken som karakteriseras av småskaligt kustfiske efter strömming, sik, lax, abborre, gös och gädda. Riksintresset för yrkesfisket ska så långt som möjligt skyddas mot åtgärder som kan försvåra för yrkesfiskare.

Riksintresse för naturvärden

Området kring Forsmark berörs av riksintresseområde för naturvärden, Forsmark-Kallrigafjärden. Riksintresseområdet omfattar områden med urskogskaraktär och betespräglade odlingslandskap av skärgårdstyp. Delar av området är av stort botaniskt och ornitologiskt värde och utgör som helhet en viktig häcknings- och rastlokal för många fågelarter. Inom området finns även intressanta limniska och kvartärgeologiska element.

Riksintresse för kulturmiljövård

Området kring Forsmarks bruk är en arkitekturhistoriskt intressant och påkostad bruksmiljö från 1700- och 1800-talen med enhetlig bebyggelse av vallonbrukskaraktär samt med en unik engelsk parkanläggning. I uttryck för riksintresset nämns bevarande av herrgård, kyrka, bostadsbebyggelsen, dammanläggningar och smedja samt tillhörande jordbruksbyggnader och parker. I området finns omfattande stenmurskomplex som också utgör viktiga strukturer.

Riksintressen i området.

Kommunala beslut

Bygg- och miljönämndens arbetsutskott fattade 2021-09-22 (BMN-2021-2307, §26) beslut om att påbörja planarbete för området. Det beslutades att planen skulle hanteras med standardförfarande. Efter synpunkter från Länsstyrelsen i Uppsala län har förfarandet justerats till utökat efter samrådet.

Pågående tillståndprocesser

Parallellt med arbetet med denna detaljplan pågår eller planeras ett antal tillståndprocesser inom eller i planområdets närhet. I bilden nedan redovisas de ungefärliga lägena.

UNDERSÖKNING

Förenlighet med 6 kap. Miljöbalken

Sedan 1 januari 2018 är ett nytt sjätte kapitel gällande i miljöbalken. Det nya kapitlet ska tillämpas för planärenden som beslutats efter 1 januari 2018. Kommunen ska med en undersökning undersöka om genomförandet av planen, planprogrammet eller planändringen kan antas medföra en betydande miljöpåverkan.

Kommunen ska efter undersökningen i ett särskilt beslut avgöra om genomförandet av planen, planprogrammet eller planändringen kan antas medföra en betydande miljöpåverkan.

Undersökning och ställningstagande:

Detaljplanen anger förutsättningar för en verksamhet som anges i 2 § Miljöbedömningsförordningen (energi och avfallshantering). Det berörda planområdet bedöms därför medföra en betydande miljöpåverkan och därmed bedöms det att en strategisk miljöbedömning behöver göras.

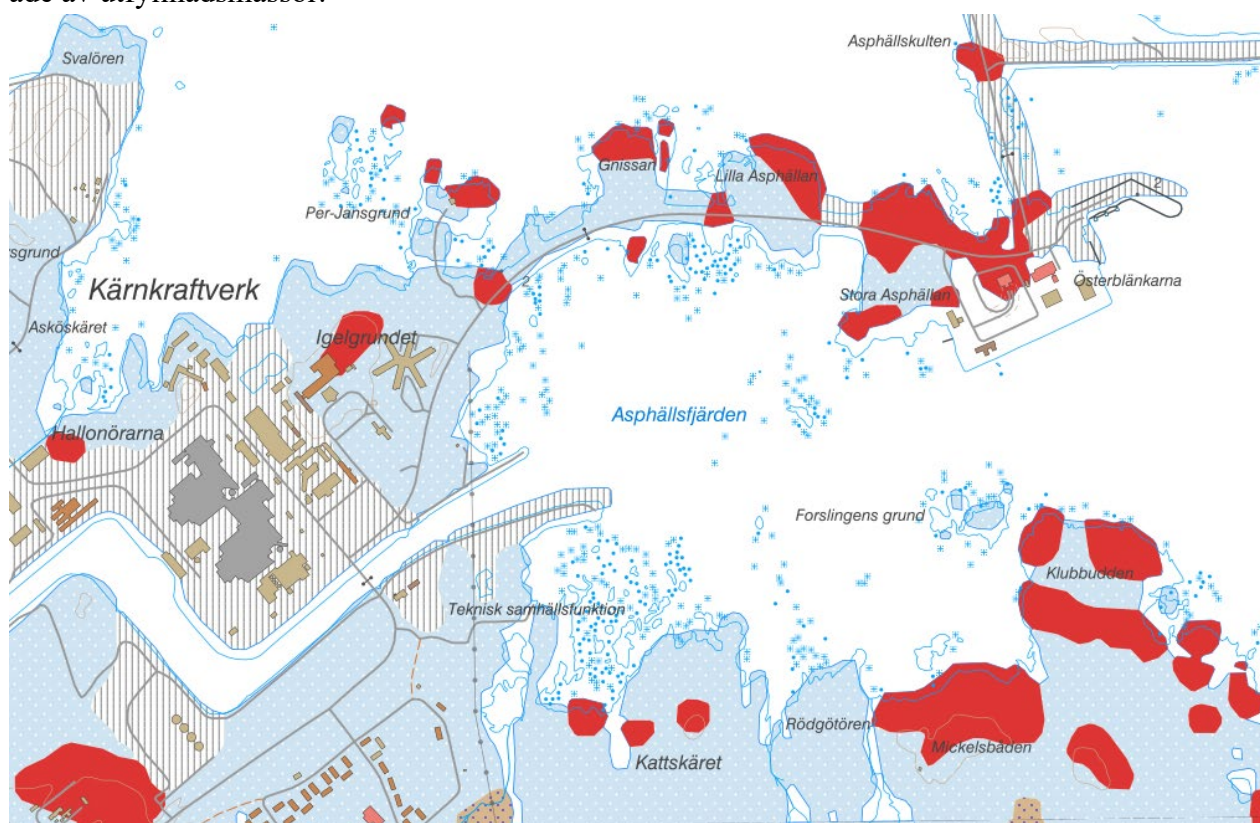
FÖRUTSÄTTNINGAR OCH FÖRÄNDRINGAR

Natur och kultur

Mark, vegetation, djurliv

Planområdet består idag av skärgårdsmiljö med vattenytor, skogsbeväxta strandområden och mindre öar.

Markförhållandena är enligt Sveriges Geologiska Undersökningar (SGU) uppdelade i tre olika typer där de röda områdena i kartan nedan utgörs av urberg, de blåa av morän och de snedstreckade av utfyllnadsmassor.

Geologisk kartering (SGU)

Forsmarksområdet har förutom industriområdet en för Uppland ovanlig vildmarkskaraktär, även om delar påverkas av ett storskaligt skogsbruk. Naturmiljön i Forsmark hyser höga naturvärden. Här finns värdefulla naturobjekt, främst i form av rikkärr och kalkgölar. Dessa objekt har hög biologisk mångfald med flera rödlistade och fridlysta arter. De grunda havsvikarna i området är viktiga lekplatser för flera östersjöfiskar. Dock är Asphällsfjärden delvis artificiell, då piren vid SFR har gjort att viken är mer avsnörd än vad den skulle ha varit naturligt och att vattenomsättningen i fjärden påverkas kraftigt av kylvattenkanalen. Biotestsjön norr om SFR är en anlagd "sjö" i havet med 8–10 grader högre vattentemperatur än omgivningen. Sjön omgärdas av ett antal naturliga skärgårdsöar som sammanbundits med konstgjorda vallar och är en välbesökt fågellokal. (Miljökonsekvensbeskrivning för ändring av detaljplan för SFR i Forsmark, juli 2016).

Landskapsbild/Stadsbild

Området kring Forsmark har värden för friluftslivet främst i form av den orörda naturen, fågellivet och djurlivet i övrigt. Rekreation i form av jakt och fiske är viktiga inslag. Friluftslivet är dock inte så omfattande, jämfört med i andra mer tätbefolkade delar av ostkusten. Stora delar av området är relativt otillgängliga för allmänheten. De delar som omfattas av denna detaljplan är inte tillgängliga för allmänheten.

Kulturmiljö och fornlämningar

Kulturmiljön i Forsmarksområdet är påverkad av att stora delar under flera hundra år tillhört Forsmarks bruk, som använt markerna för att producera träkol till järnugnarna och mat åt bruksfolket. Eftersom större delen av området blev land först under de senaste tusen åren saknas förhistoriska och tidigmedeltida lämningar i skärgård och kustnära områden. Inom de högre liggande delarna av Forsmarksområdet finns dock enstaka fornlämningar. Kulturhistoriska lämningar från bruksepoken och senare tid är bland annat ett fiskeläge, husgrunder, kolarkojor och kolbottnar.

Det finns inga kända fornlämningar inom eller i direkt anslutning till planområdet.

Miljöförhållanden

Miljö kvalitetsnormer

Miljö kvalitetsnormer för luft

Miljö kvalitetsnormer för utomhusluft syftar till att skydda människors hälsa och miljön. Gällande miljö kvalitetsnormer enligt svensk författningssamling (SFS 2001:527) avser halterna i utomhusluften av kväveoxid, svaveldioxid, bly, kolmonoxid, partiklar, benzen och ozon.

Miljö kvalitetsnormerna överstigs inte i Östhammars kommun. Planförslaget bedöms inte innebära någon försämring av luftkvaliteten.

Miljö kvalitetsnormer för vattenförekomster

Miljö kvalitetsnormerna för vattenförekomster (ytvatten, grundvatten och skyddade områden) syftar till att tillståndet i våra vatten inte ska försämrats och att alla vatten ska uppnå en bestämd miljö kvalititet.

Planområdet ingår inte i område för grundvattenförekomst och omfattas inte av grundvattenskydd eller av tertiär skyddszon.

Detaljplanens genomförande innebär ingen skillnad från tidigare eftersom området är sedan tidigare bebyggt. Tillkommande bebyggelse är begränsad till vägar och broanslutningar vilket innebär att risken för föroreningar är minimal.

Förorenad mark

Inom planområdet finns inga kända markföroreningar.

Radon

Enligt kommunal praxis ska radonmätning ske i bygglovsskedet. Tidigare översiktlig kartläggning av radon inom kommunen har visat sig vara opålitlig när det handlar om att ge indikation på radonhalt i färdig byggnad. Det är upp till respektive fastighetsägare att vidta tillräckliga åtgärder för att rikt- och gränsvärden inte ska överskridas.

Störningar

Buller

Denna detaljplans genomförande bedöms inte ge upphov till permanent ökade transporter eller ökad trafik i planområdets närområde. Under byggtiden kommer transporter förekomma i omfattande mängd.

Verksamheten inom slutförvaret bedöms inte ge upphov till störande buller. Den del som denna detaljplan omfattar innehåller ingen verksamhet som kan ge upphov till buller.

Risk och säkerhet

Transport av farligt gods (m.m)

Väg 76, som planområdet ansluter till via anslutningsvägen till Forsmarksverket är en utpekad transportled för farligt gods. Största delen av transporter av farligt gods till slutförvaret kommer att ske med specialfartyg som angör hamnen inom Forsmarksområdet.

Räddningsinsatser

När det gäller förutsättningar för en eventuell räddningsinsats inom det område som detaljplanen omfattar har Svensk kärnbränslehantering AB (SKB) haft separata processer kring denna fråga tillsammans med Uppsala Brandförsvaret. Det lokala brandförsvaret inom Forsmarks kraftverksområde kommer i händelse av räddningsinsatser samarbeta med Uppsala Brandförsvaret.

Bebyggelseområden

När det gäller bebyggelse innehåller denna detaljplan enbart möjlighet att uppföra mindre servicebyggnader i anslutning till anläggningen för slutförvar.

Friytor

Lek och rekreation

Planområdet är inte idag och kommer inte efter detaljplanens genomförande att vara tillgängligt för allmänheten.

Park och naturmiljö

Planområdet är inte idag och kommer inte efter detaljplanens genomförande att vara tillgängligt för allmänheten.

Gator och trafik

Gatunät, gång-, cykel- och mopedtrafik

Vägar som ansluter till Forsmarksområdet är länsväg 290 från Uppsala via Österbybruk och riksväg 76 från Östhammar/Norrtälje och Gävle. Från Östhammar leder länsväg 288 till Uppsala.

Kollektivtrafik

Uppsala länstrafik trafikerar Forsmark med busslinje 835 ”Östhammar - Forsmark - Skärplinge – Tierp” ungefär 1 gång i timmen under dagtid. Närmaste hållplats är belägen cirka 300 meter väster om planområdet.

Parkering, varumottag, utfarter

Parkering och varumottag finns i anslutning till kraftverket, cirka 300 meter väster om planområdet. Planområdet ansluts via en befintlig väg till kraftverksområdet.

Teknisk försörjning

Vatten och avlopp

Kommande servicebyggnader i anslutning till områdets infart kan komma att anslutas till befintligt nät för vatten och avlopp.

Dagvatten

Ingen särskild hantering av dagvatten finns inom området utan det rinner längs diken och svackor tills det når havet eller annan recipient.

El och kommunikationer

Ingen tillkommande eller befintlig bebyggelse inom planområdet ansluts.

Sociala frågor

Tillgänglighet och trygghet

Planområdet är inte idag och kommer inte efter detaljplanens genomförande att vara tillgängligt för allmänheten.

Administrativa frågor

Tidplan

Här nedan följer en preliminär tidplan för planarbetet. Tidplanen kan komma att ändras allt eftersom frågor uppstår och utredningar behöver göras.

Planuppdrag
Samråd
Granskning
Antagande
Laga kraft

September 2021
Maj 2022
Januari 2023
Mars 2023
April 2023

GENOMFÖRANDE

Organisatoriska frågor

Genomförandetid

Planens genomförandetid föreslås vara 15 år från den dag den vinner laga kraft.

Huvudmannaskap

Huvudmannaskapet är enskilt för den allmänna platsen. Detta eftersom all mark inom planområdet ligger inom Forsmarks kraftverks område och inte är allmänt tillgänglig.

Ansvarsfördelning

Exploatören ansvarar för

- Utbyggnad av kvartersmark enligt detaljplanen

Avtal

Exploateringsavtal

Inget exploateringsavtal har upprättats och det kommer inte heller upprättas exploateringsavtal i samband med detaljplanens genomförande.

Fastighetsrättsliga frågor och konsekvenser

Fastighetskonsekvenser

Det pågår en process att överföra ägandet av hamnområdet till Svensk kärnbränslehantering, men inga andra förändringar av fastigheters gränser eller ändrad markanvändning inom fastigheter planeras ske.

Ekonomiska frågor

Planläggningen sker på privat mark där kommunen ansvarar för att planen får det innehåll och den utformning som krävs, exploatören bekostar planarbetet och genomförandet av planen.

Ekonomi

Detaljplanen bedöms vara ekonomiskt genomförbar.

Anslutningsavgifter

Exploatören ska bekosta de anslutningsavgifter för teknisk infrastruktur som är kopplade till detaljplanens genomförande, exempelvis VA.

Fastighetsbildning/Lantmäteriförrättning

Exploatören bekostar de fastighetsrättsliga åtgärder som krävs för att kunna genomföra detaljplanen.

Tekniska frågor

Tekniska utredningar

Exploatören inom området ansvarar för att det som utretts gällande dagvatten och buller följs vid planens genomförande.

KONSEKVENSER AV PLANENS GENOMFÖRANDE

Miljökonsekvenser

Naturmiljö

De berörda naturtyperna på Stora Asphällan utgör endast små förekomster om man ser till naturtypernas utbredning ur ett regionalt perspektiv. Sammantaget bedöms de negativa konsekvenserna för respektive naturtyp högst bli små. Åtgärder har redan tagits för att bibehålla den ekologiska funktionen inom SKB:s markområde i Forsmark och ur ett regionalt perspektiv med avseende på ekologiska samband. Stora Asphällan är även undantaget från såväl riksintresset för naturvården som värdetrakten Hållnäs-kusten.

Vid ianspråktagande av området måste det säkerställas att inte individer av skyddade arter i form av orkidéer eller andra arter enligt artskyddsförordningen påverkas och i det fall det kommer att ske måste en dispens från artskyddsförordningen sökas och ges innan några åtgärder får vidtas.

Strandskydd

Inom det område som omfattas av Forsmarks kraftverk finns ett flertal detaljplaner som till vissa delar överlappar varandra. I några av dessa detaljplaner har strandskyddet upphävts för hela eller delar av planområdet, vilket resulterat i att det är svåröverskådligt var strandskyddet formellt fortfarande gäller eller inte. Strandskyddets huvudsyfte är att värna det rörliga friluftslivet men eftersom hela området som omfattas av Forsmarks kraftverk inte är tillgängligt för allmänheten är det syftet redan satt ur spel.

Friluftsliv och rekreation

Då planområdet inte är tillgängligt för allmänheten blir det inga större konsekvenser av detaljplanens genomförande. De motionsslingor och rekreationsområden som finns för anställda inom kraftverket påverkas inte i någon större omfattning.

Mark och vatten

Se "Naturmiljö" ovan för resonemang kring mark.

Att tillåta uttag och återförande av havsvatten innebär i sig inte något för detaljplanen utan är en fråga om tillstånd till vattenverksamhet. Det som rör detaljplanen gäller om det kan förekomma några effekter och konsekvenser genom att nedläggning av rör tillåts och om det då blir påverkan på MKN för vatten.

Vid förläggning av rör kan grumling uppstå med frigörande av sediment. I vattenförekomsten finns indikationer på förhöjd halt av TBT vilket skulle kunna göra att detta frigörs om grumling sker. Tributyltennföreningar är skadligt för organismer och bioackumulerande. Förhöjda halter skulle kunna påverka organismers hormonsystem och reproduktionssystem långsiktigt, högre halter kan leda till akut förgiftning för organismerna och död om det frigörs.

Växtsamhällena och djurlivet i sig bedöms inte påverkas av att en liten yta tas i anspråk på botten vid nedläggning av rör så länge inte något sediment med höga halter av TBT rörs upp. Grumling vid nedläggning av rör skulle i sig också kunna påverka genom att växtlighet inte kan utföra fotosyntes medan grumlingen uppstår samt att filtrerande organismer får problem. Grumlingen be-

döms i detta fall som mycket liten och lokal samt kortvarig då det oftast är starka strömmar i området. Någon konsekvens av grumlingen bedöms inte vara bestående.

Resurshushållning

Området är redan ianspråktaget för storskalig energiproduktion. Att i samma område lokalisera förvar av uttjänt kärnbränsle och uppföra anläggningar och konstruktioner som krävs för detta är ett sätt att hushålla med naturresurser.

Hälsa och säkerhet

Genomförande av denna detaljplan innebär ingen påverkan på hälsa och säkerhet.

Upphävande av strandskydd

I denna detaljplan upphävs strandskyddet inom hela planområdet

Motivering till upphävandet:

- Strandskyddet syftar till att långsiktigt 1) trygga förutsättningarna för allemansrättslig tillgång till strandområden och 2) bevara goda livsvillkor för djur- och växtlivet på land och i vatten.

Planområdet är redan idag icke tillgängligt för allmänheten då hela området kring Forsmarks kraftverk är ett skyddsobjekt. Ett upphävande av strandskyddet innebär i praktiken ingen förändring för tillgängligheten till planområdets stränder.

Gällande naturvärdena och goda livsvillkor för djur- och växtlivet på land och i vatten bevakas dessa i de olika tillståndsprocesser som reglerar verksamheten inom kraftverksområdet.

MEDVERKANDE TJÄNSTEMÄN

Planhandlingarna har upprättats av:

Sigma Civil AB/Johan Bergström med stöd av Samuel Sundin Planhandläggare.

Dnr BUN-2023-017

§ 13. Förskolan Tärnan och dess lokaler på Gräsö

Beslut

Barn- och utbildningsnämnden föreslår kommunfullmäktige att förskolan Tärnan på Gräsö permanent flyttar över sin verksamhet till Skutans förskola i Öregrund. Vid ökad inflyttning av barn i förskoleåldern till Gräsö ska det göras en översyn av framtida behov av att erbjuda barnomsorg på Gräsö.

Barn- och utbildningsnämnden beslutar, under förutsättning att förskolan Tärnan avvecklas, att hyreskontraktet sägs upp.

Reservation

Centerpartiet och socialdemokraterna reserverar sig mot beslutet med motiveringen att barn- och utbildningsnämnden borde skjutit på beslutet tills information till berörda vårdnadshavare genomförts.

Ärendebeskrivning

Verksamheten på Tärnans förskola på Gräsö har sedan höstterminen 2022 flyttats till förskolan Skutan i Öregrund tills vidare. Bakgrunden var att Tärnans förskola under lång tid har haft ett litet barnantal. Samspelet mellan barnen är en viktig och aktiv del i barnens utveckling och lärande i förskolan, i en alltför liten barngrupp begränsas barnens möjligheter till samspel. Även kollegialt utbyte är viktigt för en god arbetsmiljö, vilket försvåras i en liten personalgrupp.

Idag står Tärnans lokaler tomma och Barn- och utbildningsnämnden betalar hyra, 300 000 kr per år.

Beslutsunderlag

- Utredningsunderlag ”Förskolan Tärnan och dess lokaler på Gräsö”
- Barnchecklista

Dagens sammanträde

Muntlig föredragning

Christina Stenhammar, sektorchef bildning, redovisar den utredning som gjorts avseende förskolan Tärnan och dess lokaler på Gräsö.

Yrkanden

Josefine Nilsson (C) yrkar att ärendet utgår och tas upp på barn- och utbildningsnämndens sammanträde 2023-03-16 efter att information till berörda vårdnadshavare har genomförts.

Barn- och utbildningsnämnden

Propositionsordning

Ordförande ställer proposition på yrkandet och finner att barn- och utbildningsnämnden avslår yrkandet.

Beslutet skickas till

Sektorchef bildning, Christina Stenhammar
Verksamhetschef förskolan, Anne Lee Larsson
Kommunstyrelsen

Barnchecklista inför bedömning av barns bästa

Sektor Bildning	Datum för möte 2022-01-18
Deltagare Anne Lee Larsson verksamhetschef Åsa Jansson rektor	Handläggare Anne Lee Larsson verksamhetschef förskola
Ärenderubrik Barn- och utbildningsnämnden beslutar att förskolan Tärnan på Gräsö permanent flyttar över sin verksamhet till Skutans förskola i Öregrund.	

Barnkonventionen

Artikel 2 Alla barn har samma rättigheter och lika värde.

Artikel 3 Barnets bästa ska beaktas vid alla beslut som rör barn.

Artikel 6 Alla barn har rätt till liv och utveckling.

Artikel 12 Alla barn har rätt att uttrycka sin mening och få den respekterad.

1. Påverkar beslutet barnet?

Barnkonventionen Artikel 3

Ja

Nej

De barn som bor på Gräsö påverkas i den meningen att de får en längre väg till sin förskola.

2. Hur har barns bästa beaktats?

Barnkonventionen Artikel 2 och 3

Enligt skollagen ska rektor särskilt verka för att utbildningen utvecklas. Förskolan ska stimulera barns utveckling och lärande samt erbjuda barnen en trygg omsorg. Verksamheten ska utgå från en helhetssyn på barnet och barnets behov och utformas så att omsorg, utveckling och lärande bildar en helhet. Förskolan ska främja allsidiga kontakter och social gemenskap och förbereda barnen för fortsatt utbildning. Hur barngruppen är sammansatt och antal barn påverkar utbildningen och undervisningen i allra högsta grad. Undervisning sker inte enbart pedagog till barn, utan även barn till barn och barn till pedagog.

Allt detta har beaktats i beslutet att permanent flytta förskoleverksamheten från Tärnans förskola till Skutans förskola i Öregrund.

3. Har barn fått uttrycka sina åsikter?

Barnkonventionen Artikel 12

Ja

Nej

De barn från Gräsö som kunde varit aktuella för att uttrycka sina åsikter om permanent placering på Skutans förskola är för små för att kunna uttrycka detta. Vårdnadshavare och personal har istället fått föra barnens talan.

Tärnans förskoleverksamhet har varit uppskattad av både barn och vårdnadshavare.

Pedagogiska lek- och lärmiljöer har skapat en trygg och utvecklande plats för barnen.

4. Vilka eventuella risker ser vi med beslutet, och vilka insatser görs för att minimera de eventuella riskerna?

Barnkonventionen Artikel 3

Barn och vårdnadshavare får en längre väg till sin förskola än om förskolan varit kvar på Gräsö. Att en del av sträckan trafikeras av färja kan innebära en del väntetid som kan upplevas som tröttsam för små barn.

Från förskolans håll kan vi skapa en trygg omsorg och goda förutsättningar för lärande som till viss del kan uppväga eventuella upplevda risker.

Sektor Bildning
Christina Stenhammar

Förskolan Tärnan och dess lokaler på Gräsö

Bakgrund

Verksamheten på Tärnans förskola på Gräsö har sedan höstterminen 2022 flyttats till förskolan Skutan i Öregrund tills vidare. Bakgrunden var att Tärnans förskola under lång tid har haft ett litet barnantal. Under 2021 och 2022 var det fyra till nio barn inskrivna på förskolan. Beslutet om överflytt grundade sig på svårigheter att ha en hög kvalitet i verksamheten med så få barn samt utmaningar i att upprätthålla en god arbetsmiljö för personalen. Barn- och utbildningsnämnden har fortfarande ett hyreskontrakt på förskolans lokaler och betalar hyra.

Utredning

Enligt förskolans läroplan (LpFö18) är barngruppen och samspelet mellan barnen är en viktig och aktiv del i barnens utveckling och lärande i förskolan. Undervisningen ska baseras på såväl att barnen lär tillsammans och av varandra som samspelet mellan vuxna och barn. Barnen lär sig genom lek, socialt samspel, utforskande och skapande men också genom att iaktta, samtala och reflektera. För att barnen ska kunna utvecklas och för att verksamheten ska kunna bedriva undervisning som förskola med en stark kultur av lära genom lek och att ta efter de stora barnens lärande och kompetens krävs en åldersblandad förskola. Ett barns språkutveckling stöds av språket som finns runt omkring dem i en åldersblandad barngrupp. Barnantalet har under flera år varit lågt på Gräsö och befolkningsprognosen talar inte för att barnantalet kommer öka och heller inte genom inflytt. Under vårterminen 2022 hade förskolan Tärnan nio barn, till hösten 2022 beräknades fyra barn. Under 2017 och 2020 föddes inget barn på Gräsö, 2018 ett barn och 2019 och 2021 tre barn per år. Under 2022 föddes två barn som är folkbokförda på ön. Om det skulle födas två barn per år innebär det att förskolan Tärnan kan som mest ha tio barn de kommande åren.

Ur arbetsmiljösynpunkt är det även viktigt för förskolans personal att ha möjlighet till kollegor utbyte för att utvecklas och växa i arbetsuppgifter. Det är sårbart med en så liten

Sektor Bildning
Christina Stenhammar

verksamhet. På Skutans förskola i Öregrund finns det idag 78 barn, det finns plats för 85 barn. Även i Öregrund har barnantalet minskat de senaste åren.

Ekonomiska konsekvenser och finansiering

Ur ekonomisk synvinkel har förskolan Tärnan under flera år gått med underskott. Mot bakgrund av att förskolornas budget baseras på barnantalet leder det i sin tur till att det blir svårt för en liten verksamhet att hålla budget i balans. I dagsläget står lokalerna tomma. Barn- och utbildningsnämndens hyreskostnad för Tärnans lokal är 300 000 kr per år. Detta trots att hemtjänsten hyr en liten del av lokalen. Vid en uppsägning av hyreskontraktet kommer inte hyran att belasta nämndens ekonomi.

Konsekvenser för andra nämnder

Om hyreskontraktet sägs upp av Barn och utbildningsnämnden kan det möjliggöra för andra nämnder att hyra lokalerna.

Barnkonsekvensanalys

En risk- och konsekvensanalys för personalens arbetsmiljö samt en ”Bedömning utifrån barnens bästa” gjorde i samband med överflytten 2022. Där säkerställdes att barnens bästa har beaktats i ärendet. Barnchecklista bifogas.

Sammanfattning

Tärnans förskola har under flera år haft ett lågt barnantal, prognosen talar för fortsatta låga barnantal. För att ha en verksamhet med hög kvalitet och en bra arbetsmiljö för personalen med kollegialt utbyte är det fördel att permanent flytta över verksamheten till Skutans förskola i Öregrund. Ur ekonomisk synvinkel är ett sådant beslut också gynnsamt då Tärnan inte haft budget i balans under flera år. Vid en överflytt kan hyreskontraktet sägas upp och därmed kommer inte hyran av tomma lokaler om 270 000kr/år bekostas av Barn- och utbildningsnämnden.

Annonser

Vildsvinshelg 25-27 nov 2022

En gång är ingen gång
– två gånger är tradition!

Vildsvinshelgen i Tierps, Älvkarleby och Östhammar arrangerades för första gången i fjol, och i höst är det dags för repris.

Notera 25-27 november och håll utkik på kommunens hemsida efter mer information i höst.

Ett samarbete med:

En gång är ingen gång – två gånger är en vana! Vildsvinshelg och lokalt kött – jägare, vill du vara med?

Vildsvinen är många utmed Upplandskusten. Nu fokuserar vi för andra året i rad tillsammans med Jägareförbundet, Jägarnas Riksförbund, Tierps och Älvkarleby kommuner på att i slutet av november uppmärksamma detta – och samtidigt bidra till att servera lokalt viltkött i kommunernas skolor och/eller äldreomsorg.

Du som är jägare kan vara med och bidra genom att jaga vildsvin under helgen den 25-27 november - och om du vill får du gärna skänka viltet till projektet mot en mindre ersättning. Det kommer finnas några uppsamlingsplatser i Östhammars kommun.

Mer information via ditt jägarförbund eller:
www.jagareforbundet.se/mitt/uppsala-lan

Vildsvinshelg 25-27 nov 2022

Vildsvinshelgen genomförs i Östhammar, Tierp och Älvkarleby. Vill du vara med och stötta projektet?

Du jägare som vill kan under helgen skänka skjutna vildsvin till projektet mot en mindre ersättning. Uppsamlingsplatser med personliga kontakter finns.

Köttet kommer att serveras i vår äldreomsorg under december.

Läs mer:
www.osthammar.se/vildsvinshelg

Ett samarbete med:

Facebook

🐾 Vildsvinshelg och lokalt kött – jägare, vill du vara med?

🌿 Nu samordnar vi för andra året i rad en jakt helg på vildsvin tillsammans med Jägareförbundet, Jägarnas Riksförbund, Tierps och Älvkarleby kommuner – detta för att minska vildsvinens framfart och samtidigt bidra till att servera lokalt viltkött i kommunernas äldreomsorg och/eller skolor. Allt kött provtas innan servering.

🌲 Du som är jägare kan vara med och bidra genom att jaga vildsvin under helgen den 25-27 november... [Visa mer](#)

OSTHAMMAR.SE
Vildsvinshelg 2022 - Östhammars kommun
Den 25-27 november upprepar vi förra årets gemensamma vildsvinsjakt med grannkommuner...

 Östhammars kommun
24 november 2022 · 🌐

I helgen kommer förhoppningsvis många jägare att bege sig ut i skogen för att skjuta vildsvin. Då är det dags för årets vildsvinshelg - ett samarbetsprojekt mellan Jägareförbundet i Uppsala län, Jägarnas Riksförbund och de tre kommunerna Östhammar, Tierp och Älvkarleby.

OSTHAMMAR.SE
Elitkock lär kostpersonalen laga vildsvinskött - Östhammars kommun
Inför årets vildsvinshelg den 25-27 november har kostpersonalen i de tre kommunerna Östha...

👍 Mats Ingemarsson, Annika Haglund och 146 andra 3 kommentarer 14 delningar

 Östhammars kommun
13 december 2022 · 🌐

3 000 portioner vildsvinsfärs kommer att serveras under december månad. Det är resultatet av årets vildsvinshelg, då ett 80-tal vildsvin sköts. Tack alla jägare som var med och bidrog till det!

OSTHAMMAR.SE
Lyckad jakt blir mat på tallriken - Östhammars kommun
Ett lyckat samarbete mellan kommunerna i Tierp, Älvkarleby och Östhammar, Svenska Jägarefö...

👍 Mats Eriksson, Ulrika Jarl-Holm och 616 andra 16 kommentarer 18 delningar

👍 Gilla 💬 Kommentera ➦ Dela 👤

Destinationsstrategi Roslagen 2030

Ett styrmedel för hållbar destinationsutveckling

Innehållsförteckning

Inledning	3
Arbetet bakom strategin	4
Omvärldsanalys	6
Roslagens målgrupper	8
Vision Roslagen 2030	11
Målområde 1	14
Målområde 2	18
Målområde 3	22
Målområde 4	25
Roslagens ledmotiv	28
A. Levande landsbygd	29
B. Berikande bruk	32
C. Spännande småstäder	36
D. Skiftande skärgård	39
Samarbete & rollfördelning	43
Vägen mot Vision Roslagen 2030	46

Version 1.0

Dokumentet kommer att uppdateras över tiden. En aktuell version av Destinationsstrategi Roslagen 2030 finns att hämta [här](#).

Kontaktuppgifter

Norrtälje kommun

Torkel Andersson
Utvecklingsstrateg
0176-711168

[E-post](#)

Östhammars kommun

Lisa Karm-Togo
Destinationsutvecklare
0173-86278

[E-post](#)

Österåkers kommun

Kristina Eineborg
Näringslivs- och utvecklingsdirektör
0736-252153

[E-post](#)

Externa processledare

Per Ekman, Tendensor | 0707-449980 | [E-post](#)

Laila Gibson, Gibson Consulting | 0767-872798 | [E-post](#)

Inledning

Välkommen att ta del av Destinationsstrategi Roslagen 2030. Strategin spelar en viktig roll för att besöksnäring, kommuner, civilsamhälle och destinationsbolag ska kunna samarbeta för en hållbar utveckling av Roslagen som attraktiv och konkurrenskraftig besöksdestination.

Det här dokumentet innehåller en framtidsvision för Roslagen som visar ett önskvärt tillstånd år 2030. Vägen dit presenteras genom fyra målområden och fyra ledmotiv. Av strategin framgår också önskvärda samarbetsformer och en tydlig rollfördelning mellan aktörerna.

Roslagen har ett bra utgångsläge! Här finns en kreativ besöksnäring och ett pärlband av genuina natur- och kulturupplevelser i både inland och skärgård. Närheten till Sveriges mest befolkningstäta regioner och Sveriges största flygplats är en styrka för Roslagens företag och föreningar. Mycket är ännu outvecklat och därför pekar strategin på en rad utvecklingsmöjligheter att ta tillvara - med varsam hand.

En viktig uppgift för Destinationsstrategi Roslagen 2030 är att beskriva hur framtidens besökare kan tas om hand och hur aktörerna i Roslagen kan möta de förändringar som sker i samhället. Genuina natur- och kulturupplevelser efterfrågas i allt högre utsträckning och allt fler vill vara fysiskt aktiva på fritiden. Dessutom blir fler nyfikna på att hitta spännande och hållbara upplevelser i närheten av där man bor. Sammantaget är Roslagen väl rustat för att möta en sådan framtid.

Pandemin har i skrivande stund haft en stor inverkan på stora delar av besöksnäringen. Även om många aktörer i Roslagen har klarat utmaningen väl så återstår ett hårt arbete för många företag att komma åter på fötter. Tidshorizonten i Destinationsstrategi Roslagen 2030 överbryggas pandemin med god marginal. Därför är det naturligt att fokus läggs på långsiktiga möjligheter för Roslagen som besöksdestination.

Tack alla ni som bidragit till Destinationsstrategi Roslagen 2030! Utan era idéer och kunskap hade strategin inte kunnat tas fram. Nu väntar ett gemensamt arbete där alla kan hitta sin roll för ett starkare och än mer upplevelserikt Roslagen till gagn för såväl besöksnäring, våra besökare och för alla som bor och verkar i Roslagen.

Arbetet bakom strategin

En bred analys och dialogprocess ligger till grund för framtagandet av Destinationsstrategi Roslagen 2030. Det gör den starkt förankrad hos destinationens intressenter som besöksnäringen, destinationsbolaget och kommunernas politiker och tjänstepersoner. Processen har letts av en arbetsgrupp med tjänstepersoner från de tre kommunerna i Roslagen med stöd av processledarna Laila Gibson och Per Ekman på Tendensor.

Följsamhet med övrig samhällsutveckling

Ett avstamp har gjorts i existerande styrdokument och strategier. Allt för att Roslagen som besöksdestination ska hänga väl ihop med samhällsutvecklingen i sin helhet. Hit räknas kommunala styrdokument som översiktsplaner, kommunstrategier, tillväxt- och näringslivsstrategier. En hållbar destinationsutveckling innebär att såväl invånares som besökares behov och önskemål kan tillgodoses.

En involverande idéprocess

Under våren 2021 har en lång rad dialogmöten arrangerats för att klargöra viljeinriktning och lyssna på den kunskap de inblandade aktörerna besitter. Entreprenörer i besöksnäringen och föreningsrepresentanter har deltagit liksom politiker och tjänstepersoner från de tre kommunerna Östhammar, Norrtälje och Österåker. En serie öppna frågor har tjänat som en röd tråd genom processen.

Omvärld och trender

Människors värderingar och efterfrågan på besöksupplevelser förändras över tiden. Framtiden tillhör de besöksdestinationer som kan förstå och ta tillvara på förändringar som sker och utveckla en hållbar besöksupplevelse. Trenderna som observerats återges i strategin och de har spelat en stor roll för inriktningen i Destinationsstrategi Roslagen 2030.

Analys av Roslagens förutsättningar

Den kunskap som finns om dagens besökare till Roslagen har tagits tillvara. Det handlar om tillgänglig statistik om dagens besökare till Roslagen och om de insikter om besökarnas behov och beteende som finns hos destinationens aktörer. Under den dialogprocess som drivits har Roslagens förutsättningar stått i fokus.

Dialog med den omgivande regionen

Besökaren bryr sig sällan om gränser och därför har Roslagen allt att vinna på samarbete med den omgivande regionen. Kontakter har tagits med Region Uppsala, Region Stockholm och med Stockholm Archipelago. Det är tydligt att Roslagen ingår i en stark regional satsning på besöksnäringen inför framtiden. Viktiga synergier finns att utforska med Stockholm Archipelago, till exempel i form av en gemensam målmarknad.

Destinationsrådet och destinationsbolaget

Ledning och personal i destinationsbolaget Visit Roslagen har givit tydliga inspel till destinationsstrategin. På samma sätt har det nybildade Destinationsrådet kunnat bidra med viktiga medskick och de har precis som destinationsbolaget och kommunerna tjänat som remissinstans för Destinationsstrategi Roslagen 2030.

Digitala enkäter och diskussionsforum

Allmänheten har kunnat ge sin syn på Roslagen med dess unika kvaliteter och möjligheter genom en öppen enkät på kommunernas sidor. En riktad enkät skickades också ut till ungdomar för att deras perspektiv ska tas med i strategin.

Tre kommunala handlingsplaner

Destinationsstrategi Roslagen 2030 innebär en gemensam resa för kommunerna i Roslagen och för den samlade besöksnäringen. För att respektive kommun lättare ska hitta sin roll och för att kunna prioritera utvecklas särskilda handlingsplaner för respektive kommun.

Omvärldsanalys

En kraftsamling för att utveckla Roslagen som besöksdestination ligger helt rätt i tiden! Roslagen har många värden som allt oftare efterfrågas i dagens samhälle: närheten till storstäder i kombination med natur, spännande kultur och engagerade lokala krafter.

Destinationsstrategi Roslagen 2030 bör bygga på kunskap om Roslagens utgångsläge och omvärld för att kunna staka ut vägen framåt. Var står Roslagen idag och vilka olika faktorer påverkar färdplanen? En analys har därför gjorts av rapporter och forskning om turism och samhällsutveckling. Aktörerna i Roslagen har involverats i tolkning av slutsaterna.

Analysen har omfattat tre delar: samhällsförändringar både internationellt och nationellt som på olika sätt påverkar besöksnäringen och destinationer, förändring som pågår i den omgivande regionen samt planer för Roslagen och de tre kommunerna Norrtälje, Östhammar och Österåker. Utifrån resultatet har en rad skeenden pekats ut som är särskilt viktiga för Roslagen.

Trender som påverkar Roslagen

- **Sökandet efter genuina upplevelser.** Besökarens strävan efter autentiska, genuina och individuella upplevelser ökar. Det äkta och personliga slår kopierat och massproducerat. Det ställer större krav på Roslagen att ta tillvara sin historia och kultur för att särskilja destinationen från övriga. Det kan göras genom att utveckla utbudet av närproducerad mat och matupplevelser, gårdsbutiker, kulturutbud, evenemang och unika boenden.
- **Intresset för natur- och kulturturism ökar.** Naturen blir en allt viktigare reseanledning för miljontals svenskar och utländska besökare till Sverige. Människors motiv för att söka sig till naturen är ofta avkoppling, socialt umgänge och att utöva olika aktiviteter som vandring, cykling eller paddling. Intresset för naturupplevelser väntas öka ytterligare. En röd tråd är det växande intresset att ta del av lokal kultur och historia, en utveckling som gynnar Roslagen i allra högsta grad.
- **Förändrade besöksmönster.** Människor åker på fler och kortare vistelser över året och en tydligt ökande efterfrågan på "hemester" kan ses. Det gäller att skapa möjligheter för fler att ta del av naturen, såväl i skärgården som på fastlandet och då utgå från efterfrågan på komfort och tillrättalagda upplevelser och tillgänglighet. När det gäller möten så kan Roslagen erbjuda kvalitativa och naturnära alternativ till konferenser i storstäderna.
- **Platser spelar en viktig roll.** Regioner, städer och besöksdestinationer lägger allt större vikt vid att utveckla sin attraktivitet och sin särart. Platser blir också viktiga arenor för att klara omställningen till ett hållbart samhälle. Ur människors perspektiv spelar den egna platsen en fortsatt viktig roll för identitet och livskvalitet. Roslagen bör

identifiera sig som en livsmiljö snarare än en besöksdestination.

- **Besökardialog i förändring.** Det digitala landskapet har drastiskt förändrat spelreglerna för hur besöksdestinationer kan marknadsföras och säljas. Besökarnas egna rekommendationer och berättelser hamnar i fokus. Destinationens aktörer bör vara närvarande i de kanaler och de forum som besökarna väljer. Besökarnas önskemål om dialog och delaktighet går att möta med digitalisering före, under och efter vistelsen.

Insatser för att möta förändringarna

För att möta förändringarna i omvärlden introduceras här en rad insatser som tillsammans bidrar en förmåga att förändras över tiden.

- **Digitalisera mera** - se digitaliseringen som en möjlighet att bygga relationer med besökare och för att forma en god besöksupplevelse i Roslagen. Digital teknik kan koppla samman traditioner och storytelling med nutiden och den kan göra Roslagen mer tillgängligt för både boende och besökare.
- **Verka tillsammans** - samverkan och delaktighet blir än viktigare när omvärlden blir mer föränderlig och svåröverskådlig. Ett medvetet gränsöverskridande samarbete krävs i Roslagen som sträcker sig över två län, tre kommuner och som har en mångfald av företag och föreningar i ett väldigt varierande landskap.
- **Dialog med besökaren** - i arbetet med att utveckla Roslagens utbud och tillgänglighet är det också viktigt ständigt lära om besökarna och involvera dem i destinationens utveckling. De insikter som växer fram måste snabbt omsättas till praktisk handling. I allt högre utsträckning behöver fokus riktas mot särskilda grupper, som till exempel ungdomar eller besökare med särskilda intressen.
- **Skapa resiliens** - Roslagen måste rusta för framtiden och klara möta en värld med snabba förändringar. Det kan göras genom en medveten satsning på hållbarhet och genom att klara balansen mellan att exploatera och bevara. Roslagen måste utvecklas varsamt och respektfullt. Besökarnas förväntningar måste balanseras med lokalbefolkningens behov och med företagens utvecklingsidéer.

Roslagens målgrupper

För att utveckla Roslagen som besöksdestination gäller det att känna besökarna och deras föränderliga behov och vanor över tiden. Genom att göra tydliga målgruppsval kan marknadsföringen av Roslagen bli intressant för mottagaren och hållbara kundrelationer kan etableras. Målgruppsvalet spelar en viktig roll för alla destinationens aktörer: besöksnäringen, destinationsbolag som kommunerna.

Naturintresserade som primär målgrupp

Roslagen attraherar varje år en lång rad besökare med vitt skilda och intressen och reseanledningar. Den gemensamma faktorn för många av dem är sökandet efter stimulerande naturupplevelser. Det gäller såväl fritidsresenärer som de som besöker Roslagen för möten och konferenser.

I det här avsnittet introduceras idén om naturintresserade som en primär målgrupp för Roslagen som besöksdestination. Visit Sweden pekar ut gruppen som särskilt viktig för att attrahera internationella besökare till Sverige och den stämmer väl med dagens svenska och utländska besöksströmmar till Roslagen (länk Visit Sweden). Gruppen naturintresserade innefattar nyfikna upptäckare, vandrare, paddlare och cyklister. Alla är de viktiga för Roslagens resa mot 2030.

De kulturella upplevelserna spelar en viktig roll för många naturintresserade. En vandring genom Roslagen blir mångfalt mer berikande genom att upptäcka historiska besöksmål och genom möten med människor som bor här. Det som är äkta och autentiskt för Roslagen blir viktigt att förstärka och lyfta fram.

Roslagenbor och fritidshusägare

En viktig målgrupp för besöksnäringen är Roslagenborna. En hållbar utveckling av Roslagen som besöksdestination förutsätter att de behov som externa besökare har balanseras med invånarnas krav och förväntningar på en attraktiv och väl fungerande livsmiljö. Just detta behandlas i flera avsnitten i destinationsstrategin.

I Roslagen finns dessutom 35 000 fritidshus vilket är en ovanligt stor koncentration. Fritidshusägarna spenderar alltmer tid i Roslagen och de blir, tillsammans med övriga besökare till fritidshusen, alltmer aktiva upplevelsekonsumenter. Fritidshusägarna tillför många värden till Roslagen och de bör ses som en viktig målgrupp för destinationen och som intressenter i Roslagens hållbara samhällsutveckling.

Intressebaserade grupper

En fördel i den digitala världen är att destinationen kan möta besökaren med skraddarsydd information och att utgå från personliga intressen. Ur besökarens synvinkel är det naturligt att utgå från motiv och intresse när man söker information och väljer resmål. Sannolikt än mer så i framtiden. För Roslagen blir det viktigt att kartlägga och bygga relationer med de intressegrupper som passar Roslagens förutsättningar.

En sådan intressegrupp är båtfolket. Människor som söker sig till Roslagens skiftande skärgård för segling, paddling och för natur- och kulturupplevelser i överlden. Båtfolket utgör ett tydligt exempel på hur en intressegrupp kan vara föremål för en träffsäker och intresseväckande marknadsföring från Roslagen. Och för skärgårdens besöksnäring och samhällsutveckling spelar målgruppen en viktig roll.

Den starka närmarknaden

Roslagen finns i direkt anslutning Uppsala - Stockholmsregionen som är Sveriges mest befolkningstäta och snabbast växande region. Inom två timmars radie finns en stor mängd naturintresserade människor som har Roslagen kvar att upptäcka.

Insikten om den starka närmarknaden kan förenkla valet av marknadskanaler men inte ersätta naturintresset som tema och relationsbyggare. Besökare från närregionen är ofta dagsbesökare och ett viktigt mål är att få dem att övernatta och upptäcka mer i Roslagen.

Idrottsbesökare

En växande grupp av besökare kommer till Roslagen för idrott: tävlingar, turneringar och andra arrangemang för barn, ungdomar och vuxna. Roslagens alla föreningar spelar en viktig roll för att förverkliga det värdskap och den kvalitet som förväntas av den här målgruppen.

För att utveckla idrottsturismen i Roslagen krävs ett ökat samarbete mellan föreningar, besöksnäring, kommuner och civilsamhälle. Precis som andra grupper av besökare vill idrottsbesökare ofta uppleva mer av Roslagen under sin vistelse.

Möten och konferenser

Många av Roslagens besökare kommer för möten och konferenser. I Roslagen finns en lång rad anläggningar för såväl stora som små möten och den gemensamma nämnaren är möjligheten till en naturnära vistelse. Möten i Roslagen kan göras mer upplevelserika genom att de fyra ledmotiven i destinationsstrategin blir naturliga inslag i mötesupplevelsen.

Roslagen har en potential att växa som mötesdestination genom att existerande anläggningar utvecklas hållbart och att nya aktörer ser dagens ljus. I den här strategin tas behovet av ökad boendekapacitet upp och också den är en nyckel till fler och bättre möten i Roslagen.

Den utländska besökaren

Roslagen har en stor potential att attrahera fler utländska besökare. Stockholm är den dominerande destinationen för utlandsgäster till Sverige och för de grupper som stannar längre blir Roslagen med dess skärgård och naturupplevelser intressant. Gruppen har förväntningar på engelskspråkig information och på lättillgängliga och samtidigt genuina natur- och kulturupplevelser. Många utlandsbesökare har stor köpkraft och är beredd att betala extra för lite guldkant. Utlandsmarknaden kräver marknadsföring som sker i samverkan med andra aktörer i regionen.

Lärande om besökarna

Besökarnas föränderliga behov och vanor bör ständigt utforskas och diskuteras. Slutsatserna bör ligga till grund för produktutveckling och av förbättringar av tillgänglighet och service. Det viktiga är att slutsatserna snabbt omvandlas till praktisk handling. Undersökningarna kan genomföras av besöksnäringen, destinationsbolaget eller av kommunerna. Resultaten bör delas och diskuteras i Destinationsrådet.

Vad efterfrågar besökarna? Hur tar de sig runt i Roslagen och vilka aktiviteter och tjänster konsumeras. Vilka problem möter besökaren på under sin vistelse och vilka förslag till förbättringar ha de? Hur vill de använda den nya tekniken? Det är exempel på frågor som bör vara i fokus. Notera att svaren kan variera mycket beroende på vilken intressegrupp vi undersöker.

Det finns fler grupper att intressera sig för. Ungdomar har särskilda förväntningar på upplevelser och miljöer. Funktionsnedsatta har särskilda behovsbilder som behöver tillgodoses.

Vision Roslagen 2030

Vision Roslagen 2030 ska göra det möjligt att arbeta för en gemensam framtidsbild. Den berättar om ett framtida tillstånd då Roslagen lyckats med sina ambitioner som samlad besöksdestination.

År 2030 har Roslagen tagit plats bland de mest lyskraftiga och omtyckta svenska destinationerna. Roslagen har vunnit besökarnas hjärta för sina rika natur- och kulturvärden och för ett oöverträffat välkomnande.

År 2030 arbetar alla aktörer i Roslagen på ett hållbart sätt och tar tillvara de unika värden som finns i Roslagen till gagn för invånare, besökare och framtida generationer.

Roslagen kan år 2030 erbjuda en rad unika och engagerande upplevelser som utvecklats med besökare i alla åldrar som utgångspunkt och deras olika intressen, drömmar och behov.

Resan mot 2030 präglades av ett gränsöverskridande samarbete och ett kreativt entreprenörskap. Vi lyckades göra det som tidigare framstod som omöjligt.

Målområden

Visionen för Destination Roslagen 2030 är indelad i fyra strofer som var och en har sitt målområde.

- 1. Ett långsiktigt varumärkesbyggande:** Roslagen ska utvecklas till en lyskraftig destination med ett starkt varumärkesbyggande som innebär att destinationens unika värden och kvaliteter förstärks och kommuniceras.
- 2. Ett hållbart Roslagen.** Hållbarhet är vår gemensamma röda tråd: en strävan efter en destinationsutveckling som bidrar till ett mer hållbart samhälle.
- 3. En upplevelserik destination.** Roslagens upplevelser och tillgänglighet ska formis utifrån besökarnas föränderliga behov och i samverkan mellan offentliga, privata och ideella aktörer i Roslagen.
- 4. En stark besöksnäring.** Roslagen ska vara en förtroendefull destination med en stark besöksnäring som agerar tillsammans i utvecklingsfrågor. Allt som görs utgår från den gemensamma visionen.

Varje målområde är indelat på följande vis:

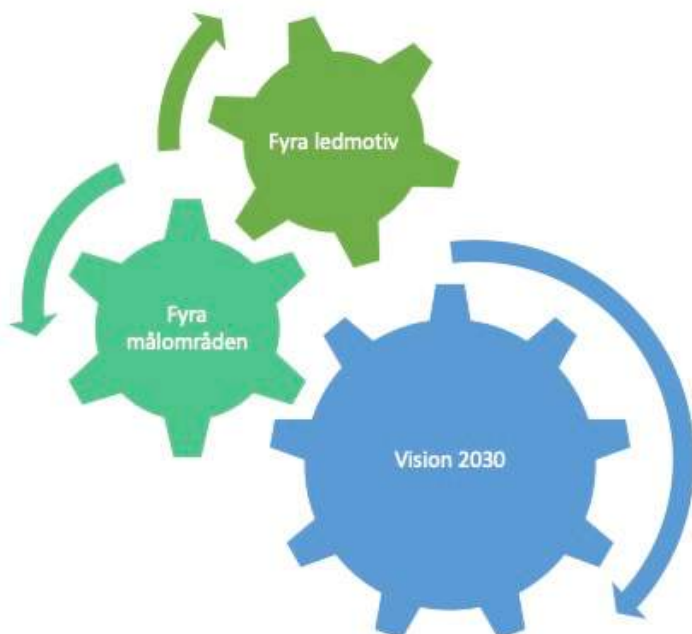
- **Inledning** - en allmän beskrivning av målområdet, hur det kopplar an till stroferna i visionen för Destination Roslagen 2030 och på vilket sätt målområdet är viktigt för Roslagen.
- **Målbilder 2030** - ett önskat läge och de effekter som ska eftersträvas i arbetet med att implementera destinationsstrategin. Exempel på mätningar och statistik som kan användas för att följa upp arbetet och kunna avgöra om det går åt rätt håll. Underlag för att göra justeringar i insatserna.
- **Insatser** - gemensamma satsningar på vissa åtgärder för att få de önskade effekterna och uppnå målbilderna. Ett ansvar för alla besöksnäringens aktörer, utifrån den rollfördelning som föreslås i strategins avslutande kapitel.

Roslagens fyra ledmotiv

En lika viktig del av Destinationsstrategi Roslagen 2030 är de fyra ledmotiven som åskådliggör de tematiska upplevelseområden som Roslagen har att erbjuda. *Levande landsbygd, Berikande bruk, Spännande småstäder och Skiftande skärgård.*

Ledmotiven är baserade på geografiska områden i Roslagen som ger destinationen en spännande karaktär. De ligger också i linje med de fyra hörnplattorna i varumärkesplattformen för Roslagen (Visit Roslagen, 2019). Ledmotiven presenteras i detalj efter målområdena.

Destinationsstrategins tre delar

Figur 1: Destinationsstrategins tre delar

Ett långsiktigt varumärkesbyggande

Målområde 1

Strofen i visionen som kopplar till varumärke lyder:

2030 har Roslagen tagit plats bland de mest lyskraftiga och omtyckta svenska destinationerna. Roslagen har vunnit besökarnas hjärta för sina rika natur- och kulturvärden och för ett oöverträffat välkomnande.

Den inledande strofen i visionen visar tydligt att Roslagens besöksnäring har höga ambitioner om ett välkänt och uppskattat Roslagen, både i regionen och i övriga Sverige. En viktig förutsättning för att lyckas med det är att besöksupplevelsen i Roslagen är äkta och minnesvärd. Först då kommer Roslagens besökare att berätta entusiastiskt för andra om sina upplevelser i Roslagen.

Men utöver det finns allt att vinna på ett målriktat och välorganiserat varumärkesbyggande som involverar alla destinationens aktörer. Ett sådant arbete innebär att insikter om Roslagens besökare tillvaratas och att en stark varumärkesbyggande berättelse kommuniceras konsekvent. Sist men inte minst handlar också om att utveckla Roslagen på ett sätt som vårdar och tillvaratar Roslagens särart och icke-kopierbara natur- och kulturvärden.

I det här målområdet presenteras strategiska mål och insatser som tillsammans leder oss mot ett sådant varumärkesbyggande. Destinationsrådet är det naturliga forum där varumärket Roslagen har sin hemvist och ägarskap. Aktiva insatser från kommuner, besöksnäring och destinationsbolag är nödvändiga.

Vad menar vi med ett platsvarumärke?

En stark idé om vad som gör platsen unik och attraktiv - idag och i framtiden. Varumärket visar hur platsen skiljer sig från andra och vilket värde den tillför människor.

Varumärket Roslagen - förr och nu

Namnet Roslagen har en anor från 1400-talet men är för den svenska befolkningen kanske mest förknippad med visornas värld. "I Roslagens famn på den blommande ö" är den inledande strofen i Calle Schewens vals av Evert Taube.

Idag är det Roslagen den gemensamma benämningen för Österåker, Norrtälje och Östhammars kommuner i all besöksorienterad kommunikation. I fokus står de

upplevelsevärden och det utbud som området har att erbjuda en besökare. Men det bör poängteras att Roslagen normalt avser ett större geografiskt område än de tre kommunerna, inte minst Vaxholm.

Destinationsbolaget fyller rollen som den drivande kraften för att stärka varumärket i omvärlden och för att sälja destinationen till nationella och internationella besökare. Det är angeläget att nu uppnå ett bredare samarbete på destinationen för att nå varumärkesmålen för 2030.

2018 togs en varumärkesplattform fram som tjänar som stöd när Roslagen ska kommuniceras. Ett viktigt inslag i varumärkesplattformen är Roslagens fyra hörnpelare som ligger i linje med de nya ledmotiven som presenteras i den här destinationsstrategin. En varumärkesmätning genomfördes 2018 som ger svar på vilka associationer och förväntningar människor i omvärlden har på Roslagen som plats. Havet och skärgården dominerar av naturliga skäl och i övrigt finns få negativa inslag i undersökningsresultatet.

Ett strategiskt mål är att Roslagen ska 2030 ha tagit plats som en av de mest kända och omtyckta svenska destinationerna. Det saknas i skrivande stund en mätning av hur Roslagen står sig i konkurrens med kända besöksdestinationer som Österlen, Bohuslän och Gotland. Det kan med goda skäl antas att Roslagen än så länge inte tillhör familjen av Sveriges topplista av lyskraftiga besöksregioner.

Framtidens varumärkesbyggande för platser och destinationer

Destinationer blir alltmer medvetna om värdet av ett starkt och målmedvetet varumärkesbyggande. Ett sådant syftar till att bygga förtroendefulla relationer byggs med valda målgrupper och till att Roslagen klarar sig väl när besökaren väljer mellan olika destinationer. Varumärket ska ses som ett samlat styrmedel för att utveckla och kommunicera destinationen utifrån dess särskilda styrkor och kvaliteter. Alltså är varumärkesbyggande mer än platsmarknadsföring.

Partnerskap för Roslagens varumärkesbyggande.

Ett effektivt och koordinerat varumärkesbyggande förutsätter ett gott samarbete. Ansvaret för varumärkesbyggandet ligger hos destinationsrådet. Rådet bör årligen sätta upp mål och riktning för varumärkesbyggandet och dessutom aktivt följa upp resultat och effekter. En särskild varumärkesgrupp kan tjäna som stöd.

Varumärket Roslagen bör användas och kommuniceras aktivt av såväl kommuner, destinationsbolag som av besöksnäringen. Kommunerna bör eftersträva att varumärket Roslagen hittar en roll i deras samlade platsmarknadsföring. Destinationsbolaget är genom sin roll som marknadsföringsorganisation en viktig användare av varumärket Roslagen i den löpande marknadsföringen av destinationen.

Målbilder 2030 - varumärket Roslagen

Övergripande mål: Roslagen ska utvecklas till en lyskraftig destination med ett starkt varumärkesbyggande som innebär att destinationens unika värden och kvaliteter förstärks

och kommuniceras.

A. Roslagen ska 2030 ha tagit plats som en av de mest kända och omtyckta svenska destinationerna.

Indikatorer:

- Nationella kännedoms- och attitydundersökningar.
- Jämförelsedestinationer och indikatorer ska utses.

B. En stark lokal identitet och stolthet hos människor i Roslagen.

Indikatorer:

- SCB medborgarundersökning.
- Lokala kvantitativa och kvalitativa undersökningar.

C. Fullt nöjda besökare till Roslagen, i linje med varumärkets löften.

Indikatorer:

- Besökarundersökningar.
- Direktdialog med besökarna, fysiskt och i sociala media.

D. Ett väl positionerat varumärke inom de fyra ledmotiven.

Indikatorer:

- Nationella kännedoms- och attitydundersökningar.
- Besökarundersökningar (nöjdhet inom respektive ledmotiv).

Insatser - varumärket Roslagen

1. Stärk Roslagens varumärkesbyggande platsmarknadsföring

För att nå målbilden om en plats bland de mest kända svenska destinationerna krävs en väl utvecklad platsmarknadsföring som leder till mätbara resultat och effekter.

Destinationsbolaget spelar en nyckelroll i det arbetet och måste därför ha ett tydligt uppdrag samt tillräckliga resurser och kompetens för att klara uppgiften. Vidare bör besöksnäringen i Roslagen kommunicera Roslagen som samlad destination i sina egna kanaler. Också de tre kommunerna bör införliva marknadsföring i av Roslagen i sin marknadsföring och kommunikation.

2. Stärk det lokala engagemanget för Roslagen och den lokala identiteten

Varumärket Roslagen blir inte starkare än den bild som människor som bor i Roslagen har av sin hemregion. Att utveckla en stark regional identitet är därför en prioriterad målbild. Roslagen kan tillföra känslan av historia, naturvärden och sammanhållning. En viktig del i strategin är att skapa positiva möten mellan invånare och besökare samt att tillvarata invånarnas egna berättelser, bilder och tips om sevärdheter. Det handlar också om att klara balansen mellan besökarens behov och krav och de som Roslagenborna själva har.

3. Verka för en hög grad av nöjdhet hos besökarna till Roslagen

Besökarens upplevelse av sin vistelse i Roslagen ligger till grund för berättelser och omdömen ges, inte minst online. Det leder oss till slutsatsen att Roslagens varumärkesbyggande måste inbegripa ett ständigt undersökande av besökarens upplevelser och behov. Utifrån slutsatserna som dras måste alla aspekter av besöksupplevelsen vidareutvecklas aktivt. Det undersökande arbetet bör bedrivas av såväl av destinationsbolaget, kommunerna som av besöksnäringen. Destinationsrådet bör ta del av och diskutera de rön som framkommer.

4. Positionera Roslagen inom de fyra ledmotiven (landsbygden, bruken, småstäderna och skärgården)

De fyra ledmotiv som presenteras i Destinationsstrategi Roslagen 2030 bör ges en central plats i Roslagens destinationsutveckling och marknadsföring. Besökarens upplevelse måste formas aktivt inom respektive ledmotiv och marknadsföringen bör utgå från besökarens specifika intressen inom ledmotiven. Men helheten - Roslagen som samlad besöksupplevelse - får inte gå förlorad när enskilda upplevelser kommuniceras.

Ett hållbart Roslagen

Målområde 2

Strofen i visionen som kopplar till hållbarhet lyder:

År 2030 arbetar besöksnäringen i Roslagen på ett hållbart sätt och tar tillvara de unika värden som finns i Roslagen till gagn för invånare, besökare och framtida generationer.

En medveten satsning på omställningen till hållbara destinationer är avgörande för framtidens turism och besöksnäring. Människor kommer i allt högre utsträckning att förvänta sig att kunna göra hållbara val när gäller resor och vistelser, både på fritiden och i arbetet. Besöksnäringen behöver kunna visa upp lösningar som bidrar till den nödvändiga omställningen till ett fossilfritt samhälle.

Hållbarhet för Roslagen som destination

I Roslagen finns särskilt känsliga naturmiljöer, värdefulla kulturarv och landskap, som belastas ett stort tryck från många besökare sker under en begränsad tid på året. Hållbarhet är ett tydligt perspektiv i Region Stockholm, Region Uppsala och i kommunernas planer, men mindre tydligt i Roslagens besöksnäring och destinationsutveckling. Det är därför viktigt att Destinationsstrategi Roslagen 2030 sätter hållbarhet i första rummet så att en medveten satsning på en hållbar besöksnäring tar form.

De globala målen

Hållbar utveckling i besöksnäringen kan kopplas till de Globala målen på olika sätt. Destinationsstrategin för Roslagen fokuserar främst på Mål 11 och Mål 12.

- *Mål 11 "Hållbara städer och samhällen"* där målsättningen är att göra städer och bosättningar inkluderande, säkra, motståndskraftiga och hållbara. Här har framför allt det offentliga ett stort ansvar i att bidra till delmål som att tillgängliggöra hållbara transportsystem för boende och besökare, att skydda natur- och kulturarv, att verka för inkluderande och hållbara samhällen och att *"främja positiva ekonomiska, sociala och miljömässiga kopplingar mellan stadsområden, stadsnära områden och landsbygdsområden genom att stärka den nationella och regionala utvecklingsplaneringen"*.
- *Mål 12 "Hållbar konsumtion och produktion"* beskriver vikten av att säkerställa hållbara konsumtions- och produktionsmönster. En ökad satsning på produktion av tjänster och upplevelser som inom besöksnäringen är ett sätt att bidra till att förändra vårt sätt att producera och konsumera. Detta är ett steg på vägen, men upplevelser och service är inte per automatik hållbara. Detta globala mål innehåller också delmål inom områden som besöksnäringen kan föregå med gott exempel,

som hållbar förvaltning och användning av naturresurser, minska mängden matsvinn och avfall, inspirera till hållbara livsstilar och skapa verktyg för att mäta besöksnäringens hållbarhet.

Ett positivt bidrag

Det finns olika sätt för Roslagens besöksnäring att bidra till en hållbar destination och ett hållbart samhälle. Destinationsstrategin för Roslagen utgår från denna proaktiva syn på förhållandet mellan hållbarhet och besöksnäring. Ambitionen är att besöksnäringen i Roslagen ska *bidra* till ett mer hållbart samhälle. Med detta menas att Roslagens besöksnäring blir en del av lösningen på ett framtida hållbart samhälle, inte att besöksnäringen ses som ett problem som orsakar negativa effekter.

En hållbar besöksnäring omtalas ofta i termer av vikten av aktörers enskilda ansvar genom att bland annat minimera negativa miljöeffekter och inte bidra till så kallad "överturism". Detta är naturligtvis ett viktigt sätt att arbeta med hållbarhet, men kan uppfattas som relativt defensivt. Arbetet med en hållbar destinationsutveckling handlar om en förändring, en process för ett annat sätt att skapa tillväxt, utveckling och livskraft. Det är något som görs tillsammans, det är föränderligt och beror på ett geografiskt sammanhang. Hållbar destinationsutveckling handlar om mer än bara en ambition att förändra världen till det bättre och består av en rad små processer som tillsammans på olika sätt bidrar till att säkerställa både dagens och framtida behov på platsen där utvecklingen sker.

Målbilder 2030 - hållbarhet i Roslagen

Övergripande mål: Hållbarhet är vår utgångspunkt, en strävan efter en destinationsutveckling som bidrar till ett mer hållbart samhälle.

För detta område har fyra målbilder tagits fram, en mer övergripande och en för de tre aspekterna av hållbarhet. Dessa beskriver i korta drag effekterna som ska uppnås med arbetet inom ramen för destinationsstrategin, samt ger exempel på hur dessa kan mätas.

A. En besöksnäring som på ett tydligt sätt bidrar till ett hållbart Roslagen och inspirerar till en hållbar livsstil.

Indikatorer:

- Besöksundersökningar och regelbundna uppföljningar bland företag och föreningar i besöksnäringen.
- Lära av goda exempel: omställningsåtgärder i företag och organisationer.

B. Miljömässigt - hållbara upplevelser och ökat resande med kollektiva och miljövänliga transporter till och inom Roslagen.

Indikatorer:

- Statistik över omställningscheckar och andra bidrag och investeringar i miljömässiga förbättringar bland aktörer.
- Antal miljömärkningar i besöksnäringen.

- Mätningar över nyttjandegrad av kollektiva transporter.

C. Ekonomiskt - Året runt-verksamheter inom besöksnäringen i Roslagen och ökad andel lokalt ägande.

Indikatorer:

- Statistik över antal företag som bedriver året runt-verksamhet inom besöksnäringen i Roslagen.
- Statistik över antal besöksnäringföretag registrerade i Roslagen.
- Företagsbarometer och liknande.

D. Socialt - en besöksnäring som speglar Roslagens identitet och bottnar i en ömsesidig respekt mellan besöksnäring och boende.

Indikatorer:

- Statistik över antal lokala samverkansprojekt med koppling till besöksnäringen i Roslagen.
- Attitydmätningar bland lokalbefolkning.

Insatser - ett hållbart Roslagen

1. Öka kunskap och kompetens kring hur besöksnäringen än mer kan bidra till ett hållbart Roslagen.

Här behövs nulägesanalyser, omvärldsbevakning och utbyte av erfarenheter. Privata, offentliga och ideella aktörer som arbetar med Roslagens besöksnäring kan uppmuntras att lyfta fram goda exempel och konkreta åtgärder. Det blir en inspiration till hur varje aktör kan arbeta praktiskt med omställning till ett mer hållbart arbetssätt, utifrån sina förutsättningar och anpassat till sin verksamhet.

2. Miljömässigt - medveten satsning på miljömässigt hållbara upplevelser och transporter till och inom Roslagen.

Ett viktigt arbete under de kommande åren blir att göra både gemensamma och enskilda insatser för att minimera påverkan på miljön från Roslagens besöksnäring, utifrån hela värdekedjan. Det handlar om att ge besökaren möjlighet till miljövänliga alternativ före, under och efter resan och att fler delar av verksamheter blir miljövänliga.

3. Ekonomiskt - förbättra möjligheterna för året runt-verksamheter och lokalt ägande.

En gemensam satsning på säsongsförlängning och utökat utbud under hela året, gör att fler aktörer inom besöksnäringen kan stå bättre ekonomiskt rustade, även vid perioder med mindre omsättning. Här behövs också ännu tydligare stöd från det offentliga och ökade kunskaper bland investerare och andra finansiärer om besöksnäringens potential och vikten av lokalt ägande.

4. Socialt - stärka den lokala identiteten som genomsyrar utbudet i Roslagens besöksnäring och öka samverkan mellan besöksnäring och boende.

Satsningar som beskrivits ovan, på hållbara upplevelser året runt ger en ökad konkurrenskraft. Den kan ytterligare förstärkas med unika upplevelser, som än mer bygger

på Roslagens identitet och kultur. Här behöver de boende involveras i besöksnäringen på ett naturligt sätt, genom dialog och aktiviteter. Gör alla stolta över livet i Roslagen och låt besökarna få vara en liten del av det.

Ett upplevelserikt Roslagen

Målområde 3

Strofen i visionen som kopplar till upplevelser och tillgänglighet lyder:

Roslagen kan år 2030 erbjuda en rad unika och engagerande upplevelser som utvecklats med besökare i alla åldrar som utgångspunkt och deras olika intressen, drömmar och behov.

En destination är en plats för upplevelser. En plats som ger besökaren ett välkommet avbrott i vardagen och som ger minnen för livet. En upplevelserik plats har inte bara en dragningskraft för besökare utan är också en plats där människor vill leva och bo.

I det här målområdet pekas särskilt på behovet av att forma tydliga reseanledningar till Roslagen utifrån besökarnas specifika intresseområden. Det handlar såväl om natur- och kulturupplevelser som shopping och evenemang. Besökarens upplevelse av vistelsen i Roslagen kommer också i stor utsträckning påverka av tillgängligheten i form av tillgång till till tjänster, information och transportmöjligheter.

Roslagens reseanledningar

Roslagen värdesätts för sitt småskaliga men rika utbud av natur- och kulturupplevelser. Det mångfacetterade utbudet gör dock att Roslagen som destination kan upplevas som spretig och lite svår att ta sin an, särskilt som förstagångsbesökare. Bredden i utbudet är ändå en styrka för att ha många ben att stå på och locka olika typer av besökare.

Det ligger en utmaning i att våga vara unik och lyfta fram några specifika karaktärsdrag som är mer kända. Som destination är det ändå viktigt att visa upp några fyrton som besökaren kan styra mot för att också upptäcka allt annat som finns att uppleva på destinationen. Något behöver fånga de potentiella besökarnas intresse så att de går vidare och söker mer information. Därför behövs satsningar på tydliga tips, råd och paketering:

- Vad rekommenderas till en besökare i Roslagen olika tider på året - för dagsbesökare och övernattande?
- Vad ska man inte missa som förstagångsbesökare till Roslagen?
- Vad finns det för nyheter för den som varit i Roslagen förut?

Roslagen behöver en kombination av fasta besöksmål, evenemang (återkommande och nya) och paketerade upplevelser för att ha tillräckliga reseanledningar.

Tillgänglighet i Roslagen

Inför 2030 behöver Roslagen stärka sin tillgänglighet inom alla tre följande områden:

- **Besökarservice och värdskap.** Mottagandet av besökaren och värdskapet före, under och efter besöket är en viktig del av tillgängligheten i Roslagen. Det handlar om intresseväckande information om orten och dess historia, besöksmål och evenemang. Roslagen är till ytan en stor geografisk destination med en komplexitet som våra besökare behöver hjälp att förstå. Därför bör servicen vara anpassad utifrån de prioriterade målgrupperna. Bra kartor och enkla bokningssystem bidrar också till en god tillgänglighet. Det gäller att hitta rätt kombination av digital information och personlig service. Mänskliga möten bidrar till en god besöksupplevelse.
- **Infrastruktur för besökare.** För att besökarna ska kunna ta del av upplevelseutbudet behövs också tillgänglighet i form av en turistisk infrastruktur. Med det menas allt från boendemöjligheter, leder för cykel och vandring, rastplatser, parkeringsplatser, skyltar till bryggor och hamnar. Sammantaget spelar infrastrukturen en roll för besökarens möjlighet att uppleva alla delar av Roslagen. I utvecklingen av den turistiska infrastrukturen måste hänsyn tas till grupper av människor med olikartade behov.
- **Smidiga transporter.** Ett tillgängligt Roslagen har också ett fungerande transportsystem som gör det enkelt att ta sig hit och ta sig runt, i såväl inland som skärgård. Transporterna behöver tydligt matcha resmönster hos olika typer av besökare, olika tider på året. Roslagen sträcker sig över flera administrativa gränser och det kan behövas flera transportslag för besökaren att nå sitt slutmål. Därför blir det viktigt med helhetssyn i utvecklingen av transportlösningar.

Målbilder 2030 - upplevelserikt Roslagen

Övergripande mål: Besökarnas upplevelser och Roslagens tillgänglighet ska formas utifrån ett långsiktigt förhållningssätt och i samverkan mellan offentliga, privata och ideella aktörer i destination Roslagen.

A. Ett rikt utbud av hållbara aktiviteter och lärorika kulturupplevelser som levandegör Roslagens dåtid, nutid och framtid.

Indikatorer:

- Besöksundersökningar.
- Mätningar bland besöksnäringens aktörer om förändringar i utbudet.
- Antal bokningsbara paket och aktiviteter online.

C. Värdefulla evenemang året runt inom idrott, kultur och övriga intressen.

Indikatorer:

- Antal återkommande och nya evenemang i Roslagen.
- Evenemangsundersökningar utifrån miljömässiga, ekonomiska och sociala effekter.

D. Upplevelserik shopping med lokalanknytning och inspirerande möten.

Indikatorer:

- Handelsindex.

- Undersökningar om mötesindustrins utveckling och effekter i Roslagen.

E. En enkel och tillgänglig destination att besöka med inspirerande kommunikation och bra besökarservice.

Indikatorer:

- Undersökningar av resmönster och nyttjande av transportmedel.
- Besökarundersökningar.
- Medieanvändning bland besökare och mätningar av marknadskanaler.

Insatser - upplevelserikt Roslagen

1. Paketering - fasta besöksmål och evenemang, inkludera lokal mat och dryck.

Vision Roslagen 2030 visar ett framtida Roslagen med upplevelser för besökare i alla åldrar, utifrån deras drömmar, behov och intressen. Det förutsätter att aktörerna har god kunskap om varandras utbud i Roslagen för att kunna skapa paket. Det förutsätter också en lyhördhet och god kunskap om besökarnas önskemål. Digitaliseringen kan bidra till att förstärka själva besöksupplevelsen. Platsbaserade digitala upplevelser som förstärker det utbud som finns kan också ge stora möjligheter att berätta om Roslagens historia och kultur.

2. Inspirerande kommunikation och bra besökarservice.

En gemensam satsning behövs i Roslagen för att hitta fram till rätt kombination av digital och personlig information och service. För att kunna bli en hållbar destination i världsklass, året runt, är det därför viktigt att fortsätta välkomna besökare till Roslagen, oavsett preferenser och digitala förkunskaper, med såväl personliga möten som med tydlig digital information och målgruppsanpassade upplevelser. Detta bidrar även till goda relationer samt en god service till våra aktörer och kommuninvånare på ett och samma ställe. Dialogen med besökare ska utvecklas, före, under och efter resan. Vilken information behöver olika typer av besökare i de olika faserna av besöket? Varumärkesplattformen för Roslagen är den gemensamma utgångspunkten för all kommunikation av Roslagen.

3. Utvecklade infrastruktur för besökare.

En gemensam satsning och översyn av leder för naturbaserade aktiviteter behövs. Detta kan bland annat innehålla en tydlig prioritering av vilka leder som ska lyftas fram och hur drift, underhåll och information ska skötas. En strategisk utveckling av nya leder och tillhörande service behövs också. För att göra Roslagen än mer tillgänglig och öka möjligheterna att ta emot fler övernattande besökare behövs även en ökad kapacitet på olika typer av boende, såsom hotell, ställplatser och campingar.

4. Smidiga transportlösningar.

För Roslagen som destination behövs också ett samarbete över administrativa gränser för att hitta smidiga lösningar på transporter till och inom Roslagen. Besökarperspektivet måste inkluderas för att säkerställa möjligheterna till ett enkelt och hållbart resande. Såväl offentliga som privata aktörer behövs för att möjliggöra bättre transportlösningar, inte minst med ny teknik. Det finns ett stort värde i kunskapen om hur resmönster och beteenden hos besökare förändras.

En stark besöksnäring

Målområde 4

Strofen i visionen som kopplar till besöksnäring lyder:

Resan mot 2030 präglades av ett gränsöverskridande samarbete och ett kreativt entreprenörskap. Vi lyckades göra det som tidigare framstod som omöjligt.

Roslagen har ett rikt utbud av småföretag och entreprenörer som tillsammans formar den samlade upplevelsen för besökaren. Utan en stark och växande besöksnäring stannar Roslagen och för att nå vår vision om 2030 spelar den en avgörande roll.

Flera faktorer blir nu viktiga för att besöksnäringen ska kunna växa hållbart. Företagare som vill utveckla sin verksamhet behöver ges de bästa av förutsättningar och särskilt viktig är tillgången till kompetent arbetskraft. Företagen kan också behöva nätverkande, rådgivning och riskvilligt kapital för att klara utvecklingsresan. Sist men inte minst måste företagens kontakt med kommunerna i tillståndsfrågor fungera smidigt eftersom företag i besöksnäringen ofta känsliga för störningar och avbrott.

Nya företagare behövs i besöksnäringen och därför måste det vara attraktivt att starta och driva företag på i Roslagen. Därutöver behöver Roslagen attrahera investeringar från aktörer i omvärlden, något som bör vara föremål för ett organiserat investeringsfrämjande arbete där kommunerna bör vara drivande.

Besöksnäringens förmåga till innovation och förändring sätts också i fokus i det här målområdet. Det är omställningen till ett hållbart samhälle, digitaliseringen och förändrade beteenden hos besökarna som driver på förändringstakten. Många av utmaningarna måste besöksnäringen tackla tillsammans i Roslagen och med omgivande samhälle.

Besöksnäringen i Roslagen idag

Den småskalighet och variation som präglar Roslagens besöksnäring är en styrka att bygga vidare på inför framtiden. Det faktum att det råder en avsaknad av större dragare och dominerande aktörer betyder att besöksnäringen behöver kunna jobba tillsammans för att forma och marknadsföra tydliga reseanledningar till Roslagen. Såväl företag, föreningar som kommuner behöver vara engagerade.

Besöksnäringen är väl representerade i de fyra ledmotiv som presenteras i den här besöksnäringstrategin - levande landsbygd, berikande bruk, spännande småstäder och skiftande skärgård. Men det behövs mer samarbete mellan aktörerna och starkare kopplingar mellan olika branscher, såsom gröna näringar, kultursektorn och besöksnäringen.

När besökare övernattar i Roslagen stärks förutsättningarna för en hållbar ekonomi i besöksnäringen. Men utbudet av boendemöjligheter för besökarna är i skrivande stund en akilleshäla. För att lösa problemet krävs nyetableringar och en utökad kapacitet i befintliga anläggningar. En ökad boendekapacitet i Roslagen är en tydlig framgångsfaktor för att nå Vision Roslagen 2030.

Föreningar och Roslagenbor som del av besöksnäringen

Utan civilsamhället stannar Roslagen som besöksdestination. Det lokala engagemang som finns för bygdens historia, kulturliv och samhällsutveckling är en nyckel till en hållbar destinationsutveckling. Roslagens alla hembygds- och intresseföreningar verkar för att bevara och tillgängliggöra Roslagens kulturarv.

Civilsamhället bör alltså ses som en viktig pusselbit i den samlade destinationsutveckling. Därför bör hembygds- och intresseföreningar ges goda förutsättningar att bedriva sin verksamhet hållbart. Föreningarnas samverkan med övrig besöksnäring och med destinationens övriga aktörer kan med fördel vidareutvecklas.

Värdet av gränsöverskridande samarbete

Alltmer i Roslagen behöver göras tillsammans. Behovet av gränsöverskridande samarbete är därför en röd tråd i Destinationsstrategi Roslagen 2030. Roslagen behöver en övergripande vision och gemensamma idéer om hur aktörerna ska möta besökarna och det behövs tydliga insatsområden att fokusera på. En kultur behöver växa fram som främjar samarbete i besöksnäringen och där man lär av varandra och vågar testa nytt.

Under 2021 formas ett destinationsråd som fungerar som ett sammanhållande ledarskapsforum för Roslagen som knyter samman besöksnäring, kommuner och destinationsbolaget. Det är i skrivande stund få destinationer som har kompletterat sitt destinationsbolag med liknande forum, vilket innebär en konkurrensfördel för Roslagen. I stycket om Rollfördelning beskrivs samarbetsformer och ansvarsområden tydligare.

Målbilder 2030 - växande besöksnäring

Övergripande mål: Roslagen ska vara en förtroendefull destination med en stark besöksnäring som har en samsyn i utvecklingsfrågor. Allt som görs utgår från den gemensamma visionen.

A. En hållbar och växande besöksnäring i Roslagen.

Indikatorer:

- Nyföretagandestatistik.
- Besöksnäringstatistik.

B. Goda förutsättningar för innovation i all destinations- och produktutveckling.

Indikatorer:

- Kvalitativa uppföljningar.

C. Att besöksnäring och besökaren ges ett tydligt utrymme i samhällsutveckling.

Indikatorer:

- Kvalitativa uppföljningar.

D. En effektiv kompetensförsörjning till besöksnäringen.

Indikatorer:

- Arbetsmarknadsstatistik.
- Kontinuerliga behovsanalyser.

Insatser - växande besöksnäring

1. Skapa förutsättningar för en växande besöksnäring.

Besöksnäringen i Roslagen bör synliggöras som en möjlighet för nya företagare och för externa investerande aktörer. Företag och entreprenörer som vill växa hållbart måste ges de förutsättningar som krävs i form av kompetens och kapital. Det investeringsfrämjande arbetet för att attrahera kapital och investeringar bör vidareutvecklas i dialog med omgivande regionala aktörer. Kommunernas handläggning av ärenden som rör företagets utvecklingsfrågor måste vara effektiv och kundorienterad, inom ramen för den lagstiftning som gäller. En sund rollfördelning mellan kommuner och besöksnäring bidrar till ömsesidigt förtroende över tiden.

2. Stärk förutsättningarna för innovation i all destinations- och produktutveckling.

Besökarnas resmönster och behov förändras snabbt och det medför stora krav på besöksnäringens förmåga till omställning och innovation. En öppen, experimenterande och lärande kultur eftersträvas i Roslagen som understödjer nytänkande och innovation. Särskilda insatser bör vidtas för att företag i ökad utsträckning ska utveckla och paketera upplevelser tillsammans. Sist men inte minst bör besöksnäringen knytas bättre till innovationsstödssystemet i form av företagsrådgivning, inkubatorer och tillgängligt riskkapital.

3. Ge besöksnäring och besökaren ett tydligt utrymme i samhällsutveckling.

Turism och besöksnäringen bör ges särskild hänsyn i regional och kommunal samhällsplanering. Besökarens perspektiv och behov bör aktivt lyftas in vilket besöksnäringen kan bidra med i olika dialogprocesser. Av särskild vikt är besöksnäringens behov av fungerande infrastruktur och effektiva transporter, såväl i skärgården som i övriga Roslagen. De tre kommunerna i Roslagen bör ha höga ambitioner när det gäller friluftsområden, centrum- och utemiljöer, cykelvägar och egna besöksanläggningar. Allt för ett mer upplevelserikt Roslagen till gagn för såväl besökare som invånare.

4. Forma effektiv kompetensförsörjning till besöksnäringen.

Roslagens besöksnäring är i stort behov av kompetenta och välmotiverade medarbetare för att växa hållbart. Kontinuerliga kompetensanalyser måste göras för att klargöra de ständigt föränderliga behoven i alla delar av besöksnäringen. En handlingsberedskap och flexibilitet bör finnas i utbildningssektorn för att möta behoven. Samarbeten kan behöva formas med andra regioner i Sverige eller utlandet för att hitta rätt kompetens till besöksnäringen. En hög attraktivitet i Roslagens som livsmiljö bidrar till en effektiv kompetensförsörjning i besöksnäringen.

Roslagens ledmotiv

Det strategiska arbetet med att utveckla Roslagen som destination har fyra ledmotiv.

- 1. Levande landsbygd**
- 2. Berikande bruk**
- 3. Spännande småstäder**
- 4. Skiftande skärgård**

Kombinationen av dessa ledmotiv ger Roslagen sin unika karaktär som destination. Alla fyra har sina möjligheter och utmaningar och olika utvecklingsområden. Här ligger fokus på några särskilt viktiga utvecklingsområden för de första åren inom ramen för den här strategin. Urvalet baseras på tongivande trender i besöksnäringen, förändringar i efterfrågan och beteende bland besökare, naturliga förutsättningar i Roslagen och engagemang och vilja att satsa.

Ledmotiven är valda utifrån Roslagens naturliga geografi och för att också stimulera till samverkan över administrativa gränser, dvs i nord-sydlig riktning. Detta är ett komplement till den samverkan som finns och utvecklas inom de tre kommunerna i Roslagen. Strategin utgår därmed från ett brett perspektiv på Roslagen och lyfter fram att just kombinationen av skärgård, bruken, städerna och landsbygden är viktig. De fyra ledmotiven hänger också i stora drag samman med varumärkesplattformen för Roslagen och de hörnstenar som lyfts fram där.

Förhoppningen är att alla verksamma inom besöksnäringen i Roslagen ska känna en tillhörighet till någon eller några av ledmotiven, även om inte verksamhet bedrivs i alla geografiska områden i Roslagen. De utvecklingsområden som lyfts fram i strategin omfattar dock inte allt utbud som finns i Roslagen, utan är några utvalda utifrån det förankringsarbete som har bedrivits för att ta fram denna strategi. Insatser som görs inom dessa utvecklingsområden, kommer att stärka hela destination Roslagen.

En levande landsbygd

Ledmotiv 1

År 2030 har Roslagen en levande och upplevelserik landsbygd, med besökare och besöksnäring som tar gemensamt ansvar för en hållbar utveckling.

Inledning

Ledmotivet Levande landsbygd spelar en stor roll för Roslagens samlade karaktär som besöksdestination och för de besökare som vill ha en aktiv och engagerande vistelse i Roslagen. Med landsbygd menar vi här framför allt fastlandet i Roslagen utanför de *spännande småstäderna*. Det är tre önskvärda effekter som eftersträvas:

- Ett rikare utbud av aktiviteter och upplevelser i Roslagen som kommer såväl besökare som invånare till gagn.
- En växande besöksnäring som kan ge värdefulla jobbtillfällen för människor som vill bo och verka på Roslagens landsbygd.
- De natur- och kulturresurser som finns i Roslagen kan tillvaratas och tillgängliggöras genom en hållbar och balanserad turism.

Roslagens goda förutsättningar

Roslagen är väl positionerat för att möta ett växande intresse för natur- och kulturturism vilket kan bidra till en mer levande landsbygd i Roslagen. I grunden finns goda naturliga förutsättningar men det kommer att krävas ett aktivt samarbete för att lyckas fullt ut.

Områden och leder för cykel, vandring och andra aktiviteter behöver vidareutvecklas och göras mer tillgängliga. En sammankopplad infrastruktur, uthyrning och service för den aktiva besökaren behövs över hela Roslagen. Sist men inte minst måste nya digitala möjligheter tillvaratas kontinuerligt för att lyfta såväl besöksinformation som besöksupplevelse.

Balans för hållbar utveckling

Den ökande strömmen av människor som söker sig ut i naturen kan medföra bestående avtryck i naturen. De flesta av besökarna till Roslagen vill göra rätt och det finns stora möjligheter att hjälpa besökarna att agera hållbart, både när det gäller deras rörelser i naturen och när det gäller konsumtion, renhållning, hygien och avfall. Den hållbara besöksupplevelsen bör göras till ett gemensamt ansvar för besökaren, besöksnäringen och kommunerna. I synnerhet bör markägarna ges en särskild plats i samarbetet eftersom natur- och kulturturismen tydligt påverkar deras villkor.

Utvecklingsområden

Här tas en serie utvecklingsområden för ledmotivet Levande landsbygd upp. Notera att det utöver cykel och vandring också finns andra aktiva naturupplevelser såsom paddling och båtliv som tas upp i Skiftande skärgård.

a) Cykling i Roslagen

Cykelturism lyfts fram som en prioriterad möjlighet i Destinationsstrategi Roslagen 2030. Områden och leder behöver utvecklas med besökarens samlade upplevelse i fokus.

Cykelleder bör knyta samman olika delar av Roslagen och tillgängliggöra de fyra ledmotiven i den här destinationsstrategin. Cykelleder för stigcykling och mountainbike

behöver utvecklas med hänsyn till cyklisternas varierande fysiska förutsättningar och det ska vara enkelt att välja rätt nivå. Såväl nya cykelleder behöver liksom en kvalitetsutveckling av existerande leder. Roslagens kultur och historia behöver synliggöras för cyklisten så att den blir ett berikande inslag i cykelupplevelsen.

Besöksnäring och kommunerna behöver samarbeta för att forma en infrastruktur för cykling i form av besöksinformation, måltider, övernattnig och service. Det behövs tydliga planer för drift och underhåll samt en klar rollfördelning.

b) Vandring, kanot och ridning i Roslagen

Få aktiviteter har så låga trösklar som just vandring. Roslagen har fina förutsättningar för en givande vandringsupplevelse med vandringspärlor som Roslagsleden, Blå leden, Vikingaleden, Upplandsleden och de olika naturreservaten.

I takt med att intresset för vandringsupplevelser blir större så ökar också besökarnas förväntningar på leder, service och information. Det ska vara möjligt för besökaren att vandra och konsumera hållbart och det ska vara enkelt att hitta rätt och ta sig runt. Därför krävs en medveten utveckling av vandringsupplevelser där besöksnäring, markägare, kommunerna och andra berörda aktörer bör vara delaktiga.

Även den växande efterfrågan på kanot kan behöva mötas. Roslagen har förutom sin kuststräcka även sjöar och vattendrag som kan vidareutvecklas till attraktiva paddlingsleder för olika grupper. Infrastrukturen för kanotisten som innefattar uthyrning, kurser, boende och information bör ständigt utvecklas.

Möjligheterna till ridning i Roslagen kan också stärkas. Det finns kunniga aktörer som erbjuder ridning med häst & vagn eller islandshästar samt en rad aktiva ridklubbar. För att utveckla Roslagen som besöksdestination för ridintresserade kan aktörerna behöva mötas och hitta gemensamma vägar framåt.

Möjligheten till övernattnig är viktigt för att få besökarna att stanna längre. Naturnära boenden efterfrågas ofta och det kan inbegripa allt från vindskydd till bed & breakfast.

c) Kulturupplevelser

En tredje utvecklingsinsats för ledmotivet Levande landsbygd är utveckling av kulturlivet och kulturupplevelser i vid bemärkelse. Ett rikt utbud av konst, musik, evenemang och kulturella besöksmål är en viktig besöksanledning till Roslagens landsbygd och det bidrar till en rik livsmiljö för människor som bor i området. För att lyckas måste kreativa näringar knytas närmare andra aktörer i besöksnäringen för att forma och marknadsföra kulturupplevelser.

Ett lika viktigt perspektiv är att se Roslagens kultur och historia som en del av besökarens vandrings- eller cykelupplevelser. Då kan besökaren lära känna Roslagen bättre och det möter ett växande intresse för att lära mer. I planeringen av leder och områden kan historiska och kulturella besöksupplevelser lyftas fram.

Berikande bruk

Ledmotiv 2

Som juveler i den levande landsbygdens krona finns Roslagens Vallonbruk och andra bruksmiljöer. År 2030 är dessa oslipade diamanter omsorgsfullt rustade och upplevs som berikande kulturmiljöer.

Inledning

Liksom leder för naturbaserade aktiviteter kan bruken ses som en ryggrad på Roslagens fastland. De har stora möjligheter att fortsätta att utvecklas som starka besöksmål var för sig men också tillsammans och komplettera varandra. Utmaningen för bruken ligger till viss del i att både bevara och nyttja dem som kulturmiljöer, besöksmål och lokalsamhällen. I detta arbete blir det viktigt att än tydligare lyfta fram vilka likheter och skillnader bruken har. Det ökar attraktionskraften hos var och ett av bruken och blir till än starkare reseanledningar – att besöka fler än ett bruk.

Bruken och bruksmiljöerna fyller också en viktig funktion som "skyltfönster" för andra natur- och kulturupplevelser i Roslagen. Kombinationen natur och kultur blir ett ännu starkare kort och kan locka de som besöker Roslagen främst för naturen att också ta del av kulturmiljöer och vice versa. Genom att paketera upplevelser både för privatpersoner och grupper med möjligheter att skraddarsy sitt besök, finns det möjlighet att få fler övernattande besökare i Roslagen – med bruken som dragare. Tydliga temaresor kan utvecklas där bruken kopplas ihop som ett pärlband, med möjligheter att vandra eller cykla, åka bil eller kollektivt mellan bruken och övernattningar och måltidsupplevelser.

Det finns också goda möjligheter att locka besökare från andra länder än Sverige med tydlig information på andra språk och att sätta in bruken i ett sammanhang och berätta om dess betydelse ur ett historiskt perspektiv. Det är dock viktigt att inte ta för givet att begreppet vallonbruk eller storheten i bruksmiljöerna i Roslagen är känt för många andra besökare, särskilt inte de utländska eller de som har mindre kunskap eller intresse för svensk historia och brukens betydelse. Det behöver finnas en tydlig samsyn kring hur varumärket och berättelsen om bruken ska användas och lyftas både regionalt, nationellt och internationellt.

Utvecklingsområden

Nedan presenteras några viktiga utvecklingsområden för ledmotivet Berikande bruk. Varje bruk har naturligt nog sina respektive enskilda utmaningar och möjligheter, därför ligger fokus i denna strategi på utvecklingsområden som är gemensamma. Detta är ett levande dokument och utvecklingsområdena kan komma att ändras över tid, utifrån behov.

a) Kulturmiljöerna

Bruken som besöksmål omfattar ett större geografiskt område än en del andra typer av besöksmål som kan bestå av enstaka byggnader. För Roslagens bruk blir det viktigt med en omsorgsfull satsning på dem som kulturmiljöer, då det är en stor del av attraktionskraften. Brukens byggnader, miljöer och landskap bör hanteras både utifrån ett förvaltnings- och ett nyttjandeperspektiv. I den regionala kulturstrategin för Region Uppsala finns särskilt uttalat Vallonbrukens betydelse och en strategi för att ta tillvara brukens potential ska i skrivande stund tas fram. Även om den ska gälla för vallonbruken i Uppland, kan den tjäna som ett viktigt verktyg för bruksmiljöer i hela Roslagen, i kombination med denna destinationsstrategi.

I satsningen på bruken som attraktiva kulturmiljöer som besöksmål behöver också utbudet av mat och logi stärkas. De utgör en viktig grund för att utöka andelen övernattande

besökare som bidrar till den lokala ekonomin. Det är också en förutsättning för att kunna paketera bruken med andra upplevelser. En tydlig satsning på måltidsupplevelser med mycket närproducerade råvaror bidrar ger ytterligare en anledning till att besöka bruken med omnejd.

b) Aktiviteter vid bruken

Utöver att förvalta och utveckla byggnader och kulturlandskapet kring bruken, behövs en fortsatt satsning på att fylla bruksmiljöerna med spännande och lärorika aktiviteter för besökare i alla åldrar. För att historia ska bli tillgänglig och attraktiv för en bred grupp är det viktigt att levandegöra brukens historia och öka lusten till lärande med olika pedagogiska grepp.

Här är ett bra tillfälle att dra nytta av all ny teknik som digitaliseringen har burit med sig. Bruken är utmärkta platser att fylla med spännande storytelling. Bygg vidare på människors nyfikenhet och förkärlek för utmaningar, skattjakter, uppdrag, lek och spel som verktyg för att lära mer om historia och kultur och berika fler besökares vistelse i Roslagen. En digitalisering där ny teknik nyttjas som passar bruken och deras miljöer kan locka nya målgrupper och man kan på ett naturligt sätt få in en lärandeaspekt, särskilt bland barn. Det kan vara lösningar som kan användas året runt, av såväl lokala skolklasser som besökande barnfamiljer eller vid generationsbesök av mor- och farföräldrar och deras barnbarn.

Det kan vara en utmaning att utveckla för olika grupper, att involvera barn och ungdomar och att börja använda ny teknik och pedagogik. Här är det viktigt med en öppenhet och att involvera fler personer i utvecklingen av bruken som besöksmål. Ta hjälp av unga besökare och lokala skolklasser till exempel, uppmuntra till nya idéer och använd dem som testpiloter. Att koppla in fler aktörer som kan bidra med aktiviteter och idéer är ett sätt att säkra generationsväxlingen och förstärka de ideella krafterna. Ju fler som engagerar sig i bruken, i olika åldrar, desto mindre sårbar blir verksamheten och risken för att kunskap försvinner minskar.

c) Kurser & konferenser

I en hållbar utveckling av Roslagens bruk som besöksmål finns stora vinster ur ett socialt perspektiv där bruken kan berika kunskapen om lokalhistorien och öka stoltheten bland invånare för den unika resurs som bygden har. Till detta kommer en stor möjlighet att även ökad hållbarhet ut ekonomiskt perspektiv och bidra till den lokala ekonomin.

Då behövs en fortsatt utveckling av ett brett utbud av kurser och möjligheter till konferenser året runt på bruken. Kurserna bidrar till att locka fler intressestyrda målgrupper och kan utformas än mer utifrån de olika brukens profil och inriktning. Utöver besök av skolklasser är detta ett bra verktyg för att förstärka exempelvis vår- och höstsäsongen. Fler kurser som erbjuds är också en möjlighet att utöka antalet aktörer som engagerar sig och kan nyttja bruken som levande miljöer.

Bruken kan också förstärka sin position som mötesplatser och berika genom sina kreativa miljöer. Här kan fördelarna med att samlas i det lilla formatet lyftas fram, att erbjuda

tydliga och spännande alternativ till storstadens anonyma konferenslokaler. Bruken blir då mötesplatser med fler dimensioner, med närheten till ett historiskt perspektiv, med närproducerad mat och möjligheten till kombination av kultur- och naturupplevelser, även för affärsresenärer.

Liksom för fritidsbesökarna, behöver deltagarna på kurser och konferenser tillgång till bra mat och logi. Det är en förutsättning för att kunna locka till mer än dagsbesök. I sökandet efter "det genuina" med en tydlig lokal koppling, även inom mötesindustrin, har bruken en stor potential att kunna erbjuda detta.

Spännande småstäder

Ledmotiv 3

Roslagens småstäder spelar år 2030 en viktig roll som upplevelserika platser och som broar mellan skärgård och fastland. De har utvecklats till än mer livfulla, trygga, tillgängliga och intresseväckande orter.

Inledning

Ledmotivet Spännande småstäder kan framstå som lite oväntat med tanke på de starka naturvärden som präglar Roslagen som besöksdestination. De varumärkesmätningar som gjorts visar att människor ofta får skärgård och hav på näthinnan när de tänker på Roslagen.

Besökarna till Roslagen besöker påtagligt ofta någon av småstäderna för att shoppa, äta och för att uppleva folkvimlet. Några av besökarna har en konkret reseanledning till småstaden som till exempel ett evenemang eller ett enskilt besöksmål. Det finns också besökare som ser småstaden som ett välkommet stopp på resan genom Roslagen för vidare färd ut i till skärgården eller inlandet.

Norrtälje och Åkersberga, Östhammar och Vaxholm är viktiga servicenoder i Roslagen. Men även andra orter både vid kusten och i inlanden är viktiga pusselbitar i besökarnas upplevelser. Samhällena i Roslagen har goda förutsättningar att utveckla en särpräglad småstadskaraktär utifrån sina egna unika förutsättningar.

Småstäderna (kommuner och besöksnäring) behöver investera i attraktionsfaktorer och kvaliteter som efterfrågas av morgondagens besökare: småskalig shopping och genuina måltidsupplevelser, en tilltalande stadsbild med goda mötesplatser samt möjligheten att delta i det lokala vardagslivet. Kvaliteterna kommer såväl invånare som besökare till gagn. Det behövs en helhetsorienterad platsutveckling som tillgodoser alla människors behov.

Besökarperspektivet

På flera svenska besöksdestinationer hamnar besökarens intressen ibland i konflikt med de behov som människor som lever och bor på platsen har. Potentiella konfliktytor finns inom flera områden: användning av ytor i stadsmiljön, trafik och parkering, renhållning och även hur offentliga medel ska prioriteras.

I Destinationsstrategi Roslagen 2030 är hållbar samhällsutveckling en röd tråd och en sådan förutsätter att lokalbefolkningens behov tillgodoses samtidigt som Roslagen utvecklas som besöksdestination. I flera fall överensstämmer behovsbilder hos besökaren och med Roslagenbornas. Ett exempel är att besökarna möjliggör ett upplevelseutbud i Roslagen som inte hade funnits utan dem.

Ett besökarperspektiv måste lyftas in i samhällsutvecklingen där staden och dess miljöer formas. Hur tar man sig enkelt in i staden och hittar rätt som ny besökare? Vilket intryck får människor som kommer till vår stad? Hur kan den lokala kulturen lyftas fram och göras tillgänglig? Hur väl stämmer utbudet i staden med det som faktiskt efterfrågas av våra besökare?

En gränsöverskridande platsutveckling

En modern syn på utveckling av stadskärnor och stadsmiljöer innebär att stadens olika aktörer jobbar tillsammans i förtroendefulla samarbeten om både helheten i staden och i avgränsade fysiska områden. I dialogen involveras exempelvis invånare, butiksinnehavare,

fastighetsägare och stadsutvecklare. Liknande arbetssätt finns redan i de tre kommunerna i Roslagen men de kan fördel vidareutvecklas för att nå målbilderna inför 2030.

Destinationsbolaget, besöksnäringen och kommunernas näringslivsutvecklare kan bidra med viktiga besökarperspektiv i platsutvecklingen. Intervjuundersökningar med besökare och besöksstatistik bör användas aktivt.

Utvecklingsområden

Varje småstad och ort i Roslagen för unika förutsättningar. Men det finns en fyra områden mot vilka kommunerna och besöksnäringen i Roslagen behöver rikta fokus på när det gäller Spännande småstäder.

a) Sociala mötesplatser

Stadsmiljön fyller i allt högre utsträckning rollen som social mötesplats. Särskild vikt bör läggas vid att utforma goda mötesplatser i stadsmiljön så att människor vill stanna upp och vistas en längre stund. Mötesplatser skapar värde för både boende och för besökare och bidrar också till att möten mellan de båda grupperna sker. Evenemang spelar en särskilt viktig roll i sammanhanget och det tas upp i ett särskilt avsnitt.

b) Kulturella upplevelser

Utan kultur tappar Roslagen mycket av sin dragningskraft. Allt från konst, design, musik och teater till graffiti och poetry slam gör Roslagen till en levande plats och till en berikande besöksupplevelse. Kulturarrangemang har också en potential som reseanledning till Roslagen för särskilda intressegrupper och för en bred publik.

c) Upplevelserik shopping

E-handel har skapat stora utmaningar för centrumkärnor och butikshandel och pandemin har medfört ytterligare utmaningar. Roslagens besökare är en möjlighet för butikshandeln inför 2030 eftersom de särskilt efterfrågar småskalig shopping med utbud av lokalproducerade varor och genuina måltidsupplevelser. Såväl befintliga aktörer som nya kan ta tillvara på en sådan utveckling.

d) Portar för vidare resa i Roslagen

Besöksdestinationer med en stor geografi som Roslagen har en god anledning att se var besökarna ansamlas. En sådan plats är i våra småstäder och därför bör orterna stärkas som utgångspunkter för båttrafik och för resor till Roslagens kust och inland. Tydlig besökarinformation kan spela en viktig roll just i Roslagens småstäder så att besökaren enkelt kan hitta rätt i Roslagen utifrån egna motiv och intressen.

Skiftande skärgård

Ledmotiv 4

Skärgården i Roslagen 2030 är en unik värld av öar, kust och hav som erbjuder hållbara upplevelser året runt, i alla skiftande väder. Skärgården är lätt att besöka och den präglas av en stark samverkan mellan besöksnäring och boende.

Inledning

En positiv utveckling av utbud och service i skärgården är en stark pusselbit i byggandet av varumärket Roslagen. Som har nämnts tidigare i strategin är Roslagen främst förknippad med skärgården och havet. En tydlig fortsatt satsning på skärgården blir en naturlig del av arbetet att utveckla Roslagen som destination.

Det är bra för Roslagen att dra nytta av att associeras med något positivt, men det kan också bli en utmaning i längden om alltför mycket exponering leder till ett överutnyttjande i känsliga miljöer. Det kan leda till negativa effekter på naturen och det sociala livet i skärgården. Skärgården ska utvecklas som en stark och hållbar plats i Roslagen i sig själv, men kan även nyttjas som dragplåster och skyltfönster för andra produkter som blir reseanledningar olika tider på året.

Genom att visa på möjligheter att kombinera upplevelser i skärgården och på andra platser i Roslagen, kan besökare spridas ut geografiskt och över året. Att visa upp och utveckla ett brett utbud ökar Roslagens så kallade resiliens, det vill säga att vara mindre sårbar och ha flera ben att stå på. I det här fallet genom att ta emot fler besökare, nå fler besökare i alla åldrar, med olika reseanledningar.

För att besökare överhuvudtaget ska kunna ta del av det fina utbudet i Roslagens skärgård behöver transporter och tillgänglighet utvecklas. Särskilt för en komplex geografi som en skärgård kan vikten av tillgänglighet inte betonas nog mycket. Tillgängligheten är en stor och viktig nyckelfråga som idag upplevs som en flaskhals för besök och utveckling av skärgården som besöksmål. Det är ett viktigt perspektiv som behöver genomsyra de utvecklingsområden som presenteras för skärgården i denna strategi. Utvecklingsarbetet kring tillgänglighet beskrivs också i kapitlet Målområde 3 - Ett upplevelserikt Roslagen.

Samverkan över gränserna

Aktörer behöver hitta tydlig samsyn över administrativa och organisatoriska gränser för att kunna dra åt samma håll i långsiktiga frågor som tillgänglighet, hållbar utveckling och näringslivsfrågor. Ett bra exempel idag är Stockholm Archipelago som bildar en god grund för strategiskt utvecklingsarbete. Även samarbeten med andra platser med skärgårdar i Sverige och i övriga Östersjön kan utvecklas till exempel inom marknadsföring på internationella marknader.

Utvecklingsområden

I denna strategi fokuseras på några viktiga områden för utveckling av besöksnäringen när det gäller ledmotivet Skiftande skärgård. En utgångspunkt har varit de strategiska fokusområden som bland annat finns utpekade i den befintliga skärgårdsstrategin för Stockholmsområdet.

a) Naturupplevelsen

Naturen är skärgårdens stora attraktionskraft. Det ökade intresset för vistelse i natur gör att Roslagens skärgård har möjlighet att bli en drömdestination för många. Det blir naturligt med en fortsatt satsning av fler möjligheter att uppleva skärgårdens natur året runt. Det

behöver dock vara en gemensam utveckling, utifrån en samsyn på vikten av ett respektfullt nyttjande av den känsliga naturen.

En del i den hållbara utvecklingen för skärgården blir att främst fokusera på ett rörligt friluftsliv som arrangeras av professionella företag och föreningar med stor kunskap om naturbaserad turism. Då finns det också möjlighet att ha mer överblick över var besökare befinner sig, hur många de är, vad de gör och styra bort från känsliga områden och minimera aktiviteter som stör. I paket och aktiviteter som bokas genom entreprenörer kan också ett lärandeperspektiv utvecklas. Ju mer en besökare lär sig om den naturmiljö hon befinner sig i, desto större chans att hennes besök inte påverkar naturen negativt. Detta ger också de lokala entreprenörerna större ekonomiska möjligheter att bedriva och utveckla sin verksamhet året runt.

I utvecklandet av sätt att uppleva skärgårdens natur blir det också viktigt att sträva efter fler och längre säsonger med aktiviteter året runt. Det bildar underlag för fler företag som kan vara verksamma i skärgården. Här behövs innovativa lösningar, utveckling av befintliga produkter och paket tillsammans med innovativa kombinationer som passar trender och förändrade behov hos nya generationer av besökare.

Roslagens skärgård har ytterligare en styrka i närheten till storstäderna. Det blir viktigt att utveckla kommunikationen detta. Här kan man lyfta möjligheten att uppleva storslagna naturupplevelser i en natur nära storstäderna, antingen som alternativ för den som vill söka sig bort från staden utan att åka långt (för närmarknaden) eller för de som kombinera storstad och skärgård (särskilt för utländska besökare där båda delarna blir reseanledningar).

b) Skärgårdskulturen

Roslagens skärgård har också en stor styrka i sin spännande historia och nutida lokalkultur. Utvecklingsarbetet för skärgården som destination bör också präglas av ökade möjligheter för besökare att lära om och uppleva skärgårdskulturen. För de som inte har levt och verkat på öar eller vid en kust blir det otroligt fascinerande att få lära sig mer om livet i skärgården i nära möten. Det finns ett ökat intresse för att kombinera natur och lokalkultur på resor och där har Roslagens skärgård med sitt maritima kulturarv en stor konkurrenskraft. Det bidrar också till att öka den sociala hållbarheten. Samma slutsatser kan dras som när det gäller naturen; ju fler besökare förstår om livet i skärgården, desto mer kan man se det som lokalsamhällen att ha respekt för och inte enbart som en arena för den egna upplevelsen.

Hållbarhet blir ett naturligt nyckelord för Roslagens skärgård, det är som sagt särskilt viktigt i känsliga miljöer som skärgården, både ur ett miljömässigt och ett socialt perspektiv. Ökade kunskaper om besökare och besöksmönster, positiv styrning genom zoner och fler och längre säsonger samt en stark samverkan blir viktiga verktyg. Boende, deltidboende och fritidshusägare och besöksnäringens aktörer blir alla viktiga parter i att utveckla en ännu bättre sammanhållning. Med gemensamma krafter kan man också bli en än starkare röst kring exempelvis viktiga frågor som lokal service och

transporter och hur skärgårdskulturen både kan vara del av en besökares upplevelser och en vardag för boende.

c) Båtlivet

En särskild profil och styrka för skärgården är möjligheten till båtliv. I Roslagens skärgård finns stor potential och att utveckla förutsättningarna för ett njutbart och hållbart båtliv. Det blir viktigt att ta fram handlingsplaner för utveckling av service, information och utbud för besökare på olika sätt vill uppleva skärgården från vattnet. Även här är samverkan över gränser viktigt och ett tydligt samspel och rollfördelning mellan privata och offentliga aktörer, som kan agera utifrån ett besökarperspektiv.

Ett viktigt verktyg blir att hitta innovativa lösningar för att knyta samman öar och kust via vattnet. Omvärldsbevakning nationellt och internationellt av lösningar på andra destinationer med mycket båtliv kan ge inspiration till nya idéer och åtgärder. Även om just Roslagens skärgård har unika drag som sin lokala kultur, så finns det utmaningar och förutsättningar som delas med andra skärgårdar och ö-baserade destinationer som kan inspirera till ökad tillgänglighet och ett enklare båtliv.

Samarbete & rollfördelning

För att Roslagen ska nå vision och målbilder för år 2030 krävs ett gott samarbete mellan besöksnäringen, kommunerna, destinationsbolaget och andra viktiga aktörer. Som ledstjärna för samarbetet finns den gemensamma destinationsstrategin.

En tydlig rollfördelning förenklar samarbetet. Det behöver vara tydligt hur man som aktör kan bidra till den gemensamma destinationsutvecklingen och vem som ansvarar för olika frågor. För att rollfördelningen ska fungera krävs respekt för varandras roller och en öppen kommunikation.

Med start 2021 etablerades Roslagens Destinationsråd som ett övergripande forum för samarbete mellan destinationens aktörer. Rådet kommer att spela en viktig roll för samarbete i Roslagen och för att gemensamma möjligheter och utmaningar ska kunna fångas upp.

Här redogörs för rollfördelningen mellan aktörerna: besöksnäringen, destinationsbolaget, kommunerna och destinationsrådet. Den omgivande regionen tas också upp.

Besöksnäringen

Besöksnäringen ansvarar för att utveckla sina egna företag utifrån drömmar och mål. Deras roll på destinationen är att ge besökaren hållbara och minnesvärda upplevelser med en god kvalitet och ett gott värdskap.

Både företag och föreningar i besöksnäringen utvecklar och marknadsför sina erbjudanden till destinationens målgrupper på egen hand och även tillsammans med andra. Företag och föreningar ansvarar även för att utveckla samarbetet mellan varandra. Besöksnäringen förväntas också spela en aktiv roll i destinationens samlade utveckling genom sin medverkan i destinationsrådet.

Destinationsbolaget

Roslagen har en viktig resurs i det gemensamma Destinationsbolaget. Bolagets roll är att utveckla, marknadsföra och sälja turistbaserade tjänster och produkter i Roslagen. Därmed är bolaget en kraft för att stärka varumärket Roslagen på en nationell och internationell marknad. Destinationsbolaget har en viktig funktion i att ge inspirerande information och service till besökare och främja ett gott värdskap. Bolaget ska också vara en mötesplats för besöksnäringen och bidra till dess kompetensutveckling. Visit Roslagen är det nuvarande destinationsbolaget och uppdraget konkurrensutsätts löpande.

Kommunerna

De tre kommunerna Östhammar, Norrtälje och Österåker fyller i sin roll som samhällsutvecklare en nyckelroll för Roslagen som besöksdestination; både genom att utveckla och tillgängliggöra besöksupplevelser och genom sin myndighetsutövning där kontakt med besöksnäringen sker. För att lyckas i rollen krävs en medvetenhet i politik och i verksamheter om att besöksnäring och turism spelar en stor roll för hållbar utveckling

och för formandet av en upplevelserika och attraktiva lokalsamhällen. Lika viktigt är en medvetenhet om besöksnäringens speciella villkor och utmaningar.

I kommunens roll att utveckla Roslagen som besöksdestination ingår (baseras på rapport från SKR och Visita):

- **Samhällsplanering**
Att tydligt lyfta in turism och besöksnäring i översiktsplanering och samhällsutveckling. Ett besökarperspektiv handlar ofta om tillgänglighet och att upplevelsekonsumtion ska ges plats.
- **Myndighetsutövning**
Att säkerställa att lagar och regler för besöksnäringen efterlevs; serveringstillstånd, bygglov, brandtillsyn och miljötillsyn. En hög servicenivå i handläggningen är viktig.
- **Tillhandahålla god kommunal service**
En god kommunal service som rastplatser, vatten- och sophantering, cykel- och vandringsleder, ställplatser för husbilar mm är en förutsättning för nöjda besökare en väl fungerande besöksnäring.
- **Destinationsutveckling**
Kommunen ska delta aktivt i Destinationsrådet tillsammans med besöksnäring och destinationsbolaget. Behov hos såväl medborgare som besökare ska tillgodoses. Kommunerna axlar ett långsiktigt perspektiv i samhälls- och destinationsutveckling.
- **Etableringsfrämjande**
Att attrahera och möjliggöra företagsetableringar inom besöksnäringen som stärker det samlade utbudet i Roslagen. Det görs genom framförhållning i samhällsplanering och genom ett aktivt etableringsfrämjande arbete.
- **Platsutveckling; lokalsamhällen, stadskärnor och handel**
Kommunerna tillhandahåller i varierande omfattning egna verksamheter som utgör själva reseanledningen eller som spelar en viktig roll i upplevelsen. Det kan handla om allt från museum, offentlig konst, konsthallar, egna evenemang, till mötesplatser, parker, idrottsanläggningar och natur- och kulturområden.

Denna platsutveckling av lokalsamhällen, stadskärnor och handelsområden kan tillsammans med näringens och civilsamhällets initiativ bidra till en upplevelserik vistelse och en hållbar utveckling.

Destinationsrådet

Destinationsrådet består av representanter för besöksnäringen, politisk ledning i de tre kommunerna i Roslagen samt destinationsbolagets ledning. Vägledande för rådets arbete är Destinationsstrategi Roslagen 2030. Arbetet ska präglas av ett lärandeperspektiv, där

både de deltagande parternas kunskap används liksom omvärldsbevakning inom viktiga teman för Roslagen.

Rådet har följande roller:

- Att påvisa möjligheter och utvecklingsbehov hos Roslagen som besöksdestination.
- Att efter varje kalenderår värdera hur det gångna året har gått och att utifrån slutsatserna föreslå förändringar inför kommande period.
- Att främja en öppen och konstruktiv dialog mellan besöksnäring, kommunerna och destinationsbolaget.
- Identifiera och besluta om utvecklingsinsatser och i förekommande fall medfinansiering.

Den omgivande regionen

Det finns en rad samarbetspartner, nätverk och organisationer som påverkar Roslagen som besöksdestination. Det handlar om Vaxholms kommun, Region Uppsala, Region Stockholm, de båda Länsstyrelserna, Stockholm Archipelago, stödsystemet kring entreprenörer och intresseorganisationer inom det civila samhället. En regelbunden kontakt med dessa aktörer behövs för att utveckla Roslagen som destination.

Vägen mot Vision Roslagen 2030

En gemensam framtidsbild

Destinationsstrategi Roslagen 2030 ger Roslagens alla aktörer en gemensam framtidsbild att arbeta för. Den visar vad som behöver göras av aktörerna tillsammans för klara resan dit under hållbara former.

Destinationsrådet som Roslagens strategiska forum

Ett första naturligt steg för att starta resan mot 2030 är att Destinationsrådet fullt ut tar sig an strategin som sitt huvudsakliga styrmedel för utveckling av Roslagen som besöksdestination. Det är också viktigt att Roslagens alla aktörer som utgör destinationen, utgår från visionen och de målbilder som presenteras.

Avsnittet *En god rollfördelning* som beskrivs i det här dokumentet ger en god vägledning. Vad kan göras av var och en och vad kan vi göra tillsammans för att uppnå visionen för 2030?

Kommunala handlingsplaner

Den övergripande destinationsstrategin för Roslagen kompletteras av kommunala handlingsplaner som visar hur Östhammar, Norrtälje och Österåkers kommun kan utvecklas som besökskommuner i Roslagen. De bör ha ett kortare perspektiv och visa konkreta åtgärder som ska genomföras, för att uppfylla målbilderna.

Till sist

På vägen till 2030 kommer det med all sannolikhet att utvecklas många nya verktyg och lösningar som besöksnäringen kan anamma. Det kommer också uppstå möjligheter i omvärlden som vi i skrivande stund inte kan förutse. Fokus på hållbarhet, digitalisering och tillgänglighet måste bestå.

Strategin är ett levande dokument och kommer att behöva uppdateras under perioden fram till 2030. En aktualitetsprövning föreslås genomföras år 2025. I samband med den kan Roslagens aktörer göra en genomlysning av vad som åstadkommit och klargöra hur arbetet ska se ut de resterande åren fram till 2030.

Kommunstyrelsen

§139

Dnr KS 2022-496

Kommunal handlingsplan för destinationsutveckling Beslut

Kommunstyrelsen beslutar:

1. Anta upprättad kommunal handlingsplan för destinationsutveckling som ett komplement till destinationsstrategi Roslagen 2030 som kommunfullmäktige antog 15 november 2021.
2. Arbetet enligt handlingsplanen ska utvärderas senast ett år efter antagande, samt att de delar av planen där behov föreligger då också revideras och fördjupas.
3. Åtgärder och finansiering ska årligen inarbetas i mål och budget. 4. Kommunstyrelsekontoret får i uppdrag att vid förändrade förutsättningar ta fram förslag till reviderad handlingsplan.

Sammanfattning av ärendet

För att ytterligare säkerställa att de åtgärder som fullmäktige har fattat beslut om ska genomföras enligt beslutad Destinationsstrategi Roslagen 2030 kompletteras nu den med särskild handlingsplan. Syftet med den kommunala handlingsplanen för destinationsutveckling är att ansvariga förvaltningar och verksamheter inarbetar, ekonomiserar, synliggör och tidsätter de åtgärder och uppföljningsprocesser som fullmäktige fattat beslut kring i och med strategins antagande 15 november 2021.

Beslutsunderlag

§9 KSNU Kommunal handlingsplan för destinationsutveckling(407955) (0)_TMP
Tjänsteutlåtande avseende kommunal handlingsplan för destinationsutveckling
Bilaga 1. Kommunal handlingsplan för destinationsutveckling 2022-04-24

Beslutande sammanträde

Yrkanden

Per Lodenius (C), Robert Beronius (L) Staffan Tjörnhammar (M), Ulrika Falk (S), Britt-Mari Bardon (V), Andrea Kronvall (SD) och Camilla Rydstrand (MP) yrkar bifall till kommunstyrelsens näringslivsutskotts förslag.

Beslutsgång

Ordföranden frågar om kommunstyrelsen kan besluta i enlighet med kommunstyrelsens näringslivsutskotts förslag, som bifalls av Per Lodenius (C), Robert Beronius (L) Staffan Tjörnhammar (M), Ulrika Falk (S), Britt-Mari Bardon (V), Andrea Kronvall (SD) och Camilla Rydstrand (MP) och finner att kommunstyrelsen beslutar i enlighet med förslaget.

Beslutet ska skickas till

Samtliga nämnder och dess kontor.
Ekonomiavdelningen.

Justerandes sign

Utdragsbestyrkande

Paragrafen är justerad

Justerandes sign

Utdragsbestyrkande

Kommunstyrelsens näringslivsutskott

§9

Dnr KS 2022-496

Kommunal handlingsplan för destinationsutveckling Beslut

Kommunstyrelsens näringslivsutskott föreslår:

Kommunstyrelsen beslutar:

1. Anta upprättad kommunal handlingsplan för destinationsutveckling som ett komplement till destinationsstrategi Roslagen 2030 som kommunfullmäktige antog 15 november 2021.
2. Arbetet enligt handlingsplanen ska utvärderas senast ett år efter antagande, samt att de delar av planen där behov föreligger då också revideras och fördjupas.
3. Åtgärder och finansiering ska årligen inarbetas i mål och budget.
4. Kommunstyrelsekontoret får i uppdrag att vid förändrade förutsättningar ta fram förslag till reviderad handlingsplan.

Kommunstyrelsens näringslivsutskott beslutar för egen del att följande tillägg skrivs in i kommunal handlingsplan för destinationsutveckling:

Under målområde 3: En upplevelserik destination:

Åtgärd 3.6 :Kartlägga befintliga besöksmål inom området lokalproducerad mat och dryck och hur dessa bidrar till besökarens upplevelser av Roslagen som ett innovativt och besöksvärt turistområde och vad som behöver göras från kommunalt håll för att bidra till fortsatt utveckling.

Under målområde 4 En stark besöksnäring:

Åtgärd 4.4b: Arbeta för att utveckla Norrtälje kommuns mat-och dryckesturism

Sammanfattning av ärendet

För att ytterligare säkerställa att de åtgärder som fullmäktige har fattat beslut om ska genomföras enligt beslutad Destinationsstrategi Roslagen 2030 kompletteras nu den med särskild handlingsplan. Syftet med den kommunala handlingsplanen för destinationsutveckling är att ansvariga förvaltningar och verksamheter inarbetar, ekonomiserar, synliggör och tidsätter de åtgärder och uppföljningsprocesser som fullmäktige fattat beslut kring i och med strategins antagande 15 november 2021.

Beslutsunderlag

Tjänsteutlåtande avseende kommunal handlingsplan för destinationsutveckling

Bilaga 1. Kommunal handlingsplan för destinationsutveckling 2022-04-24

Beslutande sammanträde

Yrkanden

Per Lodenius (C) yrkar att kommunstyrelsens näringslivsutskott beslutar i enlighet med kommunstyrelsekontorets tjänsteutlåtandes förslag.

Åsa Wennerfors (L) yrkar om följande tillägg i handlingsplanen för destinationsutveckling:

Under målområde 3: En upplevelserik destination:

Åtgärd 3.6 :Kartlägga befintliga besöksmål inom området lokalproducerad mat och dryck och hur dessa bidrar till besökarens upplevelser av Roslagen som ett innovativt och besöksvärt turistområde och vad som behöver göras från kommunalt håll för att bidra till fortsatt utveckling.

Under målområde 4 En stark besöksnäring:

Åtgärd 4.4b: Arbeta för att utveckla Norrtälje kommuns mat-och dryckesturism

Per Lodenius (C), Staffan Tjörnhammar (M) och Andrea Kronvall (SD) yrkar bifall till Åsa Wennerfors (L) tilläggsyrkande.

Beslutsgång

Ordföranden frågar om kommunstyrelsens näringslivsutskott kan besluta i enlighet med Per Lodenius (C) förslag med Åsa Wennerfors (L) tilläggsyrkande, som bifalls av Per Lodenius (C), Staffan Tjörnhammar (M) och Andrea Kronvall (SD) och finner att kommunstyrelsens näringslivsutskott beslutar i enlighet med förslaget.

Beslutet ska skickas till

Samtliga nämnder och dess kontor.

Ekonomiavdelningen

Paragrafen är justerad

Näringslivs- och etableringsavdelningen

Handläggare: Ida-Maria Olofsson
Titel: Näringslivssamordnare
E-post: [REDACTED]

Till: Kommunstyrelsens näringslivsutskott

Kommunal handlingsplan för destinationsutveckling

Förslag till beslut

Kommunstyrelsens näringslivsutskott föreslår:

Kommunstyrelsen beslutar:

1. Anta upprättad kommunal handlingsplan för destinationsutveckling som ett komplement till destinationsstrategi Roslagen 2030 som kommunfullmäktige antog 15 november 2021.
2. Arbetet enligt handlingsplanen ska utvärderas senast ett år efter antagande, samt att de delar av planen där behov föreligger då också revideras och fördjupas.
3. Åtgärder och finansiering ska årligen inarbetas i mål och budget.
4. Kommunstyrelsekontoret får i uppdrag att vid förändrade förutsättningar ta fram förslag till reviderad handlingsplan.

Sammanfattning av tjänsteutlåtandet

För att ytterligare säkerställa att de åtgärder som fullmäktige har fattat beslut om ska genomföras enligt beslutad Destinationsstrategi Roslagen 2030 kompletteras nu den med särskild handlingsplan.

Syftet med den kommunala handlingsplanen för destinationsutveckling är att ansvariga förvaltningar och verksamheter inarbetar, ekonomiserar, synliggör och tidsätter de åtgärder och uppföljningsprocesser som fullmäktige fattat beslut kring i och med strategins antagande 15 november 2021.

Ärendet

Beskrivning

Destinationsstrategi Roslagen 2030 är en viktig utgångspunkt i arbetet med besöksnäringsfrågor och destinationsutveckling i Roslagen. Strategin utgör även grunden för det destinationsråd som inrättades under år 2021. Strategin spelar en viktig roll för att besöksnäring, kommuner, civilsamhälle och destinationsbolag ska kunna samarbeta för en hållbar utveckling av Roslagen som attraktiv och konkurrenskraftig besöksdestination.

Strategin inleds med en framtidsvision för Roslagen som visar ett önskvärt tillstånd år 2030. Vägen dit presenteras genom fyra målområden och fyra ledmotiv. Ledmotiven är baserade på geografiska områden i Roslagen som ger destinationen en spännande karaktär. De ligger också i linje med de fyra hörnplarna i varumärkesplattformen för Roslagen (Visit Roslagen, 2019). Av strategin framgår också önskvärda samarbetsformer och rollfördelning mellan aktörerna.

Ett första naturligt steg för att starta resan mot 2030 är att destinationsrådet och kommunerna fullt ut tar sig an strategin som sitt huvudsakliga styrmedel för utveckling av Roslagen som besöksdestination. Det är också viktigt att Roslagens alla aktörer som utgör destinationen, utgår från visionen och de målbilder som presenteras.

För att ytterligare säkerställa att de åtgärder som fullmäktige har fattat beslut om ska genomföras enligt beslutad Destinationsstrategi Roslagen 2030 kompletteras nu den med särskild handlingsplan.

Handlingsplanen syftar till att:

- 1 Genomsyra den kommunala verksamheten och dess helhetssyn, vilket ska bidra till positiv utveckling av besöksnäringen.
- 2 Konkretisera kommunorganisationens arbete.
- 3 Beskriva pågående och planerade aktiviteter för att nå de i besöksnäringstrategin uppsatta målen.
- 4 Klargöra ansvar och genomförande av besöksnäringstrategin för att leva upp till den av kommunfullmäktige beslutade ambitionsnivån.

Handlingsplanen bygger på den inriktning och slutsatser som har beskrivits i destinationsstrategin. Handlingsplanen lyfter fram de åtgärder och aktiviteter som behöver genomföras för att nå målen inom de fyra målområden som har beskrivits i besöksnäringstrategin. Handlingsplanen kompletterar därmed besöksnäringstrategins intentioner och ligger till grund för det fortsatta arbetet som kommer att genomföras inom ramen för respektive förvaltnings verksamhetsplaner.

Handlingsplanen är utformad utefter destinationsstrategins fyra målområden:

- Målområde 1. Ett långsiktigt varumärkesbyggande (5 åtgärder).
- Målområde 2. Ett hållbart Roslagen (4 åtgärder).
- Målområde 3. En upplevelserik destination (8 åtgärder).
- Målområde 4. En stark besöksnäring (6 åtgärder).

I framtagandet av den kommunala handlingsplanen har vi utgått ifrån:

1. Destinationsstrategi Roslagen 2030.
2. Destinationsrådets prioriterade insatser.
3. Kommunens mål och strategier.
4. Den rollfördelning som beskrivs i destinationsstrategin.
5. Landsbygds- och skärgårdsutvecklingsprogrammet med tillhörande handlingsplan.
6. Workshops med besöksnäringens bransch och berörda kommunala förvaltningar.

Handlingsplanerna föreslås ha en långsiktig tidshorisont men också vara flexibel för revidering vid förändrade förutsättningar. För att forma och genomföra åtgärderna är det viktigt med förvaltningsövergripande samverkan.

I det förslag till handlingsplan som nu föreligger finns 23 definierade åtgärder. Se fördelning av antal åtgärder i ovanstående målområden. Många av de formulerade åtgärderna samverkar och är beroende av varandra.

Lagkrav

Ej tillämpligt.

Koppling till gällande styrdokument

Mål- och budget 2022–2024

Landsbygds- och skärgårdsutvecklingsprogrammet.

Destinationsstrategi Roslagen 2030.

Ekonomiska konsekvenser och riskanalys

Finansiering av kostnader som kan hanteras inom ordinarie resurser kommer att behandlas i respektive års budgetprocess. Kostnader utöver ordinarie resurser hanteras i kommande budgetprocess utifrån genomarbetade kostnadsberäkningar inom respektive nämnder.

Förvaltningens analys och slutsatser

Kommunstyrelsekontorets bedömning är att handlingsplanen bör antas i sin nuvarande form. Därefter får Kommunstyrelsekontoret i uppdrag att vid förändrade förutsättningar ta fram förslag till reviderad handlingsplan. För att genomföra den kommunala handlingsplanens förslag till åtgärder är samverkan mellan kommunens berörda förvaltningar en viktig del.

Tidplaner

Kommunstyrelsens hanterar ärendet den 7 juni 2022.

Anette Madsen
Kommundirektör
Kommunstyrelsekontoret

Benjamin Råd Vaher
Näringslivs- och etableringschef
Kommunstyrelsekontoret

Bilagor

Bilaga 1. Kommunal handlingsplan för destinationsutveckling Norrtälje kommun.

Beslut skickas till

Samtliga nämnder och dess kontor.
Ekonomiavdelningen.

Kommunal handlingsplan för
destinationsutveckling

Innehåll

Kommunal handlingsplan för destinationsutveckling.....	0
Bakgrund.....	2
Syfte.....	4
Strategi/Arbetsätt.....	4
Uppföljning.....	4
Nuläge.....	4
Trender som påverkar Roslagen och Norrtälje kommun.....	8
Insatser för att möta förändringarna, generellt.....	9
Roller och ansvar.....	10
Besöksnäringen.....	10
Destinationsbolaget.....	10
Kommunerna.....	10
Prioriterade områden i destinationsstrategin med förslag till åtgärder initierade av Norrtälje kommun.....	12
Målområde 1. Ett långsiktigt varumärkesbyggande.....	12
Målområde 2. Ett hållbart Roslagen.....	16
Målområde 3. En upplevelserik destination.....	20
Målområde 4. En stark besöksnäring.....	24

Bakgrund

För att Roslagen ska nå vision och målbilder för år 2030 krävs ett gott samarbete mellan besöksnäringen, kommunerna, destinationsbolaget och andra viktiga aktörer. Som ledstjärna för samarbetet finns den gemensamma destinationsstrategin.

Destinationsstrategi Roslagen 2030 antogs av Norrtälje kommuns fullmäktige i november 2021, strategin syftar till att uppnå hållbar utveckling av Roslagen som attraktiv och konkurrenskraftig besöksdestination.

Strategin ska ta hänsyn till krav och förväntningar hos dagens och morgondagens besökare samt till destinationens unika kvaliteter och resurser.

Besöksnäringstrategin omfattar Norrtälje kommun, Östhammars kommun och Österåkers kommun.

Den övergripande destinationsstrategin för Roslagen kompletteras av kommunala handlingsplaner som visar hur Östhammar, Norrtälje och Österåkers kommun kan utvecklas som besökskommuner i Roslagen. De påvisar konkreta åtgärder som ska genomföras för att uppfylla målbilderna i destinationsstrategin.

Denna handlingsplan omfattar enbart Norrtälje kommun men innehåller även åtgärder som är gemensamma för alla tre kommuner.

Handlingsplanen ska genomsyra den kommunala verksamheten och dess helhetssyn ska bidra till positiv utveckling av besöksnäringen.

Handlingsplanerna föreslås ha en långsiktig tidshorisont men också vara flexibel för revidering vid förändrade förutsättningar. För att forma och genomföra åtgärderna är det viktigt med förvaltningsövergripande samverkan.

Handlingsplanen bygger på den inriktning och slutsatser som har beskrivits i besöksnäringstrategin. Handlingsplanen lyfter fram de åtgärder och aktiviteter som behöver genomföras för att nå målen inom de fyra målområden som har

beskrivits i besöksnäringstrategin. Handlingsplanen kompletterar därmed besöksnäringstrategins intentioner och ligger till grund för det fortsatta arbetet som kommer att genomföras inom ramen för respektive förvaltnings verksamhetsplaner.

Handlingsplanen vilar tungt på de prioriteringar som genomförts och det teoretiska ramverk som presenteras i besöksnäringstrategin. I syfte att hålla handlingsplanen så konkret som möjligt upprepas så lite som möjligt av innehållet i besöksnäringstrategin i detta dokument. För att få en samlad bild av vad respektive aktivitet ämnar uppnå bör handlingsplanen läsas tillsammans med strategin.

Det finns fem viktiga utgångspunkter för handlingsplanen:

1. Destinationsstrategi Roslagen 2030
2. Destinationsrådets prioriterade insatser.
3. Kommunens mål och strategier.
4. Den rollfördelning som beskrivs i destinationsstrategin
5. Landsbygds- och skärgårdsutvecklingsprogrammet med tillhörande handlingsplan

Besöksnäringen är en stor resurs som fyller många funktioner och utvecklingsmöjligheter.

- Besöksnäringen ger möjligheter till etablering av företag vilket skapar arbetstillfällen.
- Besöksnäringen kan sammanlänka platser.
- Besöksnäringen bidrar till att skapa en identitet och ett platsbundet varumärke.
- Besöksnäringen bidrar till att öka utbud som till exempel övernattningsmöjligheter, restauranger, event, kulturaktiviteter.
- Besöksnäringen stärker servicenäringar och dess utbud såsom handel, transporter bland annat.

Syfte

Många kommunala verksamheter lokaliserade i Norrtälje finns berörda då dessa ombesörjer besöksnäringen. Syftet med handlingsplanen är att ansvariga förvaltningar och verksamheter inarbetar, ekonomiserar, synliggör och tidsätter de åtgärder som kommunstyrelsen fattat beslut kring i och med handlingsplanens antagande.

Strategi/Arbetsätt

Arbetet med att utveckla, förbättra och genomföra handlingsplanen skall utgå ifrån behov och formulerade syften. Processer och nätverk ska vara värdeskapande och inriktat på förbättringsåtgärder.

Uppföljning

Efter att handlingsplanen för destinationsutveckling har antagits av kommunstyrelsen överlämnas de åtgärdsförslag som berör kommunens ansvarsområde till vidare fortsatt beredning och kostnadsberäkning innan de går vidare till beslut om genomförande inom respektive nämnd och budgetberedningar om så krävs. En uppföljande redovisning görs och inlämnas till kommunstyrelsens en gång per år.

Nuläge

Besöksnäringen är den bransch som sysselsätter flest människor på en global nivå och är en betydelsefull och växande näring i Sverige och så även i Norrtälje kommun. Besöksnäringen mäts utifrån två parametrar, inkvarteringsstatistik och turismens omsättning. Inkvarteringsstatiken redovisar bland annat gästnätter och beläggning medan turismens omsättning är den direkta effekten på ekonomi, export och sysselsättning som turism och resande skapar. Företag inom

besöksnäringen har en lång leverantörskedja såsom detaljhandel, sport, kultur, transporter, hotell, logi, restaurang, café med mera.

I Norrtälje kommun låg antalet kommersiella gästnätter pandemiåret 2021 på cirka 310 000 årligen (tidigare toppnotering cirka 360 000) och de icke-kommersiella gästnätterna är minst cirka 1,5 miljoner på årsbasis, till stor del beroende på alla fritidshus (se nedan).

Idag är 90 procent av besökarna i Norrtälje kommun från Sverige. Andelen utländska besökare till Stockholmsregionen ökar.

Besöksnäringen är idag mycket inriktad på sommarsäsongen. I Norrtälje kommun står månaderna juni, juli och augusti för cirka 50 procent det totala antalet gästnätter.

Norrtälje kommun har en unik situation i riket med ett innehav av cirka 5 procent av samtliga registrerade fritidshus (drygt 26 000). Sverigesnittet var 2017 att varje fritidshusägare spenderar 71 övernattningar i sitt fritidshus varje år samt att varje fritidshus omsätter 50 000 kronor per år. Detta ökar kontinuerligt och inte bara under pandemiåren som varit exceptionella.

Besöksnäringen är Norrtälje kommuns skyltfönster och ofta är det de korta besöken som lämnar det första intrycket av kommunen. Inte sällan är det under sommarhalvåret med fokus på skärgård, kultur, idrott och evenemang samt besök hos familj och vänner.

I undersökningar som har gjorts där man får associera till Norrtälje kommun är det turismmarkörer som framhålls såsom hav, skärgård, kust, sommar, båtar, charmigt, pittoreskt med mera.

Besöksnäringen är den företagsbransch som det offentliga bör och kan ta ett aktivt handlingsutrymme kring och orsaken är att besöks- och turismnäringen är

en platsbaserad näring. Utifrån ett landsbygds- och skärgårdsutvecklingsperspektiv ses ofta besöksnäringens bransch som avgörande för att skapa arbetstillfällen och utveckla icke urbana platser.

Sveriges befolkning blir allt äldre och friskare med mer tid och resurser för att uppleva och besöka platser. Hållbarhetsperspektiv i allmänhet och klimatperspektiv i synnerhet påverkar människors värderingar och beslut.

Omvärlden framstår som osäker i vissa delar, inte minst de senaste åren. Detta sammantaget gör att framtidens besöksnäring troligen står inför stora förändringar som blir en möjliggörare för Norrtälje kommun. Kommunen kan bland annat möta den äldre generationens behov och önskemål, människors längtan efter att få uppleva det genuina och äkta samt det ökade intresset för hälsa, friskvård och motion.

Den kommunala kompetensen är avgörande i arbetet med att stärka och utveckla besöksnäringen då kommunen kan se det bredare perspektivet och se till alla intressen, inte bara de kommersiella.

Besöksnäringen i Norrtälje kommun har en stor tillväxtpotential bland annat genom att förlänga säsongen.

Det långsiktiga målet enligt Roslagens destinationsstrategi är att år 2030 har Roslagen tagit plats bland de mest lyskraftiga och omtyckta svenska destinationerna. Roslagen har vunnit besökarnas hjärta för sina rika natur- och kulturvärden och för ett oöverträffat välkomnande.

År 2030 arbetar alla aktörer i Roslagen på ett hållbart sätt och tar tillvara de unika värden som finns i Roslagen till gagn för invånare, besökare och framtida generationer.

Roslagen kan år 2030 erbjuda en rad unika och engagerande upplevelser som

utvecklats med besökare i alla åldrar som utgångspunkt och deras olika intressen, drömmar och behov.

Resan mot 2030 präglades av ett gränsöverskridande samarbete och ett kreativt entreprenörskap.

Trender som påverkar Roslagen och Norrtälje kommun.

Sökandet efter genuina upplevelser. Besökarens strävan efter autentiska, genuina och individuella upplevelser ökar. Det äkta och personliga slår kopierat och massproducerat.

Intresset för natur- och kulturturism ökar. Naturen blir en allt viktigare reseanledning för miljontals svenskar och utländska besökare till Sverige. En röd tråd är det växande intresset att ta del av lokal kultur och historia, en utveckling som gynnar Roslagen i allra högsta grad.

Förändrade besöksmönster. Människor åker på fler och kortare vistelser över året och en tydligt ökande efterfrågan på "hemester" kan ses.

Platser spelar en viktig roll. Regioner, städer och besöksdestinationer lägger allt större vikt vid att utveckla sin attraktivitet och sin särart. Platser blir också viktiga arenor för att klara omställningen till ett hållbart samhälle

Besökardialog i förändring. Det digitala landskapet har drastiskt förändrat spelreglerna för hur besöksdestinationer kan marknadsföras och säljas. Besökarnas önskemål om dialog och delaktighet går att möta med digitalisering före, under och efter vistelsen.

Insatser för att möta förändringarna, generellt

För att möta förändringarna i omvärlden introduceras här en rad insatser som tillsammans bidrar en förmåga att förändras över tiden.

- **Digitalisera mera** – viktigt att se digitaliseringen som en möjlighet att bygga relationer med besökare och för att forma en god besöksupplevelse i Roslagen. Digital teknik kan koppla samman traditioner och storytelling med nutiden och den kan göra Roslagen och Norrtälje mer tillgängligt för både boende och besökare.
- **Verka tillsammans** – samverkan och delaktighet blir än viktigare när omvärlden blir mer föränderlig och svåröversäglig. Ett medvetet gränsöverskridande samarbete krävs i Roslagen som sträcker sig över två län, tre kommuner och som har en mångfald av företag och föreningar i ett väldigt varierande landskap.
- **Dialog med besökaren** – i arbetet med att utveckla Roslagens utbud och tillgänglighet är det också viktigt ständigt lära om besökarna och involvera dem i destinationens utveckling. I allt högre utsträckning behöver fokus riktas mot särskilda grupper, som till exempel ungdomar eller besökare med särskilda intressen.
- **Skapa resiliens** – Roslagen måste rusta för framtiden och klara möta en värld med snabba förändringar. Det kan göras genom en medveten satsning på hållbarhet och genom att klara balansen mellan att exploatera och bevara. Roslagen och Norrtälje kommun måste utvecklas varsamt och respektfullt. Besökarnas förväntningar måste balanseras med lokalbefolkningens behov och med företagens utvecklingsidéer.

Roller och ansvar

Besöksnäringen

Besöksnäringen ansvarar för att utveckla sina egna företag utifrån drömmar och mål. Deras roll på destinationen är att ge besökaren hållbara och minnesvärda upplevelser med en god kvalitet och ett gott värdskap.

Både företag och föreningar i besöksnäringen utvecklar och marknadsför sina erbjudanden till destinationens målgrupper på egen hand och även tillsammans med andra. Företag och föreningar ansvarar även för att utveckla samarbetet mellan varandra. Besöksnäringen förväntas också spela en aktiv roll i destinationens samlade utveckling genom sin medverkan i destinationsrådet.

Destinationsbolaget

Roslagen har en viktig resurs i det gemensamma Destinationsbolaget. Bolagets roll är att utveckla, marknadsföra och sälja turistbaserade tjänster och produkter i Roslagen. Därmed är bolaget en kraft för att stärka varumärket Roslagen på en nationell och internationell marknad. Destinationsbolaget har en viktig funktion i att ge inspirerande information och service till besökare och främja ett gott värdskap. Bolaget ska också vara en mötesplats för besöksnäringen och bidra till dess kompetensutveckling. Visit Roslagen är det nuvarande destinationsbolaget och uppdraget konkurrensutsätts löpande.

Kommunerna

De tre kommunerna Östhammar, Norrtälje och Österåker fyller i sin roll som samhällsutvecklare en nyckelroll för Roslagen som besöksdestination; både genom att utveckla och tillgängliggöra besöksupplevelser och genom sin myndighetsutövning där kontakt med besöksnäringen sker. För att lyckas i rollen krävs en medvetenhet i politik och i verksamheter om att besöksnäring och turism spelar en stor roll för hållbar utveckling och för forandet av en upplevelserika

och attraktiva lokalsamhällen. Lika viktigt är en medvetenhet om besöksnäringens speciella villkor och utmaningar.

Prioriterade områden i destinationsstrategin med förslag till åtgärder initierade av Norrtälje kommun.

Målområde 1. Ett långsiktigt varumärkesbyggande

Roslagen ska utvecklas till en lyskraftig destination med ett starkt varumärkesbyggande som innebär att destinationens unika värden och kvaliteter förstärks och kommuniceras.

Destinationsbolaget fyller rollen som den drivande kraften för att stärka varumärket i omvärlden och för att sälja destinationen till nationella och internationella besökare. Det är angeläget att nu uppnå ett bredare samarbete på destinationen för att nå varumärkesmålen för 2030.

Åtgärd 1.1: Skapa nätverk för besöksnärringsbranschen och förutsättningar för samverkan

Aktivitet: Utbildnings- och nätverksinsatser såsom seminarier, konferenser och nyhetsbrev.

Ansvar: Näringslivs- och etableringsavdelningen.

Sambereidning, samverkan: Kultur- och fritidsförvaltningen, destinationsrådet, näringslivet och föreningar, destinationsrådet.

Ekonomi: Inom avdelningens ramar.

Tidplan: Löpande.

Kommentar: Särskilda insatser bör vidtas för att uppmuntra och främja att företag inom näringen i ökad utsträckning utvecklar och samverkar kring upplevelser och utbud tillsammans.

Åtgärd 1.2: Vara pådrivande i arbetet kring Roslagens destinationsråd och Roslagssamarbetet

Aktivitet: Delta i destinationsråd Roslagen, samverka med övriga kommuner kring destinationsutvecklingsfrågor, gemensamma upphandlingar med mera.

Ansvar: Näringslivs- och etableringsavdelningen

Samberedning, samverkan: Kultur- och fritidskontoret, Östhammars och Österåkers kommuner, näringslivets representanter i destinationsrådet samt upphandlat destinationsbolag.

Ekonomi: Befintliga medel för roslagssamarbetet samt budgeterade medel för besöksservice.

Tidplan: Löpande.

Kommentar: Åtgärden innebär att vara en framåtblickande samarbetspartner i destinationsrådet och avtalspart i turismverksamhetupphandlingar gällande turistbyrå/turistservice, marknadsföring och destinationsutveckling.

Åtgärd 1.3: Kartläggning för besöksnärringsbranschen

Aktivitet: Omvärldsbevakning och analysarbeten avseende möjliga konsekvenser för exempelvis näringens utveckling. Kartläggning för att synliggöra och bevara det som Norrtälje kommun idag kan erbjuda inom besöksnäringen, exempelvis badplatser, leder, kulturvärden.

Ansvar: Näringslivs- och etableringsavdelningen.

Samberedning, samverkan: Övriga kommuner i Roslagen, destinationsrådet.

Ekonomi: Inom befintliga ramar.

Tidplan: Löpande.

Kommentar: Bevaka aktuell forskning och trender inom besöksnärlingsområdet samt ta del av statistik och analyser för att möjliggöra goda beslutsunderlag.

Åtgärd 1.4a: En sammanhållen strategisk kommunikations- och marknadsföringsplan

Aktivitet: Marknadsföra kommunens kvaliteter och värden, systematiskt uppmärksamma goda exempel.

Ansvar: Kommunikationsavdelningen.

Samberedning, samverkan: Alla berörda förvaltningar. En samverkansgrupp bildas.

Ekonomi: Att använda lokaler på ett marknadsförande vis kan behöva ges medel förutom själva uppdraget (se nedan förslag om att till exempel ha marknadsföring om kommunen på lämplig plats i sportcentrum och andra lokaler med många besökare).

Tidplan: Start hösten 2022, arbetas in i budget för 2024. Långsiktigt arbete!

Kommentar: Olika verksamheter och förvaltningar marknadsför olika verksamheter och värden. Det saknas ett sammanhållet och strategiskt perspektiv, till exempel för att marknadsföra kommunen som en boendekommun och att synliggöra specifika kvaliteter av natur- och kulturvärden och att synliggöra specifika kvaliteter av natur- och kulturvärden bland annat som en viktig åtgärd för att stärka natur- och kulturturism.

I denna plan kan även ingå förslag hur man bättre använder sig av vissa lokaler och miljöer som en del av att marknadsföra kommunen, till exempel sportcentrum. Här kan det krävas ett särskilt uppdrag med budget eller omfördelningar. Inspel från destinationsråd med flera.

1.4b Specifik marknadsföring av kommunen som en idrottskommun

Aktivitet: Marknadsföra kommunens kvaliteter och värden. Arbeta för att framhäva och locka mer människor inom idrotten. En samverkansgrupp bildas.

Ansvar: Kommunikationsavdelningen.

Samberedning, samverkan: Alla berörda förvaltningar. Samverkan med idrottsföreningar.

Ekonomi: Se ovan.

Tidplan: Start hösten 2022, arbetas in i budget för 2024. Långsiktigt arbete!

Kommentar: Olika verksamheter och förvaltningar marknadsför olika verksamheter och värden. Det saknas ett sammanhållet och strategiskt perspektiv. Idrottsevenemang är exempel på värdefulla tillgångar som genererar besök. Elitsport, ridsport, vattensport, motorsport, båttracing. Behov som vi kan se tillkomma vid marknadsföring av kommunen som idrottskommun är boende vid våra sporthallar. Samverkan med åtgärd 3.1.

Målområde 2. Ett hållbart Roslagen

Hållbarhet är vår gemensamma röda tråd: en strävan efter en destinationsutveckling som bidrar till ett mer hållbart samhälle. Hållbarheten bör utgå ifrån såväl ekonomiska, sociala och miljömässiga faktorer och principer

En medveten satsning på omställningen till hållbara destinationer är avgörande för framtidens turism och besöksnäring. Människor kommer i allt högre utsträckning att förvänta sig att kunna göra hållbara val när gäller resor och vistelser, både på fritiden och i arbetet. Besöksnäringen behöver kunna visa upp lösningar som bidrar till den nödvändiga omställningen till ett fossilfritt samhälle.

I Roslagen finns särskilt känsliga naturmiljöer, värdefulla kulturarv och landskap, som belastas ett stort tryck från många besökare sker under en begränsad tid på året. Hållbarhet är ett tydligt perspektiv i Region Stockholm, Region Uppsala och i kommunernas planer, men mindre tydligt i Roslagens besöksnäring och destinationsutveckling. Det är därför viktigt att Destinationsstrategi Roslagen 2030 sätter hållbarhet i första rummet så att en medveten satsning på en hållbar besöksnäring tar form.

De globala målen

Hållbar utveckling i besöksnäringen kan kopplas till de Globala målen på olika sätt. Destinationsstrategin för Roslagen fokuserar främst på Mål 11 och Mål 12.

Mål 11. "Hållbara städer och samhällen" där målsättningen är att göra städer och bosättningar inkluderande, säkra, motståndskraftiga och hållbara. Här har framför allt det offentliga ett stort ansvar i att bidra till delmål som att tillgängliggöra hållbara transportsystem för boende och besökare, att skydda natur- och kulturarv, att verka för inkluderande och hållbara samhällen och att "främja positiva ekonomiska, sociala och miljömässiga kopplingar mellan stadsområden, stadsnära områden och landsbygdsområden genom att stärka den nationella och regionala utvecklingsplaneringen".

Mål 12. "Hållbar konsumtion och produktion" beskriver vikten av att säkerställa hållbara konsumtions- och produktionsmönster. En ökad satsning på produktion av tjänster och upplevelser som inom besöksnäringen är ett sätt att bidra till att förändra vårt sätt att producera och konsumera. Detta är ett steg på vägen, men upplevelser och service är inte per automatik hållbara. Detta globala mål innehåller också delmål inom områden som besöksnäringen kan föregå med gott exempel, som hållbar förvaltning och användning av naturresurser, minska mängden matsvinn och avfall, inspirera till hållbara livsstilar och skapa verktyg för att mäta besöksnäringens hållbarhet.

Åtgärd 2.1: Finansieringslots

Aktivitet: Skapa en lotsfunktion som bistår med information och rådgivning vilka alternativ som finns kring olika bidragsmöjligheter för destinationsutveckling i synnerhet.

Ansvar: Näringslivs- och etableringsavdelningen.

Sambereidning, samverkan: Alla berörda avdelningar och förvaltningar.

Ekonomi: Initialt inom näringslivs- och etableringsavdelningens ram.

Tidplan: Löpande samt att detta är även ett kommungemensamt behov och behöver ses över.

Kommentar: Idag är kompetensen och inte minst behovet uppdelad mellan olika kärnfrågor och mellan olika förvaltningar för finansiering, vi behöver ta fram en samlad bild över både kommunens olika bidragsformer samt omvärldsbevaka externa finansieringsmöjligheter.

Idag finns kommunala bidragsformer däribland lokal utvecklingspeng som syftar till att stödja det omfattande lokala utvecklingsarbete som finns i hela Norrtälje kommun där stöd för platsutveckling är en viktig del för att stötta besöksnäringen. Kultur- och fritidskontoret har även bidrag till kulturföreningar, idrottsföreningar, ungdomsföreningar som syftar till att bevara och sprida kulturella uttryck.

Åtgärd 2.2: Öka kunskap och kompetens kring hur besöksnäringen än mer kan bidra till ett hållbart Roslagen

Aktivitet: Seminarier, företagsfrukostar, kommunikation i nyhetsbrev etcetera.

Ansvar: Näringslivs- och etableringsavdelningen.

Samberedning, samverkan: Övriga kommuner i destinationsrådet, övriga förvaltningar i Norrtälje kommun.

Ekonomi: Inom ram.

Tidplan: Löpande.

Kommentar: Samverkan med åtgärd 1.1.

Exempel på teman som kan belysas är:

1. Behovet av mer lokalproducerat.
2. Affärsutveckling.
3. Hållbara transportlösningar.

Åtgärd 2.3: Behov av att fastställa servicenivåer för besökande med flera

Aktivitet: Särskild serviceplan tas fram för besöksnäringen.

Ansvar: Kommunstyrelsen.

Samberedning, samverkan: Norrtälje vatten o avfall, kultur- och fritidsförvaltningen.

Ekonomi: Enligt särskild sammanställning (klar senast 20 maj 2022).

Tidplan: I skarpt läge från och med 2023 (in i budgetarbetet).

Kommentar: Kommunen bör fastslå ambitionsnivå för servicen till besökare och det rörliga friluftslivet liksom servicenivån vid olika strategiska platser, vissa öar, replipunkter, färjelägen, vid vissa leder etcetera se över innovativa samverkans- och tekniska lösningar.

Åtgärd 2.4: Säkerställ besöksnäringens utrymme i den kommunala översiktliga planeringen

Aktivitet: Inarbetande i översiktsplanen och fördjupade översiktsplaner för att ej motarbeta besöksnäringen.

Ansvar: Samhällsbyggnadsförvaltningen.

Samberedning, samverkan: Näringsliv- och etableringsavdelningen, kultur- och fritidskontoret.

Ekonomi: Inom ram.

Tidplan: Löpande.

Kommentar: Även i andra styrdokument ska detta beaktas (bryggplan, Landsbygd- och skärgårdsutvecklingsprogram med mera). Revidering av fördjupad översiktsplan Grisslehamn är viktigt för att förbättra tillgänglighet etcetera Grisslehamn en viktig besöksnäringssnod.

Målområde 3. En upplevelserik destination

Roslagens upplevelser och tillgänglighet ska formas utifrån besökarnas föränderliga behov och i samverkan mellan offentliga, privata och ideella aktörer i Roslagen.

En destination är en plats för upplevelser. En plats som ger besökaren ett välkommet avbrott i vardagen och som ger minnen för livet. En upplevelserik plats har inte bara en dragningskraft för besökare utan är också en plats där människor vill leva och bo.

I det här målområdet pekas särskilt på behovet av att forma tydliga reseanledningar till Roslagen utifrån besökarnas specifika intresseområden. Det handlar såväl om natur- och kulturupplevelser som shopping och evenemang. Besökarens upplevelse av vistelsen i Roslagen kommer också i stor utsträckning påverka av tillgängligheten i form av tillgång till tjänster, information och transportmöjligheter.

Åtgärd 3.1. Kommunen ska bidra till att fler boendemöjligheter skapas

Aktivitet: Bilda en ny arbetsgrupp för att dels utreda möjligheter till fler boendeplatser, dels informera, marknadsföra och verkställa åtgärder.

Ansvar: Näringsliv- och etableringsavdelningen.

Samberedning, samverkan: Mark- och exploateringsavdelningen, bygglovsavdelningen, fastighetsavdelningen, gata- parkavdelningen, samhällsbyggnadsavdelningen.

Ekonomi: Inom ram.

Tidplan: Löpande med start hösten 2022.

Kommentar: Medverka till att skapa förutsättningar för organisationer, föreningar och företagare att anlägga ställplatser. Ställplatser för husbilar bör prioriteras, fler boenden i strategiska områden är andra exempel på viktiga åtgärder.

Åtgärd 3.2: Utvecklad infrastruktur för besökare (leder)

Aktivitet: En gemensam satsning och översyn av leder för naturbaserade aktiviteter behövs.

Ansvar: Kultur- och fritidsavdelningen.

Sambereidning, samverkan: Näringslivs- och etableringsavdelningen, övriga kommuner i Roslagen.

Ekonomi: Projektfinansiering samt ökade anslag.

Tidplan: Löpande.

Kommentar: Samverkan med åtgärd 2.3 Exempel på leder är vandring, cykel, kanot och ridleder. I detta arbete ingår även att söka extern finansiering.

Åtgärd 3.3a. Aktivt medverka för att förbättra utbudet av passagerartrafik i skärgården samt till andra besöksmål genom busstrafiken

Aktivitet: Påverkan mot regionen, initiera förstudier och projekt.

Ansvar: Näringsliv och etableringsavdelningen, övriga kommuner i Roslagen.

Sambereidning, samverkan: STONO, övriga kommuner i Roslagen.

Ekonomi: Inom ram (påverkansarbetet), för övrigt projektfinansiering.

Tidplan: Varierar.

Kommentar: En viktig del i detta arbete är att få kollektivtrafikens huvudman och utförare att inse att man är en del av besöksnäringen, Såväl besöksmål i skärgården som intressanta natur- och kulturvärden behöver stärkas genom mer tillgänglig och anpassad kollektivtrafik.

Åtgärd 3.3b. Arbeta för att huvudmän för kollektivtrafik även ser denna trafik som en del av besöksnäringen

Aktivitet: Påverkan mot regionen, initiera förstudier och projekt.

Ansvar: Näringsliv och etableringsavdelningen, övriga kommuner i Roslagen.

Sambereidning, samverkan: STONO, övriga kommuner i Roslagen.

Ekonomi: Inom ram (påverkansarbetet), för övrigt projektfinansiering.

Tidplan: Varierar.

Kommentar: En viktig del i detta arbete är att få kollektivtrafikens huvudman och utförare att inse att man är en del av besöksnäringen.

Åtgärd 3.3c. Börja förbereda ansökan till Baltic Sea (eller annan finansiering) till att börja med en förstudie kring att skapa och förbättra båtluftningsmöjligheter, arbetsnamn: "Från Åland till Gotland"

Aktivitet: Initiera förstudier och projekt.

Ansvar: Näringsliv- och etableringsavdelningen, andra kommuner i Roslagen.

Sambereidning, samverkan: STONO, övriga Roslagskommuner.

Ekonomi: Inom ram (påverkansarbetet), för övrigt projektfinansiering.

Tidplan: Löpande.

Åtgärd 3.4. Se över parkeringsmöjligheter vid viktiga skärgårdsnoder och andra för besöksnäringen strategiska platser

Aktivitet: Kartläggning och utredning.

Ansvar: Näringsliv- och etableringsavdelningen.

Sambereidning, samverkan: Mark- och exploateringsavdelningen, fastighetsavdelningen, skärgårdsråd, landsbygdsråd.

Ekonomi: Inom ram (markköp kan komma att behövas).

Tidplan: Start i samband med uppstart av bryggplansarbetet.

Åtgärd 3.5. Utredda förutsättningar till gemensamma skyltprofiler i området Roslagen

Aktivitet: Initiera ett kommunövergripande arbete kring att förbättra skyltinformation.

Ansvar: Näringsliv- och etableringsavdelningen.

Sambereidning, samverkan: Övriga kommuner i Roslagen, kultur- och fritidsförvaltningen.

Ekonomi: Inom ram steg 1, kan behöva utökas.

Tidplan: Löpande.

Kommentar: För projekt förutsetts att externa medel ges.

Åtgärd 3.6. Kartlägga befintliga besöksmål inom området lokalproducerad mat och dryck.

Aktivitet: Kartlägga befintliga besöksmål inom området lokalproducerad mat och dryck och utreda hur dessa bidrar till besökarens upplevelser av Roslagen som ett innovativt och besöksvärt turistområde. Utarbeta en översyn vad som behöver göras från kommunalt håll för att bidra till fortsatt utveckling.

Ansvar: Näringsliv- och etableringsavdelningen.

Samberedning, samverkan: Övriga kommuner i Roslagen.

Ekonomi: Inom ram.

Tidplan: Löpande.

Kommentar:

Målområde 4. En stark besöksnäring

En stark besöksnäring som agerar tillsammans i utvecklingsfrågor utifrån gemensamma visionen.

Flera faktorer blir nu viktiga för att besöksnäringen ska kunna växa hållbart. Företagare som vill utveckla sin verksamhet behöver ges de bästa av förutsättningar och särskilt viktig är tillgången till kompetent arbetskraft. Företagen kan också behöva nätverkande, rådgivning och riskvilligt kapital för att klara utvecklingsresan. Sist men inte minst måste företagens kontakt med kommunerna i tillståndsfrågor fungera smidigt eftersom företag i besöksnäringen ofta känsliga för störningar och avbrott.

Åtgärd 4.1: Förenkla regelverken

Aktivitet: Ta fram lättillgänglig information.

Ansvar: Näringsliv- och etableringsavdelningen.

Samberedning, samverkan:

Ekonomi: Inom ram.

Tidplan: Löpande.

Kommentar: Se över att det inte finns onödiga regelverk som hindrar start och tillväxt i befintliga besöksnäringföretag. Samverkan med åtgärd 4.1.

Åtgärd 4.2: Vara en budbärare uppåt

Aktivitet: Initiera dialog med statlig och regionala företrädare.

Ansvar: Näringsliv- och etableringsavdelningen.

Samberedning, samverkan: Näringsliv- och etableringsavdelningen tillsammans med berörda förvaltningar.

Ekonomi: Inom ram.

Tidplan: Löpande.

Kommentar: Samverkan med åtgärd 3.3.

Åtgärd 4.3: Besöksnäringen knyts bättre till innovationsstödssystemet i form av företagsrådgivning, inkubatorer och tillgängligt riskkapital

Aktivitet: Denna åtgärd infogas till avdelningens verksamhetsplan.

Ansvar: Näringslivs- och etableringsavdelningen.

Samberedning, samverkan:

Ekonomi: Inom ram.

Tidplan: Löpande.

Kommentar: Tillsammans med andra stimulera start av besöksnäringföretag, tillväxt i befintliga företag inom branschen samt locka nationella och internationella aktörer till kommunen.

Åtgärd 4.4a: Arbeta för att utveckla Norrtälje kommuns idrottsturism

Aktivitet: I samverkan med föreningslivet utveckla och profilera kommunen som en attraktiv arrangör av idrottsevent.

Ansvar: Näringsliv- och etablering.

Samberedning, samverkan: Kultur- och fritid, trygg i Norrtälje kommun, näringslivet och föreningslivet.

Ekonomi: Inom ram.

Tidplan: Påbörjas hösten 2022.

Kommentar: I samverkan med andra aktörer ska vi möjliggöra så att kommunens idrottsturism kan utvecklas. Viktigt att kommunen tillsammans med idrottsföreningar samarbetar för att exempelvis skapa event/arrangemang, träningsläger med mera som bidrar till en upplevelserik destination.

Åtgärd 4.4b: Arbeta för att utveckla Norrtälje kommuns mat- och drycketurism

Aktivitet: I samverkan med Norrtälje kommuns lokala producenter av mat och dryck utveckla Norrtälje kommuns mat- och drycketurism.

Ansvar: Näringsliv- och etablering.

Samberedning, samverkan:

Ekonomi: Inom ram.

Tidplan: Löpande.

Kommentar: I samverkan med andra aktörer ska vi möjliggöra så att kommunens mat- och drycketurism kan utvecklas. Viktigt att kommunen tillsammans med lokala producenter samarbetar för att exempelvis skapa event/arrangemang som bidrar till en upplevelserik destination.

Åtgärd 4.5: Avyttra kommunens aktier i Visit Roslagen

Aktivitet: Avyttra kommunens aktier i Visit Roslagen samt upprätta nytt avtal.

Ansvar: Kommunstyrelsen.

Samberedning, samverkan:

Ekonomi: Inom ram.

Tidplan: Start hösten 2022.

Kommentar: Stadgar måste skrivas om. Åtgärd är beroende av bolagsordning.

Handlingsplan privata utförare

Bilaga 1

Målbeskrivning	Aktivitet	Genomförande	Resurser	Detaljerad tidplan	Kommentar uppföljning per kvartal
God Avtalsuppföljning och kontroll-dokumentera mer, lika och oftare.	Skapa mall Uppföljning där insyn och meddelarskydd tillgodoses	Varje ansvarig chef dokumenterar enligt mall att ingångna avtal/ avrop följs	Intern tid	Under avtalstid samt vid avtals slut	Q1:Klar Q2:Tillämpas* Q3: Tillämpas Q4:Redovisning
Säkerställa kontroll	Översyn standard avtalsformulering	Upphandlingsenheten	Intern tid	Q2 2003	Vid nya avtal

* Inom kommunstyrelsens ansvarsområden omfattas per januari 2023 snöröjning, hämtning av hushållsavfall, turism och destinationsutveckling, gästhamnsverksamhet, byggverksamhet och Fastighetsdrift.

Datum
2022-12-14

Dnr
Sid
1 (2)

ÖSTHAMMARS KOMMUN	
2022 -12- 21	
Dnr:	Dpl:

Kommunstyrelsen

För kännedom:
Kommunfullmäktiges presidium

Granskning av Kommunstyrelsens kontroll och uppföljning av privata utförare

KPMG har av Östhammars kommuns revisorer fått i uppdrag att granska Kommunstyrelsens rutiner för kontroll och uppföljning av verksamhet som bedrivs av privata utförare. Uppdraget ingår i revisionsplanen för år 2022.

Granskningen syftar till att bedöma om kommunstyrelsen säkerställt en ändamålsenlig uppföljning och kontroll av privata utförare.

Vår sammanfattande bedömning utifrån granskningens syfte är att det finns en avsaknad av tillräcklig dokumentation för att säkerställa att ändamålsenlig roll- och ansvarsfördelning avseende kontroll och uppföljning av privata utförare sker. Kommunen har inte antagit ett program för uppföljning, kontroll och insyn vad gäller privata utförare vilket vi bedömer som en brist. Kommunen är dock i färd att åtgärda detta vilket vi ser positivt på.

Kommunstyrelsen bedöms inte ha säkerställt en tillräcklig insyn, då möjligheter till kontroll och uppföljning inte tagits upp i avtalen med upphandlade leverantörer. Majoriteten av de avtal som studeras inom ramen för denna granskning berör inte explicit uppföljning och kontroll.

Det finns i dagsläget ingen nedtecknad rutin eller motsvarande dokumentation som säkerställer att mål och indikatorer som är aktuella för verksamheten anges i förfrågningsunderlag och avtal och därmed blir gällande för den privata utföraren. Indikatorer har inte inkluderats explicit i de avtal som studerats inom ramen för denna granskning.

Bestämmelser rörande insyn eller transparens har inte inkluderats i stickproven och vi har inte tagit del av riktlinjer som säkerställer en tillräcklig insyn i verksamheten. Vi ser dock att leverantörerna och kommunen har en god och öppen kommunikation sinsemellan, vilket innebär att transparens finns där. Det som saknas är nedtecknade bestämmelser kring insyn för allmänheten.

Uppföljning av privata utförare och avtal sker och är välfungerande i praktiken enligt intervjuer då det sker täta avstämningar mellan leverantör och kommun med välfungerande kommunikation. Det finns dock ingen skriftlig sammanställning över de uppföljningar som gjorts. Det finns inte heller anvisningar för när eller på vilket sätt uppföljning ska ske.

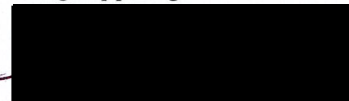
Studerade avtal har till stor del inkluderat bestämmelser rörande avvikelser från avtal vilket vi bedömer som positivt. I intervjuer bekräftas att kommunen har möjlighet att vidta åtgärder vid avvikelser. Ett exempel på detta är då kommunen valt att inte förlänga avtal i de fall då leverantören inte uppvisat avtalat resultat.

Utifrån vår bedömning och slutsats rekommenderar vi kommunstyrelsen att:

- Prioritera att ett program för uppföljning och kontroll av privata utförare gällande för hela kommunkoncernen upprättas och beslutas i fullmäktige,
- I detta program tydliggöra ansvarsområden för kommunstyrelsen, nämnderna, stiftelse och bolag,
- Överväga att inkludera en klausul rörande meddelarskydd för medarbetare, allmänhetens insyn samt indikatorer för målsättning i framtida upprättade avtal med privata utförare,
- I framtida avtal inkludera avsnitt med bestämmelser kring uppföljning och kontroll,
- I kommunstyrelsens samt i nämndernas reglementen överväga att inkludera ett avsnitt för kontroll och uppföljning där ansvar för avtalsuppföljning pekas ut,
- Upprätta anvisningar för hur sammanställning av genomförda uppföljningsinsatser ska utformas och redovisas.

Kommunrevisionen översänder härmed granskningsrapport och missiv till kommunstyrelsen för yttrande. Svar önskas senast den 31 mars 2023. Rapporten skickas även till kommunfullmäktiges presidium för kännedom.

Enligt uppdrag

Mats Sjöborg
Ordförande

Granskning av Kommunstyrelsens kontroll och uppföljning av privata utförare

Rapport
Östhammars kommun

KPMG AB

2022-12-14

Antal sidor 17

Östhammars kommun

Granskning av Kommunstyrelsens kontroll och uppföljning av privata utförare

2022-12-14

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning	3
2	Bakgrund	4
2.1	Syfte, revisionsfrågor och avgränsning	4
2.2	Revisionskriterier	5
2.3	Metod	6
3	Förutsättningar utifrån lag och rekommendationer	7
3.1	Kommunallagen	7
3.2	Sveriges Kommuners och Regioners rekommendationer	7
4	Resultat av granskningen	8
4.1	Övergripande styrning – Östhammars kommun	8
4.1.1	Styrmodell och organisation	8
4.1.2	Roll- och ansvarsfördelning	9
4.1.3	Kommunstyrelsens och nämndernas reglementen	9
4.1.4	Inköp- och upphandlingspolicy	9
4.1.5	Riktlinjen för Upphandling samt direktupphandling	10
4.1.6	Bedömning och kommentarer	10
4.2	Styrning och uppföljning av privata utförare inom kommunstyrelsen	11
4.2.1	Kommunstyrelsens ansvarsområden	11
4.2.2	Avtalsuppföljning och kontroll	11
4.2.3	Stickprovsgranskning – kommunstyrelsen	12
4.3	Sammanfattande bedömning	15
5	Slutsats och rekommendationer	16

Östhammars kommun

Granskning av Kommunstyrelsens kontroll och uppföljning av privata utförare

2022-12-14

1 Sammanfattning

KPMG har av Östhammars kommuns revisorer fått i uppdrag att granska Kommunstyrelsens rutiner för kontroll och uppföljning av verksamhet som bedrivs av privata utförare. Uppdraget ingår i revisionsplanen för år 2022.

Granskningen syftar till att bedöma om kommunstyrelsen säkerställt en ändamålsenlig uppföljning och kontroll av privata utförare.

Vår sammanfattande bedömning utifrån granskningens syfte är att det finns en avsaknad av tillräcklig dokumentation för att säkerställa att ändamålsenlig roll- och ansvarsfördelning avseende kontroll och uppföljning av privata utförare sker. Kommunen har inte antagit ett program för uppföljning, kontroll och insyn vad gäller privata utförare vilket vi bedömer som en brist. Kommunen är dock i färd att åtgärda detta vilket vi ser positivt på.

Kommunstyrelsen bedöms inte ha säkerställt en tillräcklig insyn, då möjligheter till kontroll och uppföljning inte tagits upp i avtalen med upphandlade leverantörer. Majoriteten av de avtal som studeras inom ramen för denna granskning berör inte explicit uppföljning och kontroll.

Det finns i dagsläget ingen nedtecknad rutin eller motsvarande dokumentation som säkerställer att mål och indikatorer som är aktuella för verksamheten anges i förfrågningsunderlag och avtal och därmed blir gällande för den privata utföraren. Indikatorer har inte inkluderats explicit i de avtal som studerats inom ramen för denna granskning.

Bestämmelser rörande insyn eller transparens har inte inkluderats i stickproven och vi har inte tagit del av riktlinjer som säkerställer en tillräcklig insyn i verksamheten. Vi ser dock att leverantörerna och kommunen har en god och öppen kommunikation sinsemellan, vilket innebär att transparens finns där. Det som saknas är nedtecknade bestämmelser kring insyn för allmänheten.

Uppföljning av privata utförare och avtal sker och är välfungerande i praktiken enligt intervjuer då det sker täta avstämningar mellan leverantör och kommun med välfungerande kommunikation. Det finns dock ingen skriftlig sammanställning över de uppföljningar som gjorts. Det finns inte heller anvisningar för när eller på vilket sätt uppföljning ska ske.

Studerade avtal har till stor del inkluderat bestämmelser rörande avvikelser från avtal vilket vi bedömer som positivt. I intervjuer bekräftas att kommunen har möjlighet att vidta åtgärder vid avvikelser. Ett exempel på detta är då kommunen valt att inte förlänga avtal i de fall då leverantören inte uppvisat avtalat resultat.

Utifrån vår bedömning och slutsats rekommenderar vi kommunstyrelsen att:

Östhammars kommun

Granskning av Kommunstyrelsens kontroll och uppföljning av privata utförare

2022-12-14

- Prioritera att ett program för uppföljning och kontroll av privata utförare upprättas och beslutas i fullmäktige,
- I detta program tydliggöra ansvarsområden för kommunstyrelsen och nämnderna,
- Överväga att inkludera en klausul rörande meddelarskydd för medarbetare, allmänhetens insyn samt indikatorer för målsättning i framtida upprättade avtal med privata utförare,
- I framtida avtal inkludera avsnitt med bestämmelser kring uppföljning och kontroll,
- I kommunstyrelsens samt i nämndernas reglementen överväga att inkludera ett avsnitt för kontroll och uppföljning där ansvar för avtalsuppföljning pekas ut,
- Upprätta anvisningar för hur sammanställning av genomförda uppföljningsinsatser ska utformas och redovisas.

2 Bakgrund

KPMG har av Östhammars kommuns revisorer fått i uppdrag att granska kommunens rutiner för kontroll och uppföljning av verksamhet som bedrivs av privata utförare. Uppdraget ingår i revisionsplanen för år 2022.

Fullmäktige ska enligt kommunallagen 3 kap. 19 b. § inför varje mandatperiod anta ett program med mål och riktlinjer för privata utförare som driver verksamhet på uppdrag av kommunen. Syftet är att kontrollen och insynen ska bli bättre. I programmet ska också anges hur fullmäktiges mål och riktlinjer samt övriga föreskrifter på området ska följas upp och hur allmänhetens insyn ska tillgodoses. Eftersom kommunen upphandlar utförare för genomförande av delar av sin kärnverksamhet följer att kommunen har ett ansvar även för verksamhet som bedrivs av alternativa utförare. Kontroll av verksamhet som bedrivs av annan utförare är lika väsentlig som för verksamhet som bedrivs i egen kommunal regi. Programmet ska omprövas varje mandatperiod.

Östhammars kommuns revisorer bedömer att det finns en risk att kontroll och uppföljning av privata utförare inte sker utifrån gällande lagstiftning eller fastställda styrdokument. Mot bakgrund av det bedömer revisorerna att det är väsentligt att granska kommunens rutiner för uppföljning och kontroll av verksamhet som bedrivs av privata utförare.

2.1 Syfte, revisionsfrågor och avgränsning

Granskningen syftar till att bedöma om kommunstyrelsen säkerställt en ändamålsenlig uppföljning och kontroll av privata utförare.

Granskningen har besvarat följande revisionsfrågor:

Östhammars kommun

Granskning av Kommunstyrelsens kontroll och uppföljning av privata utförare

2022-12-14

- Har kommunstyrelsen säkerställt en ändamålsenlig roll- och ansvarsfördelning avseende kontroll och uppföljning av privata utförare?
- Hur säkerställer kommunstyrelsen att det av fullmäktige antagna programmet för uppföljning och insyn av privata utförare efterlevs?
- Hur säkerställs att prioriterade mål och indikatorer som är aktuella för verksamheten anges i förfrågningsunderlag och avtal, och därmed blir gällande för den privata utföraren?
- Har kommunstyrelsen ändamålsenliga rutiner för att genom avtal säkerställa en tillräcklig insyn i verksamheten?
- Har kommunstyrelsen säkerställt en tillräcklig insyn genom att möjligheter till kontroll och uppföljning har upptagits i avtalen?
- Har kommunstyrelsen utarbetat ändamålsenliga rutiner/anvisningar för när och på vilket sätt uppföljning ska ske av avtal och verksamhet?
- Har uppföljningar och kontroller genomförts och är dessa dokumenterade?
- Sker en samlad redovisning av uppföljningsinsatserna?
- I vilken utsträckning har kommunstyrelsen möjlighet att vidta åtgärder vid avvikelser mot gällande avtal?

Granskningen omfattar uppföljning av och insyn i verksamhet som utförs av privata utförare. Med privat utförare menas en juridisk person eller enskild individ som har hand om vården av en kommunal angelägenhet. En juridisk person är ett aktiebolag, handelsbolag, ekonomisk eller ideell förening eller stiftelse. Även idéburna organisationer och kooperativa föreningar kan vara privata utförare. Däremot avses inte hel- eller delägda kommunala bolag eller kommunala stiftelser. Hur verksamhet i egen regi följs upp är inte föremål för granskning.

Granskningen avser kommunstyrelsen.

2.2 Revisionskriterier

Vi har bedömt om rutinerna uppfyller:

Kommunallagen:

— 5 kap. 3 §

Fullmäktige ska för varje mandatperiod anta ett program med mål och riktlinjer för sådana kommunala angelägenheter som utförs av privata utförare.

I programmet ska det också anges hur fullmäktiges mål och riktlinjer ska följas upp och hur allmänhetens insyn ska tillgodoses.

— 6 kap. 6 §

Östhammars kommun

Granskning av Kommunstyrelsens kontroll och uppföljning av privata utförare

2022-12-14

Nämnderna ska var och en inom sitt område se till att verksamheten bedrivs i enlighet med de mål och riktlinjer som fullmäktige har bestämt samt de bestämmelser i lag eller annan författning som gäller för verksamheten.

De ska också se till att den interna kontrollen är tillräcklig och att verksamheten bedrivs på ett i övrigt tillfredsställande sätt.

Detsamma gäller när skötseln av en kommunal angelägenhet med stöd av 10 kap. 1 § har lämnats över till någon annan.

— 10 kap. 1 §

Fullmäktige i kommuner får, om det inte i lag eller annan författning anges att angelägenheten ska bedrivas av en kommunal nämnd, besluta att lämna över skötseln av en kommunal angelägenhet till en juridisk person eller en enskild individ.

— 10 kap. 7 – 9 §

Med en privat utförare avses en juridisk person eller en enskild individ som har hand om skötseln av en kommunal angelägenhet enligt 1 §. Med en privat utförare avses inte ett hel- eller delägt kommunalt bolag och inte heller en sådan stiftelse eller förening som avses i 6 §.

När skötseln av en kommunal angelägenhet genom avtal har lämnats över till en privat utförare, ska kommunen eller regionen kontrollera och följa upp verksamheten.

Om en kommun har avtal med en privat utförare, ska kommunen eller regionen genom avtalet tillförsäkra sig information som gör det möjligt att ge allmänheten insyn i den verksamhet som lämnas över.

— Tillämpbara interna regelverk och policyer.

2.3 Metod

Granskningen har genomförts genom:

— Dokumentstudier av relevanta styrande och stödjande dokument

— Intervjuer med berörda chefer och tjänstepersoner

— Stickprovsgranskning bestående av ett urval gällande avtal. Syftet är att kontrollera i vilken utsträckning det framgår vilka mål och indikatorer som är gällande för verksamheten, att tillräcklig insyn i verksamheten har säkerställts samt att det framgår vilka möjligheter till kontroll och uppföljning kommunen har samt huruvida uppföljningar och kontroller har genomförts.

Möjlighet att faktagranska granskningen har givits till samtliga intervjuade.

Östhammars kommun

Granskning av Kommunstyrelsens kontroll och uppföljning av privata utförare

2022-12-14

3 Förutsättningar utifrån lag och rekommendationer

3.1 Kommunallagen

Av kommunallagen (3 kap. 12 §) framgår att kommunen får, med de begränsningar som framgår av lag, överlämna skötseln av kommunala angelägenheter till privata utförare. Enligt 5 kap. 3 § ska kommunfullmäktige för varje mandatperiod anta ett program med mål och riktlinjer för kommunala angelägenheter som utförs av privata utförare. I programmet ska det också anges hur fullmäktiges mål och riktlinjer ska följas upp och hur allmänhetens insyn ska tillgodoses.

3.2 Sveriges Kommuner och Regioners rekommendationer

Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) har tagit fram rekommendationer som är avsedda att fungera som ett stöd och ge inspiration till kommunernas arbete med att utforma sina program inom området. Hur de lokala programmen ska vara utformade regleras inte av lagstiftning eller av SKR:s rekommendationer. Programmets innehåll ska dock lägga grunden för en strukturerad och systematisk uppföljning och kontroll samt säkerställa allmänhetens insyn i verksamheterna.

Av SKR:s stödmaterial för programarbetet framgår att syftet med att fullmäktige ska fastställa ett program är att lyfta frågorna om uppföljning och insyn till en politiskt strategisk nivå, för att där fastställa grundkrav och omfattning, struktur och ansvar samt krav på återkoppling till brukare och allmänhet. Varje **mandatperiod ska ha sitt eget program**, för att den rådande politiska majoriteten ska kunna sätta sin prägel på det. För arbetet med programmet behövs diskussion och förankring varför programmet inte givet kan vara beslutat i början av en mandatperiod. Programmet bör fastställa vilken återkoppling som ska ske till fullmäktige och hur denna ska utföras. Återkopplingen ger underlag till strategiska diskussioner såsom till exempel om eventuell förändrad inriktning utifrån vad uppföljningen visar.

Östhammars kommun
Granskning av Kommunstyrelsens kontroll och uppföljning av privata utförare

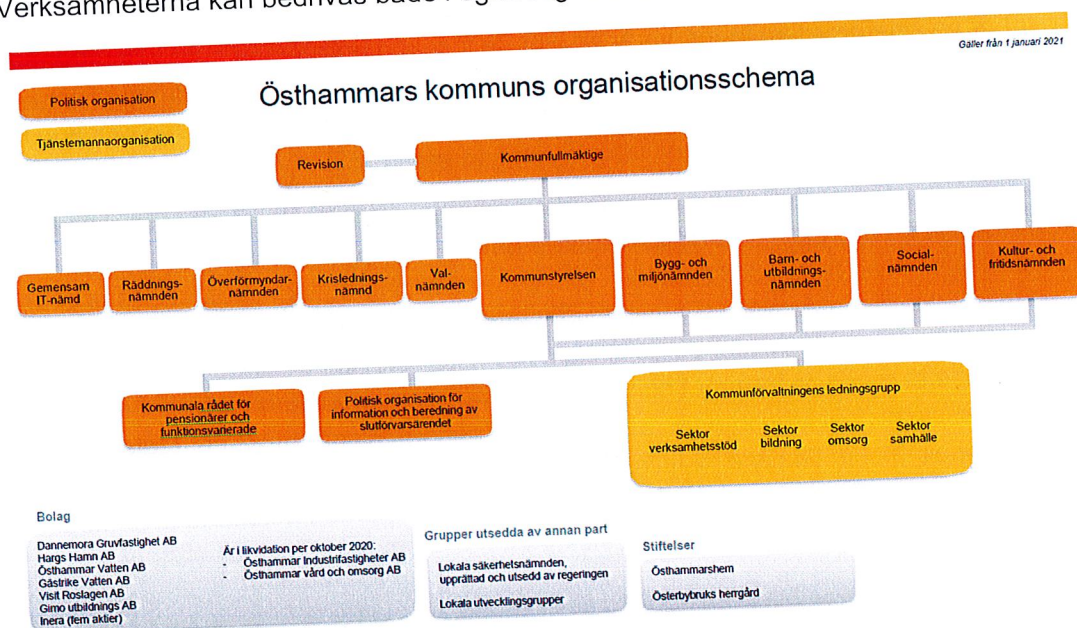
2022-12-14

4 Resultat av granskningen

4.1 Övergripande styrning – Östhammars kommun

4.1.1 Styrmodell och organisation

Östhammars kommuns styrmodell¹ fördelar och styr rollerna och ansvaret i kommunkoncernen mellan kommunens nämnder, stiftelser och hel- och delägda bolag. Enligt styrmodellen har politiker och chefer ett särskilt ansvar att aktivt visa vägen genom att agera utifrån kommunens värdeord: öppenhet, ansvar, engagemang och tillsammans. Kommunstyrelsen har ett särskilt ansvar att vara uppmärksam på brister i styrmodellen och vid behov föreslå ändringar. Nämnderna ansvarar vidare för att driva en effektiv verksamhet med god kvalitet inom sina respektive grunduppdrag. Verksamheterna kan bedrivas både i egen regi och av externa utförare.

Figur 1 Organisationsschema över Östhammars kommun

I kommunens riktlinjer för styrdokument framkommer att dess överordnade styrdokument regleras främst av lagstiftning och av kommunens styrmodell. Budgeten är ett överordnat styrdokument som styr all verksamhet i kommunen. Reglementen är även överordnade styrdokument och är det högsta styrande dokumentet för en grupp eller verksamhetsområde. Av kommunens organisationsschema kan avläsas att

¹ Antagen av Kommunfullmäktige 2020-12-15

Östhammars kommun

Granskning av Kommunstyrelsens kontroll och uppföljning av privata utförare

2022-12-14

tjänsteorganisationen med samtliga sektorer är kopplad till kommunstyrelsen, och därmed inte direkt kopplad till nämnderna.

4.1.2 Roll- och ansvarsfördelning

Nämndernas och styrelsernas interna kontroll regleras genom reglementet för intern kontroll². Reglementet ämnar säkerställa att styrelser och nämnder upprätthåller en tillfredsställande intern kontroll med ändamålsenlig och kostnadseffektiv verksamhet, tillförlitlig finansiell rapportering och information om verksamheten samt efterlevnad av tillämpliga lagar och föreskrifter. Det översiktliga ansvaret för den interna kontrollen återfinns hos kommunstyrelsen. Styrelse och nämnder har det yttersta ansvaret för den interna kontrollen inom respektive verksamhetsområde. Styrelser och nämnder har vidare ansvaret att löpande följa upp det interna kontrollsystemet samt genomföra riskanalyser. Uppföljningen ska löpande återrapporteras till nämnden. Nämnden ska senast i samband med årsbokslut rapportera resultatet från uppföljningen till kommunstyrelsen.

4.1.3 Kommunstyrelsens och nämndernas reglementen

Kommunstyrelsen ansvarar i enlighet med sitt reglemente för att leda och samordna det övergripande arbetet med inköps- och upphandlingsverksamheten. I övrigt finns ett utpekat ansvar för kommunstyrelsen att följa upp ansvaret.

De övriga nämndernas reglementen och ansvarsområden ingår inte i denna granskning men vi noterar ändå att för samtliga övriga nämnders reglementen ansvarar respektive nämnd för sitt kärnuppdrag och att nämndernas ansvar regleras i deras reglementen. Det finns ett utpekat ansvar för samtliga nämnder att se till att verksamheten drivs i enlighet med ingångna avtal.

4.1.4 Inköp- och upphandlingspolicy

Syftet med policyn³ är att bidra till att uppnå kommunens mål såväl som nationella inköpsstrategiska mål. Den gäller för samtliga nämnder, verksamheter och enheter, men även i tillämpliga delar bolag och stiftelser under kommunal regi och som omfattas av upphandlingslagstiftning. Upphandlingen skall enligt policyn präglas av: (i) rättssäkerhet, (ii) effektivitet, (iii) samverkan, (iv) ekologisk och social hållbarhet. Därutöver skall all verksamhet bygga på: (i) objektivitet, (ii) affärsmässighet samt (iii)

² Antagen av Kommunfullmäktige 2010-07-05 § 82/2010

³ Antagen av Kommunfullmäktige 2021-09-14 § 129

Östhammars kommun

Granskning av Kommunstyrelsens kontroll och uppföljning av privata utförare

2022-12-14

mångfald och konkurrens. Policyn anmärker även att kommunens kontakter med leverantörer ska kännetecknas av god affäretik, objektivitet och likabehandling.

4.1.5 Riktlinjen för Upphandling samt direktupphandling

Till policyn hör riktlinjer som beskriver hur upphandlingar och avrop skall genomföras. Enligt riktlinjen för upphandling⁴ i Östhammars kommun har kommunstyrelsen det övergripande ansvaret och samordnar all upphandling inom kommunen. Organisatoriskt är kommunens funktion för upphandling, Verksamhet Upphandling, placerad i Sektor Verksamhetsstöd. Verksamhet Upphandling har som uppdrag att bl.a.: leda och styra kommunens inköps- och upphandlingsverksamhet, genomföra alla upphandlingar över 100 tkr, arbeta med avtalsuppföljningar, vara ett stöd till verksamheterna i upphandlings- och inköpsfrågor, bidra till att öka kunskapen samt sprida information i upphandlings- och inköpsfrågor. Upphandlingar skall enligt riktlinjerna inom sektor omsorg göras enligt lagen om valfrihetssystem (LOV).

Enligt riktlinjerna **Error! Bookmark not defined.** är sektorernas ansvar följande:

- Årligen ta fram ett samlat upphandlingsbehov för hela sektorn och lämna till Verksamhet Upphandling
- Meddela behov som uppstår till Verksamhet Upphandling
- Tidsplanera upphandlingar i god tid
- Medverka med sakkunnig/referensperson i upphandlingar
- Göra egna avrop från befintliga ramavtal och genomföra direktupphandlingar under 100 tkr

4.1.6 Bedömning och kommentarer

Vi noterar att även om nämnderna har ett utpekat ansvar för uppföljningen av avtal med privata utförare för sina verksamhetsområden, så saknas ett kommunövergripande program med mål och riktlinjer för verksamhet som utförs av privata utförare. Av intervju framkommer att uppföljningen i praktiken är välfungerande, men att det finns en avsaknad av riktlinjer och styrdokument för hur uppföljningen skall ske.

Vi noterar att det finns otydligheter kopplade till att det på koncernövergripande nivå inte finns något styrande eller stödjande dokument för styrning och uppföljning av privata utförare. Det saknas även ett avsnitt gällande uppföljning och kontroll av privata

⁴ Antagen av Kommunstyrelsen 2021-08-31 § 213

Östhammars kommun
Granskning av Kommunstyrelsens kontroll och uppföljning av privata utförare
2022-12-14

utförare i samtliga reglementen. Vi ser även att ansvarsfördelningen gentemot privata utförare inom kommunstyrelsen och inom övriga nämnder inte är tydlig, och att det inte finns riktlinjer för hur samordningen av uppföljningen av dessa skall utföras.

4.2 Styrning och uppföljning av privata utförare inom kommunstyrelsen

4.2.1 Kommunstyrelsens ansvarsområden

Inom ramen för granskningen har följande områden inom kommunstyrelsens ansvarsområde identifierats där privata utförare bedriver verksamhet:

- Snöröjning och sandupptagning
- Hämtning av hushållsavfall
- Turism och destinationsutveckling
- Gästhamnsverksamhet
- Byggprojekt
- Fastighetsdrift

4.2.2 Avtalsuppföljning och kontroll

Enligt riktlinjerna för upphandling **Error! Bookmark not defined.** ansvarar varje chef för att ingångna avtal följs och att avrop/beställningar görs i enlighet med kommunens rutiner. Enligt riktlinjerna är upphandlaren avtalsansvarig och ansvarar för framtagandet och utformandet av avtalet, medan avtalsägare är den chef vars verksamhet är den primära användaren av avtalet.

Det framkommer av intervju att uppföljning av avtalen sker, men att dokumentationen rörande dessa skiljer sig åt. I vissa fall framkommer att uppföljning skett genom att chef besöker verksamheterna och för samtal utan vidare dokumentation bortom minnesanteckningar. Det framförs inte heller någon samlad redovisning av uppföljningstillfällena enligt uppgift från intervjuade. Av intervjuer beskrivs ytterligare att uppföljning sker i större utsträckning då missnöje finns kring levererade tjänster. Exempel på detta är i samband med levererade tjänster rörande snöupptagning och sandröjning. Vi noterar att ansvar för att uppföljning sker ligger på enskilda tjänstepersoner såsom chef och kontaktperson för leverantören i och med att det inte finns nedtecknade bestämmelser rörande hur detta ska ske.

Östhammars kommun

Granskning av Kommunstyrelsens kontroll och uppföljning av privata utförare

2022-12-14

En ytterligare enhetlig bild som givits genom intervjuer är att kommunikationen och samarbetet leverantörerna och kommunen sinsemellan är tät och välfungerande.

4.2.2.1 Bedömning och kommentarer

Av kommunens organisationsschema framkommer att tjänstemannaorganisationen är organiserad i en förvaltning men att nämnderna har egna ansvarsområden, delegationer och budgettilldelning.

Det finns varken tydliga nedtecknade riktlinjer på koncernövergripande nivå kring hur uppföljning och kontroll av privata utförare ska genomföras, eller ansvarsfördelningen mellan kommunstyrelsen och nämnderna i denna fråga. Det finns inte heller avsnitt rörande kontroll och uppföljning av privata utförare i genomgångna reglementen.

4.2.3 Stickprovgranskning – kommunstyrelsen

Östhammars kommuns kommunstyrelse anlitar privata utförare inom en lång rad olika områden. Då Östhammars kommun har ett stort antal externa utförare upphandlade har vi inom ramen för denna granskning valt ut fyra av dessa avtal som stickprov. Avtalen rör olika sektorer under kommunstyrelsen och är samtliga aktuella vid tillfället för granskningen.

Följande avtal studeras:

- Insamling av hushållsavfall, datum för undertecknande: 2020-04-27.
- Visit Roslagen, datum för undertecknande: 2022-01-01.
- Elarbeten, datum för undertecknande: 2019-04-02.
- Biologiskt matavfall, datum för undertecknande: 2021-01-08.

4.2.3.1 Visit Roslagen

Östhammars kommun har ett avtal med Visit Roslagen som är föremål för granskning i detta stickprov. Visit Roslagen är ett samarbete med flera närliggande kommuner som gått ihop för att verka för att attrahera besökare och froda turism. Avtalet innehåller ett avsnitt om uppföljning av avtalet och insyn i verksamheten. Här framkommer att avtalsuppföljning kan genomföras av ansvarig upphandlare eller beställarens kontaktpersoner, såväl under avtalstiden som i samband med avtalsslut. Uppföljningen syftar till att säkerställa att avtalet följs och att köpt tjänst håller utlovad kvalitet enligt överenskommelse.

Östhammars kommun

Granskning av Kommunstyrelsens kontroll och uppföljning av privata utförare

2022-12-14

Vidare står att kommunen äger rätt att kontrollera och följa upp leverantörens verksamhet. Kommunen kan även uppdra åt fristående revisor eller konsult att utföra uppföljning och kontroll, och denne ska i sådana fall ges insyn i ärenden. Det går däremot inte att utläsa information rörande allmänhetens insyn eller att entreprenörens medarbetare har meddelarskydd. Indikatorer för målsättning nämns inte explicit i avtalet.

4.2.3.2 Insamling av hushållsavfall

Då avtalet skrevs under 2020-04-27 låg verksamheten på renhållningsavdelningen under den tekniska förvaltningen. Efter kommunens omorganisation 2021-01-01 till sektorer har verksamheten flyttats till avfallsenheten under sektor samhälle. Insamlingen av hushållsavfall är ett av flera avtalsområden inom sektor samhälle. Kommunen köper insamlingen av hushållsavfall av ett privat bolag, nuvarande avtal började gälla 2021-01-01. Kontraktet gäller för fyra år, men det kan förlängas sammanlagt två år så att den totala löptiden är max sex år.

Det framgår i avtalet att förhandlingar kan begäras ifall förutsättningarna för avtalet väsentligt förändras, vilket betyder en variation av mängder som över- eller understiger en viss gräns. Vid uteblivet åtagande eller felaktigt utförd tjänst som förorsakats av entreprenören, ska entreprenören betala vite med tillägg för de kostnader som beställaren åsamkas för varje uteblivet åtagande eller felaktigt utförd tjänst. Ett avtal kan sägas upp ifall leverantören inte uppfyller åtaganden som fastställts i avtalet. Om leverantören efter två skriftliga påpekanden fortfarande inte uppfyller sina åtaganden kan uppsägning ske med tre månaders uppsägningstid. Entreprenören har även rätt att häva avtalet ifall beställaren inte fullgör sina betalningsskyldigheter. Av intervju framkommer att beställare och utförare har en dialog och att viten inte varit aktuella.

Det framgår inte av avtalet vilka prioriterade mål och indikatorer som är aktuella för verksamheten. I avtalet framgår inte heller något om allmänhetens insyn eller att entreprenörens anställda ska omfattas av meddelarskydd. Gällande krav om uppgifter till kommunen och deltagande i uppföljning så fanns det ingen klausul om detta i avtalet. Avtalet omfattas i enlighet med upphandlingspolicyn, där det står att Verksamhet Upphandling ansvarar för avtalsuppföljningar. Av intervju framkommer att man har betydligt mera insyn än vad kommunstyrelsens riktlinjer förutsätter. Av intervju framkommer även att det saknas mallar för upphandling, men att detta är något man för tillfället arbetar med.

4.2.3.3 Elarbeten

Avtalet är från 2019 och är aktuellt än idag. Östhammars kommun har ett avtal med Elak AB rörande elarbeten. Avtalet omfattar succesiva avrop gällande underhålls- och

Östhammars kommun

Granskning av Kommunstyrelsens kontroll och uppföljning av privata utförare

2022-12-14

servicearbeten samt nybyggnads- och ombyggnadsarbeten inom elarbeten i kommunens fastigheter. Här framgår vad parternas åtaganden är. Det framgår bland annat vidare avsnitt kring viten och hävning av avtal. Det finns dock inget avsnitt där bestämmelser kring kontroll eller uppföljning av den privata utföraren återfinns. Det finns inte heller något sagt om insyn och transparens för allmänheten. Indikatorer för målsättning nämns inte explicit i avtalet.

4.2.3.4 Behandling av biologiskt matavfall och insamlat fett från fettavskiljare

Avtalet med referensnummer KS-2020-559 mellan Östhammars kommun och Uppsala Vatten och Avfall AB är från 2021 och är giltigt än idag. Avtalet innehåller bland annat bestämmelser kring åtgärder som kan vidtas vid avvikelser från avtalet, exempelvis hävning av avtal och ansvar vid förseningar och brister. Det finns inget avsnitt som explicit avser kontroll eller uppföljning av den externa utföraren eller allmänhetens insyn. Indikatorer för målsättning nämns inte explicit i avtalet.

4.2.3.5 Sammanfattning av stickprov

Tabell 2. Sammanställning över genomgångna avtal

Verksamhet/tjänst	Klausul för uppföljning/kontroll	Allmänhetens insyn
Visit Roslagen	Ja	Nej
Hushållsavfall	Nej	Nej
Elarbeten	Nej	Nej
Biologiskt matavfall m.m.	Nej	Nej

Majoriteten av genomgångna avtal innehåller inte avsnitt avseende kontroll och uppföljning. Det finns ingen klausul som reglerar när sammanställd återrapportering av uppföljningsinsatser ska ske eller liknande. Detta bedömer vi som en brist.

Vi ser positivt på att avtalen till stor del inkluderar bestämmelser kring åtgärder vid avvikelser från avtal. Indikatorer för målsättning nämns inte explicit i avtalen.

Östhammars kommun

Granskning av Kommunstyrelsens kontroll och uppföljning av privata utförare

2022-12-14

4.3 Sammanfattande bedömning

Vi kan konstatera att genomgångna avtal skiljer sig åt innehållsmässigt, vilket framkommer i tabell 2. Det finns inga formella riktlinjer upprättade på en kommunövergripande nivå som ställer kravet på att dessa avsnitt ska inkluderas.

Vi har i intervjuer fått ta del av information kring att uppföljning av privata utförare sker i praktiken, men det finns ingen skriftlig sammanställning över de uppföljningar som gjorts. Det finns inte heller riktlinjer som systematiserar hur dessa sammanställningar ska vara utformade. Vidare finns ingen rutin eller nedtecknad strategi för hur dokumentation kring de uppföljningar som sker ska dokumenteras. Vi noterar att dokumentationen kring uppföljningarna sker på olika sätt beroende på verksamhet och avtal. Vi noterar att stort ansvar ligger hos medarbetare i verksamheten att se till att uppföljning sker och att kontroll utövas. Därmed ser vi positivt på att en nedtecknad strategi för uppföljning tas fram för att öka kontinuiteten av uppföljning av avtalen samt öka beredskapen inför framtida byten av anställda.

Vi bedömer att kommunen vidtar åtgärder vid avvikelser från avtal, vilket är positivt. Vi ser även att uppföljning och kontroll sker i högre utsträckning då missnöje kring levererade tjänster är synliga.

Vi ser vidare möjligheten att inkludera en klausul rörande meddelarskydd för medarbetare och allmänhetens insyn i kommande avtal. Detta för att öka möjligheten att avvikelser från avtal eller liknande lyfts, vilket innebär ökad transparens, uppföljning och kontroll.

Kommunen har vidare uppvisat en stor medvetenhet kring att det saknas dokumentation på nämnda områden, och de är i färd med att åtgärda detta vilket vi ser positivt på. Vi ser även positivt på att det i intervjuer lyfts att arbetet kring kontroll och uppföljning fungerar bra i praktiken, men bibehåller trots detta vår bedömning att det krävs ytterligare dokumentation på området för att förankra arbetssättet i styrande och stödjande dokument inför kommande upphandlingar och tecknande av avtal.

Östhammars kommun

Granskning av Kommunstyrelsens kontroll och uppföljning av privata utförare

2022-12-14

5 Slutsats och rekommendationer

Kommunstyrelsen bedöms inte ha säkerställt en tillräcklig insyn genom att möjligheter till kontroll och uppföljning tagits upp i avtalen med upphandlade leverantörer. Majoriteten av de avtal som studeras inom ramen för denna granskning berör inte explicit uppföljning och kontroll.

Det finns i dagsläget ingen nedtecknad rutin eller motsvarande dokumentation som säkerställer att mål och indikatorer som är aktuella för verksamheten anges i förfrågningsunderlag och avtal och därmed blir gällande för den privata utföraren. Indikatorer har inte inkluderats explicit i de avtal som studerats inom ramen för denna granskning.

Bestämmelser rörande insyn eller transparens har inte inkluderats i stickproven och vi har inte tagit del av riktlinjer som säkerställer en tillräcklig insyn i verksamheten. Vi ser dock att leverantörerna och kommunen har en god och öppen kommunikation sinsemellan, vilket innebär att transparens finns där. Det som saknas är nedtecknade bestämmelser kring insyn för allmänheten.

Uppföljning av privata utförare och avtal sker och är välfungerande i praktiken enligt intervjuer då det sker täta avstämningar mellan leverantör och kommun med välfungerande kommunikation. Det finns dock ingen skriftlig sammanställning över de uppföljningar som gjorts. Det finns inte heller anvisningar för när eller på vilket sätt uppföljning ska ske.

Studerade avtal har till stor del inkluderat bestämmelser rörande avvikelser från avtal vilket vi bedömer som positivt. I intervjuer bekräftas att kommunen har möjlighet att vidta åtgärder vid avvikelser. Ett exempel på detta är då kommunen valt att inte förlänga avtal i de fall då leverantören inte uppvisat avtalat resultat.

Utifrån vår bedömning och slutsats rekommenderar vi kommunstyrelsen att:

- Prioritera att ett program för uppföljning och kontroll av privata utförare färdigställs och beslutas i fullmäktige,
- I detta program tydliggöra ansvarsområden för kommunstyrelsen och nämnderna,
- Överväga att inkludera en klausul rörande meddelarskydd för medarbetare, allmänhetens insyn samt indikatorer för målsättning i framtida upprättade avtal med privata utförare,
- I framtida avtal inkludera avsnitt med bestämmelser kring uppföljning och kontroll,
- I kommunstyrelsens samt i nämndernas reglementen överväga att inkludera ett avsnitt för kontroll och uppföljning där ansvar för avtalsuppföljning pekas ut,

Östhammars kommun

Granskning av Kommunstyrelsens kontroll och uppföljning av privata utförare

2022-12-14

— Upprätta anvisningar för hur sammanställning av genomförda uppföljningsinsatser ska utformas och redovisas.

Östhammars kommun

Granskning av Kommunstyrelsens kontroll och uppföljning av privata utförare

2022-12-14

Datum som ovan

KPMG AB

Anders Petersson
Certifierad kommunal yrkesrevisor

Isabel Vingren
Kommunal revisor

Detta dokument har upprättats enbart för i dokumentet angiven uppdragsgivare och är baserat på det särskilda uppdrag som är avtalat mellan KPMG AB och uppdragsgivaren. KPMG AB tar inte ansvar för om andra än uppdragsgivaren använder dokumentet och informationen i dokumentet. Informationen i dokumentet kan bara garanteras vara aktuell vid tidpunkten för publicerandet av detta dokument. Huruvida detta dokument ska anses vara allmän handling hos mottagaren regleras i offentlighets- och sekretesslagen samt i tryckfrihetsförordningen.

Program för verksamhet som utförs av privata utförare

Antaget av	Kommunfullmäktige
Antaget	Datum och §
Ersätter tidigare version	
Gäller för	KS, samtliga nämnder
Dokumentansvarig	Kanslichef

Innehåll

1 Inledning.....	3
2 Mål och riktlinjer för kommunala angelägenheter som utförs av privata utförare	3
3 Allmänhetens insyn	3
4 Ansvar och uppföljning	4

1 Inledning

Kommunfullmäktige ska för varje mandatperiod enligt Kommunallagen 5 kap 3 § anta ett program med mål och riktlinjer för sådana kommunala angelägenheter som utförs av privata utförare. I programmet ska det också anges hur fullmäktiges mål och riktlinjer ska följas upp och hur allmänhetens insyn ska tillgodoses. I detta dokument innebär riktlinjer de av kommunens styrdokument som är relevanta för uppdraget.

Bestämmelserna syftar till att förbättra uppföljning och kontroll av privata utförare och öka allmänhetens insyn i privata utförarens verksamhet.

Detta program omfattar verksamhet som utförs av privata utförare och där kommunen är huvudman, vilket exkluderar fristående förskolor och skolor.

2 Mål och riktlinjer för kommunala angelägenheter som utförs av privata utförare

Kommunfullmäktiges mål innefattar de verksamheter eller angelägenheter som utförs av privata utförare. Varje nämnd ansvarar för att återrapportera måluppfyllelsen.

Kommunfullmäktige uppdrar till varje nämnd att med utgångspunkt i detta program ansvara för att genom avtal säkerställa att de som driver verksamheter på uppdrag av kommunen inom nämndens ansvarsområde bedriver verksamhet enligt:

- de lagar, förordningar och föreskrifter som gäller eller kan komma att gälla för verksamheten
- de mål och riktlinjer som kommunfullmäktige och nämnd fastställer för respektive verksamhet

När en kommunal angelägenhet utförs av en privat utförare ska kommunen följa upp verksamheten. Utöver måluppfyllelse ska varje nämnd följa upp de avtal som nämnden tecknat med uppdragstagaren.

Varje nämnd ansvarar för uppföljning och kontroll inom sitt ansvarsområde och svarar också för att detta regleras i de avtal som träffas med varje uppdragstagare. I avtalen ska det säkras att uppdragstagaren biträder kommunen vid uppföljning och utvärdering av verksamheten, lämnar och rapporterar in nödvändiga uppgifter till kommunen eller, i förekommande fall, andra myndigheter. Avtalet ska också reglera hur kommunens uppföljningar återrapporteras till utföraren och redovisas för allmänheten.

3 Allmänhetens insyn

Varje nämnd ska i avtal med en privat utförare tillförsäkra sig information som gör det möjligt att ge allmänheten insyn i den aktuella verksamheten. Informationen som begärs in från en privat utförare ska ha koppling till den verksamhet som upphandlas. Den privata utföraren ska kunna lämna information när kommunen begär det.

4 Ansvar och uppföljning

Verksamheten Kansli i sektor Verksamhetsstöd är dokumentansvarig. Som dokumentansvarig ansvarar verksamheten för att aktualisera programmet inför varje mandatperiod.

Solceller på mark

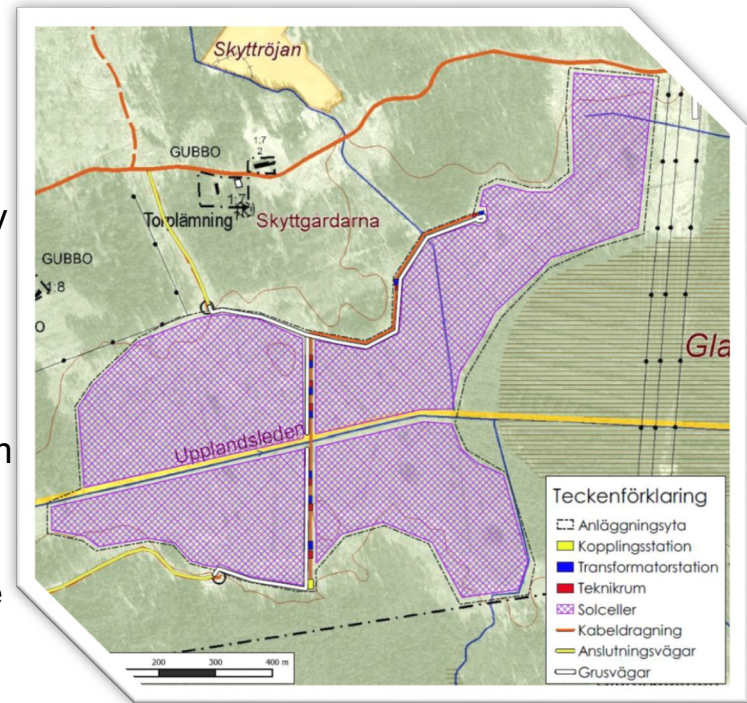

ÖSTHAMMARS
KOMMUN
- EN DEL AV ROSLAGEN

- *Du är skyldig att anmäla till Länsstyrelse om du vill göra en åtgärd i landskapet som väsentligt kan ändra naturmiljön*
- Samråd enligt 12 kap. 6 § miljöbalken: En verksamhet eller åtgärd som kan komma att väsentligt ändra naturmiljön, och som inte omfattas av tillstånds- eller anmälningsplikt enligt andra bestämmelser i miljöbalken
- En solcellspark kräver inget bygglov om den uppförs utanför detaljplanelagt område. Däremot kräver transformatorstationen och kopplingsstation bygglov samt kontakt med elnätsägare.
- I prövning av etablering ingår allt från påverkan på natur- och kulturmiljövärden till friluftsliv och landskapsbild
- Länsstyrelse handlägger ärende och kommunen är samrådspart

Bergamo, Valö 7:4

- I oktober var kommunen inbjudna till samråd där miljöenheten handlade ärendet i BMN
- Efter beslut från Länsstyrelsen angående framtagande av MKB lämnar kommunen nu yttrande på ett avgränsningssamråd inför kommande MKB avseende etablering
- Kort om: belägen cirka 7 km nordost om Österbybruk. Verksamheten kommer att avgränsas till det område inom vilket solcellsparken kommer att etableras där den totala ytan uppgår till cirka 40 ha.
- Består av metallstrukturer cirka 3 meter i bakkant, riktade symmetriskt mot söder monterade på moduler som pålas ner ca 1-3,5 m. Byggnation antas ta cirka 6 månader och kommer vara i drift ca 40 år.

Synpunkter från kommunen

- Tydligare beskrivning hur skötseln ska bedrivas under drift
- Valt material på pålar och eventuella miljökonsekvenser, finns det risk för förorening från pålarna
- Informationsskylt eller liknande för att göra kopplingar mellan äldre och nyare användning av området i kopplat till Upplandsleden (kan tas fram i samråd med Upplandsstiftelsen)

Visualiseringsbilder från
samrådsunderlag

Sektor Samhälle
Alice Möller

Remissvar gällande avgränsningssamråd för solcellsanläggning Bergamo, Valö 7:4

Arvaker projekt 4 AB avser att etablera en solcellspark med tillhörande transformatorstationer på fastigheten Valö 7:4 i Östhammars kommun. Verksamheten är belägen cirka 7 km nordost om Österbybruk tätort och kommer att avgränsas till det område inom vilket solcellsparken kommer att etableras där den totala ytan uppgår till cirka 40 ha.

Östhammars kommun är alltigenom positiva till det föreslagna innehållet i kommande MKB och etablering av solcellspark.

Följande förslag läggs fram på tillägg.

Natur och Miljö

Miljöenheten är positiv till projektet och anser att placeringen är bra under förutsättning att inget nytt kommer fram i naturvärdesinventeringen eller MKB:n.

I samrådsunderlaget är punkten ”skötsel i driftsskede” knapphändigt beskriven och ett förtydligande om hur växtlighet ska bekämpas behövs (och eventuella konsekvenser). Östhammars kommun önskar redovisning av eventuell påverkan på miljön från pålarna som kommer användas för att montera solcellerna. En redovisning av material och eventuella konsekvenser både vid anläggning och nedläggning av parken behövs.

Kultur och fritid

Etableringen anses inte ha någon negativ påverkan på kulturmiljön och inga ytterligare utredningar efterfrågas.

Rakt genom den tänka placeringen av solcellsparken går Upplandsleden, 650 m av leden i Östhammars kommun berörs. Ett förslag från Östhammars kommun är att i samarbete med Upplandsstiftelsen ta fram information om områdets nya och äldre användning. Området har tidigare brukats för skogsnäringen och blir med denna etablering centrum för energiutvinning, en förändring i användning och ett tydligt exempel på hur våra behov förändras. Detta kan öka upplevelsen för de som vandrar Upplandsleden och kan ses som positivt ur ett lärandeperspektiv.

Handläggare

Alice Möller, översiktsplanerare

| SAMRÅDSUNDERLAG

Avgränsningsområdet inför MKB avseende etableringen av solcellspark på fastigheten Valö 7:4, Östhammars kommun

Arvaker Projekt 4 AB, ett dotterbolag till Sunna Group AB

Dokumentnamn
Samrådsunderlag
inför MKB

Projekt
Bergamo

Utfärdare
Jakob Westergren

Utfärdat datum
2023-01-27

Dokumentnummer
1.0

Jakob Westergren

████████████████████
████████████████████

Envigo AB
Skolgatan 1
602 25 Norrköping

011-10 19 09
████████████████████
www.envigo.se

Dokumentnamn	Projekt	Utfärdare	Utfärdat datum	Dokumentnummer
Samrådsunderlag inför MKB	Bergamo	Jakob Westergren	2023-01-27	1.0

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

ADMINISTRATIVA UPPGIFTER	5
1. INLEDNING	6
1.1 SAKEN	6
1.2 BAKGRUND	6
1.3 LOKALISERING	7
1.4 TIDIG DIALOG	7
2. VERKSAMHETSBESKRIVNING	8
2.1 ALLMÄN BESKRIVNING AV PROJEKTET	8
2.1.1 Avgränsning och omfattning	8
2.1.2 Utformning och planerade arbeten	9
2.1.3 Aktiviteter vid anläggande och byggnation	12
2.1.4 Tidsplan	12
2.1.5 Rådighet	12
2.2 SKÖTSEL I DRIFTSKEDE	12
2.3 EFTERBEHANDLING	13
2.4 ALTERNATIV UTFORMNING AV VERKSAMHETEN	13
3. OMRÅDESBESKRIVNING	13
3.1 PLANFÖRHÅLLANDEN	13
3.2 GEOLOGI	14
3.3 HYDROLOGI OCH HYDROGEOLOGI	14
3.3.1 Skyddsåtgärder	15
3.4 NATURMILJÖ	15
3.4.1 Biologisk mångfald	16
3.4.2 Skyddsåtgärder	17
3.5 KULTURMILJÖ	18
3.5.1 Skyddsåtgärder	18
3.6 FRILUFTSINTRESSEN	19
3.6.1 Skyddsåtgärder	19
3.7 RIKSINTRESSEN	19
3.7.1 Skyddsåtgärder	19
3.8 BOSTADSBEBYGGELSE	19
3.8.1 Skyddsåtgärder	19
3.9 ALTERNATIV LOKALISERING	20
4. FÖRUTSEDD MILJÖPÅVERKAN	21
4.1 LANDSKAPSBILD	21
4.1.1 Påverkan för närboende	21
4.1.2 Bländning och reflektion	23

Dokumentnamn	Projekt	Utfärdare	Utfärdat datum	Dokumentnummer
Samrådsunderlag inför MKB	Bergamo	Jakob Westergren	2023-01-27	1.0

4.1.3 Samlad bedömning.....	24
4.2 NATURMILJÖ	24
4.2.1 Samlad bedömning.....	24
4.3 KULTURMILJÖ	24
4.3.1 Samlad bedömning.....	24
4.4 FRILUFTSLIV	25
4.4.1 Samlad bedömning.....	25
4.5 GRUND- OCH YTVATTEN.....	25
4.5.1 Samlad bedömning.....	25
4.6 NATURRESURSER.....	26
4.6.1 Skogsmark.....	26
4.6.2 Samlad bedömning.....	26
4.7 KLIMAT	27
4.8 AVFALL	28
5. RISK.....	28
5.1 SKYDD MOT INTRÅNG	28
5.2 ELEKTROMAGNETISK STRÅLNING.....	28
6. MILJÖKVALITETSNORMER	29
6.1 UTOMHUSLUFT	29
6.2 OMGIVNINGSBULLER.....	29
6.3 VATTENKVALITETSNORMER.....	30
7. SAMLAD BEDÖMNING.....	30
8. PLANERADE UTREDNINGAR	30
9. FÖRSLAG TILL INNEHÅLL I MILJÖKONSEKVENSBESKRIVNINGEN.....	31
10. SAMRÅDS OCH PRÖVNINGSPROCESS	32
10.1 ALLMÄN INFORMATION	32
10.2 SAMRÅD FÖR PLANERAD VERKSAMHET	33
11. REFERENSER.....	34
12. BILAGOR	34

ADMINISTRATIVA UPPGIFTER

Huvudman	Arvaker Projekt 4 AB Kurortsvägen 20B 837 52 Åre
Miljökonsult	Jakob Westergren [REDACTED] [REDACTED]
Bolagets kontaktperson	Kimmo Auriemma
Telefon	[REDACTED]
E-postadress	[REDACTED]
Benämning	Bergamo
Fastighetsbeteckning	Valö 7:4
Koordinater (SWEREF99)	N 6678901, E 667356
Tillståndsgivande myndighet	Länsstyrelsen i Uppsala län
Län	Uppsala
Kommun	Östhammar

Dokumentnamn	Projekt	Utfärdare	Utfärdat datum	Dokumentnummer
Samrådsunderlag inför MKB	Bergamo	Jakob Westergren	2023-01-27	1.0

1. INLEDNING

1.1 Saken

Arvaker Projekt 4 AB, ett dotterbolag till Sunna Group AB ("Arvaker/bolaget") avser att etablera en solcellspark med tillhörande transformatorstationer i Östhammars kommun. Anläggningen kommer att producera fossilfri energi i cirka 40 år och ge en total installerad effekt på upp till cirka 30 MW. Projektnamnet för solcellsparken är Bergamo.

Detta samrådsunderlag är framtaget i enlighet med Länsstyrelsen i Uppsala läns beslut daterat 2023-01-17 angående föreläggande om att ta fram en miljökonsekvensbeskrivning (MKB) inför anläggande av en solcellspark på fastigheten Valö 7:4 i Östhammars kommun.

1.2 Bakgrund

Sunna Group AB med sina dotterbolag har som ambition att öka mängden solex i det svenska energisystemet. Bolaget erbjuder företag och kommuner tillgång till större mängder grön, lokalt producerad solex vilket möjliggör snabbare regional etablering och expansion av företag samt stöd till elektrifiering av samhället i stort.

Större solcellsparker på mark behövs som komplement till takinstallationer för att volymmässigt, kunna möta efterfrågan på el i elområde SE3 och SE4 (södra och mellersta Sverige).

Solinstrålningen i södra och mellersta Sverige är i nivå med den i Danmark och norra Tyskland, men trots det ligger Sverige långt efter med utbyggnaden av solceller.

Bolaget har för närvarande funnit en lämplig plats för arrendering av mark till etablering av solcellspark cirka 7 km nordost om Österbybruk i Östhammars kommun. Marken består för närvarande av kalhuggen skogsmark.

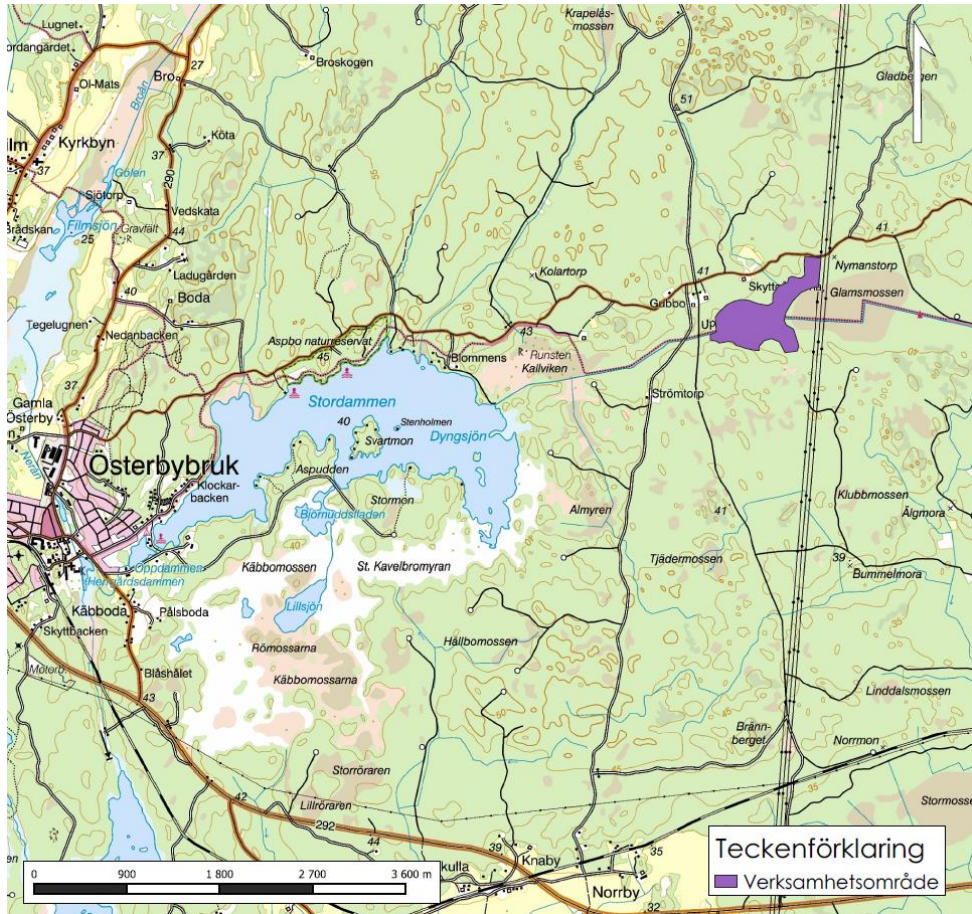
Verksamheten kommer att innefatta uppförande av solcellspark med tillhörande transformatorstationer samt uppställningsplatser för att möjliggöra framtida energilagring. Energilager kan komma att uppföras i form av modulbaserade batterier som kan komma i exempelvis en container.

Mark- och miljödomstolen i Växjö har per den 27:e januari 2022 slagit fast att produktion av fossilfri el och minskade koldioxidutsläpp är ett angeläget samhällsintresse (Mål nr P 14634-20). Sunna Group AB har som referens fått ett tidigare beslut om att etablera en storskalig solcellspark på 20 ha skogsmark i Gislaved, Jönköpings Län (ärendebeteckning 525-1809-2022).

Dokumentnamn	Projekt	Utfärdare	Utfärdat datum	Dokumentnummer
Samrådsunderlag inför MKB	Bergamo	Jakob Westergren	2023-01-27	1.0

1.3 Lokalisering

Verksamheten är belägen cirka 7 km nordost om Österbybruk tätort, se *Figur 1.3.1*. Området där verksamhet avses etableras består av skogsmark. Skogsmarken avverkades så sent som 2018 varför anläggningsytan består av ett kalhygge.

Figur 1.3.1. Verksamhetens lokalisering.

1.4 Tidig dialog

Som en del i markägarens FSC-certifiering har det genomförts en tidig dialog med identifierade intressenter den 11 april 2022 på plats i Österbybruk. Inbjudna intressenter var lokala intresseorganisationer samt närboende. Under den tidiga dialogen presenterade bolaget projektet och alla intressenter hade möjlighet att komma med frågor och synpunkter. De som inte kunde närvara fysiskt hade möjlighet att skicka eventuella frågor eller synpunkter via mejl. Under den tidiga dialogen framkom det inga hinder för solcellsparken.

2. VERKSAMHETSBEKRIVNING

2.1 Allmän beskrivning av projektet

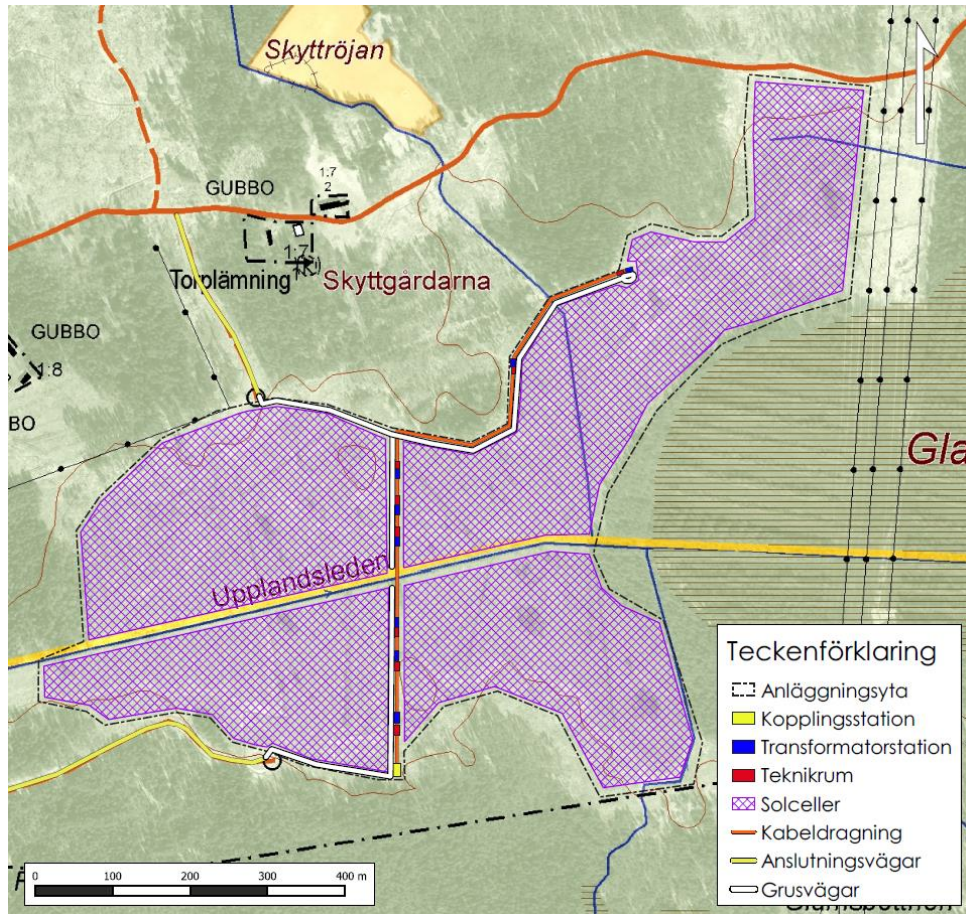
Arvaker avser att etablera en solcellspark med tillhörande kopplingsstation och transformatorstationer inom fastigheterna Valö 7:4 i Östhammars kommun. Solcellsparken kommer att generera elektricitet utan några rörliga delar.

2.1.1 Avgränsning och omfattning

Verksamheten kommer att avgränsas till det område inom vilket solcellsparken kommer att etableras. Den totala ytan uppgår till cirka 40 ha, se *Figur 2.1.1.1*. De miljöbedömningar som omnämns i denna anmälan begränsas till anläggningsytan och dess direkta närhet, vilken utgörs av den yta inom vilken störningar kan väntas uppstå när projektet byggs och är i drift.

Den tidsmässiga avgränsningen utgörs av solcellsparkens livslängd, vilken bedöms till cirka 40 år. Marken används varsamt och kan återställas när solpanelerna tas ur drift.

Planerad solcellspark kommer inte att omges av något stängsel varav någon avgränsning i landskapet inte kommer att uppstå till följd av verksamheten. Kopplingsstationen kommer dock av säkerhetsskäl att stänglas in.

Figur 2.1.1.1. Anläggningskarta innefattande nuvarande planering av solcellsyta, transformatorstationer, kopplingsstation, teknikrum (ev. framtida energilagring), kabeldragning, anslutningsvägar och tillfälliga grusvägar.

2.1.2 Utformning och planerade arbeten

Den planerade anläggningen kommer i stort att vara helt sammanhängande. Dock kommer inga paneler att anläggas under högspänningsledningarna och inga paneler kommer anläggas närmare än 20 meter från högspänningsledningarna eller avvattningsdiket som löper genom området. Ett exempel över nuvarande planering av solcellsyta och tillhörande kabeldragning ses i *Figur 2.1.1.1*. Exakt placering av solpaneler, kopplings- och transformatorstationer samt kabeldragning fastställs i ett senare skede.

Solcellsparken kommer att bestå av metallstrukturer med en höjd på cirka 3 meter i bakkant. På dessa metallstrukturer kommer solpaneler att monteras med en lutning av cirka 30 grader. Ett exempel över solpanelens utformning ses i *Figur 2.1.2.1*. Totalt kommer anläggningen att erhålla cirka 0,8 MW per 1 hektar, varav Bergamo skulle kunna generera cirka 30 MW.

Solpanelerna kommer placeras riktade mot söder och radas upp symmetriskt för att ge en så liten påverkan på landskapsbilden som möjligt. För att minimera markpåverkan monteras solcellspanelerna på moduler som pålas ner ca 1–3,5 meter i jorden.

Dokumentnamn	Projekt	Utfärdare	Utfärdat datum	Dokumentnummer
Samrådsunderlag inför MKB	Bergamo	Jakob Westergren	2023-01-27	1.0

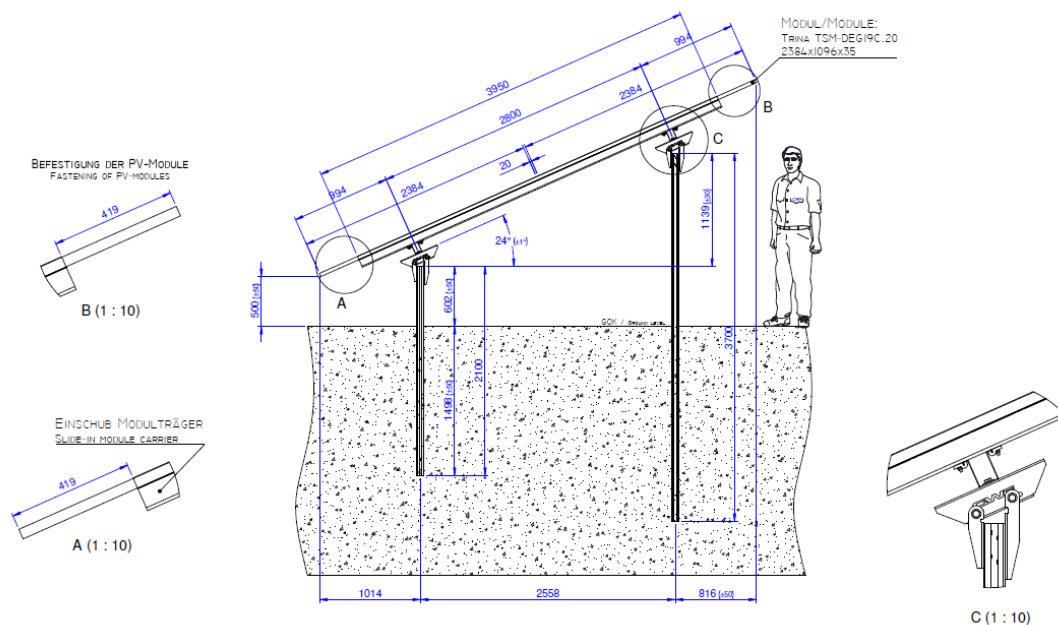
Från solpanelerna kommer det dras kablar, via växelriktare, till transformatorstationer, se exempel i *Figur 2.1.2.3*. Från transformatorstationerna kommer det sedan dras kabel till en kopplingsstation, se exempel i *Figur 2.1.2.2*. Bredvid transformatorstationen kommer det finnas en uppställningsplats för att möjliggöra framtida energilagring. Energilager kan komma att uppföras i form av modulbaserade batterier som kan komma i exempelvis en container.

Kopplingsstationen och transformatorstationerna kräver bygglov och det kommer sökas hos Östhammars kommun. Kopplingsstationen kommer dessutom hägnas in för att förhindra åtkomst för obehöriga. Verksamheten kommer totalt inneha cirka 8 transformatorstationer med cirka 10 växelriktare per transformatorstation.

Kabelschakt kommer att behöva grävas för att koppla samman växelriktarna med transformatorstationerna samt transformatorstationerna med kopplingsstationen. Dessa schakt kommer att vara cirka 40-50 cm djupa och 60-80 cm breda. Kabeldragning under avvattningssdiktet sker genom styrd borrhning.

För att nätägaren ska kunna ansluta till solcellsparken krävs även kabeldragning från kopplingsstationen till nätanslutningsstationen. Ansökan om den kabeldragningen sker separat och hänsyn kommer att tas till miljön vid tillkommande arbete.

Byggnation av anläggningen beräknas ta cirka 6 månader.

Figur 2.1.2.1. Exempel på metallstruktur med tillhörande solpanel.

Figur 2.1.2.2. Exempel på en kopplingsstation.

Figur 2.1.2.3. Exempel på en transformatorstation.

Dokumentnamn	Projekt	Utfärdare	Utfärdat datum	Dokumentnummer
Samrådsunderlag inför MKB	Bergamo	Jakob Westergren	2023-01-27	1.0

2.1.3 Aktiviteter vid anläggande och byggnation

Arvaker avser att påla marken för att fästa ställningarna som solpanelerna sitter monterade på. Pålning har skett på ungefär samma sätt sedan slutet på 1970-talet och det finns olika typer av pålning som beror på djup samt typ av ler- eller sandjord. På denna specifika plats består marken av kärrtorv, sandig morän och urberg. Jorddjupet i området varierar mellan 0-10 m, enligt SGU:s jorddjupskarta.

Inför anläggandet kommer markberedning att ske, vilket bland annat kan komma att innefatta rövning av sly, fräsning av stubbar, flyttande av stenar samt annan bearbetning av marken för att jämna till och därigenom underlätta anläggningen av parken. Utgångspunkten är dock att marken inte ska bearbetas mer än nödvändigt för att minimera ytterligare påverkan på naturmiljön.

Vid själva anläggningen kommer kabelschakt att grävas och metallstolpar pålas. Några grusvägar kommer också anläggas för att kunna lyfta på plats och serva transformatorstationerna, se trolig utformning i *Figur 2.1.1.1*.

Anläggningstrafiken kommer främst att bestå av pålningsmaskin och grävmaskin med larvfötter, kranbil, fyrhjuling samt några lättare lastbilar. Trafiken kommer ledas in via de två redan idag befintliga vägar som leder fram till ytan för solcellsparken, se *Figur 2.1.1.1*. En av vägarna leder in till området norrifrån, med anslutning från väg 1127. Den andra anslutningen leder in till området från en enskild skogsväg västerifrån. Båda anslutningsvägar är i gott skick för att klara av den trafik som kommer att nyttjas vid anläggande av solcellsparken.

2.1.4 Tidsplan

Verksamheten planeras att påbörjas så snart beslut fattats och är begränsad till solcellsparkens förväntade livslängd på cirka 40 år.

2.1.5 Rådighet

Nyttjanderättsavtal finns upprättat mellan berörd markägare och Arvaker Projekt 4 AB.

2.2 Skötsel i driftskede

Då solcellsparken är installerad och klar kräver den i regel väldigt lite skötsel och underhåll. Det finns inga rörliga delar som måste underhållas eller som kan gå sönder. Inget bränsle behöver tillföras och det skapas inga biprodukter i form av utsläpp, ljud eller lukter.

Normalt sker en årlig kontroll och möjligen även rengöring av solpanelerna vid de fall det inte regnat på mellan 2 - 3 månader.

Den växtlighet som finns mellan solpanelerna får inte växa sig för hög på grund av risk för brand men även då växterna riskerar att skugga panelerna.

Dokumentnamn	Projekt	Utfärdare	Utfärdat datum	Dokumentnummer
Samrådsunderlag inför MKB	Bergamo	Jakob Westergren	2023-01-27	1.0

2.3 Efterbehandling

Då solcellernas livslängd löpt ut ska området efterbehandlas. Arvaker ser två alternativ till efterbehandling av området.

Det ena alternativet avser egentligen inte någon efterbehandling, utan i stället fortsatt produktion av förnyelsebar energi. Detta genom att nya solceller installeras i området.

Det andra alternativet avser återgång till skogsbruk. Vid efterbehandling kommer hela den yta som tagits i anspråk för solcellsparken att återgå till annat ändamål. Detta sker genom att de pålar som solpanelerna monterats på lyfts bort varefter hela ytan återställs till det som den för stunden anses mest lämpad för.

Det är arrendatorn som är skyldig att montera ned och bortforsla de till anläggningen tillhörande delarna, inklusive eventuella vägar. Det är även arrendatorn som är skyldig att återställa hela ytan.

2.4 Alternativ utformning av verksamheten

En alternativ utformning till verksamheten skulle vara att ta i anspråk en mindre yta för anläggande av solcellsparken. Att ta i anspråk en mindre yta skulle leda till en mindre energiförsörjning från anläggningen och då beslut nu fattats om att ta området i anspråk bör det anses bättre att få ut en större mängd energi från ett och samma område än att etablera flera mindre solcellsparker över flera områden.

Ytterligare ett alternativ skulle vara att inhägna hela verksamheten. Detta i sig skulle skapa en barriäreffekt i landskapet vilket inte skulle vara gynnsamt för djur som rör sig i området.

3. OMRÅDESBESKRIVNING

3.1 Planförhållanden

En översiktsplan är inte juridiskt bindande men är ett av kommunens viktigaste planeringsverktyg vilken ska ge riktningen gällande kommunens framtida utveckling. Gällande översiktsplan för Östhammars kommun antogs av kommunfullmäktige 2016.

Under 2019 beslutade kommunfullmäktige att översiktsplanen är inaktuell i vissa delar. Ett nytt förslag på ny översiktsplan har varit ute på remiss under våren 2022 men inga beslut är i nuläget fattade. Översiktsplanen från 2016 gäller därför fram till dess att en ny översiktsplan blivit antagen av kommunfullmäktige och beslutet vunnit laga kraft.

Enligt nu gällande översiktsplan ligger planerad solcellspark inom område för storskaligt vindbruk.

Dokumentnamn	Projekt	Utfärdare	Utfärdat datum	Dokumentnummer
Samrådsunderlag inför MKB	Bergamo	Jakob Westergren	2023-01-27	1.0

3.2 Geologi

Enligt Sveriges geologiska undersöknings jordartskarta består området av kärrtorv, sandig morän samt urberg.

3.3 Hydrologi och hydrogeologi

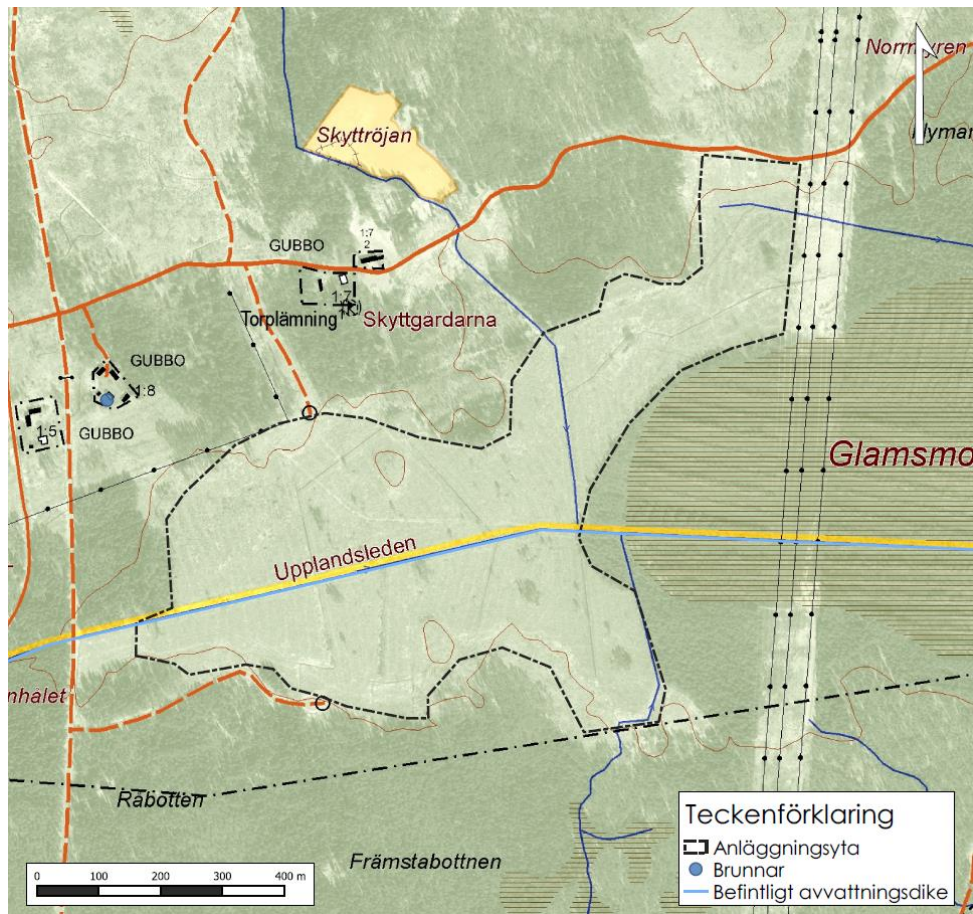
Anläggande av solcellspark innebär inte någon påverkan på vare sig grundvattnets kvantitativa eller kvalitativa status. Något vatten kommer inte att behöva ledas bort till följd av anläggande av solcellsparken och några stora mängder kemikalier eller liknande kommer heller inte att finnas på plats under solcellsparkens livstid. De kemikalier som kommer att förekomma är en liten mängd mineralolja som fungerar som isolator och köldmedium i transformatorerna. Transformatorn står dock i en oljetät behållare i transformatorstationen vilket förhindrar eventuellt spill.

Det dagvatten som uppkommer inom verksamheten kommer, likt det gör idag, att tas upp av befintliga växter, infiltreras i marken samt avrinna österut, via befintliga avvattningsdiken till närmast belägna vattendrag, i detta fall Bäck till Gimo damm (SE667563-162520). Avståndet från anläggningsytan till Gimo damm uppgår till cirka 5 km.

Enligt vattendirektivet ska miljö kvalitetsnormer tillämpas i bedömning av kvalitén på Sveriges vatten och en vattenförekomst ska ha statusen god. Detta är ett mål som syftar till att kontinuerligt förbättra vattnets kvalitet. Den ekologiska statusen i ytvattenförekomster klassificeras med statusen hög, god, måttlig, otillfredsställande och dålig av länsstyrelserna och Vattenmyndigheterna i VISS (Vatteninformationssystem Sverige).

Bäck till Gimo damm har tilldelats en måttlig ekologisk status med medelgod tillförlitlighet enligt den senaste bedömningen i VISS. Bedömningen baseras på att vattenförekomsten är påverkad av övergödning och konnektivitetsförändringar.

Den planerade verksamheten är inte belägen inom något vattenskyddsområde. Närliggande vattenintressen kan ses i *Figur 3.3.1*.

Figur 3.3.1. Närliggande vattenintressen.

3.3.1 Skyddsåtgärder

Då något vatten inte kommer att ledas bort till följd av anläggande av solcellsparken samt då risken för utsläpp av kemikalier är minimal bedöms verksamheten inte påverka vare sig yt- eller grundvattnet. Några skyddsåtgärder är således inte nödvändiga att vidta.

3.4 Naturmiljö

Enligt Länsstyrelsen i Uppsala läns publika webbkarta, är den planerade verksamheten inte belägen inom något skyddat område såsom djur- och växtskyddsområde, naturreservat eller nationalpark. Enligt karttjänsten återfinns heller inte några naturintressen i direkt närhet till den planerade solcellsparken. Verksamheten är heller inte belägen inom något riksintresse för naturmiljön.

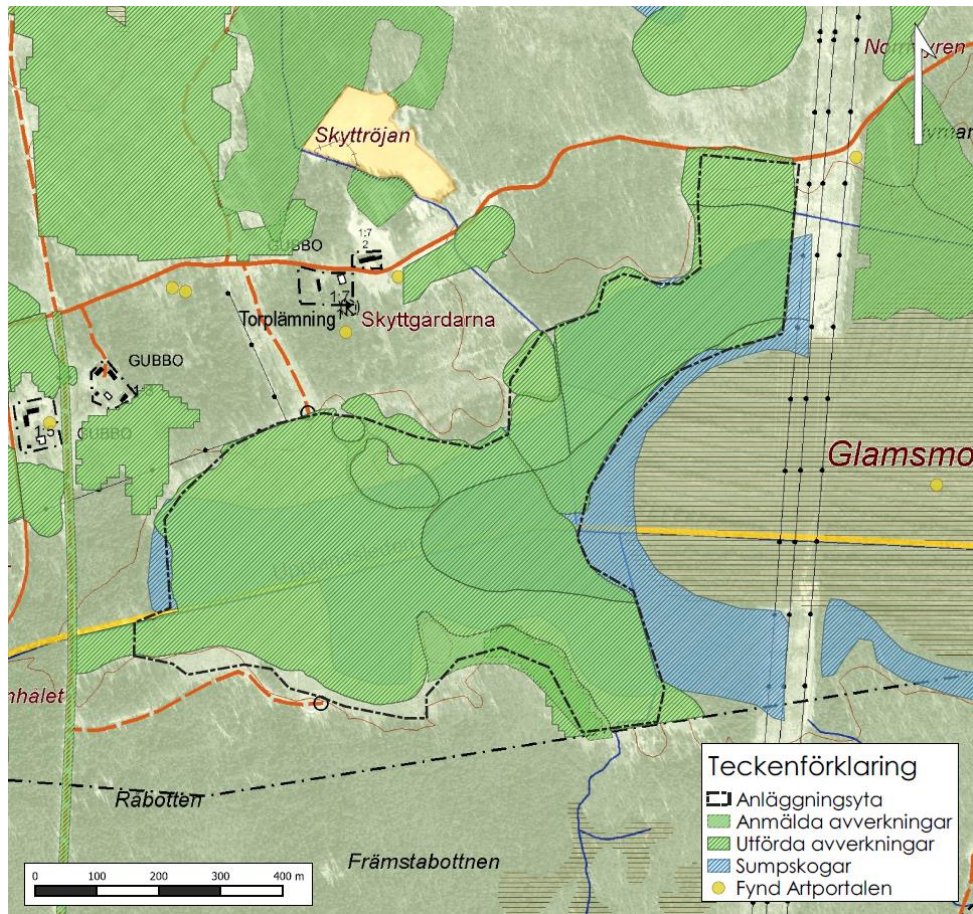
Inte heller Skogsstyrelsens karttjänst, *Skogens Pärlor*, visar att det finns några naturintressen inom eller i närheten av den planerade solcellsparken.

Myrområdet Glamsmossen, som är belägen öster om den planerade solcellsparken, omfattas dock av den nationella våtmarksinventeringen. Inventeringen omfattar omkring 35 000 våtmarksobjekt, vilka bedömts genom flygbildstolkning samt en viss del även

Dokumentnamn	Projekt	Utfärdare	Utfärdat datum	Dokumentnummer
Samrådsunderlag inför MKB	Bergamo	Jakob Westergren	2023-01-27	1.0

genom fältbesök. Våtmarkerna har därefter klassificerats från i klasserna 1 – 4 där 1 står för mycket högt naturvärde och 4, låga naturvärden. Enligt våtmarksinventeringen har Glamsmossen tilldelats låga naturvärden (klass 4).

Enligt Artportalen påträffas inga fyndplatser inom ytan för solcellsparken, se *Figur 3.4.1*.

Figur 3.4.1. Naturintressen i närheten till planerat verksamhetsområde.

3.4.1 Biologisk mångfald

Det finns inte idag några identifierade biotopskydd eller värdefulla naturområden på platsen, men en naturvärdesinventering (NVI) har tagits fram under hösten 2022 för att säkerställa detta. NVI'n är i nuläget inte levererad av extern konsult. Utifrån resultaten av NVI'n kommer bolaget vidta skyddsåtgärder om värdefulla områden för biologisk mångfald identifieras.

Bolaget kommer vidta åtgärder för att gynna den biologiska mångfalden i området över tid. Naturlig växtlighet kommer ges utrymme att växa upp och nya livsmiljöer kommer skapas genom att till exempel lägga ut höbalar, död ved samt trädstammar där mossa och andra svampar kan ta sig.

Dokumentnamn	Projekt	Utfärdare	Utfärdat datum	Dokumentnummer
Samrådsunderlag inför MKB	Bergamo	Jakob Westergren	2023-01-27	1.0

3.4.2 Skyddsåtgärder

Arvaker bedömning är att det inte finns någon värdefull natur att skydda inom det område som kommer att tas i anspråk för solcellsparken. Ytan består idag av, se *Figur 3.4.2.1*. För att försäkra ovanstående påstående har dock en NVI tagits fram under hösten 2022.

De större stickdiken som rör sig genom området och vidare upp genom närliggande fastigheter kommer att lämnas kvar för att ge möjlighet till fortsatt avvattning i området. Dessa diken kan fungera som värdefulla biotoper för vissa insekter och amfibier. De arter som nyttjar platsen idag eller rör sig över den och vidare till dess omgivning kommer fortsatt att ha fri tillgång till platsen.

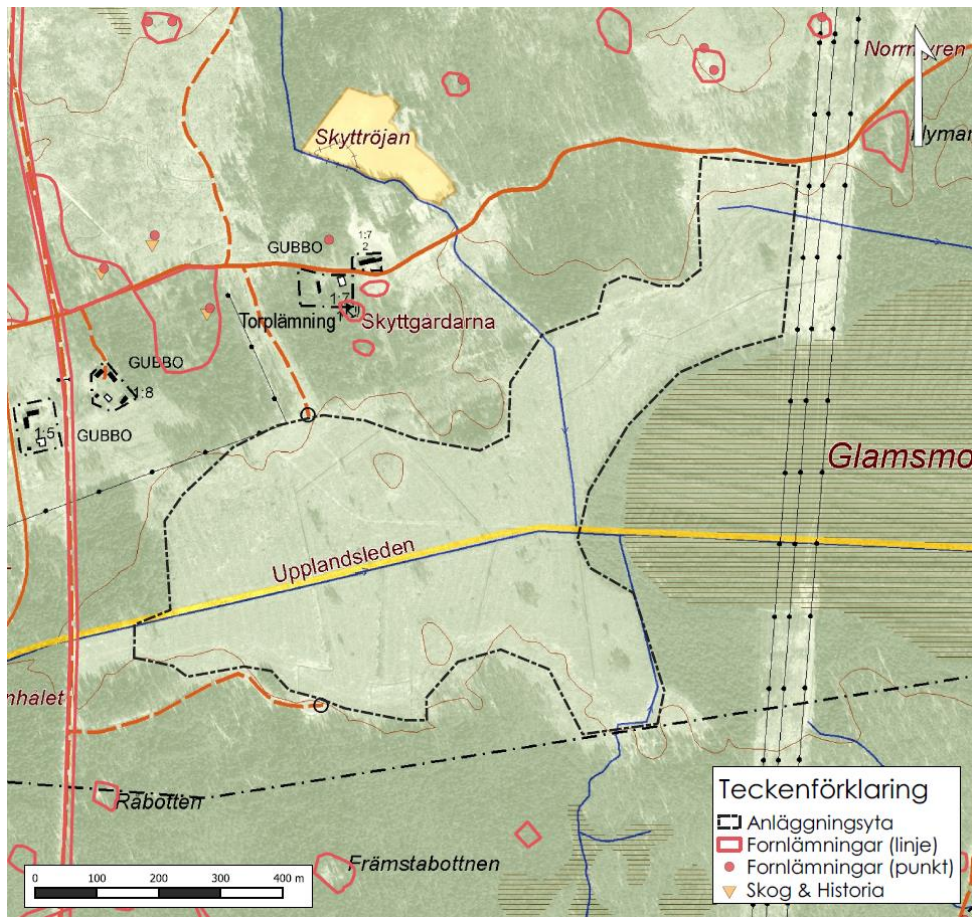
Figur 3.4.2.1. Område för planerad solcellspark.

Dokumentnamn	Projekt	Utfärdare	Utfärdat datum	Dokumentnummer
Samrådsunderlag inför MKB	Bergamo	Jakob Westergren	2023-01-27	1.0

3.5 Kulturmiljö

Enligt Skogsstyrelsens karttjänst, *Skogens Pärlor*, återfinns det inte några forn- eller kulturlämningar inom ytan för den planerade solcellsparken. Närmast belägna kulturintresse utgörs av en övriga kulturhistorisk lämning i form av ett område med skogsbrukslämningar, se *Figur 3.5.1*. Skogsbrukslämningarna är belägna cirka 75 m norr om den yta som avses tas i anspråk. Övriga lämningar är belägna med ett längre avstånd till solcellsparken.

Den planerade verksamheten är inte belägen inom något riksintresse för kulturmiljövården.

Figur 3.5.1. Forn- och kulturlämningar i förhållande till planerat verksamhetsområde.

3.5.1 Skyddsåtgärder

På grund av avståndet till närmast belägna forn lämning bedöms inte någon påverkan ske på kulturmiljön i området.

Om något forn lämningssliknande skulle komma att påträffas vid anläggningsskedet kommer detta att rapporteras till Länsstyrelsen. Arbetet vid denna del av området kommer även för stunden att avbrytas.

Dokumentnamn	Projekt	Utfärdare	Utfärdat datum	Dokumentnummer
Samrådsunderlag inför MKB	Bergamo	Jakob Westergren	2023-01-27	1.0

3.6 Friluftssintressen

Inom området bedrivs idag jakt. Genom den planerade anläggningsytan går även Upplandsleden, vilken slingrar sig från Mälarens vikar i söder till Dalälvens skärgård i norr. I övrigt nyttjas marken för skogsbruk. Området bedöms nyttjas frekvent av det rörliga friluftslivet på grund av Upplandsleden.

3.6.1 Skyddsåtgärder

I och med den etablerade solcellsparken kommer den jakt som idag bedrivs inom området att begränsas. Djur och människor kommer dock att kunna vandra fritt genom solcellsparken vid jakttillfällen.

Solcellsparken kommer inte påverka sträckningen av Upplandsleden. Den del av Upplandsleden som går genom den planerade solcellsparken är cirka 650 m av hela ledens längd om cirka 50 mil. Då området även vid drift kommer vara tillgänglig för det rörliga friluftslivet bedöms påverkan på densamma att bli mycket begränsad.

3.7 Riksintressen

Området för den planerade solcellsparken är inte belägen inom något riksintresse.

3.7.1 Skyddsåtgärder

Då området inte är beläget inom något riksintresse behöver inte några skyddsåtgärder vidtas.

3.8 Bostadsbebyggelse

Närmast belägna permanenta bostadshus återfinns vid Skyttgårdarna, cirka 200 m norr om anläggningsytan. I övrigt återfinns även två bostadshus vid Gubbo, cirka 170 och 220 m NV om gränsen för solcellsparken. Söder- och österut är det mer än 1 km till närmast belägna bostadshus.

3.8.1 Skyddsåtgärder

Påverkan på landskapsbilden kommer att ske på så sätt att nuvarande mark ersätts av en solcellspark. Solcellsparken kommer att medföra en annan karaktär till omgivningen men då panelerna som högst kommer att vara 3 m höga bedöms inte någon stor inverkan på landskapsbilden uppstå. Den begränsade höjden på solpanelerna medför att områdets topografi och omkringliggande skogsområden kommer att fungera som insynsskydd för solcellsparken i flera olika riktningar.

Dokumentnamn	Projekt	Utfärdare	Utfärdat datum	Dokumentnummer
Samrådsunderlag inför MKB	Bergamo	Jakob Westergren	2023-01-27	1.0

3.9 Alternativ lokalisering

Arvaker har sökt efter lämpliga lokaliseringar för etablering av storskaliga solcellsanläggningar bland ett urval av Bergvik Skog Östs fastigheter i Uppsala län. Vid efterforskningar föll följande fyra alternativ ut:

1. Österby (Morkarla 5:34)
2. Käbboda (Morkarla 5:34)
3. Årböle (Hållnäs 3:2)
4. "Bergamo" (Valö 7:4)

Österby valdes bort eftersom solcellsparken där skulle störa markägarens övriga skogliga verksamhet.

Käbboda valdes bort då området delvis består av myrmark som enligt den nationella våtmarksinventeringen innehar höga naturvärden. Det finns även en del fornlämningar i anslutning till området som gör etableringen olämplig.

Årböle valdes bort eftersom hela ytan utgörs av en myr som enligt den nationella våtmarksinventeringen innehar vissa naturvärden. Markens väta skulle dessutom försvåra anläggandet av parken.

Valö 7:4, eller Bergamo som projektet benämns var således det alternativ som ansågs utgöra den bästa lokaliseringen. Detta då markägarna redan från start ställt sig positiva då marken lämpar sig dåligt för skogsbruk på grund av dess fuktighet och relativt låga bonitet. Etableringen av solcellsparken skulle inte heller störa markägarens övriga skogliga verksamhet.

Vidare görs bedömningen att landskapsbilden redan är uppriven av stora högspänningsledningar från Forsmark som går rakt igenom anläggningsområdet. Arvaker bedömer därför att platsen lämpar sig väl för en större solcellspark då den avger ett mindre avtryck i den totala landskapsbilden ur ett mänskligt perspektiv, i jämförelse med de stora högspänningsledningarna. Det planerade området ligger dessutom relativt nära en nätstation med ledig kapacitet, vilket är en förutsättning för etablering av storskalig solkraft. Platsen lämpar sig väldigt bra då Vattenfall kan använda sig av redan befintliga kraftgator hela vägen från deras regionnätstation fram till solcellsanläggningen, så ett minimalt avtryck i naturen kan garanteras genom valet av just denna plats.

Under den genomförda tidiga dialogen framkom det också att Bergamo är en lämplig plats för etablering av storskalig solkraft. Inga hinder framkom och flertalet intressenter meddelade att de redan tycker att marken är "förstörd" till följd av utdikningar och kalhyggen.

Dokumentnamn	Projekt	Utfärdare	Utfärdat datum	Dokumentnummer
Samrådsunderlag inför MKB	Bergamo	Jakob Westergren	2023-01-27	1.0

4. FÖRUTSEDD MILJÖPÅVERKAN

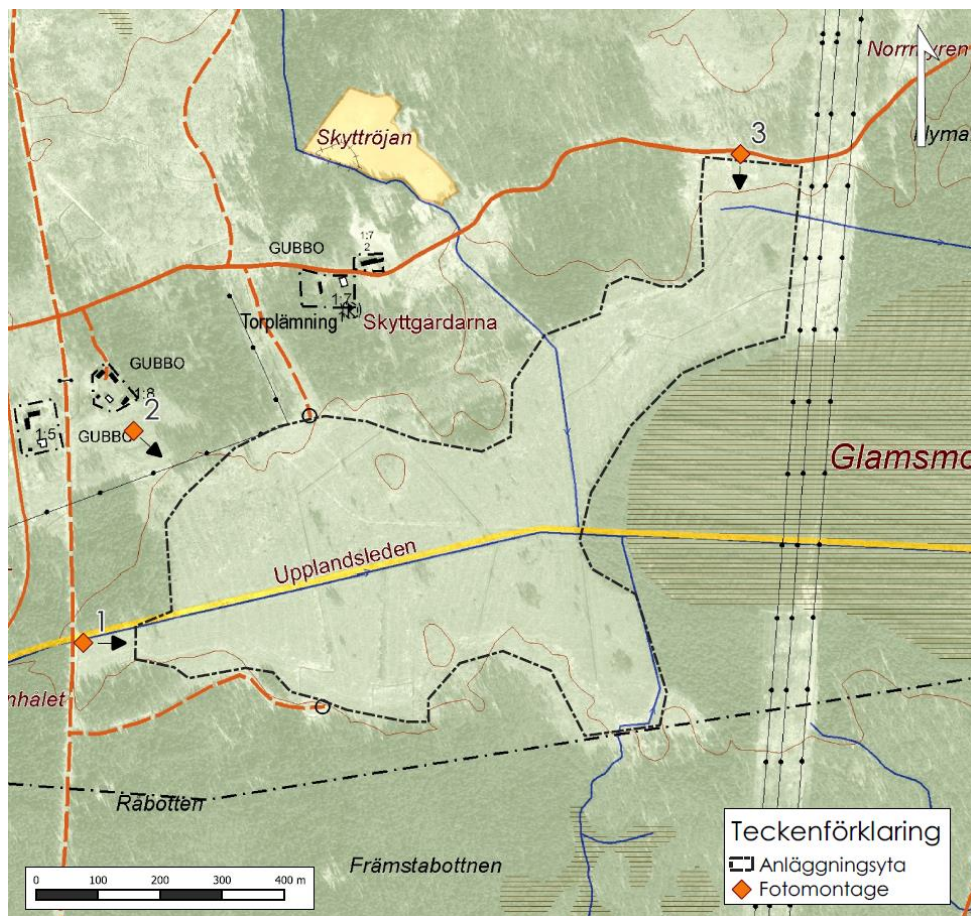
Avseende förutsedd miljöpåverkan så utgör gränsen för solcellsparken den primära geografiska avgränsningen. Detta innebär att påverkan främst beskrivs utifrån påverkan på miljön och människors hälsa inom själva solcellsparken samt dess närmsta omgivning. Verksamheten innebär dock även en miljöpåverkan utanför anläggningsytan vilket innebär att även denna kommer att beskrivas. Detta avser dock främst påverkan på landskapsbilden.

4.1 Landskapsbild

4.1.1 Påverkan för närboende

Etablering av Bergamo kommer att medföra en påverkan på landskapsbilden. Detta då de solceller som etableras kommer att skapa ett avbrott i det idag befintliga skogslandskapet. Solcellerna kommer att ge en annan karaktär till området än den mark som normalt ses i dessa miljöer, se illustrationer i *Figur 4.1.1.1*, *Figur 4.1.1.2*, *Figur 4.1.1.3* och *Figur 4.1.1.4*. Solcellerna kommer dock som högst att uppgå till 3 m och kommer att följa landskapets naturliga former i terrängen. På grund av solcellernas ringa höjd samt då anläggningen kommer att följa områdets topografi kommer stora delar av solcellsparken att skyddas mot insyn på grund av befintliga höjdskillnader och skogsområden.

Närboende i ett av bostadshusen vid Gubbo kommer ha direkt insyn i solcellsparken, se *Figur 4.1.1.3*. Planerad solcellspark är dock belägen på ett sådant avstånd att påverkan bedöms som liten.

Figur 4.1.1.1. Illustration som visar var fotomontage är tagna ifrån.

Figur 4.1.1.2. Fotomontage som visar planerad solcellspark tagen från vägen i områdets västra del (se punkt 1 i Figur 4.1.1.1).

Dokumentnamn	Projekt	Utfärdare	Utfärdat datum	Dokumentnummer
Samrådsunderlag inför MKB	Bergamo	Jakob Westergren	2023-01-27	1.0

Figur 4.1.1.3. Fotomontage som visar vyn från Gubbo 1:8, de enda närboende som kommer ha direkt insyn i den planerade solcellsparken (se punkt 2 i Figur 4.1.1.1).

Figur 4.1.1.4. Fotomontage som visar planerad solcellspark tagen från vägen i områdets norra del (se punkt 3 i Figur 4.1.1.1). Baksidan av panelerna kan komma att vara svart i stället för vit.

4.1.2 Bländning och reflektion

Solpaneler ger generellt sett inte upphov till några stora reflektioner utan normalt reflekteras endast cirka 1,5 % av det solljus som når solpanelerna. Solcellsinstallationer kan dock komma att orsaka bländning vilket i sin tur kan få negativa konsekvenser för människor och djur.

Då modulerna är riktade uppåt kommer reflektioner endast att uppstå vid väldigt låga solvinklar. Modulerna kommer därutöver att vara riktade söderut och då det inte finns några hus eller vägar som kommer att ha insyn till området från detta håll kommer heller inte någon olägenhet att uppstå.

Dokumentnamn	Projekt	Utfärdare	Utfärdat datum	Dokumentnummer
Samrådsunderlag inför MKB	Bergamo	Jakob Westergren	2023-01-27	1.0

4.1.3 Samlad bedömning

På grund av att solpanelerna generellt inte ger upphov till några stora reflektioner samt då panelerna kommer att ha en lutning på cirka 30 grader bedöms inte bländning utgöra ett problem från solcellsparken. Detta då en bländningseffekt för en sådan lutning endast kan uppstå vid de fall solen står lågt i samband med att närmast belägna hus står högt. Det finns heller inte några hus eller vägar som kommer att ha insyn till solcellsparken från de vinklar som bedöms ha risk för bländning.

4.2 Naturmiljö

Tillgängliga databaser visar att det inte finns några naturintressen inom eller i närheten till den planerade solcellsparken. Ytan som kommer att tas i anspråk består av ett kalhygge.

Solcellsparkens utbredning kommer att begränsas till den specifika ytan för anläggande av solcellsparken och inte dess omgivningar.

4.2.1 Samlad bedömning

Den samlade bedömningen är att verksamheten inte kommer att påverka värdefull natur negativt. Detta då det inte finns några registrerade naturvärden inom området eller i dess direkta omgivningar. För att försäkra detta har dock en naturvärdesinventering tagits fram av extern konsult. Naturvärdesinventeringen är utförd inom de godkända tidslinjerna enligt svensk standard (SS 199000:2014)

Då solcellsparken inte kommer att inhägnas kommer de arter som idag nyttjar eller rör sig över området fortsatt att ha fri tillgång till det. Spridningsvägar mellan de skogsområden som återfinns inom området kommer således att finnas kvar. Vilt kommer att kunna röra sig fritt genom området och avstånd kommer att hållas mellan solcellsmodulerna och befintliga diken. Djur och växter kommer således fortsatt att kunna nyttja dessa diken.

4.3 Kulturmiljö

Enligt Skogsstyrelsens karttjänst, *Skogens Pärlor*, återfinns det inte några forn- eller kulturlämningar inom ytan för den planerade solcellsparken. Närmast belägna kulturintresse återfinns cirka 75 m norr om planerad anläggning.

4.3.1 Samlad bedömning

Den samlade bedömningen är att någon påverkan inte kommer att ske på kulturmiljön i området till följd av den planerade solcellsparken.

Dokumentnamn	Projekt	Utfärdare	Utfärdat datum	Dokumentnummer
Samrådsunderlag inför MKB	Bergamo	Jakob Westergren	2023-01-27	1.0

4.4 Friluftsliv

Inom området bedriver idag markägarna jakt. Genom den planerade anläggningsytan går även Upplandsleden. I övrigt utgörs området av ett kalhygge. Marken är dock allemansrättsligt tillgänglig mark, vilket inte förhindrar människor att vistas inom området. Området bedöms även nyttjas frekvent av det rörliga friluftslivet på grund av Upplandsleden.

4.4.1 Samlad bedömning

Den jakt som bedrivs i området kommer att begränsas något, men påverkan bör ses som mycket ringa. Bedömningen är även att solcellsparken inte kommer att påverka Upplandsleden i någon nämnvärd grad vilket även har bekräftats i dialog med Upplandsstiftelsen som ansvarar för leden. Upplandsleden kommer att behålla sin nuvarande sträckning även under solcellsparkens drift.

4.5 Grund- och ytvatten

Anläggande av solcellspark innebär inte någon påverkan på vare sig grundvattnets kvantitativa eller kvalitativa status. Något vatten kommer inte att behöva ledas bort till följd av anläggande av solcellsparken och några kemikalier eller liknande kommer heller inte att finnas på plats under solcellsparkens levnadsår, vilket innebär att det inte finns någon risk för eventuella spill till grundvattnet.

Det dagvatten som uppkommer inom verksamheten kommer, likt det gör idag, att tas upp av befintliga växter, infiltreras i marken samt avrinna öster ut, via befintliga avvattningsdiken till närmast belägna vattendrag, Bäck till Gimo damm.

4.5.1 Samlad bedömning

Verksamheten kommer heller inte att medföra utsläpp av miljöskadliga ämnen varför solcellsparken inte bedöms påverka kvaliteten i avrinningsvattnet.

Bäck till Gimo damm som utgörs av den närmast belägna vattenförekomsten kopplad till en miljökvalitetsnorm, har tilldelats en måttlig ekologisk status med medelgod tillförlitlighet enligt den senaste bedömningen. Bedömningen baseras på att vattenförekomsten är påverkad av övergödning och konnektivitetsförändringar. Verksamheten kommer inte att påverka vattendraget negativt och således heller inte försvåra uppfyllande av miljökvalitetsnormer för vattendraget.

Dokumentnamn	Projekt	Utfärdare	Utfärdat datum	Dokumentnummer
Samrådsunderlag inför MKB	Bergamo	Jakob Westergren	2023-01-27	1.0

4.6 Naturresurser

4.6.1 Skogsmark

Etablering av Bergamo kommer medföra att skogsmark tas i anspråk. Totalt sett bedömer markägaren att marken lämpar sig dåligt för skogsbruk på grund av dess relativt låga bonitet. Anläggningsområdet avverkades så sent som 2018 och utgörs därmed av ett kalhygge.

Marken inom området innehar idag låg kvalitet för skogsbruk. Områdets egenskaper kommer dock att bibehållas även då solcellsparken avvecklas vilket innebär att det kommer vara möjligt att etablera något på platsen som för stunden kan anses motiverat.

Etablering av solcellsparken kommer inte att påverka marken genom kraftig omrörning av djupare jordlager. Detta då grävarbeten enbart kommer att vara nödvändigt i samband med kabelschakt. Kabeldragning under avvattningsdiket utförs med styrd borring. De pålar som solcellspanelerna etableras på kommer att slås ner i marken och således inte påverka jordlagerföljden.

Om det under anläggningsfasen visar sig att området är mycket blockrikt kan stolparna i stället stabiliseras med hjälp av betongfundament. Oavsett karaktären på underliggande jordlager kommer således inte några grävarbeten att krävas vid anläggande av solcellsparken.

De kabelschakt som grävs kommer att återfyllas med jordmassor i samma lagerföljd i den mån det går.

4.6.2 Samlad bedömning

Energipolitiken i Sverige syftar till att förena försörjningstrygghet, konkurrenskraft och ekologisk hållbarhet. Energipolitiken ska således skapa villkoren för en effektiv och hållbar energianvändning och en kostnadseffektiv svensk energiförsörjning med låg negativ påverkan på hälsa, miljö och klimat samt underlätta omställningen till ett ekologiskt hållbart samhälle. Riksdagen har således tagits beslut om ett antal mål som en följd av energiöverenskommelsen.

- ✦ Målet år 2040 är 100 procent förnybar elproduktion.
- ✦ Sverige ska år 2030 ha 50 procent effektivare energianvändning jämfört med 2005.

En viktig del i att nå dessa mål är att etablera solceller, både på mark och på tak. Att anlägga solceller på mark möjliggör stora driftfördelar både i byggnation, drift och underhåll. För att kunna etablera dessa solcellsparker krävs tillgång till stora, öppna ytor.

Dokumentnamn	Projekt	Utfärdare	Utfärdat datum	Dokumentnummer
Samrådsunderlag inför MKB	Bergamo	Jakob Westergren	2023-01-27	1.0

Konsekvenserna av att en viss del av skogsmark inom berört område tas ur bruk bedöms som mycket små. Dessa konsekvenser är även tillfälliga, vid de fall man inte beslutar sig att etablera en ny solcellspark på området då livstiden på nuvarande anläggning är slut. Att denna mark tas ur produktion kommer inte att påverka det svenska skogsbruket. Att solceller anläggs på den sedan tidigare utdikade våtmarken kommer inte heller att påverka området och dess idag eventuella kvarstående vattenhållande förmåga. Området kommer inte att dikas ytterligare utan bedömningen är att det är så pass torrt att solcellerna kan etableras direkt, utan ytterligare åtgärder. Den närliggande mossen kommer att lämnas orörd.

Solcellsparken kommer att bistå ett mycket angeläget samhällsintresse, nämligen omställning mot ett fossilfritt samhälle. Detta bör väga tyngre än att behålla marken i nuvarande skick.

Platsen som är vald för etablering av Bergamo har mycket goda förutsättningar för att rymma en storskalig solcellspark. Sammantaget bedöms anläggande av solcellsparken ha en mycket liten negativ effekt på Sveriges totala skogsareal.

4.7 Klimat

Behovet av el växer stadigt i takt med befolkningen. Bergamo kommer att producera fossilfri el och därmed bidra till att öka andelen fossilfri energi i den nordiska elmixen. Ungefär hälften av den el som produceras i Sverige idag kommer från förnybara energikällor, varav den allra största andelen kommer från vattenkraft.

I Sverige produceras idag en stor del av elen i norra delen av landet tack vare det stora utbudet av vattenkraft. Tanken är att både en utbyggnad och förstärkning av elnäten ska komma till, men framöver spås det överskott av el som idag återfinns inom norra Sverige att krympa betänkligt. De gröna elintensiva industriinvesteringarna som idag sker i Norr- och Västerbotten kommer att förbruka mycket av det överskott som finns idag samtidigt som städer i Syd- och Mellansverige redan idag har problem med kapacitetsbrist i elnätet.

Det svenska elnätet är idag sammankopplat med delar av övriga Europa, såsom Danmark och Nordöstra Europa. En viss del energi skulle således kunna hämtas från dessa håll, men problemet är att en stor del av denna el produceras med fossila energikällor.

Ny grön elproduktion inom Sveriges södra- och mellersta delar kommer således bidra till att fasa ut fossil elproduktion i övriga Europa samt specifikt kunna tränga bort kolkraft i Baltikum. Samtidigt som den el som idag produceras i norra Sverige kommer att kunna finnas till för de gröna satsningar som idag sker inom industrin i dessa delar av landet.

Enligt SMHI's klimatindikatorer så har antalet soltimmar ökat stadigt sen 1983 då mätserien började. SMHI redovisar en ökad trend på 0,5% per år vilket ger ca 20% fler soltimmar på 40 år. Mätt som globalstrålning (den energi som i form av solstrålning infaller på en horisontell yta) är ökningen ca 0,3% per år.

Dokumentnamn	Projekt	Utfärdare	Utfärdat datum	Dokumentnummer
Samrådsunderlag inför MKB	Bergamo	Jakob Westergren	2023-01-27	1.0

4.8 Avfall

Verksamheten kommer att generera en mycket begränsad mängd avfall. Allt avfall som uppkommer kommer att samlas in och i första hand återanvändas, i andra hand materialåtervinnas och i tredje hand energiåtervinnas i enlighet med EU:s avfallshierarki.

5. RISK

5.1 Skydd mot intrång

Solcellsparken kommer inte att kräva särskilt mycket tekniskt underhåll varför den kommer att vara obemannad större delen av tiden.

Solcellsparken kommer dock att vara kameraövervakad. Övervakningslösningen kommer att vara kalibrerad för att enbart övervaka anläggningsområdet samt ett mycket begränsat område kring detta. Kameraövervakningen kommer att följa de regler som finns i Dataskyddsförordningen GDPR samt kamerabevakningslagen.

Varje kamera kommer att vara utrustad med både värmestrålning och funktion för synligt ljus. Värmestrålningen är till för att kunna få en bild över personer som rör sig i området under nattetid. Det synliga ljuset kommer att vara begränsat till verksamhetsområdet och "censureras" automatiskt utanför området. Censureringen innebär att färg enbart kommer att kunna ses inom verksamhetsområdet medan de delar av bilden som hamnar utanför kommer att vara blå.

Kamerorna kommer enbart att kalibreras till solcellsparken och dess allra närmsta omgivning. Skulle det visa sig att det återfinns känsliga objekt i direkt närhet till solcellsparken kommer dessa vinklar att skymmas i videomaterialet.

Endast videoklipp innehållandes incidenter kommer att sparas under längre perioder.

Utöver att kamerorna kommer att fungera som bevismaterial vid eventuella intrång inom anläggningen kommer de därutöver att fungera som grund för att studera djurs mönster inom området. Detta material kommer att kunna nyttjas för att övertid eventuellt kunna göra anpassningar och gynna djurlivet inom området ännu mer.

5.2 Elektromagnetisk strålning

Elektromagnetisk strålning kan uppkomma från transformatorerna. Dessa kommer dock att vara i standardstorlek och av en typ som redan återfinns i omgivningarna idag. Strålningen kommer att vara ytterst begränsad, till och med lägre än den strålning som avges från redan etablerade högspänningsledningar i omgivningarna.

Dokumentnamn	Projekt	Utfärdare	Utfärdat datum	Dokumentnummer
Samrådsunderlag inför MKB	Bergamo	Jakob Westergren	2023-01-27	1.0

På grund av avståndet mellan solcellsparken och bostäder är bedömningen att påverkan från strålningen kommer att vara försumbar.

Den strålning som kan komma att uppstå från markförlagda kablar kommer i stort sett att vara obefintlig.

6. MILJÖKVALITETSNORMER

6.1 Utomhusluft

Luftkvalitetsförordningen (2010:477) är en tillämpning av Luftkvalitetsdirektivet (2008/50/EG) som huvudsakligen syftar till att skydda människors hälsa och miljön. Gränsvärdesnormer och målsättningsnormer finns för kvävedioxid, kväveoxider, svaveldioxid, bly, partiklar (PM10, PM2,5), bensen, kolmonoxid, ozon, arsenik, kadmium, nickeln, bens(a)pyren. Med utomhusluft avses enligt förordningen utomhusluften med undantag för arbetsplatser.

Solcellsparken kommer enbart att påverka utomhusluften under den tid som solcellsparken anläggs. Detta då de maskiner som nyttjas vid anläggande av solcellsparken kommer att drivas av diesel.

Dieselanvändningen ger upphov till utsläpp av kolväten, kvävedioxid (NO₂), partiklar och svaveldioxid (SO₂). Luftföroreningar som kolväten och kväveoxid bildar tillsammans med solljus marknära ozon.

I det stora hela kommer anläggningsfasen att pågå under en mycket kort tid av solcellsparkens totala livslängd. Påverkan på utomhusluften till följd av de maskiner som kommer att nyttjas vid anläggandet bör därför ses som mycket små.

Solcellsparken kommer i stället att inneha en mycket positiv effekt på miljökvalitetsnormen för utomhusluft. Detta då solcellsparken kommer att bidra till omställningen mot ett mer fossilfritt samhälle.

6.2 Omgivningsbuller

Förordningen om omgivningsbuller (2004:675) är en tillämpning av direktiv (2002/49/EG) om bedömning och hantering av omgivningsbuller. Enligt förordningen finns en skyldighet att kartlägga buller och upprätta åtgärdsprogram och sträva efter att omgivningsbuller inte medför skadliga effekter på människors hälsa. Vid prövning av miljöfarliga verksamheter är målet att begränsa bullret i enlighet med de riktvärden och riktlinjer som finns.

Anläggande av solcellsparken kan komma att medföra en viss bullerpåverkan. De maskiner som kommer att användas ger dock inte upphov till mer buller än de maskiner som nyttjas vid ett traditionellt skogsbruk.

Dokumentnamn	Projekt	Utfärdare	Utfärdat datum	Dokumentnummer
Samrådsunderlag inför MKB	Bergamo	Jakob Westergren	2023-01-27	1.0

Solcellsparken i sig ger däremot inte upphov till något buller. Verksamheten bedöms därför inte påverka miljö kvalitetsnormen negativt.

6.3 Vattenkvalitetsnormer

Enligt ramdirektivet för vatten ska miljö kvalitetsnormer tillämpas i bedömning av Sveriges vatten och en vattenförekomst ska som lägst ha statusen god gällande ekologiskt och kemiskt tillstånd. Målet syftar till att förbättra vattnets kvalitet. Enligt ramdirektivet för vatten får den bedömda statusen för en vattenförekomst ej försämrats.

Solcellsparken kommer inte att medföra några utsläpp till vatten. Miljö kvalitetsnormen för vatten kommer således inte att påverkas negativt av den planerade verksamheten.

7. SAMLAD BEDÖMNING

Den planerade verksamheten innebär att skogsmark tillfälligt kommer att nyttjas till förmån för fossilfri elproduktion.

Verksamheten bedöms inte medföra några negativa konsekvenser för vare sig naturmiljö, kulturmiljö eller friluftsintrussen. Inte heller bedöms ytvattnet påverkas av den planerade solcellsparken.

Verksamhetens lokalisering och utformning medför även att solcellsparken inte kommer att medföra några stora effekter ur ett landskapsperspektiv.

Ny grön elproduktion inom Sveriges södra- och mellersta delar bidrar till att fasa ut fossil elproduktion i övriga Europa samtidigt som den el som idag produceras i norra Sverige kommer att kunna finnas till för de gröna satsningar som idag sker inom industrin i dessa delar av landet.

Fossilfri elproduktion minskar behovet av fossil energi vilket medför positiva effekter för klimatet.

8. PLANERADE UTREDNINGAR

En naturvärdesinventering har tagits fram under hösten 2022. Resultatet har i nuläget inte rapporterats från extern konsult.

Inga ytterligare utredningar bedöms vara nödvändiga att utföra för att möjliggöra en säker bedömning av anläggningens miljökonsekvenser.

Dokumentnamn	Projekt	Utfärdare	Utfärdat datum	Dokumentnummer
Samrådsunderlag inför MKB	Bergamo	Jakob Westergren	2023-01-27	1.0

9. FÖRSLAG TILL INNEHÅLL I MILJÖKONSEKVENSBESKRIVNINGEN

Arvaker har som avsikt att ta fram en MKB som underlag för den planerade solcellsparken. MKB:n är det dokument som beskriver och identifierar de direkta samt indirekta effekterna som den planerade verksamheten kan medföra.

I enlighet med vad som anges i 6 kap. 35 § miljöbalken är bolagets förslag att den MKB som tas fram för den planerade verksamheten omfattar en beskrivning av planerad verksamhet med uppgifter om lokalisering, utformning, omfattning samt andra egenskaper som kan ha betydelse för miljöbedömningen. MKB:n ska även innehålla en identifiering, beskrivning och bedömning av de miljöeffekter som verksamheten eller åtgärden kan antas medföra i sig eller till följd av yttre händelser samt uppgifter om de åtgärder som planeras för att förebygga, hindra, motverka eller avhjälpa de negativa miljöeffekterna.

Nedan redovisas vilka miljöaspekter som i nuläget har bedömts kunna påverkas av den planerade verksamheten och som kommer att belysas särskilt i kommande MKB.

- ✦ Påverkan på mark
- ✦ Påverkan på grundvatten
- ✦ Naturmiljö, kulturmiljö och friluftsliv
- ✦ Inverkan på landskapsbilden
- ✦ Risk och säkerhet
- ✦ Klimat och energi

I MKB:n kommer gränsen för anläggningsytan att utgöras av den primära geografiska avgränsningen. Verksamheten kan dock även innebära en miljöpåverkan utanför anläggningsytan vilket innebär att även denna kommer att beskrivas.

Arvaker föreslår även att MKB:n ska innehålla en beskrivning av de skyddsåtgärder som planeras för att skadliga verkningar ska undvikas, minskas eller avhjälpas samt hur det ska undvikas att verksamheten eller åtgärden medverkar till att en miljökvalitetsnorm enligt 5 kap. MB inte följs.

Kommande MKB kommer även att innehålla en lokaliseringsutredning i enlighet med Länsstyrelsens beslut daterat 2023-01-17.

För MKB:n föreslås följande rubrikstruktur:

Dokumentnamn	Projekt	Utfärdare	Utfärdat datum	Dokumentnummer
Samrådsunderlag inför MKB	Bergamo	Jakob Westergren	2023-01-27	1.0

Icke teknisk sammanfattning

1. INLEDNING
2. SAMRÅDSPROCESSEN OCH AVGRÄNSNING AV MKB
3. VERKSAMHETEN VID BERGAMO
4. BEHOV OCH ALTERNATIV
5. OMRÅDESBESKRIVNING
6. MILJÖEFFEKTER
7. RISKER
8. HUSHÅLLNING MED RESURSER
9. MILJÖMÅL
10. MILJÖKVALITETSNORMER
11. KONTROLL AV VERKSAMHETEN
12. KOMPETENS
13. BILAGOR
14. REFERENSER

10. SAMRÅDS OCH PRÖVNINGSPROCESS

10.1 Allmän information

MKB-processen inleds med att samråd sker med myndigheter, enskilda som kan antas bli berörda och beroende på verksamhetens omfattning, ibland även med en utökad krets. Syftet med samrådet är att alla instanser och individer ska få tillfälle att ta del av information och uttrycka sin åsikt. Den som ska upprätta en MKB är den som ska genomföra samrådet, vilket ska ske på ett sätt som uppfyller lagens krav.

Undersökningssamrådet äger rum med länsstyrelsen och kommunens miljöenhet. Vid mötet diskuteras samrådsunderlaget och myndigheterna kommer med förslag och synpunkter på vad sökanden bör beakta inför kommande process.

Även enskilda som kan antas bli särskilt berörda tillhör samrådskretsen. Detta kan till exempel vara fastighetsägare, närboende, företag i närområdet etc. Samrådet sker oftast via

Dokumentnamn	Projekt	Utfärdare	Utfärdat datum	Dokumentnummer
Samrådsunderlag inför MKB	Bergamo	Jakob Westergren	2023-01-27	1.0

adresserat utskick men i vissa fall kan även ett informationsmöte hållas dit berörda bjuds in.

De åsikter och synpunkter som inkommer under samrådsfasen protokollförs och lämnas sedan in tillsammans med övriga handlingar i en samrådsredogörelse. Utifrån vad som framkommer i samrådsredogörelsen beslutar Länsstyrelsen om verksamheten kan antas medföra en betydande miljöpåverkan. Vissa verksamheter, till exempel täkter av en viss storlek, antas alltid medföra en betydande miljöpåverkan.

I de fall då planerad verksamhet antas medföra en betydande miljöpåverkan ska ett avgränsningssamråd hållas och samråd ska då även ske med en utökad krets. Denna består av statliga myndigheter, kommuner, allmänhet och intresseorganisationer som kan antas bli berörda. Samrådet sker oftast via adresserat utskick där berörda är välkomna att lämna synpunkter kring det planerade projektet via telefon, mail eller brev. För att nå ut till en ännu bredare krets sätts även en annons ut i lokaltidningen. Även detta samråd kan i vissa fall ske genom fysiskt möte dit samtliga inbjudna är välkomna. Samrådet protokollförs och samtliga synpunkter tas med i samrådsredogörelsen.

Efter att samrådsprocessen ägt rum sammanställs all inkommen information som tillsammans med framtagna MKB lämnas in till Länsstyrelsen tillsammans med en uppdaterad samrådsanmälan enligt 12 kap 6 § miljöbalken.

10.2 Samråd för planerad verksamhet

I enlighet med 12 kap. miljöbalken ska verksamhetsutövaren samråda med berörda innan en MKB lämnas in till prövningsmyndigheten. Planerad verksamhet utgörs inte av en sådan verksamhet att den är upptagen i Miljöbedömningsförordning (2017:966) och det är således oklart huruvida den planerade verksamheten kommer att innebära en betydande miljöpåverkan eller inte. På grund av verksamhetens storlek har dock Arvaker valt att hålla ett avgränsningssamråd för att på så vis bjuda in en ännu bredare krets till samrådet. Detta innebär att Arvaker utöver samråd med länsstyrelse, kommun, närboende och närmast berörda fastighetsägare även kommer att samråda med en utökad krets.

En annons kommer att sättas ut i lokaltidningarna UNT och Östra Uppland för att nå en ännu bredare krets.

Bolaget har för avsikt att skriftligen samråda med följande myndigheter och organisationer:

Myndigheter

- Länsstyrelsen i Uppsala län
- Havs- och vattenmyndigheten
- Naturvårdsverket
- Sveriges geologiska undersökning
- Trafikverket
- Försvarsmakten

Dokumentnamn	Projekt	Utfärdare	Utfärdat datum	Dokumentnummer
Samrådsunderlag inför MKB	Bergamo	Jakob Westergren	2023-01-27	1.0

- ✚ Miljönämnden i Östhammars kommun
- ✚ Kommunstyrelsen i Östhammars kommun
- ✚ Skogsstyrelsen
- ✚ Energimyndigheten
- ✚ Kammarkollegiet
- ✚ Uppsala Brandförsvär
- ✚ Integritetsskyddsmyndigheten

Organisationer

- ✚ Högrörs jaktlag
- ✚ Upplandsstiftelsen (ansvarar för Upplandsleden)
- ✚ Vattenfall
- ✚ Upplands fågelskådare
- ✚ Naturskyddsföreningen i Östhammar
- ✚ Hela Sverige ska leva, Uppsala län
- ✚ Hembygdsföreningen i Österbybruk
- ✚ Hembygdsföreningen i Gimo

11. REFERENSER

SGU kartvisare, <https://apps.sgu.se/kartvisare/kartvisare-jordarter-1-miljon.html>

Artportalen, SLU Artdatabanken, <https://www.artportalen.se/>

Skogens Pärlor, Skogsstyrelsen, <https://kartor.skogsstyrelsen.se/kartor/>

Vatteninformationssystem Sverige, Vattenkartan, <https://ext-geoportal.lansstyrelsen.se/standard/?appid=1589fd5a099a4e309035beb900d12399>

12. BILAGOR

1. Anläggningskarta

Till
Sveriges geologiska undersökning

[REDACTED]

Stockholm den 22 december 2022

Ansökan om undersökningstillstånd

SÖKANDE

Gräsö WE AB, organisationsnummer 559396-6269

Ombud: advokaterna Siri Strömberg och Mikael Berglund, Fröberg & Lundholm Advokatbyrå AB, Olof Palmes gata 23, 111 22 Stockholm, [REDACTED]

SAKEN

Ansökan om undersökningstillstånd enligt lagen (1966:314) om kontinentalsockeln inför etablerandet av vindkraftparken Gävle Havsvindpark Väst i Sveriges territorialvatten samt ekonomiska zon i Bottniska viken.

1 YRKANDEN

Gräsö WE AB (nedan **Ørsted** eller **bolaget**) yrkar att Sveriges geologiska undersökning (nedan **SGU**) meddelar tillstånd enligt 3 § lagen om kontinentalsockeln (nedan **kontinentalsockellagen**) till att utforska kontinentalsockeln i Bottniska viken, inom område enligt koordinater och på det sätt som anges i bilaga A, allt i huvudsak enligt vad som framgår av denna ansökan.

Bolaget yrkar att tillståndet ska gälla i sju år från det att tillstånd meddelas samt att tillståndet förenas med villkor enligt förslag nedan.

1.1 Förslag till villkor

Med hänsyn till den ansökta verksamheten hemställer bolaget att undersökningstillståndet förenas med följande villkor.

1. Om inte annat framgår av nedan angivna villkor, ska verksamheten utföras och bedrivas i huvudsaklig överensstämmelse med vad bolaget uppgett eller åtagit sig i ansökan och i övriga handlingar i ärendet.
2. Sjöfartsverket och SGU ska senast sex (6) veckor innan undersökningsarbeten påbörjas informeras om undersökningsplanen med angivande av:
 - uppskattad arbetstid,
 - position för undersökningarna,
 - kontaktuppgifter till den enhet som utför undersökningarna, och
 - eventuella andra uppgifter av betydelse för sjöfarten.

Information ska lämnas till Sjöfartsverket via e-post till [REDACTED] (Ufs-redaktionen) för information till sjöfarten via ordinarie kontaktvägar. Information till SGU ska lämnas via e-post till [REDACTED]

3. Bolaget ska senast tre (3) veckor innan undersökningsarbetena påbörjas samråda med Sjöfartsverket, och Transportstyrelsen om sjösäkerhetshöjande åtgärder behöver vidtas när undersökningar sker i närheten av sjötrafiktäta områden såsom riksintresseklassade farleder, djupvattenleder och trafiksepareringssystem. Eventuella sjösäkerhetshöjande åtgärder ska bekostas av bolaget.
4. Vid undersökning med undersökningsutrustning som avger ljud med frekvens understigande 200 kHz ska s.k. mjuk uppstart av utrustningen tillämpas.
5. Instrument eller annan utrustning får inte lämnas kvar efter att undersökningarna slutförts. Utsläpp av olja och andra skadliga ämnen ska så långt möjligt undvikas. Dumpning av avfall i samband med arbetet får inte ske. Förlorad geoteknisk och geofysisk utrustning ska så långt möjligt och rimligt återhämtas.
6. Fiskeriorganisationerna Sveriges Fiskares Producentorganisation (SFPO) och Havs- och Kustfiskarnas Producentorganisation (HKPO) ska fortlöpande hållas informerade om när och var undersökningarna kommer att utföras så att fiske inte obehörigen hindras.
7. Undersökningar av förekomst av fornlämning ska planeras tillsammans med marinarkeologisk expertis. Information om fornlämningar som framkommer under undersökningsarbetena ska tillställas Länsstyrelsen Gävleborgs län. Analys av undersökningsdata ska ske i samråd med länsstyrelsen och marinarkeologisk expertis.
8. Kopia av all insamlad geologisk och geoteknisk information från svenskt kontinentalsockelområde, såväl rådata som tolkningar och sammanställningar, ska vid arbetenas avslut tillställas SGU i format som SGU godkänner. Innan information översänds ska SGU kontaktas via e-post.
9. Efter avslutat arbete ska hydrografiska data som erhållits vid undersökningarna rapporteras till Sjöfartsverkets sjögeografiavdelning.

2 Introduktion till ansökan

2.1 Om sökanden

Bolaget är ett dotterbolag till bolaget Ørsted A/S, ett ledande energiföretag fokuserat på vindkraft i såväl Norden och Europa som globalt. Huvuddelen av koncernens arbete fokuseras på havsba-serad vindkraft och driver sedan många år utvecklings- och tillståndsprocesser i ett flertal vind-kraftsprojekt i bland annat Norden.

2.2 Bakgrund och syfte med ansökan

Bolaget planerar att utveckla, etablera och driva vindkraftparken Gävle Havsvindpark Väst i territorialhavet och Sveriges ekonomiska zon i Bottniska viken. Projektområdet för Gävle Havsvindpark Väst är beläget ca 30 km utanför Gävle och är drygt 1 045 km² stort, varav ca två tredjedelar av området är beläget inom territorialvattnet och en tredjedel i den ekonomiska zonen. Området har en potential för ca 5 500 MW installerad effekt med en årsproduktion på drygt 25 TWh.

För att erhålla det underlag som krävs för upprättande av en miljökonsekvensbeskrivning inför kommande tillståndsprocesser behöver bolaget att genomföra ett flertal utredningar och inventeringar. En central del i detta arbete är att genomföra geofysiska och geotekniska undersökningar av havsbotten bl.a. för att samla kunskap om bottenområdet och olika sedimenttyper samt identifiera eventuella vrak, stora stenar eller odetonerade stridsmedel. Informationen från undersökningarna kommer sedan att användas i den vidare planeringen och utformningen av parken vid bland annat val av placering av fundament, kablar och plattformar. Bolaget ansöker därför genom aktuell tillståndsansökan hos SGU om undersökningstillstånd enligt 3 § kontinentalsockellagen.

2.3 Undersökningsområdet

Undersökningarna kommer att utföras dels i territorialhavet dels i den ekonomiska zonen utanför Gävle. Området inom vilket undersökningarna kommer att genomföras benämns i det följande *undersökningsområdet* och framgår av karta i bilaga A. Inom visst område av undersökningsområdet kommer dock inga fysiska bottenprover att tas, vilket också framgår av bilaga A.

Inom undersökningsområdet varierar havsdjupet mellan 3 och 70 meter och utgörs av morän, glacial lera, postglacial lera, gyttjelera och lergyttja samt sedimentär berggrund. Inom undersökningsområdet finns även bankar bestående av mosaik av berghällar, block, sten och grus, med ökande inslag av sandbotten i djupare områden. Ca 95 % av undersökningsområdet bedöms vara afotisk, då havsbotten inte nås av tillräcklig med ljus, medan det i områden där djupet varierar mellan 3 och 20 till 30 meter bottenflora bedöms kunna växa.

I havsplanen för Bottniska viken ligger undersökningsområdet inom havsområde *Södra Bottenhavet*, området B140 samt B151, B152 och B155. Planen anger användning energiutvinning för flera områden där särskild hänsyn tas till totalförsvarets intressen, men bl.a. med hänvisning till att vindförhållanden, grundområden och närheten till bra anslutningspunkter gör förutsättningarna för energiutvinning gynnsamma i havsområdet. Ur nationell energisynpunkt anses dessutom Gävlebukten vara ett strategiskt område för havsbaserad vindkraft. Vid energiutbyggnad ska särskild hänsyn tas till försvarets intressen.

Norr samt öster om undersökningsområdet finns två riksintressen för yrkesfiske (Fångstområde). I direkt anslutning i väst, norr och nordost om undersökningsområdet finns riksintressen för farled som motsvarar Havsplanens användning sjöfart.

Inom undersökningsområdet ligger Natura 2000-området *Finngrundet-Västra banken* (SE0630262) vilket är ett utpekade SCI-område som har naturtypen rev som skyddat habitat. Gråsäl födosöker i området och flera fågelarter passerar området under flytt, varför området bedömts ha nationell betydelse för rastande och övervintrande sjöfåglar samt rastande flyttfåglar under våren. Även vikare och tumlare kan förekomma i området. Cirka fyra respektive fem kilometer nordost om undersökningsområdet ligger Natura 2000-områdena *Finngrundet-Norra banken* (SE0630263) och *Finngrundet-Östra banken* (SE0630260) vilka utpekats som SCI-områden med liknande naturtyper och artförhållanden som *Finngrundet-Västra Banken*. Natura 2000-området *Lövgrunds rabbar* ligger ca 7,5 kilometer väst om undersökningsområdet.

Det finns sex registrerade fartygs-/båtlämningar och sex förlisningsuppgifter inom undersökningsområdet. Av dessa objekt finns det ett som är registrerat som fornlämning.

Mer detaljerad information om undersökningsområdena och rådande förhållanden finns beskrivet i bilagd miljöbedömning, [bilaga B](#). I den mån avvikelser förekommer mellan ansökningshandlingen och bilagan, äger ansökningshandlingen företräde.

3 Ansökt verksamhet

3.1 Planerade undersökningar

De undersökningar som planeras är dels *geofysiska undersökningar* dels *sedimentundersökningar*. Omfattning, redskap och metodik för samtliga undersökningar redogörs för ingående i bilaga B, avsnitt 2. Där framgår även respektive undersökningsmetods dominerande frekvensområde och förväntade ljudnivå.

Undersökningarna kommer i huvudsak att genomföras från fartyg, de geofysiska undersökningarna täcker hela undersökningsområdet, medan sedimentprover tas på i ett mindre antal punkter. Följande metoder kan bli aktuella:

- Multibeam echo sounder: MBES
- Side Scan Sonar: SSS
- Shallow penetrating sub-bottom profiler: SBP
- Medium penetrating sub-bottom profiler: SBP med sparker
- Magnetometer
- Gripprovtagare
- Drop-downkamera

Det är vid aktuell tidpunkt inte bestämt i detalj vilken utrustning som kommer att användas vid respektive undersökning eller var specifika provpunkterna för sedimentundersökning kommer att vara. Inte heller antal prover är beslutat i detta skede, men uppskattningsvis rör det sig om upp till ett 15-tal provpunkter per 200 km² och undersökningarna kommer totalt sett att pågå under cirka åtta månader. Slutliga detaljuppgifter kommer att meddelas Sjöfartsverket och SGU innan undersökningarna påbörjas, se villkor 2.

Sammantaget kan sägas att mätningarna kommer att avge kontinuerliga, icke-impulsiva ljud, både låg- och hörfrekvent, och med en ljudnivå på upp till 250 dB som högst vid källan.

Bolaget har och kommer i det fortsatta arbetet att ta del av redan genomförda undersökningar i området. Omfattningen av planerade undersökningar kommer att anpassas därefter och tiden bolaget behöver uppehålla sig i området reduceras.

3.2 Tid för när undersökningarna kommer att genomföras

Undersökningar beräknas pågå i fält under totalt ca åtta månader. Eftersom samtliga undersökningar är beroende av rådande väderförhållanden är tidplanen en uppskattning och undersökningarna kan behöva pausas eller fördröjas vilket kan göra att de behöver genomföras under flera säsonger. Dessutom beror undersökningarnas fortlöpande på en eventuell kumulativ påverkan från andra aktörer i området såsom andra undersökningsfartyg eller yrkesfiske. Med hänsyn till svårigheterna med att fastställa en detaljerad tidplan när undersökningarna kan komma att genomföras yrkar bolaget på en tillståndstid om sju år.

4 Motivering av föreslagna villkor och miljöbedömning

Verksamheten föreslås att regleras av ett antal villkor (se avsnitt 1) vilka motiveras i avsnitt 4.1 nedan. Med tillämpning av dessa villkor och de ytterligare skyddsåtgärder om framgår av bilaga B har verksamhetens miljöpåverkan bedömts, vilken kortfattat redovisas i avsnitt 4.2.

4.1 Villkorsmotivering

4.1.1 Allmänt villkor

Genom det inledande villkoret (**villkor 1**) binds Ørsted till de åtaganden som bolaget har gjort i ansökningshandlingarna och under prövningen. Ørsted har haft ambitionen att formulera de flesta åtaganden som görs som uttryckliga villkor.

4.1.2 Skydd för sjöfart

För att säkerställa att sjöfart i området inte påverkas mer än nödvändigt eller utsätts för några risker ska Ørsted dels informera Sjöfartsverket och SGU om undersökningsplanen senast 6 veckor innan undersökningsarbete påbörjas (**villkor 2**) dels senast 3 tre veckor innan undersökningsarbete påbörjas samråda med Sjöfartsverket, och Transportstyrelsen om bl.a. behovet av sjösäkerhetshöjande åtgärder (**villkor 3**). Av villkor 3 framgår även att bolaget ska bekosta eventuella sjösäkerhetshöjande åtgärder som behöver genomföras.

4.1.3 Undervattensljud

Eftersom de geofysiska undersökningarna till viss del kommer att generera ett lågfrekvent ljud som kan vara störande för marina däggdjur och stora mängder fisk kommer bolaget inför undersökningar som genererar lågfrekvent ljud, med frekvens understigande 200 kHz att tillämpa s.k. mjuk uppstart av utrustningen (**villkor 4**). Utöver detta kommer bolaget i möjligaste mån använda akustisk utrustning som arbetar med frekvenser över den högsta frekvens där sälar hör bäst (över 50 kHz), vilket ytterligare begränsar påverkan på marina däggdjur som skulle kunna förekomma i området.

4.1.4 Utrustning, produkter m.m.

Undersökningarna i sig genererar begränsade eller inga utsläpp. Dumpning av avfall i samband med arbetet får inte ske och inga instrument eller utrustning får lämnas kvar i undersökningsområdet efter slutfört arbete. Utsläpp av olja och andra skadliga ämnen ska så långt möjligt undvikas och eventuellt förlorad utrustning ska så långt möjligt och rimligt återhämtas. Detta regleras genom föreslaget **villkor 5**.

4.1.5 Fiske

Fiske inom området ska inte påverkas i någon större utsträckning av undersökningarna. Av förslag till **villkor 6** följer att Ørsted ska informera fiskeriorganisationerna Sveriges Fiskares Producentorganisation och Havs- och Kustfiskarnas Producentorganisation fortlöpande om när och var undersökningarna kommer att utföras så att fiske inte obehörigen hindras.

4.1.6 Kulturmiljö

Av bilaga B framgår att en fornlämning har konstaterats inom undersökningsområdet. Eftersom provtagningar kommer att föregås av geofysiska åtgärder kommer eventuella vrak eller andra kulturhistoriska objekt att vara identifierade provtagningspunkter beslutas. På så sätt kan ingrepp i objekten undvikas. Undersökningar av förekomst av fornlämning ska enligt föreslaget **villkor 7** planeras tillsammans med marinarkeologisk expertis och information om eventuella fornlämningar som framkommer under undersökningsarbetena ska tillställas Länsstyrelsen Gävleborgs län. Även analys av undersökningsdata ska ske i samråd med länsstyrelsen och marinarkeologisk expertis enligt villkorsförslaget.

4.1.7 Resultat av genomförda undersökningar

När undersökningarna är genomförda ska kopia av all insamlad geologisk och geoteknisk information från svenskt kontinentalsockelområde, såväl rådata som tolkningar och sammanställningar, ska vid arbetenas avslutas tillställas SGU. Att SGU har rätt att ta del av resultatet följer redan av kontinentalsockellagen men det slås ändå fast i **villkor 8**, tillsammans med formerna för överlämnande och det närmare innehållet. Efter avslutat arbete ska hydrografiska data som erhållits vid undersökningarna rapporteras till Sjöfartsverkets sjögeografiavdelning (**villkor 9**).

4.2 Miljöbedömning

En miljöbedömning bifogas ansökan, bilaga B. I bedömningen redogörs för miljökonsekvenserna av samtliga undersökningar. Sammanfattningsvis visar bedömningen att de planerade undersökningarna, med föreslagna villkor och skyddsåtgärder, får en högst begränsad påverkan på miljön. Ljudpåverkan kommer att vara lokal och kortvarig, likaså eventuell grumling.

5 Tillåtlighet

I bilaga B, avsnitt 4.9, redogörs för hur Ørsted iakttar de allmänna hänsynsreglerna i miljöbalken 2 kap. Inga riksintressen finns inom eller närheten av undersökningsområdet, varför påverkan på riksintressen uteblir. Eftersom undersökningsområdet till viss del överlappar Natura 2000-området *Finngrundet-Västra banken* har projektet avgränsats så att det inte omfattar undersökningar med bottenprovtagning inom Natura 2000-området. Undersökningarna riskerar därmed inte att påverka något Natura 2000-område på ett betydande sätt. Några skyddade arter bedöms inte heller påverkas i strid med artskyddsförordningen. Beslutade miljö kvalitetsnormer kommer inte att påverkas av undersökningarna.

Mot bakgrund av ovanstående är det Ørsteds uppfattning att ansökt verksamhet är tillåtlig.

6 Tidplan, handläggning m.m.

Undersökningarna kommer enligt nu gällande tidplan för projektet att genomföras med start 2024. Därefter kommer kompletterande undersökningar behöva göras under kommande tillståndsprocesser som förväntas pågå t.o.m. 2028. I nuvarande projektplan beräknas byggnation av vindkraftsparken att starta år 2032.

Stockholm som ovan,
Gräsö WE AB, genom

Siri Strömberg
(enligt bifogad fullmakt)

Mikael Berglund
(enligt bifogad fullmakt)

Bilagor

- A. Karta Undersökningsområde
- B. Miljöbedömning

Gävle Havsvindpark Väst

Beskrivning av miljöförhållanden och påverkan från undersökningar

Revision **3**
Datum **2022.12.22**
Författare **Claire Hébert, Hélène Vandewalle och Johan Nyberg**
Granskare **Johan Nyberg**
Godkänt **Karin Skantze**
Beskrivning **Slutlig version**
Dokument ID **08043535_A**

Ørsted A/S
Kraftværksvej 53
DK-7000 Fredericia
Denmark
www.orssted.com

Innehållsförteckning

1	Inledning.....	5
1.1	Bakgrund.....	5
1.2	Verksamhetens art och omfattning	5
1.3	Undersökningsområdet.....	5
2	Planerade undersökningar.....	6
2.1	Arbetsprogram för undersökning av havsbotten	6
2.3	Provtagning och visuella bottenobservationer	8
2.4	Redskap och metodik.....	8
2.4.1	Multistrålekolod (Multi-beam echo sounder - MBES).....	8
2.4.2	Side scan sonar (SSS).....	8
2.4.3	Shallow penetrating sub-bottom profiler och medium penetrating sub-bottom profiler	9
2.4.4	Magnetometer	9
2.4.5	Vindhastighetsundersökning.....	10
2.5	Miljöundersökningar	10
3	Rådande förhållanden.....	10
3.1	Hydrografi och batymetri.....	10
3.1.1	Batymetri	10
3.1.2	Havsströmmar, salt- och syrehalt.....	11
3.2	Sedimentförhållanden	12
3.3	Bottenflora och bottenfauna	13
3.3.1	Bottenflora.....	13
3.3.2	Bottenfauna.....	15
3.4	Fisk.....	16
3.5	Marina däggdjur	17
3.5.1	Sälar.....	17
3.6	Fåglar.....	18
3.7	Skyddade områden	19
3.7.1	Natura 2000 och marina skyddsområden	19
3.7.2	Havsplan	21
3.7.3	Fornlämningar	22

3.7.4	Infrastruktur	23
4	Bedömning av miljöpåverkan	23
4.1	Förutsedda förändringar i miljön vid undersökningar	23
4.2	Påverkan på sediment och föroreningar	24
4.3	Påverkan på bottenflora och bottenfauna	24
4.4	Påverkan på fisk	24
4.5	Påverkan på marina däggdjur	25
4.5.1	Sålar	25
4.6	Påverkan på fåglar och fladdermöss	27
4.7	Påverkan på skyddade områden och andra intressen	27
4.7.1	Påverkan på Natura 2000	27
4.7.2	Påverkan på fornlämningar	28
4.7.3	Påverkan på infrastruktur	28
4.8	Kumulativ påverkan	28
4.9	Allmänna hänsynsegler	28
4.9.1	Bevisbörderegeln 2 kap 1§ miljöbalken	28
4.9.2	Kunskapskravet 2 kap 2§ miljöbalken	29
4.9.3	Försiktighetsprincipen och bästa möjliga teknik 2 kap 3§ miljöbalken	29
4.9.4	Produktvalsprincipen 2 kap 4§ miljöbalken	29
4.9.5	Hushållnings- och kretsloppsprincipen 2 kap 5§ miljöbalken	29
4.9.6	Lokaliseringsprincipen 2 kap 6§ miljöbalken	29
4.10	Inarbetade försiktighetsmått och samlad bedömning av miljöpåverkan	30
5	Referencer	31

1 Inledning

1.1 Bakgrund

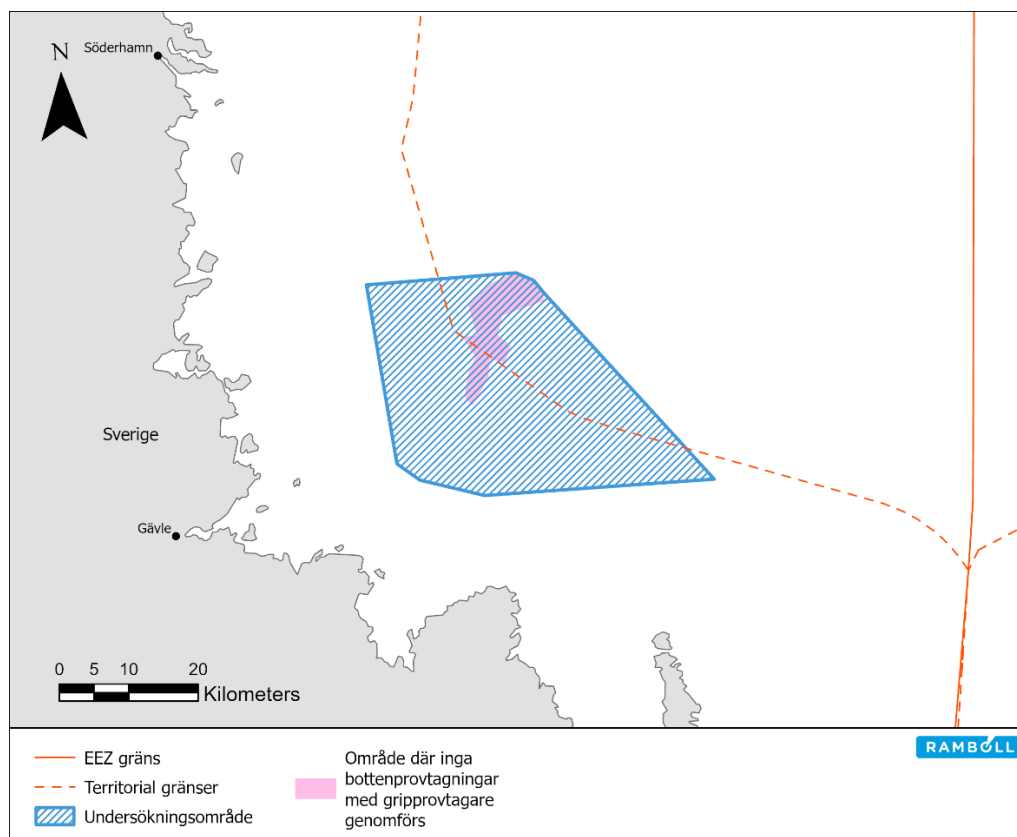
Ørsted A/S (nedan bolaget eller Ørsted) avser att genomföra undersökningar av havsbotten inför ansökan om tillstånd för att anlägga vindkraftsparken Gävle Havsvindpark Väst. Undersökningsområdet ligger delvis i Sveriges territorialhav och delvis i Sveriges ekonomiska zon utanför territorialhavet.

1.2 Verksamhetens art och omfattning

Ørsted, som har över 30 års erfarenhet av att utveckla, bygga, driva och äga havsbaserad vindkraft, har utfört ett omfattande analysarbete av svenska havsområden för att utröna vilka områden i Sverige som skulle kunna vara lämpliga för eventuell framtida utbyggnad av havsbaserad vindkraft. I detta arbete har ett antal områden identifierats som intressanta. Dessa områden behöver undersökas mer noggrant på plats för att slutliga bedömningar ska kunna genomföras. För att utforska de specifika geologiska och miljömässiga förutsättningarna i de planerade områdena för havsbaserad vindkraft, ansöker därför Ørsted om tillstånd enligt lagen (1966:314) om kontinentalsockeln att få undersöka området.

1.3 Undersökningsområdet

Undersökningsområdet är beläget cirka 30 km öster om Gävle, i Gävleborgs län, se Figur 1.1. Undersökningsområdet omfattar cirka 1045 km², varav cirka 713 km² i Sveriges territorialhav och cirka 332 km² i Sveriges ekonomiska zon utanför Sveriges territorialhav. Inom den del av undersökningsområdet som utgör Natura 2000-område (se markering i Figur 1-1) kommer bottenprovtagningar med gripprovtagare inte genomföras.

Figur 1-1 Översiktskarta som visar undersökningsområdet.

2 Planerade undersökningar

2.1 Arbetsprogram för undersökning av havsbotten

Två typer av undersökningar av havsbotten är planerade att genomföras: först geofysiska undersökningar och därefter sedimentundersökning genom provtagning och videofilmning. Ørsted planerar även att använda vindmätningssutrustning inom undersökningsområdet. Även miljöundersökningar kan komma att utföras i samband med undersökningsarbetena, se avsnitt 2.5.

Syftet med undersökningarna är att ta fram kunskapsunderlag om de geologiska och miljömässiga förutsättningar som förekommer för havsbaserad vindkraft i området. Undersökningarna ska dessutom ge information om förekomst av äldre stridsmateriel, som tex minor, samt marinarkeologiska lämningar och biologiska förhållanden. Kunskapen om havsbotten som samlas in vid undersökningarna används vid utformning och placering av vindkraftverk, fundament, turbiner, plattformar, kablar, osv.

Preliminär tidplan är att undersökningarna ska ske under 2024 och pågå cirka åtta månader.

2.2 Geofysiska undersökningar

Den geofysiska undersökningen kommer att utföras från ett undersökningsfartyg med både skrovmonterad och bogserad mätutrustning. Undersökningen avses att utföras så att en heltäckande ytbild av undersökningsområdet erhålls. Varaktigheten av de geofysiska undersökningarna är väderberoende, men uppskattas till cirka 10-12 dagar per 50 km². Det innebär att cirka åtta månader behövs för att genomföra de geofysiska undersökningarna. Undersökningarna kommer att utföras dygnet runt med hänsyn till eventuella villkorsbegränsningar. Mätningarna kommer att omfatta följande undersökningsmetoder:

- Multibeam echo sounder/ multistrålekolod
- Side Scan Sonar
- Shallow penetrating sub-bottom profiler (parametrisk)
- Medium penetrating sub-bottom profiler (med sparker)
- Magnetometer
- Vindhastighetsundersökning

Tabell 2.1 sammanfattar undersökningsmetoder, samt deras funktion och allmänna specifikationer. Se även respektive avsnitt för mer detaljerad information om respektive undersökningsmetod.

Tabell 2.1 Planerade geofysiska undersökningar och videoundersökning. Tabellen visar också förväntad ljudnivå, frekvens och pulslängd från typisk utrustning som kan komma att användas.

Undersökningsmetod	Beskrivning	Typisk frekvens och källjud
Multistråleekolod	Ett flerstråligt ekolod för att kartlägga vattendjupförhållanden samt bottenytans hårdhet. Används även för att identifiera och bestämma positioner av objekt på botten.	Frekvens: > 400 kHz Ljudnivå: 210 - 230 dB-RMS Pulslängd (ms): 10 µs - 10 ms
Side Scan Sonar	Ger information om bottenytans karaktär och sedimentfördelning, samt används för att detektera och positionera olika företeelser och objekt på botten	Högfrekvens: 600 - 900 kHz. Lågfrekvens: vid 300 kHz Ljudnivå: ca 210 dB-peak, 207 dB-RMS Pulslängd: 10-20 ms
Magnetometer	Ger information om magnetiska avvikelser som kan vara orsakade av föremål som vrak, minor, kablar, etc. Passiva mätningar.	1-20 Hz
Shallow penetrating sub-bottom profiler, parametrisk	Ger information om den översta delen, av havsbottens uppbyggnad, ned till cirka 15m under havsbottens yta beroende på typ av sediment.	Frekvens (Primary): 85 - 115 kHz Frekvens: (Secondary): 4 - 42 kHz Ljudnivå: 220 - 250 dB-peak, 206 - 243 dB-RMS Pulslängd: 0.07 - 4 ms Upp till 40 ping/sekund
Medium penetrating sub-bottom profiler, med sparker	Ger information om havsbottens uppbyggnad ned till ca 80 m under havsbottens yta.	Frekvens (Primary): 0,4- 5 kHz Ljudnivå: 215 dB
Vindhastighetsmätare	Flytande LIDAR för att mäta vindhastighet	Inga störande ljud eller utsläpp uppkommer från utrustningen
Drop down kamera	Ger videobilder och stillbilder av havsbotten.	Inga störande ljud eller utsläpp uppkommer från utrustningen.

¹ Typiska värden eftersom exakt utrustning som kommer att användas för undersökningarna inte är bestämd ännu.

2.3 Provtagning och visuella bottenobservationer

Huvudmålet för gripprovtagaren är att säkerställa tolkningarna från de geofysiska uppgifterna och att stödja identifieringen av havsbottenformationer (sten/gruslager/områden med biologisk begränsning) som kan påverka möjliga havsinstallationer.

En kamera för inspelning av HD-film kommer att monteras på lämplig plats på gripprovtagaren för att ge en tydlig bild av havsbotten. Tillräckligt ljus för att stödja tydliga inspelningar kommer även monteras på lämpligt ställe på gripprovtagaren.

Cirka 15 platser (sannolikt färre, men det kommer avgöras efter resultatet och analys av den geofysiska undersökningen) per 200 km² yta med 0,1 m³ per prov kommer att undersökas. Positioner för gripprovtagning och drop-down kamera kommer även att väljas efter analys av insamlad geofysiskdata för att erhålla en representativ bild av de olika typerna av havsbotten som finns i undersökningsområdet. Bottenprovtagningar kommer inte att genomföras inom den del av undersökningsområdet som omfattar Natura 2000 området *Finngrundet-Västra banken* (SE0630262), se Figur 1.1

Bottenproverna analyseras också med avseende på arter som lever på havsbotten och i sediment. Metoden inkluderar "grip och samla"- provtagning, videoanalys av havsbotten och akustiska data som bekräftar havsgränsen. Provtagningsställen väljs så att de producerar den mest effektiva kategoriseringen i regionen.

Inga störande ljud eller utsläpp uppkommer från utrustningen.

2.4 Redskap och metodik

2.4.1 Multistrålekolod (Multi-beam echo sounder - MBES)

Multibeam är ett flerstråligt ekolod som ger information om djupförhållanden samt havsbottenytans hårdhet (backscatter) och därigenom förändringar i bottenytans sedimentsammansättning. Instrumentet används även för att identifiera objekt på havsbotten (både naturliga och mänskliga orsakade).

Frekvens av MBES som kommer att användas är generellt ≥ 300 kHz.

En rörlig ljudhastighetsprofilerare (SVP, Sound Velocity Profile) och en uppkopplad ljudhastighetssensor (SVS, Sound Velocity Sensor) monterad nära multibeam-svängaren kommer att logga data om ljudhastighet i vattenkolumnen under mätningarna.

2.4.2 Side scan sonar (SSS)

Side scan sonar är en sidoavsökande sonar som används för att bedöma karaktären av bottenytan (morfologi och förändringar i sedimentsammansättning). Instrumentet kommer även användas för att identifiera och bestämma positioner av objekt på botten.

Den högre frekvensen som kommer att användas vid mätningarna med SSS är mellan 600 kHz och 900 kHz, och den låga frekvens som används är 300 kHz.

SSS-fisken bogseras bakom undersökningsfartyget och positioneringen av fisken kommer att loggas och spelas in med ett USBL-system (Ultra-short Baseline acoustic positioning system) för att erhålla en hög precision. Dessutom kommer SSS-data att jämföras med MBES-data för positionsoptimering.

2.4.3 Shallow penetrating sub-bottom profiler och medium penetrating sub-bottom profiler

Undersökningarna har som syfte att uppfylla följande mål:

- Att karakterisera och kartlägga sedimentförhållanden och strukturer ner till 15 meter under havsbottenytan med 'shallow penetrating sub-bottom profiler', och ner till 80 meter under havsbotten med 'medium penetrating sub-bottom profiler', med syfte att få en detaljerad förståelse för områdets översta jordlager/geologiska förhållanden.
- Att identifiera geologiska eller mänskliga risker ner till 15 meter under havsbotten för vindparkens utbyggnad med 'shallow penetrating sub-bottom profiler', och ner till 80 meter under havsbotten med 'medium penetrating sub-bottom profiler', till exempel litologiska heterogeniteter, potentiella sluttningssytor, grunda gaser och begravda föremål.

Systemet 'medium penetrating sub-bottom profiler' kommer att vara ett multi-channel streamer system där en sparker är ljudsändare. Se även allmänna specifikationer för sparker i Tabell 2.2.

Tabell 2.2 Allmänna specifikationer för shallow penetrating sub-bottom profiler.

Shallow penetrating sub-bottom profiler type system	Variabel	Specifikation
Parametrisk sub-bottom profiler	"Sekundära" låga centrala frekvenser	4 - 42 kHz
	Överför strålbredden (-3 db)	Cirka. $\pm 1-1,5^\circ$ / fotavtryck <3,5-5,5% av vattendjupet
	Pingfrekvens	Upp till 40 ping/sekund
	Provintervall	Matchas till primär frekvensintervall via Nyquist-frekvensen

Systemet 'medium penetrating sub-bottom profiler' kommer att vara ett multi-channel streamer system där en sparker är ljudsändare. Se även allmänna specifikationer för sparker i Tabell 2.3. Systemet bogseras bakom undersökningsfartyget och positioneringen av instrumentet kommer att mätas och spelas in med GPS för att erhålla en hög precision.

Tabell 2.3 Allmänna specifikationer för medium penetrating sub-bottom profiler (med sparker).

Medium penetrating SBP type system	Variabel	Specifikation
Sparker	Operating frekvenser	0,4 - 5 kHz
	Pulse repetition rate	2-4 Hz

2.4.4 Magnetometer

Två magnetometrar kommer att fixeras i en ram dragen bakom undersökningsfartyget 1-4 meter över havsbotten för att erhålla gradiometerdata (magnetisk gradient) tillsammans med signalerna från

magnetometrarna. Ramens position kommer att mätas och spelas in på en hög precisionsnivå med ett USBL-system (Ultra-short Baseline acoustic positioning system) och höjdmätare.

Informationen från användandet av en magnetometer ska uppfylla följande mål:

- Detektering av möjliga ferromagnetiska havsbottenobjekt till 5 nT-anomalier.
- Detektera lokala förändringar i magnetfältet som orsakas av förändringar i geologisk lagring, till exempel möjliga vallar och begrävda kanaler.

2.4.5 Vindhastighetsundersökning

Ørsted kommer att använda vindmätningstrustning inom undersökningsområdet. Utrustningen kommer sannolikt att bestå av en flytande LIDAR (FLiDAR). LiDAR kommer att sättas på en flytande plattform eller boj inom det föreslagna undersökningsområdet.

2.5 Miljöundersökningar

För att bedöma hur livsmiljöerna för havslevande organismer kan komma att påverkas av en framtida etablering av havsvindpark, kan det vara aktuellt med ett flertal icke-tillståndspliktiga undersökningar i samband med arbetet med framtagande av miljökonsekvenser. Möjliga undersökningar listas nedan.

- Luft- och båtburna ornitologiska undersökningar i syfte att undersöka utbredning av sjöfåglar och flyttfåglar inom området.
- Pelagiska miljöundersökningar. Trålning till havs för att undersöka vilka fiskarter som förekommer i området.
- Passive acoustic monitoring av tumlare. Användning av C-pods (Continuous porpoise detectors) för att undersöka förekomsten av tumlare och deras utbredning beroende på säsong i området.

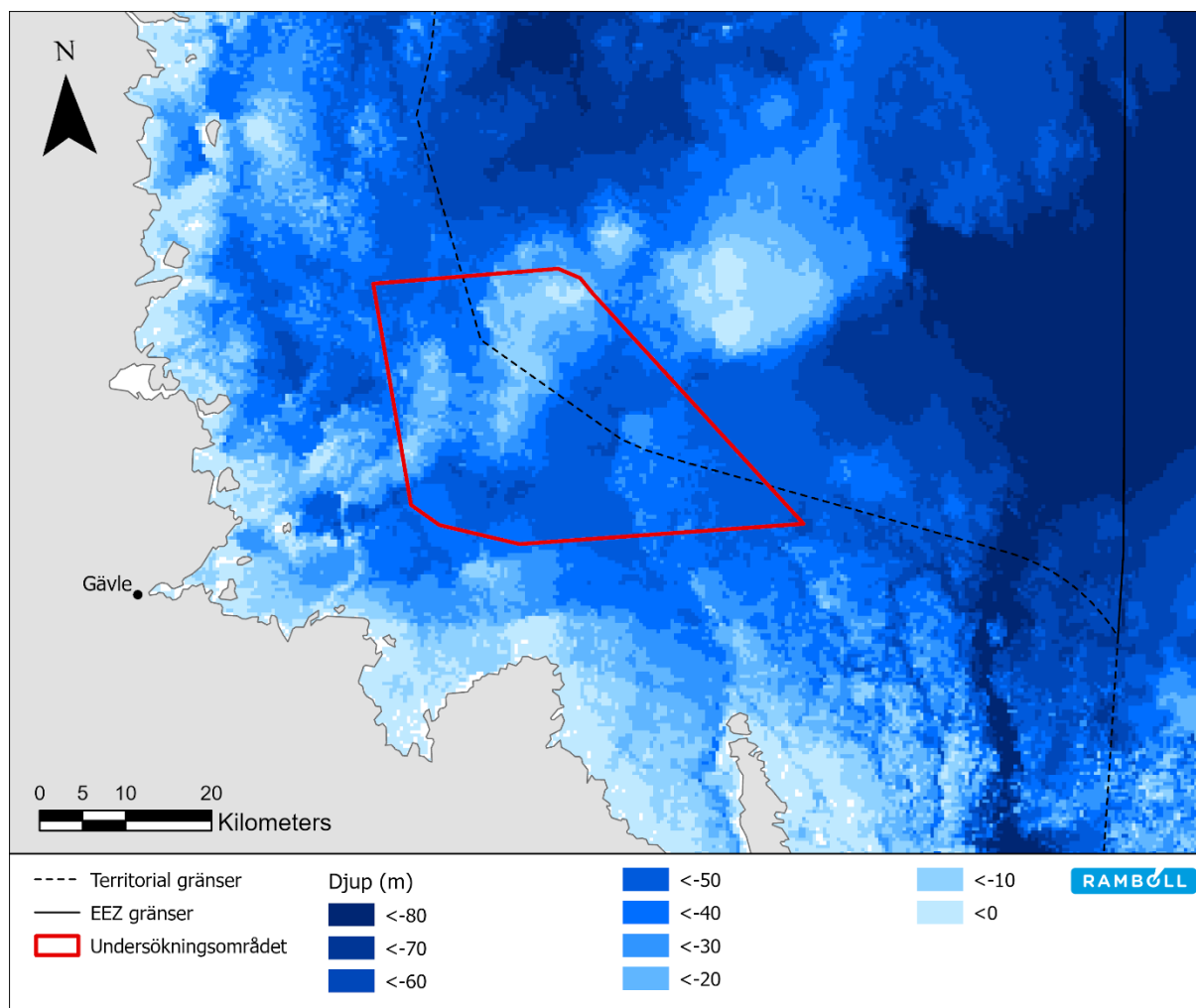
3 Rådande förhållanden

3.1 Hydrografi och batymetri

3.1.1 Batymetri

Östersjön är ett delvis slutet bräckt innanhav som är förbundet med Nordsjön genom de grunda och smala sunden mellan Danmark och Sverige. Östersjöns batymetri kännetecknas av bassänger som skiljs åt av olika trösklar. Medeldjupet är 54 m och det största djupet är 459 m (Sveriges vattenmiljö, 2022).

Bottniska viken, där undersökningsområdet är beläget, är Östersjöns nordligaste bassäng och det ligger mellan Sverige och Finland. Viken indelas i Bottenviken, Bottenhavet, Ålands hav och Skärgårdshavet. Undersökningsområdet tillhör Bottenhavet, den södra delen av Bottniska viken. Bottenhavet har ett medelvattendjup på drygt 70 m och inkluderar en djuphåla i de norra delarna på 293 meter (Sveriges vattenmiljö, 2022). Djupen i undersökningsområdet varierar mellan 3 och 70 m, se Figur 3-1 (HELCOM, 2022).

Figur 3-1 Batymetri inom undersökningsområdet (HELCOM, 2022).

3.1.2 Havsströmmar, salt- och syrehalt

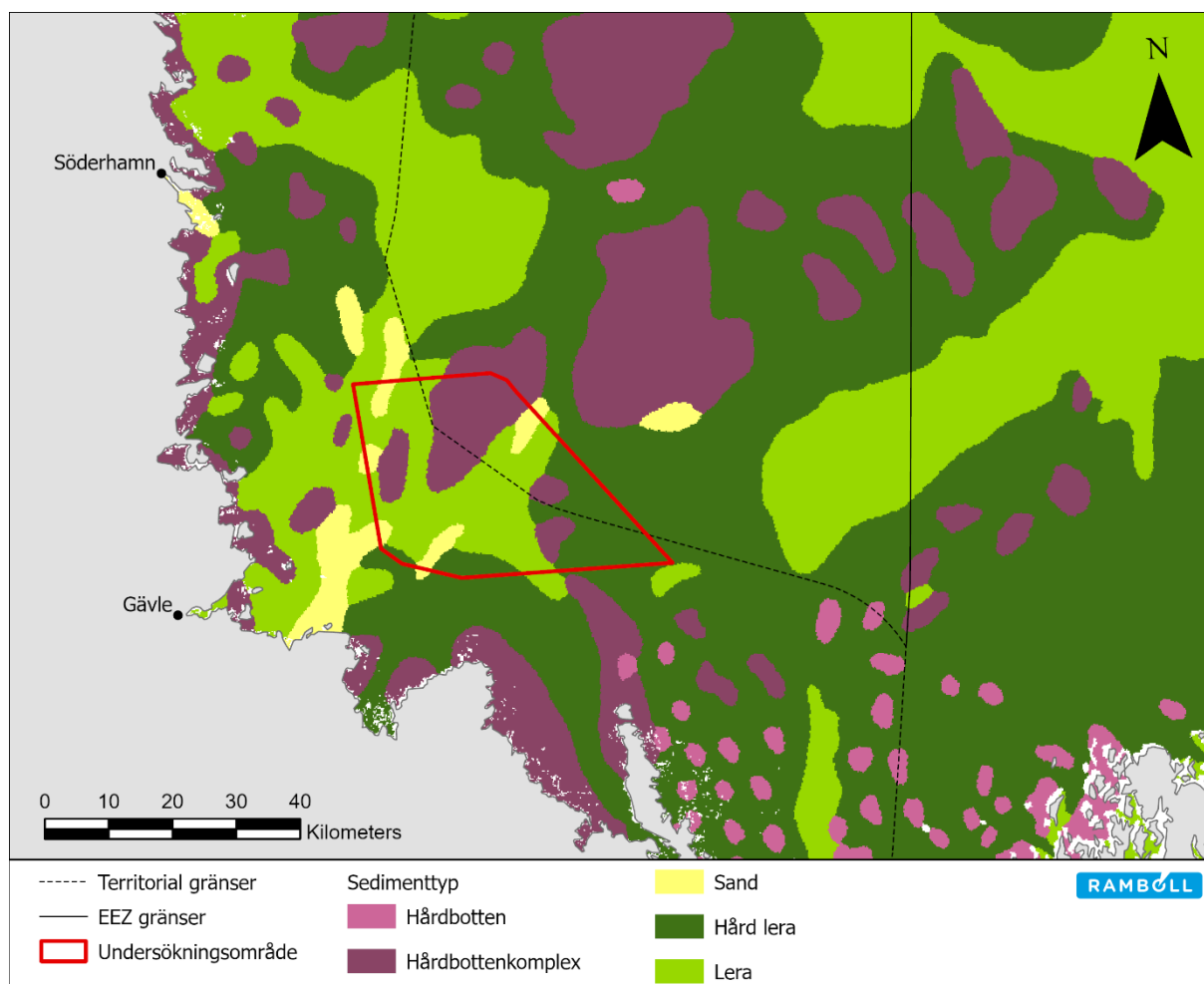
Östersjön har inga starka permanenta system av strömmar (SMHI, 2011). Salthalten i Östersjön är relativt låg eftersom Östersjön har få inflöden av saltare vatten, jämfört med relativt höga inflöden av sötvatten från land och från nederbörd. Bottenhavet ligger långt från det saltare Nordsjön, och nås därför sällan av saltvatteninflöden. Dessutom är Bottenhavet även starkare präglad av sötvattenstillflödet från de stora älvar. Därför är salthalten i Bottenhavet låg och det ligger på 4 till 6 PSU vid ytan och från 5 till 7,5 PSU vid havsbotten (Sveriges vattenmiljö, 2022; HELCOM, 2022).

I delar av Östersjön finns en stark salthaltgradient mellan vattenmassorna som påverkas av sötvatteninflöde från kusten, nederbörd samt tyngre och saltare vattenmassor. Det skapar en stabil haloklin som separerar de ytliga vattenmassorna med lägre salthalt från de djupare mer salthaltiga vattenmassorna. Den omfattande stratifiering av vattenmassan fungerar som ett lock som begränsar den vertikala blandningen av vatten och därmed transporten av syre till djupare delar av havet. Därför kan haloklinen tillsammans med särskilda förhållanden orsaka bottnar med syrebrist eller helt syrefria bottnar som påverkar biologisk mångfald negativt (Axe, SMHI, 2017; SMHI, 2020). I Bottniska viken är haloklinen svagare så att vattenmassorna kan blandas om ända ner till botten året runt.

Inga syrefattiga och syrefria bottnar har rapporterats i närheten av undersökningsområdet (SMHI, 2020).

3.2 Sedimentförhållanden

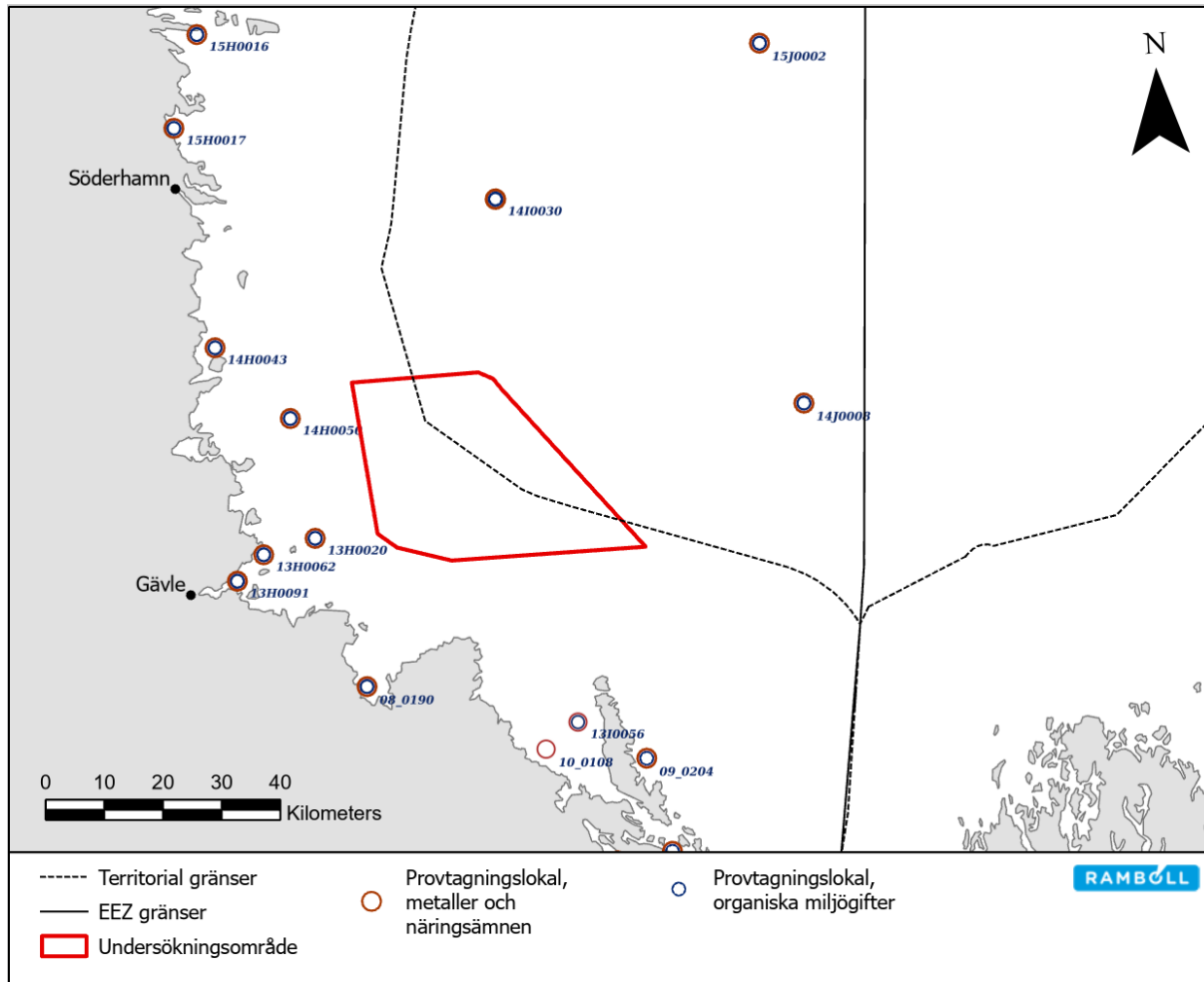
Enligt SGU utgörs bottenstrukturer i det område som är lokaliserat i svensk EEZ morän, glacial lera, postglacial lera, gyttjelera och lergyttja samt sedimentär berggrund (SGU, 2022). Figur 3.2 visar, för hela undersökningsområdet, fördelningen av hård lera, samt sand och hårbottenkomplex i bottenytan (EMODnet - geology, 2022; HELCOM, 2022). Inom undersökningsområdet finns även bankar som utgörs av en mosaik av berghällar, block, sten och grus, med ökande inslag av sandbotten i djupare områden. Speciellt i de grundaste delarna finns mycket block och sten (Länsstyrelsen Gävleborg, 2016).

Figur 3-2 Sedimentförhållanden (HELCOM, 2022).

Historiska men även nuvarande förhållanden har lett till förorening av Östersjöns botten. Övergödning till följd av utsläpp av näringsämnen har ökat deponeringen av organiska partiklar på havsbotten. Ackumulationsbottnar har vanligtvis högre föroreningsnivåer och förekommer främst i de djupare delarna av Östersjön, medan grundare vatten vanligen karakteriseras av icke-ackumulerande bottnar med lägre föroreningsnivåer.

Provtagning av sediment har utförts i närheten av området vilket ger en indikation avseende föroreningsituationen i undersökningsområdet. Inga provpunkterna ligger i området. De som ligger närmast visas i Figur 3.3 (SGU, 2022).

Figur 3-3 Undersökningspunkter avseende metaller och näringsämnen, samt organiska föroreningar (SGU, 2022).

3.3 Bottenflora och bottenfauna

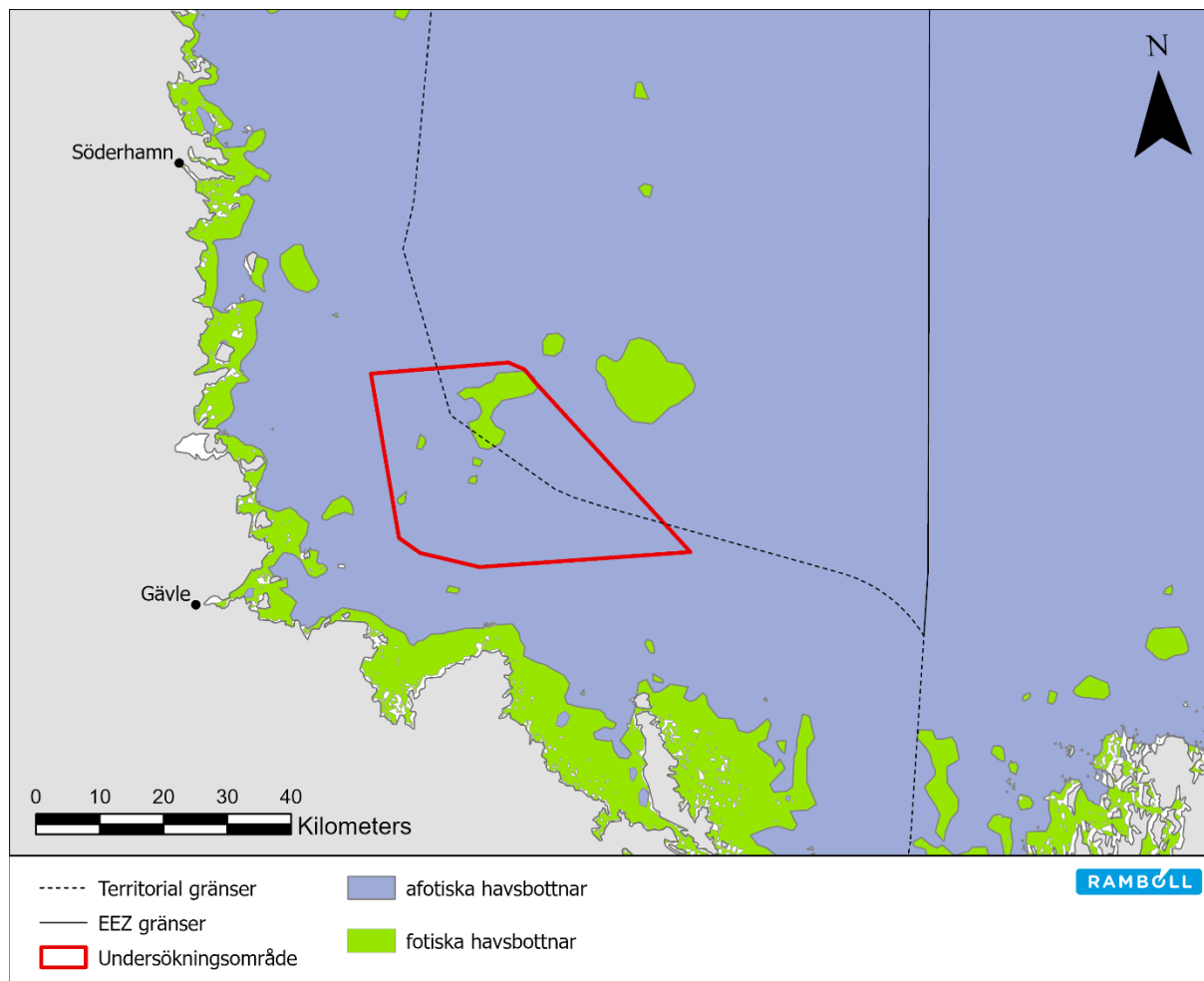
Bottenvegetation och bottenfauna, som även kallas bentisk flora och fauna, omfattar växter och djur som lever på eller i havsbotten.

3.3.1 Bottenflora

Bottenflora består av makroalger och olika typer av sjögräs. Östersjöns bottenflora begränsas främst av ljustillgång för fotosyntes, som står i förhållande till vattendjupet och vattnets grumlighet. Vanligtvis är tillgången till ljus mycket liten på djup större än 20 m och ingen vegetation anses kunna växa på djup större än 40 m.

Djupen i undersökningsområdet varierar mellan 3 och 70 m (se avsnitt 2.1.1). En del (ca 95%) av undersökningsområdet bedöms vara afotisk, det vill säga att havsbotten inte nås av tillräckligt med ljus

(HELCOM, 2022) (Figur 3.4) och att ingen bottenflora anses kunna växa. På bankarna där djupet varierar mellan 3 och 20 till 30 meter kan bottenflora växa, särskilt på grundare bottnar som utgörs främst av berghällar, block, sten och grus.

Figur 3-4 Fotiska och afotiska områden enligt EUseaMap project (HELCOM, 2022).

De grundaste områdena inom undersökningsområdet utgörs av Natura 2000 området *Finngrundet-Västra banken*, som undersöktes 2007 (Länsstyrelsen Gävleborg, 2016). Där finns makroalgshabitat (*Fucus vesiculosus*, *Fucus radians*) och 14 arter alger har påträffats, se Tabell 3.1. Inga arter bedöms som hotade enligt svenska rödlistan 2020. Den rika vegetationen ger skydd och föda åt djur, och utgör därför stort värde som plats för fisklek samt födosöksområde för fåglar och gråsäl (Länsstyrelsen Gävleborg, 2016). Se även avsnitt 3.7.1 för detaljerad info om Natura 2000-områden. 3,5 km respektive 5 km från undersökningsområdet finns även *Finngrundet-Norra banken* och *Finngrundet-Östra banken*, som är bankar med liknande bottenflora förhållanden som i Natura 2000-området *Finngrundet-Västra banken*.

Tabell 3.1 Bottenflora som påträffades inom undersökningsområdet, i synnerhet i Natura 2000-området Finngrundet-Västra banken (SE0630262) (Länsstyrelsen Gävleborg, 2016).

Svenskt namn	Vetenskapligt namn
Ullsläke	<i>Ceramium tenuicorne</i>
Sudare	<i>Chorda filum</i>
Bergborsting	<i>Cladophora rupestris</i>
Kilrödblåd	<i>Coccotylus truncatus</i>
Smalskägg	<i>Dictyosiphon foeniculaceus</i>
Blåstång	<i>Fucus vesiculosus</i>
Rödris	<i>Rhodomela confervoides</i>
Krulltrassel	<i>Stictyosiphon tortilis</i>
Smaltång	<i>Fucus radicans</i>
Molnslick	<i>Ectocarpus silicosus</i>
Trådslick	<i>Pilayella littoralis</i>
Ishavstofs	<i>Sphacelaria arctica</i>
Rödplysch	<i>Rhodochorton purpureum</i>
Grönslick	<i>Cladophora glomerata</i>

3.3.2 Bottenfauna

Artsammansättningen i bestånden av bentisk fauna i Östersjön beror på olika biotiska och abiotiska faktorer. De fysiska förhållandena som styr bottenfaunans sammansättning är främst substrattyp (inklusive eventuella revstrukturer), ljus, salthalt, temperatur, syrehalt, organiskt material, vattenrörelse, men även vattenkvalitet. I Östersjön blir vatten mindre och mindre salt ju längre norrut man kommer, och artsamhället är en blandning av salt- och sötvattenarter. Eftersom Östersjön har ett bräckt vatten och många limniska och marina arter inte är anpassade till sådana förhållanden är den bentiska biologiska mångfalden begränsad jämfört med Sveriges västkust där oceaniska förhållanden råder. Dessutom har många marina arter sin i Östersjön nordligaste utbredningsgräns i bottenhavet (Sveriges vattenmiljö, 2022). Områdets bottenfauna anses därmed främst utgöras av opportunistiska arter med hög tillväxt och korta livscykler, såsom flera arter av havsborstmaskar (Polychaeta) och musslor (Bivalvia). I Bottenhavets artsamhället förekommer främst vitmärla (*Monoporeia affinis*), rygghuvudmaskar *Marenzelleria* spp och östersjömussla (*Macoma balthica*) (Gogina et al., 2016), samt gördelmaskar (*Clitellata* spp), kräftdjuren skorv (*Saduria entomon*) och slammärla (*Corophium volutator*) (Havs- och vattenmyndigheten, 2018).

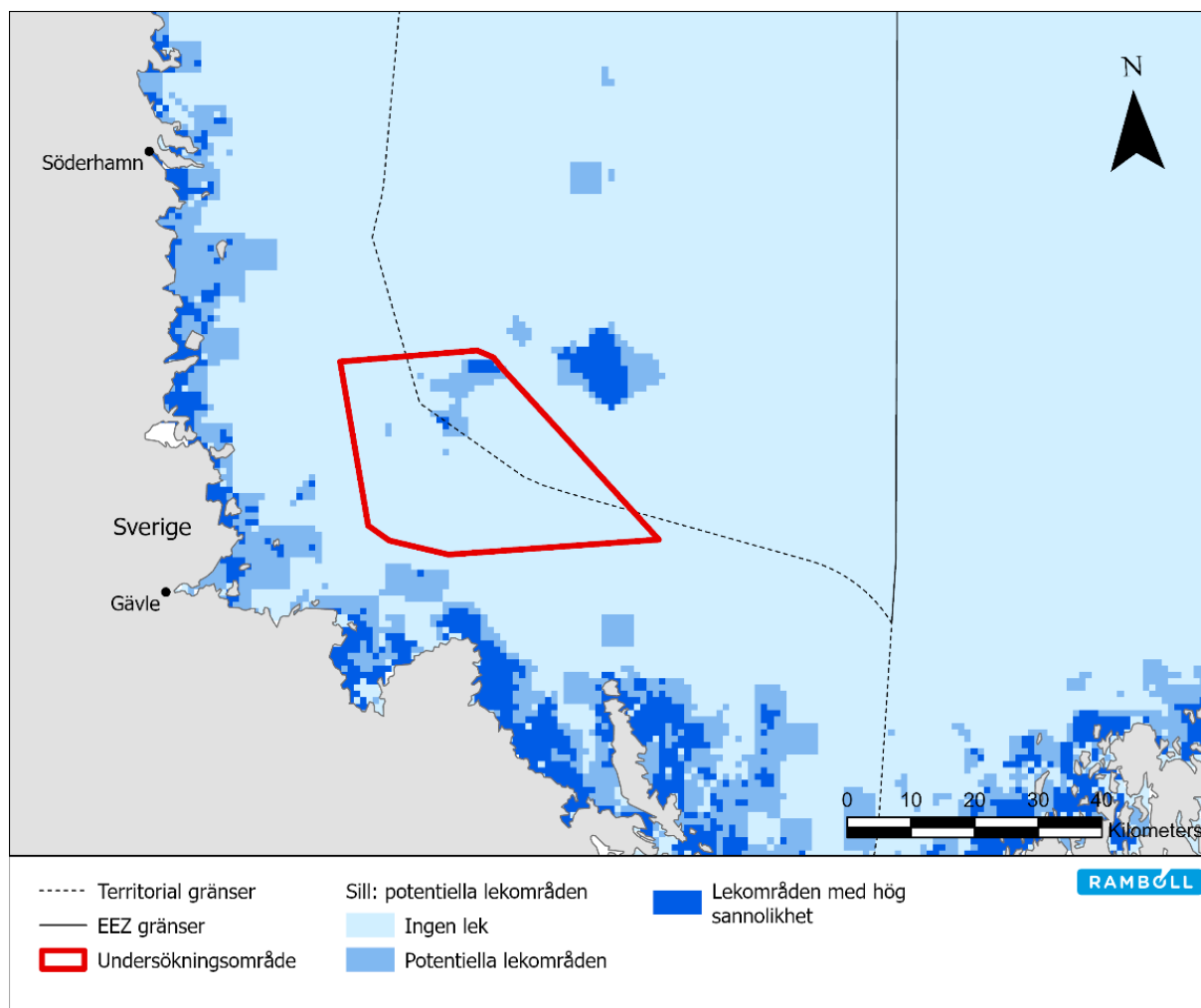
I undersökningsområdet finns grunda bottnar som ingår i Natura 2000-området *Finngrundet-Västra banken*. Bankarna innehåller berghällar, block, sten och grus som utgör substrat för alger och fastsittande djur, såsom blåmussla (*Mytilus edulis*), tångbark (*Electra crustulenta*), slät havstulpan (*Balanus improvisus*) och brackvattenhydroiderna *Laomedea laveni* och *Cordylophora caspia* (Länsstyrelsen Gävleborg, 2016). En stor del av bottenfaunan är också direkt knuten till vegetationen, som utgör viktiga habitat med skydd och mat för tångmärlor (*Gammarus* sp.), tånggråsugga (*Idotea balthica*), båtsnäcka (*Theodoxus fluviatilis*), oval dammsnäcka (*Radix balthica*) och pungräka (*Mysidacea*). Ingen av dessa arter bedöms som hotad enligt den svenska rödlistan 2020. 3,5 km respektive 5 km från undersökningsområdet finns även *Finngrundet-Norra banken* och *Finngrundet-Östra banken*, som är bankar med liknande bottenfauna. Se även avsnitt 3.7.1 för detaljerad info om Natura 2000-områdena.

3.4 Fisk

Fisk utgör en viktig del i näringskedjan och ekosystemet i Östersjön eftersom de livnär sig på zooplankton, bentiska arter och mindre fisk samt att de konsumeras av marina däggdjur, fåglar och människor. Fördelningen av fiskarter i Östersjön bestäms huvudsakligen av salthaltnivåer där marina arter dominerar i västra Östersjön och Kattegatt medan sötvattenarter i större utsträckning förekommer längs med kuster och längre österut och norrut i Östersjön. Vilka bottenlevande fiskar som förekommer i undersökningsområdet beror till stor del på salthalten och bottenstrukturer. Enligt HELCOM (2022) utgörs bottenstrukturer i området framförallt av lera samt sand och hårbottenkomplex.

De vanligaste fiskarterna i Östersjön i Bottenhavet är bland annat torsk (*Gadus morhua*), sill (*Clupea harengus*), hornsimpa (*Myoxocephalus quadricornis*), rötsimpa (*Myoxocephalus scorpius*) samt tånglake (*Zoarces viviparus*). Förekomst- och lekstrukturer för sill finns i undersökningsområdet, se Figur 3.5 (HELCOM, 2022). Ål (*Anguilla anguilla*), lax (*Salmo salar*) och havsöring (*Salmo trutta trutta*) är vandrande fiskarter som förekomma i området (Havs- och vattenmyndigheten, 2022; HELCOM, 2022). Harr (*Thymallus thymallus*), sik (*Coregonus maraena*) samt asp (*Aspius aspius*), sjurygg (*Cyclopterus lumpus*), flodnejonöga (*Lampetra fluviatilis*), lake (*Lota lota*) och piggvar (*Scophthalmus maximus*) påträffas även i Bottenhavet. Enligt den svenska rödlistan 2020 bedöms torsk som sårbar (VU), sik som stark hotad (EN), ål och harr som akut hotad (CR), asp, sjurygg, flodnejonöga, lake, piggvar och tånglake som nära hotad (NT) och de övriga nämnda arterna bedöms som livskraftiga (LC) (SLU Artdatabanken, 2020).

De grundaste områdena inom undersökningsområdet undersöktes 2007 (Länsstyrelsen Gävleborg, 2016). I området påträffades hornsimpa (*Trigloporus quadricornis*) och skrubbskädda (*Platichthys flesus*), abbore (*Perca fluviatilis*), mindre havsnål (*Neophis ophidion*), nors (*Osmerus eperlanus*), näbbgädda (*Belone belone*) samt storspigg (*Gasterosteus aculeatus*) (Länsstyrelsen Gävleborg, 2016). Ingen av dessa arter bedöms som hotad enligt den svenska rödlistan 2020. 3,5 km respektive 5 km från undersökningsområdet finns *Finngrundet-Norra banken* och *Finngrundet-Östra banken*, som är bankar med liknande förhållanden. Se även avsnitt 3.7.1 för detaljerad information om Natura 2000-områdena.

Figur 3-5 Potentiella lekogråden för sill (HELCOM, 2022).

3.5 Marina däggdjur

De två marina däggdjur som dominerar i Bottniska viken är vikare och gråsäl. Tumlare och andra valar är ytterst ovanliga (Naturvårdsverket, 2012) och behandlas därför inte vidare i denna rapport.

3.5.1 Sälar

Både vikare (*Pusa hispida*) och gråsäl (*Halichoerus grypus*) förekommer i Bottniska viken. Totalantal individer uppskattas upp till ca 10 000 respektive 12 000 i Östersjön (SLU Artdatabanken, 2022).

Gråsäl finns mestadels kring Stockholms skärgård och Åland men påträffas även i Bottenhavet, Bottenviken och sydkusten samt ett litet antal finns längs den svenska västkusten. Gråsäl uppehåller sig huvudsakligen i kustnära områden där det finns tillgång till större ytor med grunda bottenar där de födosöker ned till cirka 40-50 m djup (SLU Artdatabanken, 2022).

Eftersom vikaren har en mer nordlig utbredning och påträffas i Bottenviken och Norra Kvarnen bedöms förekomsten av arten vara begränsad i undersökningsområdet (SLU Artdatabanken, 2022).

Både vikare och gräsäl är listade i bilaga II i habitatdirektivet. Arterna är enligt den svenska rödlistan 2020 listade som livskraftiga (LC) och underarten *Phoca hispida botnica* är även upptagen på den globala rödlistan (2008) där den är placerad i kategorin Sårbar (VU). Att arterna finns upptagna i EU-direktivets bilaga II innebär att särskilda bevarandeområden (Natura 2000) ska upprättas. I delar av undersökningsområdet finns Natura 2000-område (*Finngundet Västra banken* - SE0630262) där gräsäl födosöker och är angiven som speciellt värdefull art för området (Länsstyrelsen Gävleborg, 2016). 3,5 km respektive 8 km från undersökningsområdet finns även *Finngundet-Norra banken* och *Finngundet-Östra banken*, som är bankarna med liknande fåglar förhållanden. Se även avsnitt 3.7.1 för detaljerad information om Natura 2000-områdena.

3.6 Fåglar

Östersjön utgör i allmänhet ett viktigt område för sjö- och flyttfåglar. Det är även ett vinterviste för ett stort antal övervintrande fåglar. Sjöfågelpopulationer är oftast knutna till grunda områden (mindre än 30 m) där de kan födosöka under vattnet, exempelvis på musselrev eller sandbankar (Durinck, 1994). Utbredningen av olika fågelarter i Östersjön är beroende av årstider, eftersom vissa arter uppehåller sig i Östersjön under hela året medan andra flyttar till eller från Östersjön under vintern. På våren och hösten använder många flyttfåglar de kustnära områdena som viloplats till och från deras häckningsplatser.

Inom undersökningsområdet finns grunda bankar som utgör område för födosökande och rastande fåglar. *Finngundet-Västra banken*, som även är Natura 2000-område under Art- och habitatdirektivet, har bedömts ha nationell betydelse för rastande och övervintrande sjöfåglar samt rastande flyttfåglar under våren, såsom alfåglar, ejder, lommar, och måsar. I Tabell 3.2 listas arter som förekommer i området och deras rödlistastatus.

Tabell 3.2 Fåglar som förekommer inom undersökningsområdet, särskilt i Natura 2000-området Finngundet-Västra banken (SE0630262) (Länsstyrelsen Gävleborg, 2016).

Svenskt namn	Vetenskapligt namn	Rödlista 2020 status
Alfågel (övervintrande population)	<i>Clangula hyemalis</i>	Stark hotad (EN)
Ejder	<i>Somateria mollissima</i>	Stark hotad (EN)
Myrspov	<i>Limosa lapponica</i>	Sårbar (VU)
Svärta	<i>Melanitta fusca</i>	Sårbar (VU)
Silltrut	<i>Larus fuscus</i>	Nära hotad (NT)
Smålom	<i>Gavia stellata</i>	Nära hotad (NT)
Skrattmå	<i>Chroicocephalus ridibundus</i>	Nära hotad (NT)
Fiskmå	<i>Larus canus</i>	Nära hotad (NT)
Sädgås	<i>Anser fabalis</i>	Nära hotad (NT)
Tobisgrissla	<i>Cephus grylle</i>	Nära hotad (NT)
Sångsvan	<i>Cygnus cygnus</i>	Livskraftig (LC)
Storlom	<i>Gavia arctica</i>	Livskraftig (LC)
Storskarv	<i>Phalacrocorax carbo</i>	Livskraftig (LC)
Grågås	<i>Anser anser</i>	Livskraftig (LC)
Vitkindad gås	<i>Branta leucopsis</i>	Livskraftig (LC)
Gräsand	<i>Anas platyrhynchos</i>	Livskraftig (LC)
Småskrake	<i>Mergus serrator</i>	Livskraftig (LC)
Kärnsnäppa	<i>Calidris alpina</i>	Livskraftig (LC)
Silvertärna	<i>Sterna paradisaea</i>	Livskraftig (LC)

Områden som ligger nära kusten och som är utpekade som Natura 2000-områden under fågeldirektivet är *Björns skärgård* (SE0210280), *Eggegrund och Gråsjälsbådan* (SE0630027), *Vitgrund Norrskär* (SE0630240) och *Axmar-Gåsholma* (SE0630166). Dessa områden ligger 10 till 20 kilometer från undersökningsområdet, se avsnitt 3.7.1.

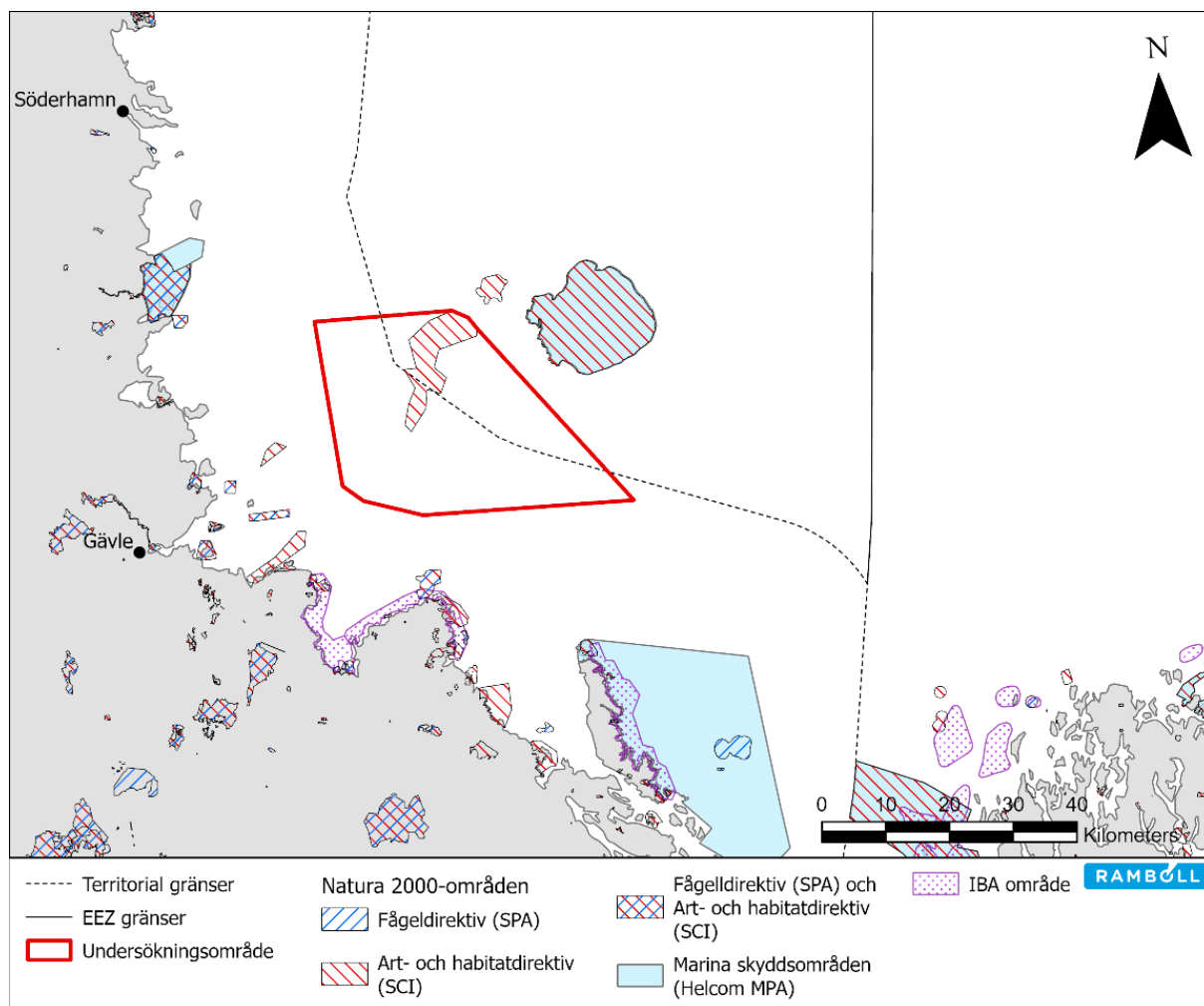
Undersökningsområdet ligger på långt avstånd från utpekade IBA-områden för fåglar (Important Bird and Biodiversity Areas – IBA) under det internationella nätverket BirdLifes IBA. De närmaste IBA-områdena är *Lövsta Bight- Björn Archipelago*, och *Gräsö Archipelago*, som ligger cirka 12 respektive 22 km från undersökningsområdet.

3.7 Skyddade områden

3.7.1 Natura 2000 och marina skyddsområden

Natura 2000 är ett nätverk inom EU som syftar till att skydda och bevara den biologiska mångfalden. Natura 2000-områden kan utses med stöd av EU:s två naturvårdsdirektiv, fågeldirektivet respektive art- och habitatdirektivet. Områden som utses för att uppfylla fågeldirektivet kallas SPA (Special Protection Areas). Skyddsområden som definieras utifrån art- och habitatdirektivets kriterier benämns SCI (Sites of Community Importance).

I Figur 3-6 visas Natura 2000-områden inom och i närheten av undersökningsområdet. Natura 2000-området *Finngrundet-Västra banken* (SE0630262) finns inom undersökningsområdet. Andra Natura 2000-områden som ligger närmast undersökningsområdet är Natura 2000-områdena *Finngrundet-Norra banken* (SE0630263), *Finngrundet-Östra banken* (SE0630260) samt *Lövgrundens rabbar* (SE0630261). Längre bort ligger även Natura 2000-områdena som är nära till kust *Björns skärgård* (SE0210280), *Eggegrund och Gråsjälsbådan* (SE0630027) samt *Vitgrund Norrskär* (SE0630240) och *Axmar-Gåsholma* (SE0630166).

Figur 3-6 Natura 2000-områden, marina skyddsområden och IBA-områden (se avsnitt 2.6) i närheten av undersökningsområdet (HELCOM, 2022).

Finngrundet-Västra banken (SE0630262) ligger inom undersökningsområdet. Området är ett utpekade SCI-område som har naturtypen rev (1170) som utpekade habitat (EEA, 2022). Inga arter är utpekade som skyddade, men typiska arter för naturtypen rev förekommer i området, se Tabell 3.3. Gråsäl (*Halichoerus grypus*) födosöker i Natura 2000 området, och flera av fågelarter passerar under flytt, se avsnitt 3.6. Därför har området bedömts ha nationell betydelse för rastande och övervintrande sjöfåglar samt rastande flyttfåglar under våren. Dessutom kan vikare och tumlare förekomma.

Tabell 3.3 Typiska arter för naturtypen rev som förekommer i området (Länsstyrelsen Gävleborg, 2016).

Svenskt namn	Vetenskapligt namn
Alger	
Ullsleke	<i>Ceramium tenuicorne</i>
Sudare	<i>Chorda filum</i>
Bergborsting	<i>Cladophora rupestris</i>
Ishavsrödblåd	<i>Coccotylus truncatus</i>
Smalskägg	<i>Dictyosiphon foeniculaceus</i>
Blåstång	<i>Fucus vesiculosus</i>
Fjäderslick	<i>Polysiphonia fucoides</i>
Rödris	<i>Rhodomela confervoides</i>
Krulltrassel	<i>Stictyosiphon tortilis</i>
Blötdjur	
Blåmussla	<i>Mytilus edulis</i>
Fiskar	
Torsk	<i>Gadus morhua</i>
Strömning/Sill	<i>Clupea harengus</i>
Tånglake	<i>Zoarces viviparus</i>

Finngrundet-Norra banken (SE0630263), och *Finngrundet-Östra banken* (SE0630260) ligger respektive drygt 4 km och drygt 5 km nordöst om undersökningsområdet. Båda områdena har utpekats som SCI-områden, och har liknande naturtyper- och artförhållanden som *Finngrundet-Västra banken*. *Finngrundet Östra banken* har ytterligare en utpekad naturtyp i form av 1110 Sublittoral sandbankar. Området är även marint skyddsområde inom HELCOM:s nätverk för marina skyddsområden (Marine Protected Area, MPA), som syftar till att skydda marina- och kusthabitat samt arter som är specifika för Bottenhavet (HELCOM, 2022).

Lövgrunds rabbar (SE0630261), som ligger 7,5 km väst om undersökningsområdet, är ett Natura 2000 SCI-område. Utpekad art är gråsäl (*Halichoerus grypus*). *Lövgrunds rabbar* utgörs av hav med kobbar, och är en av de viktigaste uppehållsplatserna för säl, särskilt vid pälsömsning och födosök i Gävlebukten. Området är även ett djur- och växtskyddsområde.

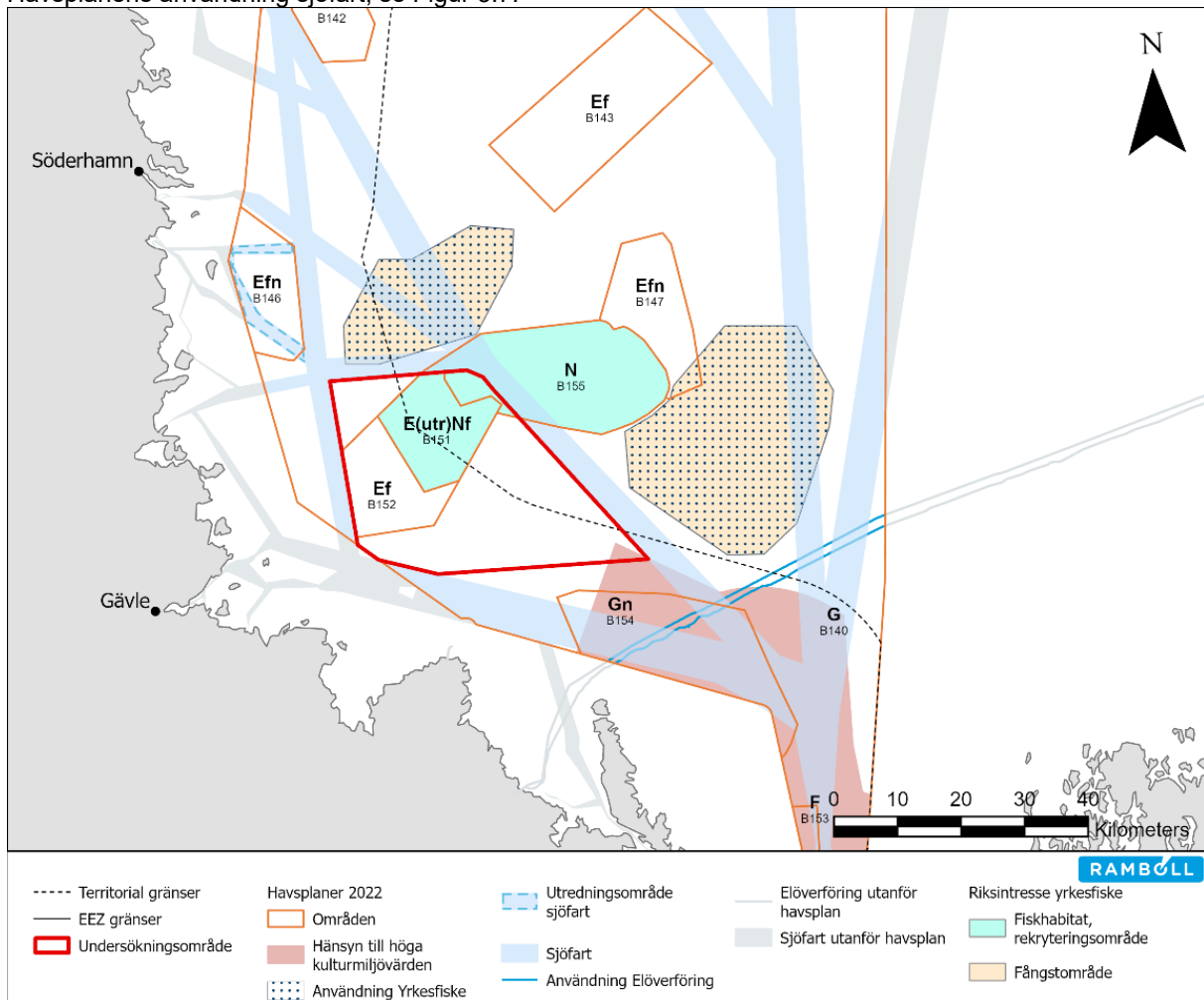
Natura 2000-områdena *Björns skärgård* (SE0210280) och *Eggegrund och Gråsjälsbådan* (SE0630027) ligger cirka 9 km från undersökningsområdet, och *Vitgrund Norrskär* (SE0630240) och *Axmar-Gåsholma* (SE0630166) ligger cirka 18 km från undersökningsområdet. Dessa fyra områdena är alla både SCI- och SPA-områden. Skyddade naturtyper är främst belägna på land och därför inte relevanta i denna rapport, bland skyddade naturtyper ingår 1160 Stora vikar och sund, och 1150 Laguner i *Björns skärgård*, *Eggegrund och Gråsjälsbådan* och *Axmar-Gåsholma*. Det finns även skyddade naturtyperna 1110 Sandbankar och 1170 Rev i *Axmar-Gåsholma*. Arter som utpekats i områdena är främst fåglar, bland annat fisk- och silvertärna, dvärgmå, sångsvan, trana, silltrut, storlom, och vitkindad gås. Gråsäl är även skyddad i *Axmar-Gåsholma*. *Axmar-Gåsholma* är ett marint skyddsområde inom HELCOM:s nätverk.

3.7.2 Havsplan

Undersökningsområdet ingår i havsområdet Södra Bottenhavet (området B140) samt B151, B152 och B155, se Figur 3.7. Området B140 är klassificerat som generell användning och sträcker sig från

Östhammar utsjöområde till Gnarp. Belägna utanför undersökningsområdet, i området B140, finns användningarna sjöfart, yrkesfiske, och elöverföring (Havs- och vattenmyndigheten, 2022b). Havsplanen anger även användning energiutvinning för flera områden där särskild hänsyn tas till totalförsvarets intressen. I undersökningsområdet finns två av dessa områden (B151 och B152), varav en klasserad som område för natur B151 - Fiskhabitat. I nordöstra delen av undersökningsområdet ligger delar av område B155 - Fiskhabitat.

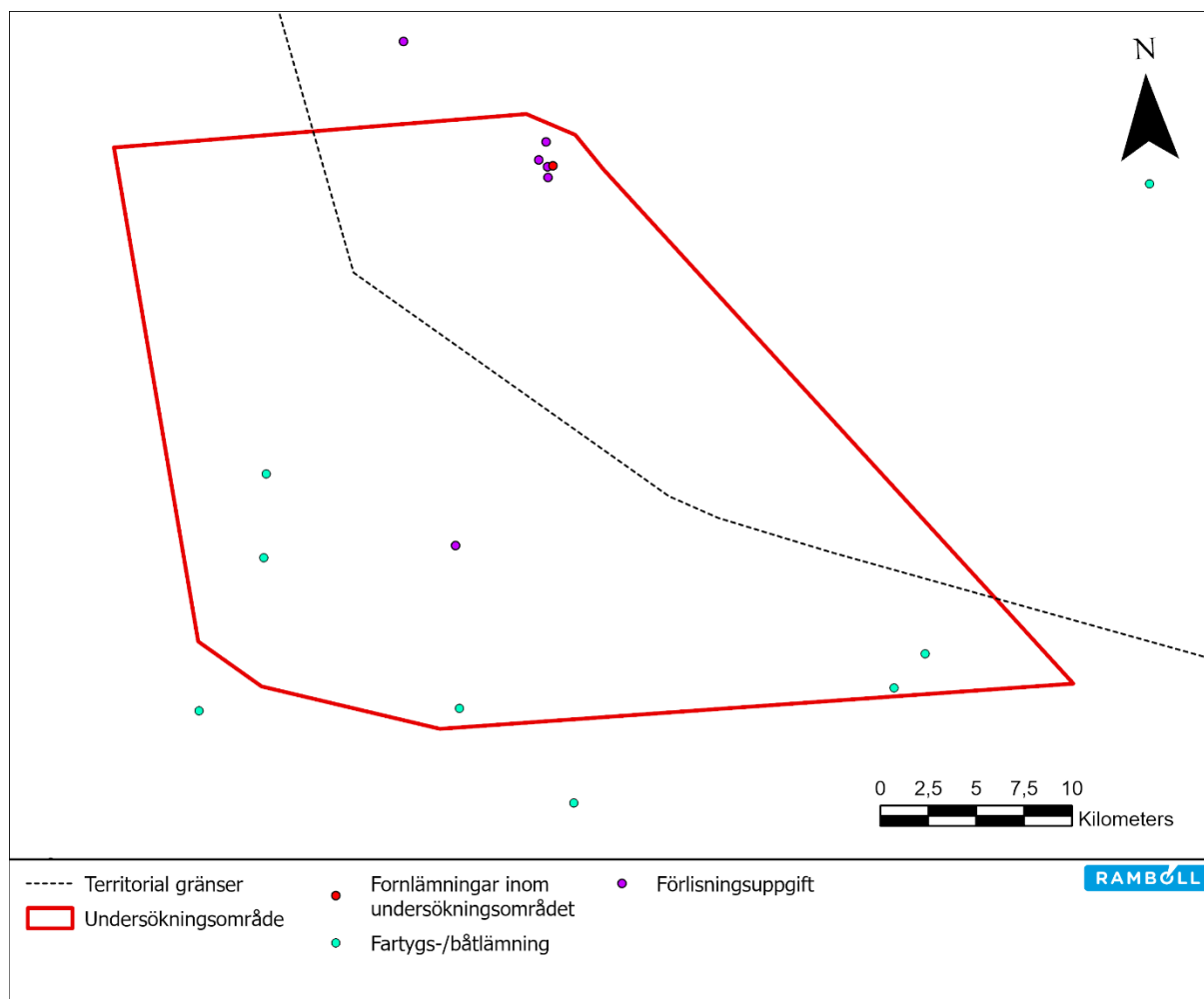
Norr och öster om undersökningsområdet finns två riksintressen för yrkesfiske (Fångstområde). I direkt anslutning i väst, norr och nordost om undersökningsområdet finns riksintressen för farled som motsvarar Havsplanens användning sjöfart, se Figur 3.7.

Figur 3-7 Havsplan och riksintresseyrkesfiske (Havs- och vattenmyndigheten, 2022b).

3.7.3 Fornlämningar

Det finns sex stycken registrerade fartygs-/båtlämningar och sex stycken förlisningsuppgifter inom undersökningsområdet, se Figur 3.7. Objekten bedöms som fornlämning om den uppfyller kulturmiljölagens övergripande rekvisit forna tider, äldre tiders bruk och varaktigt övergiven och den kan antas ha förlit före 1850. Av dessa objekt finns det ett som är registrerat som fornlämningar (träsegelbåten L1934:3965 (53:001); (Riksantikvarieämbetet, 2022).

Figur 3-8 Fartygs-/båtlämningar och förlisningsuppgift inom och i närheten av undersökningsområdet (Riksantikvarieämbetet, 2022).

3.7.4 Infrastruktur

Det finns inga öppet redovisade rör eller kablar för olja, gas, el eller telefoni som passerar genom undersökningsområdet (SLU Artdatabanken, 2021c; HELCOM, 2022; HMNTech, 2021).

4 Bedömning av miljöpåverkan

4.1 Förutsedda förändringar i miljön vid undersökningar

Verksamheten bedöms främst påverka miljön genom undervattensbuller i samband med geofysiska undersökningar, samt i mindre omfattning fartygsrörelse.

Effekten av bullerutbredningen är beroende av ljudets frekvens (som mäts i Hz), ljudnivån (som mäts i dB) och hur känslig mottagaren är för undervattensbuller samt rådande bottenförhållanden. I Tabell 2.1 och avsnitt 2.2 redovisas förväntade ljudnivåer, frekvenser och pulslängder vid de geofysiska undersökningarna som planeras.

Undervattensbuller kan ha en påverkan på den marina miljön och marina djurarter genom att orsaka stress, samt stora ljudbaserad kommunikation eller orientering. Undervattensbuller kan även orsaka beteendereaktioner samt fysiologiska skador. Det ska dock noteras att medan undervattensbuller från utrustning har potential att orsaka skador på marina däggdjur inom några meter från den, dämpas ljudet snabbt med avståndet från källan.

Sedimentundersökningarna genom provtagning i botten kan orsaka temporär och lokal grumling ett total meter kring provtagningspunkterna, ingen bullerpåverkan förväntas från dessa undersökningar. Grumlingen bedöms vara mycket begränsad i varaktighet och utbredning. Ingen betydande påverkan bedöms uppstå på miljön till följd av undersökningarna.

Vid samtliga undersökningar ger undersökningsfartyget upphov till undervattensbuller som bedöms vara i samma storleksordning som annan fartygstrafik i området.

4.2 Påverkan på sediment och föroreningar

Den mängd sediment som tas vid provtagningar uppskattas vara ca 0,1 m³ vid varje prov. Provtagningen kommer att ske på ett kontrollerat sätt för att minimera sedimentspridning. Eftersom endast ett begränsat antal prov (cirka 15 provtagningar per 200 km² yta) kommer att genomföras och sedimentspridningen per prov är begränsad bedöms påverkan på sediment- och föroreningsspridning sammantaget som försumbar.

4.3 Påverkan på bottenflora och bottenfauna

Ingen mekanisk påverkan förekommer vid geofysiska undersökningar och de förväntas inte påverka bottenfauna och bottenflora genom fysisk åverkan i havsbotten. Viss bottenfauna kan uppfatta undervattensbuller, exempelvis musslor, tagghuddingar och kräftdjur, och eventuellt kan beteendereaktion eller maskning kommunikationsljud förväntas hos en del av bottenfaunan på grund av undervattenbuller. Bottenfaunans känslighet till undervattensbuller bedöms vara begränsad (Isæus et al., 2022). Då undervattensbuller från den planerade verksamheten kommer att vara begränsat i tid och rum, samt att bottenfaunans känslighet för undervattensbuller bedöms som begränsad bedöms bottenfaunan inte påverkas av undervattenbuller från undersökningar i betydande omfattning.

Den mekaniska påverkan från bottenprovtagningar ger en begränsad fysisk påverkan av havsbotten och därmed bottenfaunan och bottenfloran. Detta eftersom antalet provtagningar är begränsat (15 provtagningar per 200 km² yta i ett 1045 km²-stort området) och vid respektive provtagning berörs maximalt 0,5 m² av havsbotten, vilket sammanlagt blir en yta på 8 m². Dessutom kommer grumlingen och sedimentationen som uppstår från den mekaniska påverkan vara mycket begränsad i varaktighet och utbredning. Bottenprovtagningar kommer inte att genomföras inom den del av undersökningsområdet som omfattar Natura 2000 området *Fingrundet-Västra banken* (SE0630262), se Figur 1.1.

Sammanfattningsvis bedöms undersökningarna ha försumbar påverkan på bottenfauna och bottenflora.

4.4 Påverkan på fisk

Då grumling från miljöundersökningar samt miljöprovtagning kommer att vara mycket begränsad i varaktighet och utbredning (se 4.2) bedöms ingen påverkan ske på fisk från suspenderat sediment.

Då undersökningarna medför undervattensbuller kan fiskar tillfälligt komma att söka sig bort från området under tiden som undersökningar pågår. De fiskar som är känsligast för buller är arter med simblåsa och

som har en mekanisk koppling mellan simblåsa och innerörat, exempelvis sill. Arter som torsk, ål och lax saknar en koppling mellan simblåsa och inneröra och har därför en högre hörseltröskel och lägre känslighet för höga ljudnivåer (Popper, Hawkins, & Fay, 2014).

För att minska påverkan till följd av undervattensbuller från undersökningarna kommer 'mjuk uppstart' att användas vid uppstart av utrustning, vilket innebär att utrustning påbörjas med låg ljudfrekvens och bullernivå som skruvas upp successivt. Den mjuka uppstarten gör att fisk tillfälligt kan fly innan bullernivåerna ökar till nivåer som kan leda till tillfällig skada. Så snart undersökningarna har avslutats och fartyget avlägsnat sig från platsen kommer fiskarna att återvända sig till området.

Med vidtagna försiktighetsmått och mot bakgrund av undersökningarnas begränsade omfattning, varaktighet och intensitet bedöms ingen betydande påverkan på fisk uppstå som en följd av undersökningarna.

4.5 Påverkan på marina däggdjur

Påverkan på marina däggdjur är främst kopplat till undervattensbuller vid geofysiska undersökningar. Påverkan från undervattensbuller från fartyg som används vid undersökningarna bedöms som obetydlig i förhållande till övriga fartygrörelser i området.

Marina däggdjur använder och är beroende av sin hörsel för flera livsviktiga aktiviteter så som kommunikation, födosök och navigation. Det är framför allt kraftigt impulsivt undervattensbuller som påverkar de marina däggdjuren vid ett vindkraftsprojekt till havs (Isæus et al., 2022).

Effekter av buller kan delas in på flera olika sätt, men generellt kan fyra nivåer av effekter definieras, nämligen hörbarhet, beteendereaktioner, maskering (dvs. att annat ljud inte uppfattas lika tydligt) samt fysiologiska skador (hörselnedsättning och i extrema fall fysiologiska skador eller död). Utbredning av påverkanszonen är artspecifik då djurarter har olika hörsel och sannolikt även känslighet för buller (Carlström, J & Carlén I, 2016).

4.5.1 Sälar

Undervattensbuller kan utöver ovan nämnda påverkan ge en tillfällig hörselnedsättning (TTS), som försvinner efter några minuter till dagar, till en permanent kvarstående hörselnedsättning (PTS). TTS och PTS är beroende av frekvens, intensitet och under hur lång tid ett djur utsätts för ljudnivån. I Tabell 4.1 redovisas tröskelvärden för sälar gällande TTS respektive PTS, beroende på om ljudet är impulsivt eller icke impulsivt.

Tabell 4.1 Tröskelvärden för sälar för TTS, PTS (Southall , o.a., 2019; Tougaard, 2016), samt tröskelvärde för beteendepåverkan (Vattenfall, 2020).

Typ av ljud	PTS-tröskelvärde	TTS-tröskelvärde	Beteendepåverkan-tröskelvärde
<i>Impulsivt ljud</i>			
Sälar	185 dB re. 1µPa ² s SELcum* (viktat)		100 dB re. 1µPa rms** (viktat)*
<i>Icke impulsivt ljud</i>			
Sälar (särskilt knubbsäl och gräsäl)	200 dB re. 1µPa ² s SELcum (oviktat)	176 dB re. 1µPa ² s SELcum (oviktat)	

*SELcum: Cumulative Sound Exposure Level (SELcum) – anger totala ljudenergin en receptor blivit utsatt för, normaliserad till ett intervall av en sekund.

**rms: Root mean square – ljudtrycket anggett som ett medelvärde över tid. Används för att utvärdera effekterna av kontinuerligt ljud.

Det finns lite information om hur sälar reagerar på intensivt undervattenbuller. De få studierna av reaktionsavstånd hos vilda sälar till lågfrekventa ljud, såsom pålningsljud, indikerar dock jämförbara reaktionsavstånd för sälar och tumlare (där beteendepåverkan-tröskelvärde för tumlare anses vara 100 dB re. 1µPa rms (viktat) (Russell et al., 2016; Vattenfall, 2020). Känslighet för undervattensbuller hos sälar kan därför jämföras med de från tumlare för samma ljudfrekvenser (Russell et al., 2016; Vattenfall, 2020).

Sälar har öron som är väl anpassade till ett liv i vatten, med hörsel i frekvensområdet mellan några hundra Hz till omkring 50 kHz. Sälar har betydligt bättre hörsel vid lägre frekvenser (Vattenfall, 2020).

Utredningar om undervattensbuller från olika ljudkällor från utrustning för geotekniska undersökningar visar att multistrålekolod och side scan sonar inte medför betydande bullernivåer inom de frekvenser som sälar hör bäst (JASCO Applied Science, 2021; DCE, Danish Centre for Environment and Energy, 2021). Då buller från dessa undersökningsmetoder sker på en mycket hög frekvens (>300 kHz respektive >400 kHz) anses därför side scan sonar och multistrålekolod inte hörbart för sälar och bedöms därför inte ha en negativ påverkan på sälar.

Shallow penetrating sub-bottom profiler (parametrisk) och medium penetrating sub-bottom profiler (med sparker) har ljudkällor och frekvens inom frekvenserna som marina däggdjur hör bäst, och kan däremot ha en potentiell negativ påverkan på marina däggdjur. Shallow penetrating sub-bottom profiler med parametriskt system (såsom Innomar SES200) har primära ljuden med hög frekvens (>85 kHz) som inte är hörbara för sälar. Sekundära ljuden har däremot lägre frekvens (4-45kHz) som kan höras av sälar. Då tröskelvärdet för beteendepåverkan bedöms som liknande för tumlare och sälar bedöms beteendepåverkan för sälar kunna uppstå upp till cirka 500 meter från ljudkällan (JASCO Applied Science, 2021).

Vid användning av medium penetrating sub-bottom profiler med sparker bedöms beteendepåverkan kunna uppstå upp till cirka 1,7 km avstånd från ljudkällan (JASCO Applied Science, 2021) för sälar. Användning av ett USBL-system skulle även kunna orsaka beteendepåverkan på avstånd upp till 2 km från ljudkällan när en hög ljudnivå används enligt (JASCO Applied Science, 2021). Däremot bedöms USBL-system inte orsaka PTS och TTS för sälar. Enligt en undersökning från (Baker & Howson, 2021) bedöms det att USBL-system inte skapar buller som kan påverka marina däggdjur på ett betydande sätt.

I bullerundersökningen (JASCO Applied Science, 2021) gjordes även en bedömning om det eventuellt kan uppstå en kumulativ bullerpåverkan från multistrålekolod, side scan sonar, parametrisk sub-bottom profiler, sparker och fartyg. När alla källor är samtidigt aktiva anses det att PTS-tröskelvärde och TTS-tröskelvärde för sälar har inte överskridits. Bullernivån blir lägre än tröskelvärdet för beteendepåverkan vid cirka 2 km avstånd från källan (JASCO Applied Science, 2021).

Som försiktighetsåtgärd för att minimera påverkan i samband med att undersökningarna genomförs kommer mjuk uppstart att användas vid uppstart av utrustning, vilket innebär en start på en låg ljudfrekvens och bullernivå som skruvas upp successivt. Den mjuka uppstarten gör att sälar och fisk, som är sälars föda, tillfälligt kan fly innan bullernivåerna ökar till nivåer som kan påverka beteende på ett annat sätt. Om möjligt kommer dessutom undersökningsutrustning att användas med ett frekvensområde över den högsta frekvens där sälar hör bäst (över 50kHz).

Erfarenheter från tidigare genomförda undersökningar visar också att sälar temporärt lämnar undersökningsområdet under pågående mätningar som en reaktion på bullerstörningarna. Därför bedöms sälar och fisk återvända så snart undersökningsfartyget har passerat. Undersökningarna kommer dessutom att vara begränsade i tid och rum. Mot bakgrund av undersökningarnas begränsade omfattning, varaktighet och intensitet samt avståndet till kust och sälkolonier i kombination med vidtagna försiktighetsmått (se även avsnitt 4.10) bedöms ingen betydande påverkan uppkomma på gråsälpopulationen eller andra potentiella marina däggdjur som en följd av undersökningarna.

Med vidtagna försiktighetsmått och mot bakgrund av undersökningarnas begränsade omfattning, varaktighet bedöms ingen betydande påverkan uppkomma på gråsälpopulationen som en följd av undersökningarna.

4.6 Påverkan på fåglar och fladdermöss

Fåglar och fladdermöss bedöms kunna påverkas av undersökningsfartygets närvaro inom området, men då undersökningarna genomförs under en begränsad period bedöms påverkan vara försumbar. Närvaro av undersökningsfartyg i området bedöms inte medföra annan påverkan på fåglar och fladdermöss än befintlig fartygstrafik i området, exempelvis fiskefartyg, fritidsbåtar och handelsfartyg.

Fåglar bedöms inte störas till följd av undervattensbuller i samband med de geofysiska undersökningarna.

4.7 Påverkan på skyddade områden och andra intressen

4.7.1 Påverkan på Natura 2000

I avsnitten 4.1 till 4.6 redogörs för hur undersökningarna kommer att påverka sediment, bottenfauna, fisk, marina däggdjur och fåglar.

Geofysiska undersökningar av havsbotten planeras inom Natura 2000-området *Finngrundet-Västra banken*. För att undvika att marina däggdjur och stora mängder fisk uppehåller sig i området när undersökningsutrustning används kommer 'mjuk uppstart' att användas. Detta innebär att utrustning som kan alstra ljud med frekvens understigande 200 kHz startas på låg energi och ökar sedan gradvis till önskad effekt under en tidsperiod, förslagsvis minst 30 minuter. På det här sättet har marina däggdjur och fisk som eventuellt finns i närheten tid för att flytta sig bort från området tillfälligt. I möjligaste mån kommer också den akustisk utrustning som används att arbeta med frekvenser över den högsta frekvens där sälar hör bäst (över 50 kHz). Med vidtagna försiktighetsmått och mot bakgrund av undersökningarnas begränsade

omfattning och varaktighet bedöms ingen betydande påverkan uppkomma på gråsälspopulationen som en följd av undersökningarna, se vidare avsnitt 4.5.1.

Bottenprovtagningar kommer inte att genomföras inom den del av undersökningsområdet som omfattar Natura 2000 området *Finngrundet-Västra banken* (SE0630262), se Figur 1.1. Dessutom kommer grumlingen och sedimentationen som uppstår vid bottenprovtagning utanför Natura 2000 området att vara mycket begränsad i varaktighet och utbredning, vilket innebär att ingen betydande påverkan på Natura 2000 området uppstår.

Då ingen bottenprovtagning utförs inom Natura 2000 området *Finngrundet-Västra banken* i kombination med försiktighetsmått till skydd för fisk och marina däggdjur medför sammantaget att det inte föreligger någon risk för betydande påverkan på Natura 2000-området. Även avståndet till andra Natura 2000 områden som är skyddade för marina däggdjur i kombination med den begränsade tid som undersökningarna kommer att pågå, medför sammantaget att det inte heller föreligger någon risk för betydande påverkan på närliggande Natura 2000 områden, till följd av undersökningarna.

4.7.2 Påverkan på fornlämningar

Ett objekt är klasserat som fornlämning och lokaliserad i den nordöst del av undersökningsområdet. Eventuella vrak, kulturhistoriska objekt eller andra infrastruktur kommer att vara identifierade och skyddsavstånd till dessa upprättas. Inga kulturhistoriska objekt eller infrastruktur kommer därför att påverkas av undersökningarna.

4.7.3 Påverkan på infrastruktur

På samma sätt som för fornlämningar kommer platserna att inspekteras innan provtagningar utförs och skyddsavstånd upprättas för att undvika infrastruktur. Detta innebär därmed att ingen infrastruktur bedöms kunna påverkas av undersökningar.

4.8 Kumulativ påverkan

Det finns ytterligare vindkraftparker som planeras i Bottenviken där också undersökningar av havsbotten är planerade. Det förekommer även andra verksamheter som sjötrafik och fiske i området. Bolaget bedömer att risken för kumulativ påverkan i förhållande till andra verksamheter i området är låg. Detta eftersom undersökningar av havsbotten är begränsade i varaktighet och i geografisk utbredning, samt eftersom undersökningsfartygets förekomst och eventuella påverkan på miljön i området är försumbar jämfört med redan pågående sjötrafik. Bolaget avser att meddela tillsynsmyndigheten och övriga berörda myndigheter i god tid före planerade undersökningarna, se förslag till villkor nr. 2. Informationen kan göra det möjligt för koordinering och anpassningar av undersökningsarbetena för att undvika att potentiellt störande undersökningar utförs samtidigt inom samma område.

4.9 Allmänna hänsynseglar

I miljöbalkens 2 kapitel beskrivs de allmänna hänsynsreglerna. Reglerna innebär att **alla** alltid måste vara försiktiga och vidta de åtgärder som behövs för att skydda, förebygga, hindra och motverka **risk** för skada eller olägenhet på hälsa och miljö. Nedan följer en genomgång av de olika delarna i hänsynsreglerna.

4.9.1 Bevisbörderegeln 2 kap 1§ miljöbalken

För att kunna visa att de allmänna hänsynsreglerna följs kommer ett kontrollprogram att upprättas inför undersökningarna.

4.9.2 Kunskapskravet 2 kap 2§ miljöbalken

Sökanden har i egen verksamhet och genom anlitate konsulter en bred teknisk kunskap och erfarenhet av att planera undersökningar och kommer att anlita entreprenörer med erforderlig kompetens och erfarenhet att utföra undersökningarna. I ovanstående avsnitt i denna ansökan görs bedömning av påverkan på naturvärden för att skydda miljön mot skada eller olägenhet. Det kan konstateras att undersökningen inte får någon betydande påverkan på marina däggdjur, fåglar, fisk eller fiske i området. Fartyglämningar förväntas kunna identifieras genom de geofysiska undersökningarna och därmed kunna undvikas vid de miljöundersökningarna på havsbotten. Sökanden och de som ska utföra undersökningarna har således erforderlig kunskap om verksamheten för att skydda miljön mot skada eller olägenhet.

4.9.3 Försiktighetsprincipen och bästa möjliga teknik 2 kap 3§ miljöbalken

Ørsted strävar efter att använda bästa möjliga teknik vid undersökningarna. Sökanden anser att de undersökningar som ska genomföras har en ringa påverkan på miljön. Någon allvarlig påverkan till följd av användning av undersökningsmetoderna bedöms inte uppkomma. Vid minsta misstanke om negativ påverkan på människors hälsa eller miljö kommer lämpliga åtgärder att vidtas (försiktighetsprincipen), vilket kan innebära att undersökningarna måste tillfälligt stoppas eller omarbetas.

4.9.4 Produktvalsprincipen 2 kap 4§ miljöbalken

Undersökningen omfattar inte användning av kemiska produkter av betydelse förutom drivmedel för undersökningsfartygen. I Östersjön, Kattegatt, Skagerrak, Nordsjön och Engelska kanalen, som utgör så kallade svavelkontrollområden, tillåts sedan 2015 maximalt 0,1 % svavel i fartygsbränsle. Östersjön, Kattegatt, Skagerrak, Nordsjön och den Engelska kanalen är även utpekade som NECA (Nitrogen Oxides Emission Control Areas), det vill säga områden som utgör av kvävekontrollområden.

4.9.5 Hushållnings- och kretsloppsprincipen 2 kap 5§ miljöbalken

Undersökningsarbetena syftar till att i framtiden kunna minska användandet av ändliga resurser och istället övergå till 100 % fossilfri energiproduktion genom anläggning av vindkraft. Undersökningarna innebär ett mycket begränsat uttag av material från havsbotten. Någon hushållning av material i samband med undersökningen är därför inte aktuell, och därmed inte någon återvinning eller återanvändning enligt kretsloppsprincipen. Bolaget kommer i samband med undersökningsarbetena att i möjligaste mån begränsa energianvändningen och användningen av icke förnyelsebara naturresurser genom att genomföra undersökningen på så kort tid som möjligt och genom samordning av olika undersökningar. Det avfall som uppkommer i samband med undersökningarna kommer att källsorteras och omhändertas i enlighet med bolagets miljöpolicy. Bolaget och dess anlitate entreprenörer kommer vidare att följa de internationella reglerna kring uppkomst och hantering av avfall från fartyg.

4.9.6 Lokaliseringsprincipen 2 kap 6§ miljöbalken

Vid val av område för vindkraft har flera olika kriterier beaktats och ett lämpligt område valts. Djup, meteorologiska förhållanden, militära områden, sjöfart och naturintressen som Natura 2000-områden och naturreservat är några av kriterierna som beaktats. Undersökningar görs i planerat område för vindkraftspark och är därför inte aktuell att genomföras på annan plats. Någon påverkan av betydelse bedöms inte uppkomma på Natura 2000-områden.

4.10 Inarbetade försiktighetsmått och samlad bedömning av miljöpåverkan

Följande försiktighetsmått kommer att vidtas för att skydda marina däggdjur och fisk. :

1. För att undvika att marina däggdjur och stora mängder fisk uppehåller sig i området när utrustning används kommer 'mjuk uppstart' att planeras. Detta innebär att undersökningsutrustning som kan alstra ljud med frekvens understigande 200 kHz startas på låg energi och ökar sedan gradvis till önskad effekt under en tidsperiod, förslagsvis minst 30 minuter. På det här sättet har marina däggdjur och fisk som eventuellt finns i närheten tid för att flytta sig bort från området.
2. I möjligaste mån kommer den akustisk utrustning som används att arbeta med frekvenser över den högsta frekvens där sälar hör bäst (över 50 kHz) för att inte påverka marina däggdjur som skulle förekomma i området.

Genom att vidta ovan beskrivna försiktighetsmått bedöms de planerade undersökningarna inte leda till betydande påverkan på marina däggdjur eller fisk. Naturtypen rev (1170) kommer inte heller påverkas då verksamheten inte omfattar bottenprovtagning inom Natura 2000-området *Finngrundet-Västra banken*.

De allmänna hänsynsreglerna bedöms kunna uppfyllas enligt redovisning i avsnitt 4.9.

5 Referencer

- Axe, SMHI. (2017). *Hydrography and oxygen in the deep basins*. Baltic Sea Environmental Fact Sheets (BSEFS) on hydrography. Hämtat från https://helcom.fi/wp-content/uploads/2019/08/BSEF_Hydrography-and-oxygen-in-the-deep-basins_2005.pdf
- Baker, K., & Howson, U. (2021). *Data Collection and Site Survey Activities for Renewable Energy on the Atlantic Outer Continental Shelf. Biological Assessment*. U.S. Department of the Interior, Bureau of Ocean Energy Management, Office of Renewable Energy Programs.
- Carlström, J & Carlén I. (2016). *Skyddsvärda områden för tumlare i svenska vatten*. Stockholm: AquaBiota Report.
- DCE, Danish Centre for Environment and Energy. (2021). *Scientific report No. 423- Kattegatt syd offshore wind farm, Assessment of impact from pre-project surveys*. Hämtat från <https://dce2.au.dk/pub/SR423.pdf>
- Durinck, S. J. (1994). *Important marine areas for wintering birds in the Baltic Sea*.
- EEA. (2022). *Natura 2000 data*. Hämtat från European Environment Agency: <https://www.eea.europa.eu/data-and-maps/data/natura-13>
- EMODnet - geology. (den 04 10 2022). *Map viewer*. Hämtat från EMODnet - Geology: <https://www.emodnet-geology.eu/map-viewer/>
- Gogina et al. (2016). The Baltic Sea scale inventory of benthic faunal communities. *ICES Journal of Marine Science*, Volume 73, Issue 4, March/April 2016, Pages 1196–1213, <https://doi.org/10.1093/icesjms/fsv265>.
- Havs- och vattenmyndigheten. (2018). *Faktablad för att bedöma god miljöstatus enligt havsmiljöförordningen, 1.4A Utbredning av gråsäl*.
- Havs- och vattenmyndigheten. (2022). *Fiskar och skaldjur i södra Östersjön och Öresund*. Hämtat från <https://www.havochvatten.se/arter-och-livsmiljoer/fakta-om-arter-och-livsmiljoer/fiskar-och-skaldjur/fiskar-och-skaldjur-i-sodra-ostersjon-och-oresund.html>
- Havs- och vattenmyndigheten. (2022b). *Havsplan*. Hämtat från <https://www.havochvatten.se/vagledning-foreskrifter-och-lagar/vagledning/havsplaner.html#>
- HELCOM. (2022). *Map and data Service*. Hämtat från <https://maps.helcom.fi/website/mapservice/index.html>
- HELCOM. (2022). *Marine Protected Areas*. Hämtat från <https://helcom.fi/action-areas/marine-protected-areas/>
- HMNTech. (den 18 02 2021). *Submarine Cable Map*. Hämtat från <https://www.submarinecablemap.com/>
- Isæus et al. (2022). *Ekologiskt hållbar vindkraft i Östersjön, slutrapport för projekt Marin MedVind - Underlag för strskalig hållbar vindkraft till havs*. Vindval, Naturvårdsverket.
- JASCO Applied Science. (2021). *Underwater Sound Sources Characterisation Study*. Fugro Netherlands Marine B.V.
- Länsstyrelsen Gävleborg. (2016). *Bevarandeplan för Natura 2000-området, SE0630262 Fingrundet Västra banken och SE0630263 Finngrundet Norra banken*.
- Naturvårdsverket. (2012). *Vindkraftens effekter på marint liv*. Stockholm: Naturvårdsverket.
- Popper, A. N., Hawkins, A. D., & Fay, R. R. (2014). *Sound Exposure Guidelines for Fishes and Sea Turtles: A Technical Report prepared by, ANSI-Accredited Standards Committee S3/SC1 and registered with ANSI on 20 April 2014. Acoustical Society of America*.
- Riksantikvarieämbetet. (2022). Hämtat från Fornsök: <http://www.fmis.raa.se/cocoon/fornsok/search.html>
- SGU. (2022). *SGU:s kartvisare*. Hämtat från Maringeologi; metaller och näringsämnen; organiska miljögifter, "recent sedimentation(lokal)": <https://apps.sgu.se/kartvisare/kartvisare-maringeologi.html>
- SLU Artdatabanken. (2020). *Rödlistade arter i Sverige 2020*. Uppsala: SLU.

- SLU Artdatabanken. (mars 2021c). *Vikare*. Hämtat från Artfakta:
<https://artfakta.se/artbestamning/taxon/pusa-hispida-100104>
- SLU Artdatabanken. (den 30 09 2022). *Gråsäl*. Hämtat från Artfakta:
<https://artfakta.se/artbestamning/taxon/100068>
- SMHI. (2011). *Strömmar i svenska hav, FAKTABLAD NR 52*.
- SMHI. (2020). *Oxygen Survey in the Baltic Sea 2020 - Extent of Anoxia and Hypoxia, 1960-2020*. Report Oceanography No. 70. Hämtat från
https://www.smhi.se/polopoly_fs/1.169653!/Oxygen_Survey%20in%20the%20Baltic%20Sea%202020.pdf
- Southall , B., Finneran, J., Reichmuth , C., Nachtigall , P., Ketten , D., Bowles , A., . . . Tyack, P. (2019). Marine Mammal Noise Exposure Criteria: Updated Scientific Recommendations for Residual Hearing Effects. *Aquat Mamm* 45:125-232.
- Sveriges vattenmiljö. (den 13 09 2022). *Bottenhavet*. Hämtat från Sveriges vattenmiljö - från källa till hav:
<https://www.sverigesvattenmiljo.se/undersoka-vattenmiljo/bottenhavet>
- Tougaard. (2016). *Input to revision of guidelines regarding underwater noise from oil and gas activities - effects on marine mammals and mitigation measures*. Aarhus University, DCE – Danish Centre for Environment and Energy ©.
- Vattenfall. (2020). *Konsekvenser av geofysiska och geotekniska undersökningar. Beskrivning av planerad verksamhet och redovisning av verksamheten i förhållande till hänsynsreglerna i 2 kap miljöbalken*.

Sektor Samhälle
Alice Möller

Yttrande över ansökan om undersökningstillstånd enligt lag (1966:314) om kontinentalsockeln – SGU 324-3094/2022

Ørsted A/S avser att genomföra undersökningar av havsbotten inför ansökan om tillstånd för att anlägga vindkraftsparken Gävle Havsvindpark Väst. Undersökningsområdet ligger delvis i Sveriges territorialhav och delvis i Sveriges ekonomiska zon utanför territorialhavet.

Undersökningsområdet är beläget cirka 30 km öster om Gävle, i Gävleborgs län. Undersökningsområdet omfattar cirka 1045 km², varav cirka 713 km² i Sveriges territorialhav och cirka 332 km² i Sveriges ekonomiska zon utanför Sveriges territorialhav.

Yttrande

Östhammars kommun ser positivt på att noggranna undersökningar av havsbotten genomförs inför den kommande ansökan om tillstånd. Det är för Östhammars kommun i detta läge oklart vilken typ av fundament för vindkraftverken som företaget ämnar använda vid etableringen.

Östhammars kommun anser därför att det är av stor vikt att de undersökningar som genomförs är utförliga eftersom den tekniska utformningen av fundament för vindkraft till havs går snabbt fram.

I materialet listar företaget exempel på eventuella icke-tillståndspliktiga undersökningar som kan tänkas genomföras inom tidsramen för undersökningstillståndet för att bedöma hur livsmiljöerna för havslevande organismer kan komma att påverkas.

Östhammars kommun saknar redovisning för vilken typ av påverkan dessa undersökningar kan ha på undersökningsområdet.

Handläggare:

Alice Möller

Remisser

- Vi har tagit del av tre remisser som rör havsbaserad vindkraft
- Fyrskeppet – WPD Offshore
- Olof Skötkonung – Deep Wind Offshore
- Najaderna – Eolus Vind AB
- Samtliga är i samrådsprocessen där företagen tar fram material och kunskap inför kommande ansökningar till regeringen
- Inga planerade vindkraftparker ligger inom Östhammars kommuns planområde

Avgränsningssamråd

- Syftet med avgränsningen är att **miljökonsekvensbeskrivningen** ska få **lämplig omfattning och detaljeringsgrad**.
- Alla miljöaspekter är inte relevanta för varje enskild tillståndsprövning. Det vill säga alla de delar av miljön, som listas i 6 kap. 2 § miljöbalken, är inte relevanta i för alla verksamheter eller åtgärder.
- Genom att göra en **lämplig avgränsning** kan **miljöbedömningen fokuseras till de miljöaspekter som är relevanta**. Utredningsresurser läggs därigenom på rätt områden och miljökonsekvensbeskrivningens omfattning kan begränsas så att dokumentet inte omfattar onödiga beskrivningar.

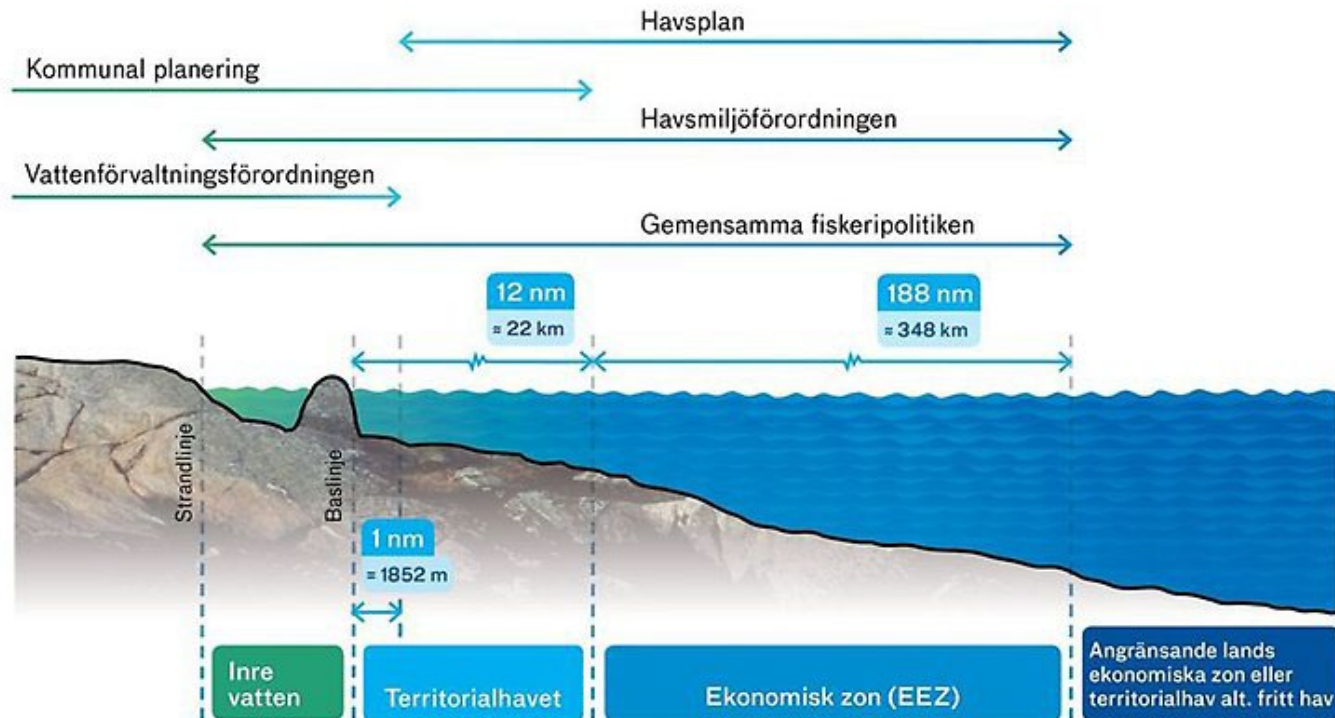

För att få tillstånd för att bygga vindkraftverk ute till havs i Sveriges ekonomiska zon krävs **regeringens tillstånd** enligt **lagen om Sveriges ekonomiska zon** (1992:1140).

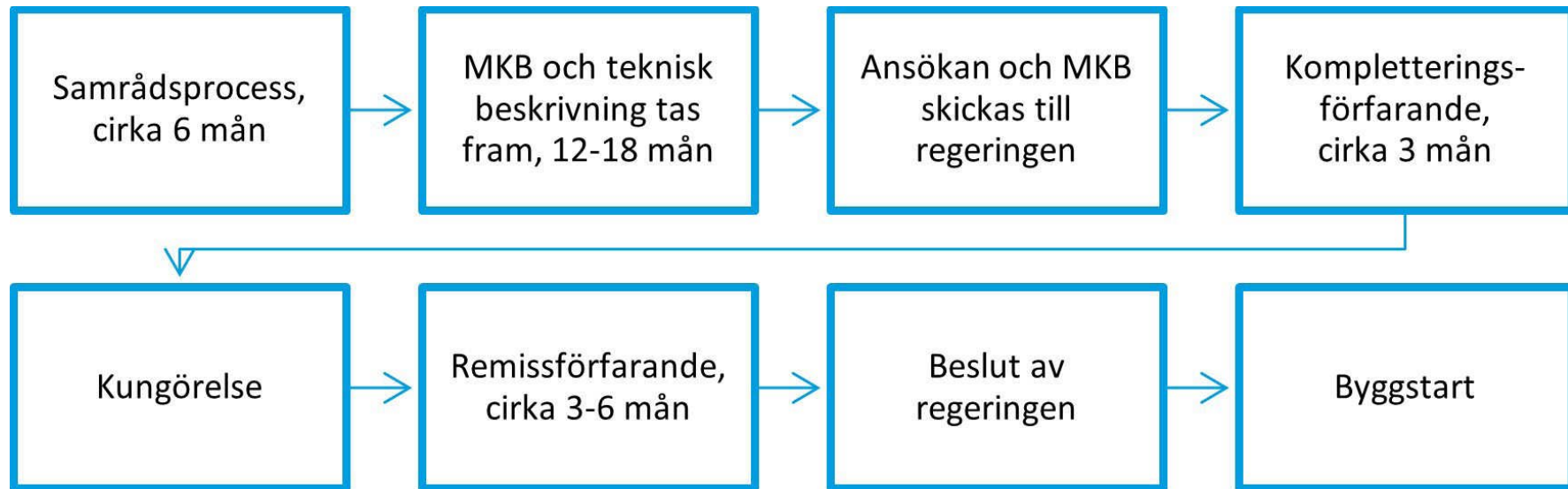
Det krävs även **tillstånd enligt kontinentalsockellagen** (1966:314) för **undersökning av havsbotten och nedläggning av ledningar** vid vindkraftsetablering i allmänt vatten och i den ekonomiska zonen.

Miljöbedömningen sker enligt 6 kap. Miljöbalken. Avgränsningssamrådet är till för att säkerställa att miljöbedömningen ska få en **lämplig omfattning** och **detaljeringsgrad**.

Gränser och planeringsansvar

Process avgränsningssamråd

Vad innebär ansökan om undersökningstillstånd?

- ”Rätten att utforska kontinentalsockeln och utvinna dess naturtillgångar tillkommer staten” – 2§ Lagen om kontinentalsockeln (1966:314).
- Sveriges geologiska undersökning är som huvudregel prövningsinstans för ansökning om tillstånd att utforska kontinentalsockeln. (Därför skickas remissvar till SGU).
- Vi är fortfarande i stadiet där företaget samlar information och kunskap inför deras kommande ansökan och MKB som ska lämnas in till regeringen.
- Arbetet med att ta fram MKB och ansökan innebär att företaget måste ansöka om tillstånd för att få lov att göra vissa utredningar.
- Det är fortfarande viktigt att kommunen lämnar synpunkter och bidrar med vår kunskap.

Eventuell framtida kabeldragning

- Havsplanerna beslutade av regeringen ska vara vägledande i kommunens planering av havet. Förutsättningar för infrastruktur för att distribuera och överföra el ska enligt havsplanerna bibehållas.
- Kabeldragningen behöver tillstånd enligt 11 kap. MB. När det blir en prövning av kabeldragningen enligt miljöbalken i domstol kommer kommunen in som remissinstans och kan lämna synpunkter på prövningen.
- Lagen (1966:314) om kontinentalsockeln är också tillämpningsbar för nedläggning av kablar, det kommer även krävas nätkoncession enligt ellagen.
- Kommunen kommer inte själva lämna tillstånd för kabeldragning.

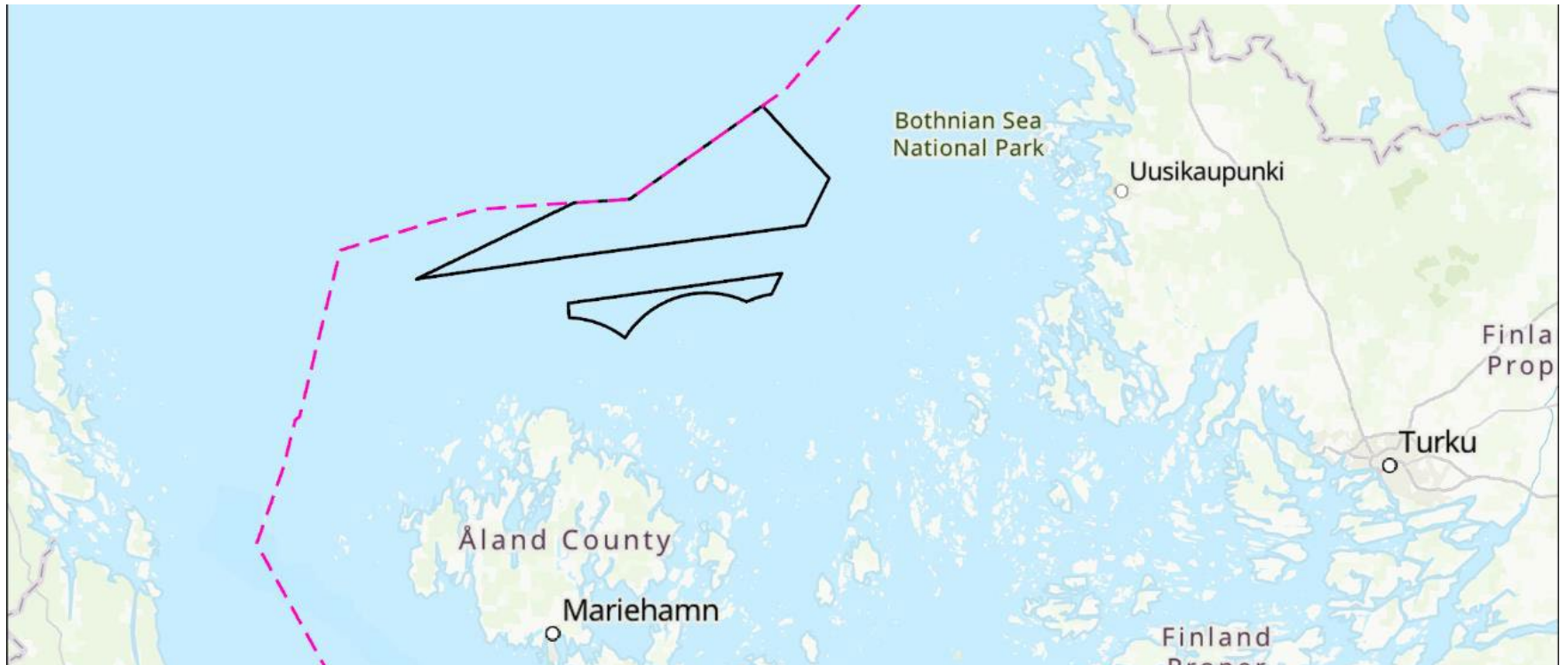
Vindkraft Åland/Finland - Esbokonventionen

- Samma typ av ansökan som tidigare projekt: Ett avgränsningssamråd, alltså undersöker vad den kommande miljökonsekvensbedömningen bör innehålla

Vad är nytt denna gång:

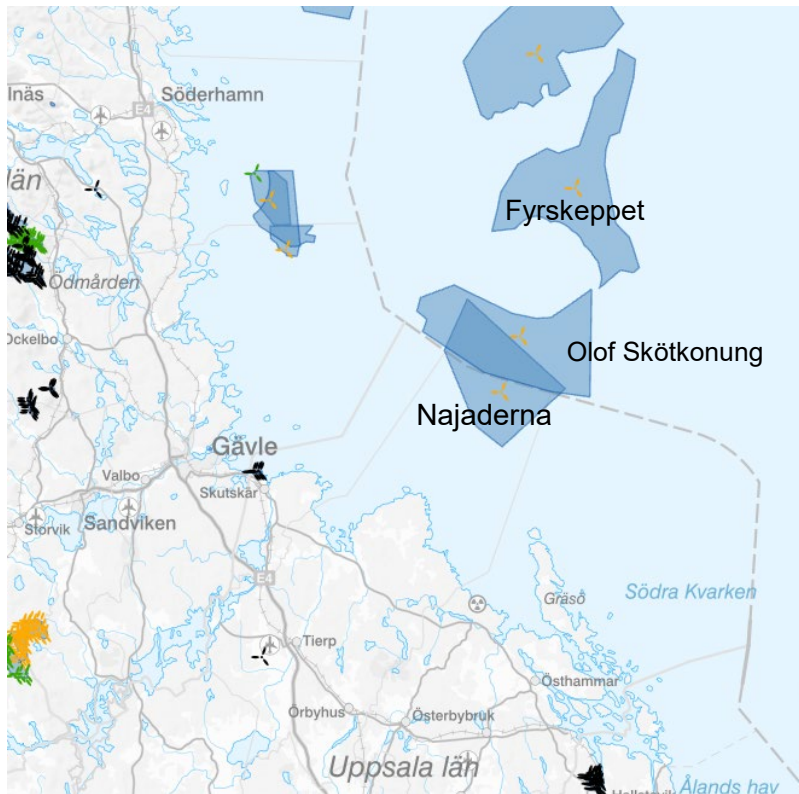
- Esbokonventionen: krav på att informera grannländer om verksamheten som kan ha påverkan på miljön
- Remiss till Naturvårdsverket som är ansvarig myndighet angående om Sverige bör vara med i den kommande miljöbedömningsprocessen för projekten
- Själva projektet:
- Maximalt 340 verk om 450 meter, två projekt, Nord och Syd. Vi är berörda av Nord som ligger **ca** 60 km från Gräsö
- Vi anser att Sverige bör vara med i den kommande processen

Noatum Nord, ca 60 km från Gräsö (egen mätning av Alice)

De aktuella projekten

- Fyrskeppet, Skyborn
- Olof Skötkonung,
Deep Wind Offshore
- Najader, Eolus Vind AB

Hur långt har projekten kommit?

- Samtliga parker arbetar med de utredningar som krävs inför respektive miljökonsekvensbeskrivningar och tillståndsansökningar
- Jobbar mot att lämna in tillståndsansökan till regeringen. Tidigast kommer en eventuell ansökan lämnas in våren 2023 och nästa vid årsskiftet 23/24 (saker kan dock förändras)
- Det är troligt att de kommande tillståndsansökningarna kommer återremitteras och kompletteringar krävas
- Projekten arbetar även med studier för de kommande kabeldragningarna till land och har dialoger med bland annat Svenska Kraftnät för anslutning

- Najaderna, Eolus Vind AB: utredningar under 2022, inga sammanställda resultat. Tar höjd för Natura-2000 utredningar men inget fastställt. God kontakt med Tierps kommun och politik men inget fastställt.
- Olof Skötkonung, Deep Wind Offshore: väntar på besked för undersökning av havsbotten, sammanställer resultat från utredningar, hoppas kunna lämna ansökan till regeringen vid årsskifte
- Fyrskippet, Skyborn: sammanställer resultat från utredningar och genomförd Natura-2000 prövning, hoppas lämna ansökan till regeringen under våren 2023 med en byggstart 2028, idrifttagande 2030

- Länsstyrelsens Diarium – Välj ”vindkraft” på ärenderubrik och välj ”Länsstyrelsen i Uppsala län”. Upp kommer en lista på ärenden som handläggs som handlar om vindkraft. Klicka på valfri för att se vad som sker i ärendet.

<https://diarium.lansstyrelsen.se/>

- På vindbrukskollen ligger majoriteten av parkerna uppe, men viktigt är att företagen själva uppdaterar informationen. Hemsidan ger en tydlig bild av hur parkerna ligger geografiskt

<https://vbk.lansstyrelsen.se/>

Motion om svenska för nyanställda

Trots ett stort behov av ny och tillfällig personal i kommunens verksamheter väljs kvalificerade personer bort i rekryteringen på grund av bristande kunskaper i svenska. Det är ett onödigt slöseri som kan lösas med en satsning på praktisk svenska för nyanställda.

Östhammars kommun har i många år haft svårt att rekrytera personal, särskilt till vård och omsorg. Flera tjänster har inte gått att fylla. Detta trots att det finns människor i kommunen och människor som kan tänka sig att flytta till kommunen eller pendla från en annan kommun, som är kvalificerade och vill ha jobb. Men som väljs bort på grund av att de anses tala för dålig svenska.

De som väljs bort av detta skäl är ofta personer som kommit till Sverige i vuxen ålder från ett annat land och gått igenom Svenska för invandrare (SFI) men inte haft tillfälle eller möjlighet att använda sina kunskaper praktiskt och till vardags. Vad de behöver för att bli bättre på att prata, läsa och skriva svenska är oftast träning, till exempel på en arbetsplats.

En språksatsning från skulle göra det lättare för kommunen att rekrytera personal, minska trycket på den befintliga personalen och verksamheten, sänka kostnaderna (med minskat övertidsarbete) och i förlängningen förhoppningsvis bidra till större inflyttning till kommunen och att fler får arbete.

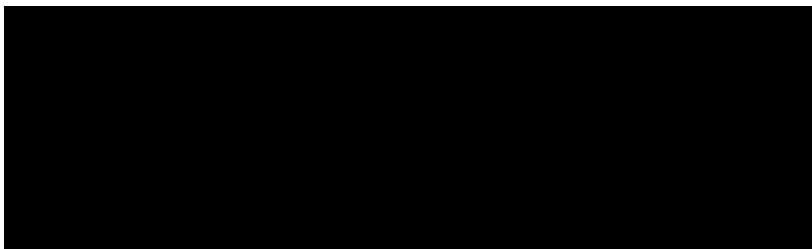
Det finns flera exempel på språksatsningar som gjorts på kommun-, regional- och riksnivå som kan användas som förebilder eller där användbar information kan hämtas från, t.ex:

- Språkombud (föreningen Vård- och omsorgscollege)
- Extratjänster (Arbetsförmedlingen)
- Uppsala kommuns satsning inom äldreården på utbildning i svenska

Med anledning av ovanstående yrkar Vänsterpartiet:

att kommunfullmäktige ger förvaltningen i uppdrag att göra en satsning på utbildning och/eller arbetsplatsnära träning i praktisk svenska för nyanställda som gör det möjligt att anställa personer som annars skulle valts bort på grund av bristande kunskaper i svenska.

Anders Hedberg Magnusson (V)

Kommunfullmäktige

KS-2023-87

§ 15. Motion från Anders Hedberg Magnusson (V) om svenska för nyanställda

Beslut

Motionen överlämnas till kommunstyrelsen för beredning.

Ärendebeskrivning

Anders Hedberg Magnusson (V) har inkommit med en motion om

- att kommunfullmäktige ger förvaltningen i uppdrag att göra en satsning på utbildning och/eller arbetsplatsnära träning i praktisk svenska för nyanställda som gör det möjligt att anställa personer som annars skulle valts bort på grund av bristande kunskaper i svenska.

Beslutsunderlag

Motion

Beslutet skickas till

Kommunstyrelsen

svar motion om svenska för nyanställda

Vi delar motionärens synpunkt att det att lära sig svenska på jobbet ofta kan vara en mycket mer effektiv väg till integration än att göra det på SFI.

Det finns ingenting dokumenterat om hur kommunen hittills har bedrivit sitt integrationsarbete. På anekdotisk väg har vi dock fått veta att det under en period fanns ett samarbete mellan Vuxenutbildningen/SFI i Gimo och Olandsgården i Alunda. Ordningen gick ut på att elever på SFI:n fick praktisera på Olandsgården som en del av sin utbildning; de gick alltså parallellt med den ordinarie personalen. Detta gav eleverna möjlighet att utveckla sin svenska samtidigt som man på Olandsgården kunde göra en bedömning av vilka som hade rätt inställning och tillräckliga språkkunskaper för att kunna bli aktuella för anställning inom äldreomsorgen. När och varför detta samarbete upphörde har vi inte kunnat bringa klarhet i.

Motionären tycks förutsätta att Östhammars kommun har någon form av språktest inför anställning av personal. Så är för närvarande inte fallet, men det är något som vi i den nya majoriteten kommer att införa. Det finns otaliga exempel på de stora risker och otrygghet för våra äldre som personal med otillräckliga kunskaper i svenska har skapat, också i vår kommun. Detta är också ett arbetsmiljöproblem eftersom belastningen på den svensktalande personalen ökar kraftigt när kollegorna inte kan vara sig det svenska språket eller kulturen.

Majoriteten är nu igång med att styra upp kommunens arbete med migrationen; det handlar om allt från tilldelning av bostad, villkor för försörjningsstöd och aktivt integrationsarbete. Ett led i detta kan mycket väl vara att återinföra ordningar likt den som tidigare praktiserats på Olandsgården och som ligger i linje med motionärens yrkande. På nuvarande tidpunkt vill majoriteten dock inte binda upp sig med ett särskilt uppdrag till förvaltningen.

Yrkande: Kommunfullmäktige avslår yrkandet i Anders Hedberg Magnussons (V) motion om svenska för nyanställda